

[DA 1]

COMH-CHRUINNEACHIDH
ORANNAIGH
GAIDHEALACH,
LE
RAONUILL MACDOMHNUILL,
Ann 'N Eilean EIGG

VOL. I.

DUNEIDIUNN:
Clo-bhuailt ann le WALTER RUDDIMAN.
M,DCC,LXXVI.

[DA 2]

<eng>Entered in Stationers' Hall, according to Act of Parliament.

[DA 3]

To JAMES GRANT, younger of Coriemony, Esq; Advocate.

SIR,

A PUBLICATION which, in a great measure, owes its origin and completion to the generosity and spirit of the family of Coriemony, throws itself naturally upon their protection. It is particularly solicitous to enjoy the patronage of one who is equally an ornament to his family, and to polite learning. But it is not the intention of this address to enumerate virtues and accomplishments so generally known, and to which I am not qualified to do

[DA 4]

justice; I only mean to give a public testimony of the profound respect I have for your family, and the deep sense I entertain of the uncommon friendship with which I have been honoured by you, and your worthy father, in the course of this undertaking. I am,

SIR,
Your most obedient,
And most obliged Servant,

R. MACDONALD.

[DA 5]

PREFACE.

THE Gaelic Language, now struggling for existence in a narrow corner, was once the mother tongue of the principal states of Europe. It was, in particular, and for a considerable length of time, the only language spoken by our ancestors, the ancient Caledonians.

The concise and nervous expression of this language; it's passionate and elevated tone; display, in lively colours, the national spirit of Caledonia; that spirit which had effectually repelled the invasions of those who had torn the rest of Europe to pieces.

The intrinsic excellence of the language itself, added to that love of ancient customs so prevalent among mankind, and so conspicuous among the Caledonians, might seem, at first view, to give immortality to the Gaelic tongue: But many political causes, which it is not my present purpose to enumerate, concurred to introduce the English language into this country,

[DA 6]

and to render it fashionable at Court.—From this period, we date the decay of the Gaelic language. The English, which paved the way to honour and preferment, was naturally cultivated with care; while the Gaelic, the knowledge or study of which could not then be attended with any emolument, and the speaking of which became even unpolite, was as naturally neglected, and often treated with contempt. The influence of these causes became the more obvious, and operated the more powerfully, the nearer they approached to our times; so that the very remembrance of a language, which had once been general over almost all Europe, was in danger of being entirely obliterated.

At this critical period a fortunate event happened. Some individuals, animated with the love of their native language, regretted the danger to which they saw it exposed. Compositions of great merit in the language were known to exist. Inquiry was made after these, with a view to publish them; and this was esteemed the

[DA 7]

best method of preserving the language itself. The inquiry was attended with considerable success; and a few years ago, some fragments of the best and most ancient Gaelic Poetry were offered to the public in an English translation, inspired with a considerable share of the majesty, simplicity, and elegance of the original composition.

The appearance of these Poems excited universal attention. The Highlanders, perhaps, were the only people in Europe whom they did not astonish. Independent of the beauty of their composition, they served to exhibit a picture of human manners so exalted and refined, that some persons, judging from their own depravity, could not believe the existence of the state it described. The general voice, however, declared in favour of the authenticity of the Poems; and the general voice has been supported by the opinions of men of genius and extensive learning*—The delineation of Caledo-

* Lord Kaimes. Dr Blair.

[DA 8]

nian manners, exhibited in these poems, while it gratified the curiosity, commanded likewise the admiration of Europe. Men of taste and genius, in all parts, have coveted an acquaintance with a language which could boast of the name of OSSIAN; and could triumph, almost unrivaled, in the

exalted character of FINGAL. Thus the love of the Gaelic has been revived; and a taste for Gaelic compositions has become general.

The Editor, moved by these considerations, and desirous to preserve his mother tongue, has bestowed much labour and expence, during the course of two years, in collecting the poems now offered to the public.

Most of the pieces in the first volume have been composed within the last two hundred years; and hence, some English words have been adopted in the Gaelic compositions: Since the commencement of this period, the intercourse between the Highlands and the low country has been considerable. The progress of

[DA 9]

society has given rise to new ideas, and occasioned the introduction of many arts, to which the Highlanders, in their state of ancient simplicity, were entire strangers, and for which, therefore, they could have no language. In this situation, it was but natural to expect, that the Gaelic Poets of later days, in alluding to those ideas and arts, should be reduced to the necessity of adopting, upon such occasions, the English idiom and the English term of expression. Excepting words introduced in this manner, and which could not be altered without doing violence to the meaning of the author, no expression has been admitted into the present collection but what is pure Gaelic, and no pieces have been received but those of approved merit.

All the songs are set to music. The nature of the language is such, that the words properly support the sound; the tunes are well adapted to the subject, and commonly known and sung by every person in the Highlands.

[DA 10]

The music is not of that light kind, that can only tickle the ear; it has power to interest the passions and touch the heart. It has commanded the attention of a Sovereign, who is no less celebrated as a judge of the fine arts, than for his abilities in the cabinet, and his conduct in the field. This illustrious personage has procured from a gentleman of North Britain, a collection of Highland tunes, and he esteems them extremely valuable. Is it possible not to admire the music that can give pleasure to the King of Prussia?

The elegies on the death of some eminent men in the Highlands are not the composition of venal poets, straining to express sentiments they never felt; but the genuine effusions of the heart on the loss of a friend and protector; for such to them was the chief of their tribe. They looked on him as a father, whose commands they were bound to obey; he in return protected them from injuries, relieved their necessities, and supplied their wants; and the very lowest

[DA 11]

of his dependants was admitted to his hospitable board, and rejoiced with him in the hall. Expressive of this is a saying now grown proverbial in the Highlands: <gai>Suidhe thuairn-fhear; suidhe thail-fhear; suidhe gach duine mar as deise, agus suidhe usa leisd-fhear:<eng> "Sit down, turner;

sit down, taylor; sit down every man as is convenient, and sit down, thou arrow-maker.

The second volume will consist of poems of a much older date than those of the first, some being as far back as the third and fourth centuries. As our ancestors were then surrounded with enemies on all sides, their military exploits will employ the greatest part of the book. If we live in happier times, when we can have leisure to apply to the soft arts of peace, let us pay at least a tribute of gratitude to the memory of those heroes of ancient days, to whose valour it is owing that we are yet a people. They fought for us before we had any existence, and their breasts once glowed with the love of fame. In Greece or in Rome, statues and altars would have marked the scene

[DA 12]

of every glorious deed; all that is asked of us is, That we should not let their names and their language entirely perish.

—Egregias animas quæ, sanguine, nobis
Hanc patriam peperere, suo, decorate supremis
Muneribus.

[DA 13]

INSTRUCTIONS
FOR READING THE
GAELIC LANGUAGE.

FOR the more easy perusal of this work to those who are not expert in reading the language, though perhaps their mother-tongue, the following general rules are laid down, called by our grammarians the pronounciation of the secondary mutes. bh is always sounded as a v consonant; as, from <gai>Bru<eng> (a belly), <gai>Do bhru<eng> (thy belly), must be read as if written Do vru. ch as the Greek χ, or as the Scots pronounce the ch in the words character and chaos: as, <gai>Mo chlann<eng> (my children), must be read as if written Mo χlann. dh before a vowel, whether in the beginning or middle of a word, has the same pronounciation with y. So, <gai>Dhosan<eng> (unto him), and <gai>Cradhach<eng> (tormenting), must be read as if written Yosan, Crayaχ. fh is never at all pronounced. So, <gai>O fhir!<eng> (O man!), <gai>Fhuil fein<eng> (his own blood), must be read O 'ir! 'uil fein. gh is commonly pronounced as dh; so that these two letters are often used indifferently. mh is pronounced as a v consonant. So, <gai>Mo mhallachd dhosan<eng>(my curse unto him), must be read, Mo vallaχd yosan. ph is always pronounced as in the English. sh is pronounced as h alone, though s be commonly equal to the English sh. So <gai>Sean<eng> (old), is to be read, Shean: but when the sense is changed, as if one was saying, <gai>O a shean duine!<eng>(O old man!), the s is not to be pronounced, but read as if written O a hean duine! But being (as we call it) the possessive letter, it must al-

[DA 14]

ways be used. th has the like pronounciation. So, <gai>A theine loisgich!<eng>(O burning fire!) must be read, A heine loisgiχ.

It is likewise to be observed, that s loses its sound after t. So, <gai>Feadh an tsaoghail<eng> (through the world), is to be read, Feay an taoyail. And also all the vowels that have this accent (`) above them are to be pronounced long, in whatever part of a word it may occur.

[DA 15]

<gai>AN CLAR-INNISEACH.

	Taobh.	
MIANN a Bhair a thuair aois	1	
Prosnuhad Càtha Dhomhnuill a 'h Iola	5	
Oran na comhachaig	7	
Oran cùmhadh choire 'n easa	16	
Marbh-rann do Shir Seumas Domhnullach	21	
Marbh-rann Domhnuill ghuirm oig	23	
Marbh-rann do mhac Dhùghail Dhùnolladh	26	
Fuaim a 'n taif le Inghinn Alastair ruaidh		27
Oran le Inghinn Alastair ruaidh do Shir Tormaid		31
Oran le Pol crubach do Ian mac Shir Ruairidh	34	
'N crònan le Inghinn Alastair ruaidh		37
Oran le Uilliam Mac Coinneach	42	
Oran le Alastair Mac Coinneach	45	
Oran le Iain Bèton	46	
Oran do mhac Shimidh	49	
Cùmhadh do mhac Leod	52	
Oran le Ruairidh Mac Mhuiridh		58
Oran do mhac mhic Aillein		64
Marbh-rann do mhac mhic Aillein		67
Cùmhadh chlann Domhnuill		70
Oran le Nial Mac Mhuirich		73
Marbh-rann do mhac mhic Aillein		75
Moladh an leoghuinn		78
Oran do Shir Lachuinn Mac Gilleoin		85
Oran do Lachuinn Mor Mac Ghilleoin	89	
Oran do dhaoine uaisle an 'n Ealain sgiathanaich		93
Oran do 'dh Aonghas bhaile fhiunlaidh	97	
Oran do dh' Alastair dugh Ghlinne-garaidh		99
Oran do mhac Inbhinn an 't shratha		100
Oran do dh' Eoin breac Mac Leod	103	

[DA 16]

	Taobh.	
Lùinneag mhic Leod		107
Lùinneag le Callum a Ghlinne	111	
Lùinneag le Iain Mac Dhubhail mhic Lachuinn		113
Bhanarach dhonn le Alastair Mac Domhnuill		115
Faillt na mor thir leis an aon cheudna		118
Iorram leis an aon cheudna		121
Oran do Shir Iain Mac Ghilleoin		125
Roinn le Domhnuill Friosal		123
Marbh-rann Alastair uaibhraich		133
Cumadh Alastair dhoinn	135	
Cùmhadh do dh' Iarla Earraghaidhail		138
Iumairich Alastair a Eignaig	143	
Beannachadh luinge chlann Raonuill		146
Oran do Domhnuill gorm	166	

Oran do thriath Dhùbhairt	168	
Oran le Iain Mantach do Domhnuill gorm òg		170
Oran do 'n teasaich	173	
Oran do dhias Inghinn mhic Domhnuill dùgh	175	
Oran do dh Eachonn ruadh na 'n càth		178
Oran do Thighearna Ghrante	182	
Oran le fear aichaldi	185	
Oran Roinruairidh	188	
Cuir a chinn dileas tharum do lamh		194
'N cean dileas air dhoigh eile		195
Oran le Iain lòm do Shir Seumas	197	
Oran an 't shamhraidh	200	
Ault an 't shùcair	205	
Carraid is namhaid a 'n uisge bheatha	213	
Oran le Issachari Mac Aulay	220	
Marbh-rann le mac fir ard na bidhe		223
Oran na Finneacha gaidhleach	227	
Oran do 'gh Eachonn Mac Ghilleoin	233	
Oran do mhac Leod	235	
Oran do Inghinn fir Gheamboill	239	
Muirta Ghlinn Comhann	241	

[DA 17]

		Taobh.
Marbh-rann ùisdain Bhaile shear	245	
Smeoràch Chlann-Raoinuill	246	
Iram na truaidhe	251	
An duanag ùllamh	253	
Smeorach Chlann Domhuill	257	
Oran le Iain lom, do Ghlean-garradh		260
An gilleadh dùth ciar dhùth	264	
Oran le mac mhic Raoinail	266	
Oran le Alastair ardna bidhe	269	
Oran Shir Eobhon Camron	273	
Oran le te ga leannan	278	
Oran do dh'Alastair mac Colla	281	
Oran le Fòrfair choiranti	284	
Oran dh'Alastair Ghlean-garradh	286	
Mac Grigoir a Ruarudh	288	
Oran le ——— ga leannan	291	
Oran do thròd na m'bann eiggach	293	
Oran le Iain mac Ailein	295	
Oran do Lachluinn Triath cholla	297	
Oran le Andra mac an Easbùig	300	
Oran le mac Iain mhic Eobhon	303	
Oran do dh'fhear thaillaisgair		305
Oran do dh'Iain mac Shir Tormaid	307	
Loidh air a bhás	310	
Oran do dh'Uilliam mac Leod	315	
Oran do olladh shasgunnach	318	
Oran do dh'Alaistar mac Dhomhnuill		322
Iram	325	
Oran le Iain lom do Shir Domhnùil	327	
Oran do Inghinn fir thir na drise	331	
Oran a gheamhraidh	334	
Oran le duine uasal arait	339	
Oran leis duine uasal cheudna		341
Oran le fear Bhatarsa	343	

[DA 18]

	Taobh.
Oran gaoil le mac Cailein	347
Marbh-ran Ach-nabreac	348
Oran rinn m bard mac Mhathain do Triath Clann-Choinnech	349
Iram rinn te ga lennan	351
Oran do mhac Dhonchaidh Ineraugh	354
Oran do Shir Eobhon Camron	357

<eng>TRANSLATIONS.

	Page.
THE aged Bard's wish, introduction to ———translation	359 363
an Ode to May	367
M'Leod's Lament	370
a Dream	372
Description of Cuthullin's Sword	373

[TD 1]

<gai>CO-CHRUINNEACHADH

DO

DH'ORAIN

GADHELICH.

MIANN a BHAIRD a fhuair Aois.

I.

O! Càiribh mi re toabh na'n allt,
A shiubhlas mall le cèimibh ciuin;
Fuidh sgàil a bharaich leag mo cheann
'S bi' thusa, a Ghrian, ro chàirdeil rium.

II.

Gu socair sìn san fhèur mo thaobh
Air bruaich na'n diòthan 's na'n gaoth tlà
Mo chos ga sliobadh sa bhraon bhaoth
'Se lubadh thaireis caoin tre'n bhlàr.

III.

Boidh sobhrach bhàn 's àilidh snuagh
Mu'n cuairt do m' thùlaich 's uain' foi dhruichd,
S a neoinein beg 's mo làmh foidh chluain
'S an ealabhuidh ri m' chluais gu cur'.

[TD 2]

IV.

Innsibh, o thrèig mo shuil, a ghaoth,
C'àite bheil a chuilc aig gabhail tàmh,
Le glaoghain broin, 's na bric ri taobh
Le sciath gun deo aig cunbhail blàir.

V.

Mu'n cuairt do bhruachabh àrd mo Ghlinn,
Bithadh lubadh ghèug a's orra blàth,
'S clann bheag na 'm preas aig tabhairt seinn
Air creagabh aosd' le h orain gràidh:

VI.

Biodh thusa ri dosan na'n Tom
Le cumha do ghaoil ann ad Bheul,
Eala; a thriall o thir na'n tonn,
'S tu seinn dhomh ciuil ann àird na'n spèur.

VII.

Briseadh tre chreig na'n eithean dlu,
M' fuaran ùr le torraghan trom,
A's freagradh mac Talla gach ciuil,
Ri strann-fhuaim srutha' dlu na'n Tonn.

VIII.

Freagradh guth gach cnuic a's gach slèibh,
Re binn-fhuaim ghèur na'n aighin mear
'N sin cluinnedh mise mile gèum,
Aig rith mu'n cuairt domh 'n'iar san ear.

IX.

Sruthadh air sgèth na h osaig mhin,
Glaoghan mhaoth na'n Cro gu m' chluais,
'N sin freagraidh a mheanbh sprèidh 'n 'ar chluinn
An gineil 's iad a rith a nuas.

X.

Mu'n cuairt domh bioidh luth-chleas laoigh
Re taobh na'n sruth no air an lerig,
S an minnein beag do'n chomhrag sgìth
Am achlais aig codal gun chèilg.

[TD 3]

XI.

O! manam faic an Righin og,
Fo 'sgeth na daraig Riogh na'm blàth
'Lamh-shneachd fo 'ceann, measg chiabhan oir
Sa meall-shuil chiun air og a gráigh.

XII.

Eisin a seinn re 'taobh, 's i balbh,
Le croidhe 'lèum 's a snabh na cheol,
An gaol o shuil gu suil a falbh,
'Cur stad air feigh air sleibhte mor.

XIII.

Nois thrèig an fhuaim 's tha 'cliabh mín-gheal
Re uchd 's ri croidh a gaoil a fàs,
'Sa bilibh ur mar ros gun smal
'M bilibh a gaoil gu dluth ann sàs.

XIV.

Solas gun chrìoch do'n chomunn chiuin

'Dhuisg dhomh an t aoibhneas àit nach pill,
'S beannachd do t anamsa a ruin
A nighin chaoin na'n cuach-chiabh grinn.

XV.

O! ceum an t shealgair ri mo chluais.
Le strannadh ghath a's chon feadh slèibh,
'N sin dearrsaidh an oig air mo ghruaidh
'N uair 'dhèireis toirm air sealg an fhèigh.

XVI.

Duisgidh an smior a'm' chnaidh n'ar chluinn
Mi tailmrich Dhos a's chon a's shreang,
'Nuair ghlaodhar, "thuit an Damh" ta m' bhuinn
Aig lèum gu beo re ard na'm Beann.

XVII.

Sin chi mi arleom an gadhar,
A leanadh mi anmoch a's moch,
A's na sleibh ba mhiannach leam bhi taghal,
'S na creagan a fhreagradh do'n Dos.

[TD 4]

XVIII.

Chi mi an uamha ghabh gu fial
'S gu tric ar cèimuibh o'n oiche,
Dhuisgeadh ar sunnt ri blas a crann,
'S 'n a solas chuach ba mhor aoibhneas.

XIX.

Bhoidh ceo ar fleagh bhar an fheigh,
Ar deoch a Trèig 's an tonn ar ceol,
Ge d' shinadh Tathaisg 's ge d' ranadh slèibhe,
Shinnd 's an uamhai ba sheamh ar neoil.

XX.

Chi mi scur-eilt air bruaich a ghlinn,
An gair a chuach gu binn an tos,
A's gorm-mheall ailt na milè giubhas,
Na'n luibhin na'n earba 's na'n lon.

XXI.

Chi mi loch elain na'n craobh,
'S an caoran air lubadh thar Tuinn,
* * * * *
* * * * *

XXII.

Chi mi beinn aird is ailidh sniamh,
Ceann-feaghnadh na milè Beann
Bioidh aisling na'n Damh na ciabh,
'Si leaba na' nial a ceann.

XXIII.

'N do threig u mi aisling na'm buagh,
Pill fathast, aon sealan beag, pill;
Cha chluinn u mi ochan 's mi truagh!
O! a bheannabh mo ghraigh slan libh.

XXIV.

Slan le comunn caomh na h oige
A's oigheanan boidheach slan libh,
Cha leir dhomh sibh, dhuibhse ta solas
'N t shamhraidh 's è mo gheamhra's e chaoidh.

[TD 5]

XXV.

O! cuiribh mi re grèin tra noin
Fo 'n bharach aig siubhal an loin,
'S air an t sheamraig 's ann san neoinein,
'N tig aisling na h oige am choir.

XXVI.

Bioidh cruit a's slige lan ri m' thaobh,
'S an sgiath dhion mo shinsir sa chath,
Fosglabh 'n Tall' bheil Oisian a's Daol,
Thig 'm feasgar 's cha bhi 'm Bard air bhrath.

XXVII.

Ach o! mas tig è, seal ma'n triall mo cheò,
Gu teach na'm Bard air ard-bheinn as nach pill,
Thugabh dhomh chruit 's ant' shlige dh' iunsaidh 'n ròid
An sin mo chruit 's mo shlige graidh, slàn libh.

PROSNUCHADH-CATHA roinaidh le Lachun-Moir-Macmhuireach-Albinnich, do
Dhomhnil a Iola, Riodh Inshagail, agus Eairla Rois; la Machrich
Cathgariach, Thugidh è June 11. 1411.

A Chlannibh cuin, cuinhichibh
Cruas an am na hiorighila,
Ga arnich, ga arronta,
Ga athlif, ga allonta,
Ga beodha, ga baramhil,
Ga brioghor, ga buan-fhergach,
Ga calama, ga curonda,
Ga crodha, ga cath-buaghach,
Ga duir, 's ga daisunnach,
Ga dion, 's ga deugh-fhuillin,
Ga èidi 's ga èicoil,
Ga tortail, ga furichair,
Ga frithair, 's ga forniata,

[TD 6]

Ga gruamich, ga grainemhol,
Ga gleusda, ga gaisgemhol,
Ga hinnil, ga hintinach
Ga hìolichdich, ga huima-ghonach,
Ga laomsgir, ga lain-athlif,
Ga laidir, ga luabhuillach,
Ga hullimh, ga herighilach,
Ga hollabhorb, ga hathisach,
Ga merragha, ga moirchriadhach,
Ga menimnach, ga miolanta,

Ga nimhnich, ga naimhdemhol,
Ga niata, ga naimheglach,
Ga obbinn, ga olla-ghniomhich,
Ga prap, 's ga priom-hurlambh,
Ga proishoil, ga pruinsamhol,
Ga ruaimnich, ga rodhana,
Ga ro-bhorib, ga riodhamhol,
Ga santach, ga seanamhol,
Ga socair, 's ga sarbhuailta,
Ga tenti, ga toggirrach,
Ga talcarra, ga froigheasgi,
Ga urlabhach, ga urmhaishaol,
Ga cosnidh na cath-larach,
Ri bruinnidh, air buidhidhi,
A clanna chuinn-ched chathach,
A nios uair air naithinicha,
A chiulenin conifidhach,
A bheirichin bunonta,
A leoghinin lainghasta,
Aonchonibh Irighilach,
Do chaoiribh crodha, curonta,
Do clannimh chuinn, cheid-chathuch,
Clanibh cuin cuimhnichimh,
Cruais an am no hirighila.

[TD 7]

ORAN na Comhachaig.

I.

A Chomhachag bhoichd na sroine,
A nochd is bronach do leabadh,
Ma bha u ann re linn Donnaghail,
Cho n iunadh ge trom leat t aigne.

II.

'S co-aoise mise do'n daraig,
Bha na fhaillein ann sa choinnich,
'S ioma linn a chuir mi romham,
'S gur mi comhachag bhoichd na stròine.

III.

Nois o'n a thà u aosda,
Deansa t aoisid ris an t shagairt,
Agus innis dhà gun èaradh,
Gach aon sgèula ga bheil agat.

IV.

Cho d' roinn mise braid no brèugan,
Na claodh na tearmad a bhriste,
Air m fhear fèin cha d' roinn mi iumluas,
Gur cailleach bhoichd iùnraig mise.

V.

Chonnacas mac a Bhrithe chalma,
Agus Feargus mor an gaisgeach,
Agus Torradan liath na sroine,
Sin na laoich bha domhail taicail.

VI.

O'n d' thòisich u re seanachas,
A's èigin do leanmhuinn nas faide,
Gu 'n ra 'n triur bha sin air foghnadh,
Ma 'n raibh Donnaghail ann san Fhearsaid.

[TD 8]

VII.

Chonnaic mi Alastair carrach,
An Duine is alloile bha 'n Albainn,
'S minig a bha mi ga èisteachd,
'S e aig reiteach na'n tom sealga.

VIII.

Chonnaic mi Aonghus na dheaghaidh,
Cho b' e sin raghuinn ba tàire,
'S ann san Fhearsaid a bha thuinidh,
'Sroinn e muileann air allt Larach.

IX.

Ba lionar cogadh a's creachadh,
Bha 'n Lochabar ann san uair sin,
Caite am biodh tusa gad' fhalach,
Eoin bhige na mala gruamaich.

X.

A's ann a bha cuid do m' shinsridh,
Eadar an Innse a's an Fhearsaid,
Bha cuid eile dhiu' ma'n dèathagh;
Bhiodh iad aig èabhach sa'n fheasgar.

XI.

'N uair a chithinnse dol seachad,
Na creachan agus am fuathas,
Bheirinn car beag fàr an rathaid,
'S bhi' inn grathunn sa chreig ghuaanaich.

XII.

Creag mo chroidhe-se a chreag ghuanach,
Chreag an d' fhuair mi greis do m' àrach,
Creag na'n aighin 's na'n damh siùbhlach,
A chreag aidhireach urail ianach.

XIII.

Chreag ma'n iathadh an fhàoghait,
Ba mhiann leam a bhi ga taoghal,
'N uair ba bhinn guth gallain gaothair,
A cur graidh gu gabhail chumhainn.

[TD 9]

XIV.

'S binn na h iolarain ma bruachabh,
'S binn a cuachan 's binn a h eala,
A's binne no sin am blaoghan,
Ni an laoi ghein mean-bhreac ballach.

XV.

A's binn leam toraman na'n dos,
Re uilinn na'n corri-bheann cas,
'San eilid bhiorach is caol cos,
Ni foise fuidh dhuilleach ri-teas.

XVI.

Gun do chèil aic ach an damh,
'S e 's muime dhi fèur a's cneamh,
Mathair an laoigh mhean'-bhrìc mhir,
Bean an fhir mhal-rosgaich ghlain.

XVII.

'Siùbhlach a dh' fhalbhas e raon,
Codal cha dean ann sa'n smuir,
B' fheair leis no plaide fui' thaobh,
Bàr an fhraoich bhadanaich ùir.

XVIII.

Gur h aluinn sgeamh an Daimh dhuinn,
Thearnas o shireadh na m beann,
Mac na h eilte ris an t shonn,
Nach do chrom le spid a cheann.

XIX.

Eilid bhinneach, mheargannt, bhallach,
Odhar eangach uchd re h àrd,
Damh togbhalach croic-cheannach sgiamhach,
Cronanach ceann-riadhach dearg.

XX.

Gur gasda a rithe tu suas,
Re leachduinn chruaigh a's i cas,
Moladh gach aon neach an cù,
Ach molams 'n tru tha dol as.

[TD 10]

XXI.

Creag mo chroidhe-se a chreag mhoir,
'S ionmhuinn an lòn tha fuidh ceann,
'S annsa an lag tha air a cul,
Na machthir a's * mùr na'n gall.

XXII.

M' annsachd beinn sheasgach nam fuaran,
'N riasgach o'n dean an damh rànan,
Chuireadh gadhar is glan nuallan,
Feigh na'n ruaig gu h inbhir-mheorain.

XXIII.

B' annsa leam na dùrdan bodaich,
Os ceann licaig eararadh sil,
Bùirein an daimh 'm bi ghne dhuinned,
Air leacainn beinne 's e ri sìn.

XXIV.

'N uair bhùiris damh beinne bige,
'S a bhèicis damh beinn na craige,

Freagraidh na daimh ud da cheile
'S thig feigh a' coire na snaige.

XXV.

Bha mi o'n rugadh mi riabh,
Ann an caidribh fhiagh a's earb',
Cha n fhachda mi dath air bian,
Ach buidhe, riadhach, a's dearg

XXVI.

Cha mhi fhin a sgaoil an comunn,
A bha eadar mi 's creag ghuanach,
Ach an aois ga'r to'irt o cheile,
Gur grathunn an fheil a fhuaras.

XXVII.

Si creag mo chroidhe-se chreag ghuanach,
A chreag dhuilleach, bhiolaireach, bhraonach,
Na 'n tulach àrd, aluinn, fiarach,
Gur cian a ghabh i o'n mhaorach.

* Daingneach.

[TD 11]

XXVIII.

Cha mhinig a bha mi'g eisteachd,
Re seित्रich na muice mara,
Ach 's tric a chuala mi moran,
Do chrònanaich an Daimh allaidh.

XXIX.

Cha do chuir mi duil san iasgach,
Bhi ga iaraidh leis a mhadhar,
'S mor gu'm b' annsa leam am fiaghach,
'S bhi air falbh na'n sliabh is t fhaghar.

XXX.

'S aoibhinn an obair an t shealg,
'S àit a cuairt ann airde beachd,
Gur binne a h, aidhir 's à fonn
Na long a's i dol fuidh beairt.

XXXI.

Fad a bhithinn beo na mairiunn,
Deoth dheth 'n anam ann mo chorp,
Dh' fhanainn am fochar an fheigh,
Sin an spreidh ann raibh mo thoirt.

XXXII.

C'àite an cualas ceol ba bhinne,
Na mothar gadhair mhoir a' teachd,
Daimh sheanga na'n rith le gleann,
Miolchoin a' dol annta 's ast'.

XXXIII.

'N uair a bha mi air an da chois,
'S moch a shiubhlain bhos a's thall,

Ach anois on fhuair mi tri,
Cha ghluais mi ach gu mìn mall.

XXXIV.

Tha blaigh mo bhogh' ann am uchd,
Le aogh maol odhar is ait,
Ise geanail 's mise gruamach,
'S cruaiigh an diu nach buan an t shlat.

[TD 12]

XXXV.

'S truagh an diu nach beò an fheoghain,
Gun ann ach an ceo do'n bhùidhinn,
Leis 'm ba mhiannach gloir na'n gadhar,
Gun mheoghail gun òl gun bhrithinn.

XXXVI.

Bratach Alastair na'n Gleann,
A strol faramach re crann,
Suaitheantas shoilleir shiol Chuinn,
Nach d' chuir suim ann clannabh gall.

XXXVII.

'S ann an Cinn-ghiubhsaich na laidhe,
Tha namhaid na graighe deirge,
Lamh dheas a mharbhadh a bhradain,
Ba mhath e 'n t shabaid na feirge.

XXXVIII.

Dh, fhag mi san ruaidhe so shios,
Am fear a b' olc dhomsa bhas,
'S tric a chuir e a thagradh an cruas,
Ann cluais an Daimh chabraich ann sas

XXXIX.

Raonull Macdhomhnaill ghlais,
Fear a fhuair fòghlum gu deas,
Deagh Mhac Dhonuill a chùil chais,
Ni'm beo neach o charaig leis.

XL.

Alastair croidhe na'n gleann,
Gun e bhi ann mor a chreach,
'S tric a leag u air an tom,
Mac na sonn leis a choin ghlais.

XLI.

Alastair Mac Ailain mhoir,
'S tric a mharbh sa bheinn na feigh,
'Sa leanadh fad air an toir,
Mo dhoigh gur Domhnullach treun.

[TD 13]

XLII.

A's Dòmhnallach u gun mhearachd,
Gur tu buinne geal na cruaghach,

Gur càirdeach u do Chlannchattain,
'S gur a dallt u do chreig ghuaanaich.

XLIII.

Ma dh' fhàgadh Domhnull a muigh,
Na aonar a' tigh na fleagh,
'S gearr a bhios gucag air bhuil,
Luchd a chruigh bioidh iad as tigh.

XLIV.

Mi'm shuidh air sìoth bhruth na m beann,
A coimhead air ceann loch a treig,
Creag ghuanach am bioidh an t shealg,
Grianan àrd am bioidh na fèigh.

XLV.

Chi mi na dubh-lochain uam,
Chi mi chruach a's beinn bhreac,
Chi mi strath Oissian na m Fiann,
Chi mi ghrian air meall nan leac.

XLVI.

Chi mi beinn iobhais gu àrd,
Agus an càrn dearg re bun,
A's coire beag eile re taobh,
Chit a's munadh faoin as muir.

XLVII.

Gur rìomhach an coire dearg,
Far 'm ba mhiannach leinn bhi sealg,
Coir' na'n tulachanan fraoich,
Innis na'n laogh 's na'n Damh garbh.

XLVIII.

Chi mi braidh bhidin nan dòs,
'N taobh so bhos do sgura lith,
Sgura chòinich na'n Damh seang,
Ionmhuinn leam an diu na chì.

[TD 14]

XLIX.

Chi mi strath farsaing a chruigh,
Far an labhar guth na'n sòn,
A's coire creagach a mhaim,
A' minig an tug mo làmh toll.

L.

Chi mi garbh bheinn na'n damh donn,
Agus slat bheinn na'n tom sìth,
Mar sin agus u'n leitir dhubh,
'S tric a roinn mi fuil na' frì.

LI.

Soraidh gu beinn allta uam,
O'n 'sì fhuair urram na'm beann,
Go slios Loch-eireachd an fheigh,
Gu'm b' ionmhuinn leam fèin bhi ann.

LII.

Thòir soraidh uam thun an Loch,
Far am faicte 'bhos a's thall,
Go uisge Leamhna na'n lach,
Muime na'n laogh breac 's na meann.

LIII.

S è Loch mo chroidhese an Loch,
An Loch air am biodh 'n Lach,
Agus iomad eala bhàn,
'S bhiodh iad a snàmh ma n seach,

LIV.

Olaidh mi a' Trèig mo theann-shath,
Na dhèidh cha-bhiodh mi fui' mhulad,
Uisge glan na m fuaran fallain,
O'n seang am fiagh a nì 'n langan.

LV.

'S buan an comunn gun bhristeadh,
Bha eatar mise 's an t uisge,
Sùgh na mor bheann gun mhisge,
Mise ga òl gun traisgeadh.

[TD 15]

LVI.

'S ann a bha an communn bristeach,
Eatar mise 's a chreag sheilich,
Mise gu bràth cha dìrich,
Ise go dìlinn cha teirinn.

LVII.

O labhair mi sibh gu lèir,
Gabhaidh mi fheìn dibh mo chead,
Dearmad cha dean mi san àm,
Air fiaghach ghleann na m beann beag.

LVIII.

Cead is truaighe ghabhas riabh,
Do 'n fhiaghach ba mhòr mo thoil,
Cha 'n fhalbh le bogha fui' m' sgèth,
'S gu la bhràth cha leig mi coin.

LIX.

Mise a's tusa ghadhair bhàin,
'S tursach air turas do 'n ealain,
Chaill sinn an tathunn a's an dàn,
Ge d' bha sinn grathunn re ceanal.

LX.

Thug a choille dhìotsa an earb',
'S thug an t àrd dhìomsa na fèigh,
Cha n eil nàire dhùinn a Laoich,
O'n laidhe an aois òirnn le chèil'.

LXI.

Aois cha n'eil u meachair,
Ge nach fèadar leinn do sheachnadh,

Cromaigh tu 'n duine dìreach,
A dh' fhàs gu mìleanta gàsda.

LXII.

Gearraichidh tu a shaoghal,
A's caolaichidh tu 'chasan,
Fagaidh tu cheann gun deadach,
'S ni u eadunn a chasadh.

[TD 16]

LXIII.

A shine chasaodunnach, pheallach,
A shream-shuileach, odhar, èididh,
Cha ma 'n leiginn leat a lobhair,
Mo bhogha toirt dhiom airèiginn.

LXIV.

O'n 's mi fhin ab' fhearr an airidh,
Air mo bhogha ro-mhath iubhair,
No thusa aois bhothar sgallach,
Bhios aig an teallach ad shuidhe.

LXV.

Labhair an aois a rithis,
'S mo 's righinn tha thu leantail.
Ris a bhogha sin a ghiùlan,
'S gur mò ba chuibhte dhuit bàta.

LXVI.

Gabh thusa uaimse 'm bàta.
Aois grànda chairtidh na plèide,
Cha leiginn mo bhogh' leatsa,
Do mhathas na d'ar, eiginn.

LXVII.

'S iomadh laoch ab' fhearr na thusa,
Dh' fhàg mise gu tuisleach an-fhann,
'N dèigh fhaobhachadh as a sheasamh,
Bha roimhe na fhleasgach meamnach.

ORAN cumhadh Choire-'n eas-a leis a Phiobaire dhall.

I.

MI 'N diu a' fàg'ail na tìre,
'Siubhal na frìgh air a leath-taobh,
'S è dh' fhàg gun airgid mo phòca.
Ceann mo stòir bhi fuidh na leacabh.

[TD 17]

II.

'S mi ag bràighe 'n alltain riabhaich,
Aig iaraidh gu beallach na fèatha,
Far am bi Damh dearg na cròichde,
M' fhèill-eoin-roid a dol san dàmhair.

III.

'S mi 'g iaraidh gu Coire an easa,
Far a minig 'n do sgapadh fùdor,
Far am biodh miol-choin ga 'n teirbeirt,
Cur mac na h èilte da dhùbhlán.

IV.

Coire gun easbhaidh gun iomrall,
'S tric a bha Reabard ma d' chomraich,
Cha n'eil uair a ni mi t iumradh,
Nach tuit mo chroidhe gu trom-chràdh.

V.

'S è sin mise coire an easa,
Tha mi seasabh mar a b' àbhaist,
Ma thà thusa na t fhear ealain,
Cluinnemid annas do làimhe.

VI.

An aill leat mise a rusgadh ceoil duit,
'S mi am shuidhe mar cheò air bealach,
Gun speis aig duine tha beò dhìom,
O'n chuaidh an Còirneileair fiuidh thalamh.

VII.

Mo chreach mo thùrsa 's mo thruaighe,
Ga chuir san uair so dhomh ann fhìre,
Mhuinntir a chumadh rium uaisle,
Bhi 'n diu ann san uaidh ga m dhì-se.

VIII.

Na'n creide tu uam a choire,
Gur a doran sud air m' inntinn,
'S cuid mhoir e dh' abhar mo lei-sgeoil,
Nach urrainn mi seasa re seinn duit.

[TD 18]

IX.

Measar dhomh gur tu mac Ruairidh,
Chonairc mi marris a Chòirneal,
'N uair a bha è beo na bheatha,
Ba mhian leis do leathaid na sheòmar.

X.

Ba lion'ar do mhaithin na h Eirinn,
Thigeadh gu m' rèlian le h eälaidh,
Sheinneadh Ruairidh dall dhomh fàilte,
Bhiodh mac Aoidh 's a chairdin mar ris.

XI.

O'n tha thusa a' caoidh na'n àrmunn,
Leis am b' abhaist bhi' ga d' thaghal,
Go 'n seinnims' eälain gun duais duit,
Ge fada uam 's mi gun fhradharc,

XII.

'S lionar caochladh teachd san t shaoghal,
Agus abhar gu bhi dubhach,

Ma sheinnneadh san uair sin dhuit fàilte,
Seinnir an trà so dhuit cumha.

XIII.

'S è sin ceòl is binne thruaighe,
Chualas o linn mhic Aoidh Dhòmhnill,
'S fada mhairis è na m' chluasabh,
An fhuam a bh' aig tathunn do mheòirin.

XIV.

Beannachd dhuit agus buaidh làrach,
Ann 's gach aite 'n dean u seasabh,
Air son do phuirt bhlasda dhionach,
Sa ghrian aig teannadh re feasgar.

XV.

'S grianach t uirsinn fèin a Choire,
'S gun fhèidh a' tearnadh gu d' Bhaile,
'S iomad neach da m b' fhiach do mholadh,
Do chliath chorrach, bhia'char, bhainneach.

[TD 19]

XVI.

Do chiob do bhorran do mhìnlteach,
Do shlios a choire gur lianach,
Lubach, luitheach, daite dìonach,
'S fasgach do chuilidh 's gur fiarach.

XVII.

Tha t èideadh uil air dhreach a chanaich,
Cìreain do mhullaich cha chreanaich,
Far 'm bi' na fèigh gu torach,
'G èiridh faramach ma d' fhireach.

XVIII.

Sleamhuinn slios-fhad do shliochd àraich,
Gun an gart na'n càl ma t ìosail,
Mangach, maghach, aghach, tearnach,
Graidheach cràiceach fradharc frìthe.

XIX.

Nòineineach, gucagach, meàlach,
Lòineineach, lusanach, iumaidh,
'S bòrcach do ghorm luachair bh'ealaich,
Gun fhuachd re doinshin ach cireach.

XX.

Siumragach, sealbhagach, duilleach,
Min-leachdach gorm-shlèiteach gleannach,
Biadhchair, riabhach, riasgach, luideach,
Le 'n dilte cuideachd gun cheannach.

XXI.

'S cruiteoil leam gabhail do bhràighe,
Biolaire 't uisge ma t innsibh,
Miodar maghach, cnochdach càthair,
Gu breac blàthoir ann uchd mìn fheoir.

XXII.

Gu gormanach, tolmanach, àluinn,
Lochach, lachach, dosach, crài-ghia'ch,
Gadharach, faghaideach, braièach,
'G iumain na h eilid gu nàmhaid.

[TD 20]

XXIII.

Bùireineach, dubharach, bruachach,
Fradharcach, cròichd-cheannach, uallach,
Feòirneineach uisg na 'm fuaran,
Grad ghaisgeant' air ghasgan cruà'laich.

XXIV.

Balg shuileach fàileantadh, biorach,
Sbangshronach, eangladhrach, corrach,
'S an anmoch is meanbh-luath sireadh,
Air mhire a' dìreadh sa chòire,

XXV.

'Sa mhaduinn aig èiridh le'r miolchoin,
Gu muirneach, maiseach, gasda, gnìomhach,
Lubach, leacach, glacach, sgiamhach,
Carach, cabrach, cnagach, fiamhach.

XXVI.

'Nàm da'n Ghrèin dol air a h uilinn,
Gu fuilteach, rèubach, glèusda, gunnach,
Snapach, armach, calgach, ullamh,
Riachach, marbhach, tarbhach, giullach.

XXVII.

'Nàm dhuinn bhi' tearna gu d' rèthlian,
Teinnteach, cainteach, cainnleach, cèireach,
Fionach, cornach, ceòlar, teùdach,
Ordoil, eòlach, 'g òl le rèite.

XXVIII.

Sguiridh mi nois dhiot a choire,
O'n tha mi toilicht do d' sheanchas,
Sguiridh mise shhiubhal t aonaich,
Gu's an tig mac Aoidh do dh Albainn.

XXIX.

Ach 's è mo dhùrachd dhuit a Choire,
O'n 's mor mo dhùil re dol tharad,
O'n tha sinn tuisleach sa mhunadh,
Biodh mid a' triall thun a Bhaile.

[TD 21]

MARBHRANN do Shir Sèumas mor Mac Dhomhnuill Triath Shlèibht', le
Gilleaspaig dubh Mac Mhic Dhònaill.

I.

AN Nollaig air m ba ghreunach fion,
Ormsa roig an dìth san call,

Tha m' iulchairt sa chrann fui' dhìon,
Ceann sìthe fear Innse-gall.

II.

Gun fàth tòireachd air an Tì,
Chuaidh dhinn am feasda nan tràth,
Ann Gorm-thulaich eadar dhà thìr,
Thà pailte gun chrìne 'n tàmh.

III.

'S mor mo smuaintidh: chàch chà lèir,
Leam fhèin; 's mi gabhail mu thàmh,
Dheth an t shaoghal so 's beag ma spèis,
Thigeadh an t èug n'ar is àill.

IV.

Gho 'n iarainn là gu bràth,
Do leasacha thràth theachd orm;
Na 'm b' è go'n deònaicheadh Dia,
Mi dhol gu dian air do lorg.

V.

Cho'n iarainn tuilidh dheth 'n t shaoghal,
Luidheinn re daoilibh an fhòid,
Ann an Leabaidh chumhaing, chaoil,
Sìnnte re taobh do chuid bòrd.

VI.

Chuaidh mi iumaral air an aòis,
A' muinnin na nàmhaid thà mì,
'S beag mo dhòchas a bhi' àrd,
'S tu'n clàrabh druite da m' dhìth.

[TD 22]

VII.

Ormsa rug an t àn-rath cuain,
Chuaidh mo * riaghailt uam air chall,
Mo sgèul duilich 's mo chàs cruaiigh,
'S nì buan gun bhuinnig tha ann.

VIII.

Dhìomsa thog an t eug a chis',
'S lèir dhuit a Rìogh mar athà,
Ormsa rug gair-thonn na'n sìon,
Gun sìth ach dorainn gu bàs.

IX.

Cho raibh stiùr na seòl na slat,
No ball beairte a bhà re crann,
Nach do thruis an aon uair uainn:
Mo thruaighe-se an fhras a bh' ann.

X.

Tigh mor a thathaicheadh na slòigh,
Gun òl gun aidhir gun mhiagh,
Gun chuir ga chaitheamh air bòrd,
Mo dhòlas.-Athair na sìon.

XI.

Gun chaismeachd gun chòimh-strì thèud,
Gun dân ga lèabhadh air clàr,
Gun fhilidh re cuir an cèill,
Eachd do chinnidh-sa gu bràth.

XII.

Gun trèun fhir re dol ann òrdoigh,
Gun taileasg gun chòrn gun chuach,
Mo bhèud dhuilich 's mo chreach mhor,
Fuidh 'n fhòd a thuinich an duais.

* Compas.

[TD 23]

XIII.

Gun èiridh moch thun na'n stùchd,
Gun chù ga ghlacadh am làimh,
Gun mheanmhadh re claistin ciuil,
Gun mhùirn gun mhacnas re mnàidh.

XIV.

Gun òigridh re siubhal shliabh,
Gun mhiagh air iaraidh an ròin,
Gun mhial-choin a' teannadh iall,
Sàmhach an nochd fiagh an stòir.

XV.

'S ioma beann a's gleann a's cnochd,
Ceann òbain loch agus tràigh,
Shiubhail mise leat fui' mhùirn;
'S luchd ciùil re h aidhir gun phràmh.

MARBHRANN Dhònuill ghuirm oig mhic Dhòniull Shlèibhte, le Murchadh mor
mac mhic Mhurchaidh, fear Eichildi.

I.

HO o hom bo,
'Sgèula leat a ghaoth deas,
Ho o hom bo,
Seirbhe do ghàir na'n dom-blas,
Gun fhuaim sìthe leat a steach
Air chuan sgìthe, mo leir chreach!

II.

Ho o hom bo,
An sgèula thainig air tuinn, Ho o, &c.
A Dhè nach ba dàil do'n aiseag,
Gu'n d' èug an Triath ùr-ghlan,
Riogh-chrann-sìthe na'n eilein.

[TD 24]

III.

Ho o hom bo,

Ursainn-chatha Innse-gall, Ho o, &c.
Iuchair flatha na'm fìor rann,
A Chraobh sin a theasd do shìol Chuinn,
Milidh gasta an Comhluinn.

IV.

Ho o hom bo,
Fìor Leòghun re huchd catha, Ho o, &c.
Craobh a dhruideadh o'n àrd Fhlatha,
Ba sheamhaidh, meanmnach, an ceol,
'S do ghnìomh leanabas an comh-òl.

V.

Ho o hom bo,
Co o'm faigh'mid macnus no mùirn; Ho o, &c.
Co ni aitis re mor chuirm?
Co philleas na cèuda creach?
O'n dh' im'ich a ghèug gorm-shuileach?

VI.

Ho o hom bo,
O dh' iomaich seanchaidh na'n Rìogh, Ho o, &c.
Dh' iomaich oircheas na coigridh,
O dh' èug an àrd chraobh chosgair,
Chuaidh an sgèula fo fhìor chlosta.

VII.

Ho o hom bo,
Ni 'm fèadar a mhola dh'leinn, Ho o, &c.
A Ghèug shòlais ba ghlòir-bhinn,
Lcòghunn, leanabh, agus Rìogh,
Ga 'n raibh aithne gach aon nì.

VIII.

Ho o hom bo,
'S tursach leam do chuir fui'n ùir, Ho o, &c.
A bhi dunadh do ghorm shùl;
'S è dh' fhàg mo chroidhse tàis
Do lorg-shlithe ga h' airthis.

[TD 25]

IX.

Ho o hom bo,
'S tursach do theaglach fa dheòidh, Ho, &c.
Do threun chinn-fheinnidh fa dhubh-bhròn,
Mar choille gun chnuasachd gun mheas,
Tha t fhonn sgìreachd as t èagmhais.

X.

Ho o hom bo,
'S tursach do phannal 's ni h ait, Ho, &c.
Ach 's i mo nuar do leannan leap':
Ba chrann cèille u agus neart,
Ann am na fèime ba rìogh airc.

XI.

Ho o hom bo,
Ni 'n còir dhuinn cumhadh ad dhèigh, Ho, &c.

O'n 's è uidhe gach aon chrèidh,
O nach bàs ach beatha dhuit,
Ni 'n leigim air ti ar dearmad.

XII.

Ho o hom bo,
Ge deireadh cha dearman dhuinn, Ho, &c.
Trèigea'maid farmad a's mis-rùn,
Mar ghadaich an t èug gu 'n tig;
B' fhada leinn an sgèul a thàinig.

An ceathramh-rann.

Thàinig plaigh air daimh na 'n clarsach binn,
Tha gàir-bhàite 'n àite siol-chuinn,
Tha mnài cràiteach mu d' fhag' ail 's a chill,
'S i mo ghràdh do lamh làidir leis am b' abhaist bhi-leinn.

[TD 26]

MARBH-RANN do Mhac Dhùghail Dhunolladh, Jain Ciar, le Dònull Mac An-t-Shaoir

I.

'S Mor easbhuidh Lathurn' am bliadhna,
A' caoi mu'n sgial air nach tig mùtha,
Jain Ciar 's a cheann gu h iosal,
'S lèir do 'n tir ga 'n dìth Mac Dhùghail.

II.

Tha smal air uaislibh do thaighe,
Gun luaigh air aidhear no sùgradh,
O'n dh' fhàgadh u 'n Cille-bhrìde,
'S nach dean sgal pìoba do dhùsgadh.

III.

Fhueir maithin na 'n Gàidheal bristeadh,
O'n a chuaidh tu'n cisde dhùinte,
'S laighid a chearna so uile,
Nach faicear tuille san Dùn thu.

IV.

'Siomad mac a chaochail nèul,
Re am do'n triath dol fo lichd,
Ge minic a ghineadh a chlann,
B' ainneamh do shamhla' na'm measg.

V.

Chaochail na sìntin 'n tra dh' èug,
Bha 'n spèur a' sileadh gu tric,
Chaidh toradh na coille air chall,
A chuasachd a blàgh 'sa mìos.

VI.

Bha thu truacanta re bochd,
Bha thu gu fuasgailteach glichd,
Ttuigse nàdair le sàr bheachd,
Fhuair thu gu saibhir mar ghibht.

[TD 27]

VII.

Bha thu trèunmhor le deagh choltus,
Mar a bha Osgar san Fhèinn,
Fear fial, gun fhiaradh, gun mheatachd,
Cha lèir dhomh neach mar thu fèin.

VIII.

Bha thu siobhailte re mnàì,
Bha thu dàna dhol ann trod,
Eba thu gu misneachail garg,
'Nuair a ghluaiseadh fearg ad chorp.

IX.

Bha thu math a dhìoladh duais,
Bha thu cruai gh 'n àm dol ann strì;
Seirc, a's oineach, buirb a's buaidh,
Do chliù buan ann iomadh tìr.

X.

Ach thugamaid ùmhlachd do'n àrd-riogh,
Nach d' fhàg an làrach gun sìol,
'S math Alasdoir a bhi làthair,
Ge cràiteach na bheil 'gar dìth.

XI.

Bitheamaid subhaltach ait,
A chlann mhac sin am blagh sa'm pris,
Beannachd leis an t shaoi'rinn triall uain,
'S ann o Dhia thig gach mor-chis.
'S mor easbuidh Lathurna 'm bliadhna.

FUAIM a Taif le Nighien Alastair ruaidh.

I.

RE fuaim an Taif 's uaigneach mo ghean,
Bha mis uair nach b' e sud m' abhaist.
Re fuaim an Taif, &c.

[TD 28]

II.

Ach piob Nualanach mhòr,
Bheridh buaidh air gach ceoil,
Nuair ghluaist i le Meoir Faidrig.

III.

Gur mairg a bheir gèill do'n t shaoghal gu lèir,
S' tric a chaochail e chèum gàbhaidh,
'S tric a chaochail e, &c.

IV.

Gur lionaire a chùrs na'n deallt air an driùchd,
Ann a maduinn an tùs màighe.
Ann a maduinn, &c.

V.

Cha n fhachdas re m' rè, aon duine fuidh'n ghrèin,
Nach d' thug e ghreis fein dhà sin.
Nach d' thug e, &c.

VI.

Thoir an t shoraidh so uam, ga talle na'n cuach,
Far 'm biodh tathaich nan trùagh daimhail.
Far 'm biodh, &c.

VII.

Thun an taighe nach gann, fuidh 'n leathad ad thàll,
Far bheil aidhir as ceann mo mhànrain.
Far bheil aidhir, &c.

VIII.

Sir Toramaid mo rùin Ollaghaireach u,
Foirmeil o thùs t àbhaist.
Formeil o thùs, &c.

IX.

A thasgaidh 's a chiall, 's è ba chleachdadh duit riamh,
Teach farsaing 's e fiàll fàilteach.
Teach farsaing, &c.

[TD 29]

X.

Bhoidh teanal na'n Cliar rè tamaill is cian,
Dh' fhios a bhaile 'm biodh triall chairdin.
Dh' fhios a bhaile, &c.

XI.

'N àile chonairc mi uàire, 's glan an lasadh bhà ad ghruaigh,
Fuidh ghruaig chleachdaich na'n dual ar-bhuidh.
Fuidh ghruaig, &c.

XII.

Fear dìreach deas trèun ba ro-fhìrinneach bèus,
'S e gun mhi-ghean gun chèim trailloil.
'S e gun mhi ghean, &c.

XIII.

Do'n linnidh b' fhearr buaigh tha 's na crìochabh ma'n cuairt,
Clann fhìrinneach Ruairidh làn-mhoir.
Clann fhìrinneach, &c.

XIV.

Cha n 'eil cleachdainn mhic Riogh, na gaisge na gnìomh,
Nach 'eil pearsa mo ghaoil làn dheth,
Nach 'eil pearsa, &c.

XV.

Ann an trèine sa 'n lù, ann an cèadfaidh 's an cliù,
Ann am fèil 's an gnùis nàire.
Ann am fèile, &c.

XVI.

Ann gaisge 's an gnìomh, 's ann am paille neo-chrion,
Ann a' maise 's am mian àillteachd.

Ann a' maise, &c.

[TD 30]

XVII.

Ann an cruadal 's an toil, ann am buaigh tho'irt air sgoil,
Ann an uaisle gun chron càileachd.
Ann an uaisle, &c.

XVIII.

Tuigs-fhear na n tèud purpais gach sgèil,
Susbaint gach cèill nàdoir.
Susbaint gach, &c.

XIX.

Gum ba chuibhidh dhuit sid mar a thubhairt iad rès,
Ba tu 'n t ubhal thair mios àrd-chraoibh.
Ba tu 'n t ubhal, &c.

XX.

Leodach mo rùin seòrsta fhuir cliù,
Cha ba thòiseachadh ùr dhòibh sir.
Cha ba thòiseachadh, &c.

XXI.

Bha fios co sibh ann an iomartas Riogh,
'N uair ba mhuladac striadh Thearraich *.
'N uair ba, &c.

XXII.

Slan † Ghàidhill no ghail gun d' fhuaras oirbh foill,
Dh' aon bhuaireadh ge 'n d' roinn bhur nàmhaid,
Dh' aon bhuaireadh, &c.

XXIII.

Lochlunnaich threun toiseach bhur sgeil,
Sliochd solta, bh' air freamh Mhànais,
Sliochd solta, &c.

<eng>* King Charles II.

† Defiance.<gai>

[TD 31]

XXIV.

Thug Dia dhuit mar ghibht bhi' gu mordaileach glic,
Chriosd deonaich dha d' shliochd bhi, àghmor,
Chriosd deonaich, &c.

XXV.

Fhuair u forton o Dhia bean ba shochdraiche ciàll,
'S ì gu foistinneach fial nàrach,
'S ì gu foistinneach, &c.

XXVI.

A bheil eannach is cliù 's i gun mhilleadh 'na cùis
'S i gu h iriosal ciùin càirdeil,

'S i gu h iriosal, &c.

XXVII.

I gun dolaidh fuidh 'n ghrèin gu toileachadh trèud,
'S a folachd a rèir bàrrio'nn,
'S a folachd, &c.

XXVIII.

'S tric a riaraidh u cùilm gun fhibhras gun tùilg,
Nigheìn oidhre Dhuntùilm slan dhuit,
Nigheìn oidhre, &c.

Le Nigheìn Alastair ruaidh do Shir Toramaid Mac Leoid.

I.

GUR muladach thà mi,
'S mi gun mhìre gun mhànràn,
Ann sa'n talladh 'm ba ghnà le Mac Leoid.
Gur muladach, &c.

II.

Tìgh mòr macnasagh mèa' rach,
Na macaimh 's na maighdean,
Far 'm ba tartarach gleuraich na'n còrn.
Tìgh mòr macnasach, &c.

[TD 32]

III.

Tha do thalla mòr prìosoil,
Gun fhasgadh gun dìon ann,
Far a' fàchda mi 'n fion bhi' ga òl.
Tha do thalla, &c.

IV.

Och mò dhìobhail mar thachair,
Thug an dìthl' air an aithribh,
'S ann is cianoil leam tachairt na còir.
Och mò dhìobhail, &c.

V.

Shir Toramaid na m bratach,
Fear do dhealbh-sa ba tearc è,
Gun sceilm a chuir asad na bòsd,
Gun sgeilm, &c.

VI.

Thuair u teist is deagh urram,
Ann a' freasdal gach duine,
Air dheiseachd 's air uiriglidh beòil.
Thuair u teist, &c.

VII.

Leat ba mhianach coin lùthor,
Dhol a shiubhal n'n stùchd-bheann,
'S an gunnadh nach diùlta re h òrd.
Leat ba mhianach, &c.

VIII.

'S i do lamh nach raibh tuisleach,
Dhol a chaitheamh a chuspair,
Le d' bhogha cruaiigh ruiteach deagh-neòil.
'S i do lamh, &c.

IX.

Glac throm air do shliasaid,
'N dèigh a snaithe gun fhiaradh,
'S bàr dosrach do sgiathamh an eòn.
Glac throm air, &c.

[TD 33]

X.

Bhiodh cèir rìs na crannabh,
Ba neimh-eislìanach tarraing,
'N uair a lèumadh an taifaid o d' mheòir.
Bhiodh cèir ris, &c.

XI.

'N uair leighte o d' làimh i,
Cha bhiodh oirleach gun bhàthadh,
Eadar corran a gàinne 's a smeòirn.
'N uair leighte, &c.

XII.

Cèud soraidh le dhùrachd,
Uaim gu leannan an t shùgraidh,
Go 'm b' e m' aidhir 's mo run bhi' ga d' chòir
Cèud soraidh, &c.

XIII.

'N am dhuit tighin gu d' bhaile,
'S tu ba tighearnail gabhail,
'N uair a shuidheadh-gach caraid mu d' bhòrd,
'N am dhuit, &c.

XIV.

Bha u miosoil aig uaislin,
'S cha-raibh beagan marchruas ort,
Sud an cleachdadh a fhuair 'u ad t aois òig.
Bha u miosoil, &c.

XV.

Gam biodh faram air thàilìsg,
Agus fuaim air a chlàrsaich,
Mar a bhuineadh do shàr Mhac Mhic Leòid.
Ga m biodh, &c.

XVI.

Gur h è b' eachdraidh 'n a dhèigh sin,
Greis air uir-sgeil na fèinidh,
'S air a chuideachda cheir-ghil nan cròchd.
Gur h è b' eachdraidh, &c.

[TD 34]

Le Pòl crubach do Jain Mac Shir Ruairidh Mhic Leòid.

I.

'S i so iorram na truaighe,
Tha san uair'so ga h èabhach,
Liuthad glaoth tioma,
Gun bhinnis re èisteachd,
Ar Tighearna dùcha,
Gun duil re e dh èiridh,
Gach cùis 'm biodh cunnart,
'S tù b' urrain da rèiteach.

II.

Chunairc mise Sir Sèumas,
Ga d' threigsinn 's cha b' ann da dheoin,
Bha dherre-shuilin glana
Re sileadh na milton deòir,
Na b' ann le neart lannan
Bhiodh do cholunn a' caochladh neoil,
Gur h iomad laoch fearail
Bhuaileadh faram 's a rèubadh feòil.

III.

Gur lion'ar sròl ballach
Ga nochdadh re slinntibh chrann,
Agus trèun ghaisgeach
Re faicoinn na maoth-shrol fann,
Nach iaradh fuireach
A' cumasg gu stroicheadh cheann,
Ach lunn air bhraidin
A faighneachd 'n è 'n aon ghuth thànn,

IV.

Gur h iomad caliobhar
Nach diobradh teine re h òrd,
Agus clogaide cruadhach,
Re folach n'n gruag 's n'an sròn,

[TD 35]

Agus pic mheallach,
Air a tharuinn o chluais go dòrn
Agus fiudhidh chaol earra
Air a folach go cèir ann feòil.

V.

Na m ba chionntainin dhaoine
Ba bhao'l do dh anam Mhic Leoid,
Gur lion'ar Tuir shuairce
So ghluaiseadh gu h allanta borb
Bheireadh ruaig mhaidne
Gun an oiche chadal air choir,
Mnai brùite aig èabhach
Ma rusga na'n gèur lann gorm.

VI.

Gur mòr an tein adhair
Thug an spreagha nach gann 'n ar measg,
Chuir ar n aignibh ann ioslaid

'S ar croidh 'nar cliabh gun d' chlisg
Liughad bean bhrèid-gheal
'S a h eanachainn a' leim fuidh sichd,
Ma dheagd Mhac Ruairidh
Bhi'n eaglais na'n stuagh fuidh lichd.

VI.

Gur mor an struth tràghaidh
So bhcard air fir Innsegàl,
Re amharc a' chèile
Gur soilleir dhoibh fèin an call
Fear do choimeais cho lèir dhomh,
Ba tu'n curaidh 'n streup na'n lann
Le d' chloidheamh cruaiigh bèimneach
Ann ad dheaslaimh gu speèiceadh cheann.

VIII.

Ach a ghnùis na fèile
Nach bo bhrèagnaich riabh t fhocall sa'n uair,
Ceann-uidhe na'n deòraidh,
Na'n àircleach gun treòir 's na'n truagh,

[TD 36]

A chearraich na tice
Aig 'm ba tric bhiodh àireamh sluaigh
An fhèile dhubailt
Nach iaradh an cùintas cruaidn,

IX.

Ach Jain Mhic Ruairidh
Nach gluaist le mùiseag,
Nach ghabhadh bonn eagail
'S nach cuireadh beagan an cùram
Cha n fhacfas do ghillin
An tir eile ga spuinleadh,
'S cha bhiodh luchd faire
Ann ad bhaile na'n dùsgadh.

X.

Aig feothas an achda
So chleachd u na d' dhùthaich,
Cha d' iarr u riabh clachair
Go d'chaisteil a chùmhdach,
Cha bhiodh droll air do chòmhlunn
Mu thrà-noine ga dùnadh,
Ach u 'n caithir na fèile
'S tu lèabhadh na h ùmhlachd.

XI.

'Se m aidhir an t Jain
So chaochail air maduinn diamairt,
Ceann rèite gach facaill
Gus an uaire 'n deach' stad air do chaint,
Bha do chàirdin tùrsach
'S an cùram ann àito teann,
Sior choimhead o' d' t aodunn
'S gun chomas do dhiughailt ann.

XII.

Trì bliadhna fichid
Bhan gliocas 'na àite fein,
Gun bhèud gun mhulad
Gus 'n do thromaich am bàs ba trèur,

[TD 37]

Mar go'm biodh fras ann,
A choisgeadh uainn soills na'n spèur,
No cainneal da mùchadh
Gun sugradh gu bràth na dhèigh.

An CRÒNAN, le Màiri n'ighin Alastair Ruaidh Mhic Leòid.

I.

AN Naigheachd so 'n dè
Aithireach e
Molagh do 'n lèigh,
Thug malairt do m' chèill
Nois o theannas mi fein re crònan
Nois o theannas, &c.

II.

Beannachd do' n bhèul
Dh' aithris an sgèul,
Dh' fhàg fallain mo chrè;
Cha ghearain mi fein,
Na chailleadh 's na dh' èug
'S mo leanabh nan dèigh comh-shlan,
'S mo leanabh, &c.

III.

Na m biodh agamsa fìon
Go'm b'ait leam a dhìol,
Air slàinte do thìghin,
Gu d' chàirdin 's gu d' thìr,
Mhic àrmuinn mo ghaoil,
B'e m' ardan 's mo phrìs,
Alach mo Rì' thògbhail,
Alach, &c.

IV.

'S fàth mire dhuinn-fèin,
'S do 'n chineadh gu lèir,

[TD 38]

Do philleadh o n èug;
'S millis an sgèul
'S binne na glèus organ,
'S binne, &c.

V.

'S e m' aitis ga dearbh,
Go' n glachdar graid sealbh,
'N grunt farsaing na'n sèalg,

'S ann caisteil na'n àrm,
Leis a mhacaimh da n ainm Toramaid,
Leis a mhacaimh, &c.

VI.

Tha mo dhùils' ann an Dia,
Gur mùirneach do thriall,
Gu Dùn ud na'n Cliar
Far 'm ba dùchas do m thriath
Bhiodh gu fiughantach fial foirmeil,
Bhiodh g fiughantach, &c.

VII.

Go dùn tuireideach àrd,
B' è sud innis na'm Bard
'S na'm filidh re dàn,
Far 'm ba mhinig an tàmh
Cha b' ionad gun bhlàs dhoibh sud,
Cha b' ionad, &c.

VIII.

Go aros nach crìon
Am bi' gàraich na'm pìob,
'S na'n clàrsach a rìs,
Le dearrsa na'm pìos,
A' cur sàraidh air fìon,
'S ga leigeadh ann gnìomh oir-cheard,
'S ga leigeadh, &c.

IX.

Buaghach a mac
Uasal an t shlat,

[TD 39]

Dha n dual a bhi' ceart,
Cruadalach pailt
Duaismhoir am beachd
* Ruaineach a neart Leòdach,
Ruaineach, &c.

X.

Fiuran a cluain,
Dhuisg 's an deagh uair,
'S du dhuit dol suas,
'N cliù 's ann am buaigh,
'S duchar do m' luaigh,
Bhi' gu fiughantach sùairc ceol-bhinn,
Bhi' gu fiughantach, &c

XI.

Fasan ba dual,
Fantalach, buän,
Sochdarach re tuath,
Cosgail re cuairt,
Coisiunta, cruaidh,
Am brosnachadh sluaigh,
A' mosgladh ann uair foirneart,
A' mosgladh, &c.

XII.

Leansa 's na trèig,
Cleachdadh as bèus,
T aitim gu lèir,
Macanta seamh,
Paillt' re luchd thèud,
Gaisgeil am fèim
Neartmhor ann dèigh torachd,
Neartmhor ann, &c.

XIII.

Shlioc Ollaghair na'n lann'
Thogadh sroiltidh re crann,

* Làidir.

[TD 40]

'Nuair thòisech iad ann
Cha ba lìon-sgaradh gann,
Fir a b' fhìrinneach bann,
Prìosoil an dream
Rioghail gun chall còrach,
Rioghail, &c.

XIV.

Tog colg ort a ghaoil
Biodh ro chalma 's ga m faod
Gur dearbha dhuit laoich
Do cheneadh nach faoin,
Thig ort as gach taobh ga d' chònadh,
Thig ort &c.

XV.

Uasal an trèud
Deas cruadalach trèun,
Tha n dualchas dhuit fèin,
Theid ma d' ghuaillibh re t fhèum,
Do shliochd Ruairidh mhoir fhèil,
Cuir-se suas a mhic Dè an t ògriogh,
Cuir-se suas, &c.

XVI.

Tha na gàidhil gu lèir,
Chomh chàirdeach dhuit fèin,
'S gur a fearrd u gu t fhèum,
Shir Domhnall a Slèibht'
Ceannard na'n cèud,
Ceannsgalach trèun ro-ghlic,
Ceannsgalach, &c.

XVII.

'S maith mo bharrail 's mo bheachd,
Air na fiùrain is leat,
Gu carantach ceart,
'S ann do bharachd do neart,
Mac mhic Ailein 's a mhac,

Thig le faram am feachd,
Go d' charaid a chasg t fhoirneart,
Go d' charaid, &c.

[TD 41]

XVIII.

A' Gleanngaradh anuas,
Thig am barantas sluaigh,
Nach mealladh ort uair,
Cha ba charantas fuar,
Na fir sin o chluain Chnòideirt,
Na fir sin, &c.

XIX.

'S leat mac shiomaith o n àird
'S mac Coinnich chinn-tàil,
Theid ad iomairt gun dàil,
Le h iumadaidh gràigh,
Cha b' iongantach dhaibh
'S gur h iumaidh do phàirt dhòibh sin,
'S gur h iumaidh, &c.

XX.

'S goirt an naigheachd fgur cruaidh,
Mac ghilleain bhi' uainn,
Gun a thaighidis' suas,
Bha do cheangal ris buan
T ursainn chatha re h uair dòruinn,
T ursainn chatha &c.

XXI.

B'iomad * Gasan gun chealg,
Ba deas faicsin fuidh àrm,
Bheireadh ceartacha garbh,
'S iad a chlàisdinn ort fearg,
Eadar Breacachadh thall s Bròlas,
Eadar Brec achadh, &c.

XXII.

Tha mi gachdain mar chàll,
Iad a thachairt gun cheann,
Fuidh chasabh na'n Gàll,
Gun do phearsa bhi' ann

<eng>A young man.<gai>

[TD 42]

Mo chruadh chas nach gann
Do bhi' fad annsa n Fhrainc air sògradh
Do bhi' fad &c.

XXIII.

A Chrìosd cinnich u fein,
'N spiunnadh 's ann cèill,
Gu cinneadail trèun,

'N ionad na dh èug
A mhic an fhir nach d' fhuair bèum
'S a gheineadh o n chrè rò-glain,
'S a gheineadh, &c.

XXIV.

A Riogh na n gràs,
Biodh fein mar ghàrd,
Air feim mo ghràidh,
'S dean oidhre slàn,
Do n Teoghlach àigh,
Ba mheorach daimh,
Da'n raibh caibhneas air bhàr sòlais,
Da'n raibh, &c.

ORAN le William Mac Choinnich, do inghein Choinnich ruaidh mhic fir no Comraic.

I.

'S cianail m' aigne o na mhaduinn,
Ghabh mi cead do 'n rioghuinn,
Tì chomh-thaitneach riut cha n fhaichd mi
Ann an dreach no fiamhachd;
Ba thrian do m' lòn do bhriathribh beòil
A teachd mar cheòl a sìoth-bhruth,
'S an t sheirc atà'nad' bhraighe bàn,
A thaisge mo ghràdh gu dìomhair.

[TD 43]

II.

Ciochan corrach, lìnnte soluis,
Air do bhroilleach rèth ghlan;
Do sheang-shlios fallain mar an eala,
No mar chanach slèibhe;
Bas ionmhuinn chaoìn na'n geal mhear caol,
A' dealbh na'n craobh air pèurlainn,
'S tu fialaigh glic 's do chiall gun tig,
Air diamhaireachd na rèultan.

III.

Do bhràighe gle-gheal mar ghath grèine;
T aghaigh reth ghlan mhòthar;
Tiunnail t èug'ais 's tearc re fhèatuin,
Gur tu rèul na n òighein;
Gur bachlach, dualach; casbhui, cuachach,
T' fholtt ma'n cuairt ann òrdoidh;
'S ann tha gach ciabh mar fhàine air sniamh,
'S gach aon air fiamh an òir dhiubh.

IV.

Inghein aingil na rosg malla,
'S na'n gruaigh glan ha narach;
Dà shùil ghorm mheallach, fuidh ad chaol mhala,
'S gach aon a' mealladh graidh dhiubh;
Tha maishe ad ghnuis, gun easbhaigh mùirn;
Beul meachair ciùn ni mànran;
Do bhriodal caomh, 's do loinn maraon,

A roinn mo ghaol-sa shàradh.

V.

Corp seamhaigh bàn, choibh-lìonas gràdh
Gach tì a tharbhagh iul ort;
'S ann tha do shnuagh, to'rt bàr air sluagh,
'S tu 'n ainnir shuairc chluiteach;
Do dheas chalpannan ro dhealbhach,
Gun bhio' meainbh no dùmhail;
Troigh chruinn chòmhnart dh' fhalbhas mòthar,
Nach dean feòirn' a lùbadh.

[TD 44]

VI.

Choimh glain is tù 's neo-shoilleir dhùinn,
'S mar geallach u 'n tùs èiridh;
Bèul tana dearg mùint' 's anail chùbhraidh,
'S tiùnnail u do Vènus.
'S e chrùn do thlachd deud mùirn mar chailc,
Air a dhluth a ceart re chèile,
O'n tig an t oran, èatrom ceolmhor,
Mar an smeoroch chèiteain.

VII.

O thlath nan dùl tùs rath' fhuair thu,
Bhiodh modhail, ciuìn gun àrdan;
Tha iochd is cliù, as loinn, as muirnn
Air a ghlaigh dlù re d' nàdor;
'S tu air do bhuaibh a freamh na'm buagh,
Do 'n trèun fhuil uasail stètoil;
U fialaidh pailt ann gnìomh san tlachd,
'S do chiall coi-shreip rè t àilteachd.

VIII.

Os cionn t àilteachd riäbh cha tàinig
Gnùis o laimh na trianaid;
Gur soilleir dhùinn, 'n uair rinneadh thu,
Nach rabh na Dùilin diamhain;
Ur righein thlà 's ro rioghail gna's,
Do dhilsin graidh tha lion'ar;
A ghèug na m buagh, ge cian mi bhuaibh,
Na gèill-sa chluain luchd mìo-ruin.

IX.

Mi cian o d' chaidribh, 's buan dhamh fhaidid,
Dh' fhàg sùd m' aigne piänoil;
Osnadh ghna gun fhois gun tamh,
A fhrois gach blàth do m' fhion-fhuil.
'S e bhrosnaich deoir 's a chlaoidh mo threòir
An rioghuinn òg so thrial bhuaibh;
'S tu 's trom a dh' fhag mi, oigh mo ghràidh,
Le d' bhron atà mi cianail.

[TD 45]

ORAN le Alastair Mac Choinnich, dearbh bhrathair an William reamh-ràit,
do Inghein Choinnich ruaidh cheu'na.

I.

SORaidh slan do 'n àilleagan
Bha marium 'n trà so'n roir,
Gur baraicht ann an àilleachd thu,
'S gur lan mhaiseach do loinn;
Thug u bàr air mnai' na h Albùnn
Ann an dreach 's an dealbh 's an sgoinn;
Dh' fhag nàdor ann an gliocas dhuit,
Gach buaigh dhiubh sud os roinn.

II.

Ga dàna dhomh re ghràdh sin,
Thug nàdor dhuit na 's leòir,
Cho mòr 's gun d' roinneadh Bànnri'nn dhiot,
Gan àrdan, gan ghne phròis;
Cha 'n eil cron re àireamh ort,
A dh' fhaodadh fàs air feòil;
A' measg bhan òg is mhaighdeanun,
Mar dhiamon a' measg òir.

III.

A' measg na m ban gur sgàthan thu,
Tho'ert bar orr' ann 's gach geull;
'S bachlach buidhe sniamhanach,
Gach ciabh tha air do cheann;
Tha do ghruaigh choi-dreacher
Ris na h ùbhlan dait air chrann;
Suil chorrach ghorm mar dhearcagan,
Ma n iath an rasg tha mall.

IV.

Taobh 's tigh do'n bhile dhaite sin,
Tha dèud gheal cailce grinn,
O'n ceolmhaire thig orain,
No na h organan a' seinn;

[TD 46]

Mar'eil cron ann folach ort,
'S e barrail a' bheil sinn,
Gun d' thilg thu fèin as Venus,
Ann an dealbh, s an' eug'as croinn.

V.

Trian do d' mhath cha'n innsir leam,
Dh' aien-deoin nì' da'n can;
Bràighe mar chuan linnginnach,
Fuidh 'n aghaidh mhìn gun smal;
Gur corrach geal na ciochan,
Th'air do bhroilleach linte glan;
Glac gheal mhiar fhàinneach fhionolta,
Tha teom' air gnìomh na m ban.

VI.

Fhad sa mhairis Albannaich,
Biodh iùmradh ort air bhuil;
Slios mar eala air chuantibhe
Aig an òigh is uaisle fuil;

Do phòg air bhlas na fioguisin,
'S do bhèul o mìlse thig guth;
'N àm eisteachd fuaim na fìo'laireachd,
Gur fionalta do chuir.

ORAN a roinneadh le Jain Beton fear Dhuin an eirthirich, do nighein
Thearlaich oig scalpa 'n tratha.

I.
Slàn iumradh do'n ùr-mhnaoi,
Dh fhag mi 'n Ugàirigh thall,
Fuidh uilinn na'n stùchd-bheann,
'S air ùrlar na'n gleann;
'S i 'n rìoghuinn ghlan chùl-donn
Choisinn cliu ann 's gach ball,
Bèul a labhradh an sùgradh,
'S a chuireadh dùbh-liunn ma làr.

[TD 47]

II.
'S ann mar chanach an t shlèibh,
Tha 'n èuchdag fhair mhnàidh;
Gur gile u fuidh t aodach
No'n Aoilian air snàmh;
Gruaidh dhearg mar na caoran,
Mar do chaochail u blàth;
Meoir fhada mar shlait ort,
'S faimh dait air am bàr.

III.
Meòir fhada chaol dhìreach,
Thàirneadh rìomhadh air bàn;
Ann an cleachda an t shiota
Chuirinn fhìn asad geall,
Nach 'eil ann 's an tìr so
Do dh fhior chlanna gall,
No bheireadh bàr gill ort
Ann an grinn obair lamh.

IV.
Glac ghèal a' nì 'n sgrìobhadh,
Gu fionalt' 'n uair b' àill,
Ga tharraing gu lìon'ar,
Lè innleachd do làmh;
Leis an lèabhar an Biobla
Gu cinnteach gach trà;
Glachd creideas as firinn
'S lean a chaoi ris mar ghnàs.

V.
Ghèug uasal gun chrìne,
Dh' fhas dìreach o làr;
Tha do phog air bhlas fion-a
Chuireadh inntin air chàch;
Ort a dh' fhàs an cùl sniomhain,
Mar dhithean am blàr,
Nach greannaich re chir-e;

'S lion'r tì air bhàr.

[TD 48]

Deud cailce gun stòir-e,
Tha gun bhòsd no gun bhrèug;
Bèul as binne no'n smeorach,
Nì còmhradh sa ghèig;
'N uair ghabha tu n t òran,
'S do mheòir re cur grèus;
Ge b' e chluinneadh an ceol sin
Gum ba bhòich e no tèud.

VII.

Thaobh aithghearr beag eòlais.
Briogh mo dhòchais nach gann;
Thugas barail no dhò ort,
Mar a mheoraiche rann,
Nach 'eil u gu mor
No gu stròthail no gann;
Ach roi-ghlic gun mhòrchuis
Neo-ghorach ad chainnt.

VIII.

'S tu rèula na'n òighin;
'S tu 's bòich-e no cach;
'S tu 'n canach, 'stu nòinein;
'S tu 'n t shòbhrach fuidh blàth;
'S tu 'n coi-measg tha òr-bhuidh;
'S tu 'n ròs th'air dhreach là;
Chuir 'n aithghearr an sgeòil so,
'S tu 'n t sheònaid gheal thlà.

IX.

Ach s i mo chomhairl fein duit,
'S na trèig i gu beachd,
Mas àill leat a chnuasachd,
'S a bhuannachd na's leat;
Theirig timchioll na gèige,
'S na glachd èislin ad bheachd;
A chaidh na cuir dùil
Ann sa chraobh nach lùb leat.

[TD 49]

ORAN do Mhac Shimidh, chuaidh dhith-cheanna 'm bliadhna 1746, 'n uair bha è air fogradh 's an Fhrainc ann deigh bliadhan 1715; le Jain Dòmhnallach da 'm ba choainm Jain dubh mac Jain mhic Ailein.

I.

AN Deich-e là do thùs a mhàirt,
A ghluais an stàta 's measail àite;
'S ait le chàirdin beò.
An deich-e là, &c.

II.

Ge d' chuir naimhdin u le ain-neart,
Null do'n Fhrainc uain, neo-air-thaing dhoibh

Fhuair u m ball fuidh d' bhròig.
Ge d' chuir naimhdin, &c.

III.

Fhuair u cùirt 'n sin o Lùais;
Ghabh e cùram dhiot o'n b' fhiu u;
Chiunn do ghiulain chòrr.
Fhuair u cùirt, &c.

IV.

'S iumadh fuaran glan gun truailleadh,
Dheth an fhuil uabhraich rith mad ghuaillith,
Fhir is uaisle feòil.
'S iumadh fuaran, &c.

V.

Cainnt gun àicheadh, ceart re radh è;
'S tusa 's càirdiche am measg Ghàidhil,
Bha riabh air th' aite beò.
Cainnt gun àicheadh, &c.

[TD 50]

VI.

Tha fuil Stiu'artaich a chruin
'N deigh a dùbladh, ad chorp cùbhraidh,
Iarla Weem 's Mhac Leòid.
Tha fuil Stiubhartaich, &c.

VII.

Tha fuil phrìosoil Iarla Sìofort,
Air a sìoladh ad bhallabh Rioghail;
Glac nach crìn ma n òr.
Tha fuil phrìosoil, &c.

VIII.

Càirdis fal u 'mhac mhic Ailein
Dà uair daingeann re Glenn-garadh,
Car u mhic Ghilleòin.
Càirdis fnl u, &c.

IX.

An t àrmunn slèibhteach mac Shir Sèamas
Na'n arm gèur-a dhuit sa cheim ud,
'Ga 'm biodh na cèudun slòigh.
An t àrmunn slèibhteach, &c.

X.

Ceannort aigeantach na'n abrach,
Gur a fagas dhuit an fear sin,
Dh' èireadh let na seòid.
Ceannort aigaentach, &c.

XI.

Drèagan fearradha 's narrail searbh u
'S tu ba ghailbhiche fuidh t armadh,
'S t fhuil 'na * tailbheum mòr.
Drèagan fearradha, &c.

* i.e. Tuilmhaoim.

[TD 51]

XII.

Leòghun ainmeil 's neimheil colg
A bhèathair anmuinneach go marbhadh,
'N uair chais-te fearg ad shròin.
Leoghan ainmeil, &c.

XIII.

An laoch garg 's am buinne borb,
'S deachdair fhoir-eigheadh Triath na morracha
Le mianach morradhail chòr.
An laoch garg, &c.

XIV.

'S muirneach foirmeil an ceann airm u,
Cùis a dhearbhadh o t aois leanabais,
Bhiodh gun dearmad gleòis.
'S muirneach foirmeil, &c.

XV.

Fhuair u d' ghlacabh cèile leapach,
Deagh nic Ailpin glèiteach sgapach,
Beul o 'm blasd' thig glòir
Fhuair u d' ghlacabh, &c.

XVI.

Bain-ti'rn dhiadhaidh shochdrach chiallach
Croidhe fialaidh le deagh riaghailt,
Gnuis gnn fhiamhaidh reòit'.
Bain-ti'rn dhiadhaidh, &c.

XVII.

An nèamhan soilleir, 's an lèug nach doilleir,
An tì gun choire mar Sgàth'n glaine,
Lan eireachdais gu leòir.
An nèamhan soilleir, &c.

XVIII.

Gu m 'a buan do'n lànain uasail,
Dh' fhàs gun uabhar; air aon chluasaig,
'Ann seire 's am buaidh gun leòn.
Gu ma buan, &c.

[TD 52]

XIX.

Dheagh mhic Shimidh na'n arm innealt',
Slàn u philleadh go d' dheagh ionad,
Sud mar shironn dhò.
Dheagh mhic Shimidh, &c.

CUMHADH do Mhac Leòid le Ruairidh Mac Mhuirich.

THA mulad, tha mulad,
Lin mulad ro mhor mi,
'S ge do 's èigin damh fhulang
Tha tuillidh 's na 's leoir orm,
Thromaich sachd air mo ghiùlan
Le dùmhladas dòrainn,
Dh' amais dosgaidh na bliadhn' orm
Creach na ciadain so leòn me,

II.

Creach na ciadain so leòn me
Dh' fhàg mi breòite gun fhiabhras,
A dh' fhògair mo shlàinte
'S tearc mo bhrathair 's na crìochabh,
Agam glaodh an loin bhrònaich,
'N dèigh a h eòin 's i ga iarguinn,
Dh' fhalbh gach sòlas a b' abhaist
As dh' fhuirich càilein a' m' fhiacaill.

III.

Dh' fhuirich càilein a' m' fhiacaill,
So i bhliodhn' a thug car dhamh,
Dh' fhag uthar fui' m' lèinidh
Nach fothair lèigh tha air thalamh,
Mo leaghàs cha 'n fhèadar
Cha rèth dham bhi' fallain,
Fhuair me dìinneir la càisge
'S cha b' fhearrd-e mo gheon i.

[TD 53]

IV.

Cha b' fhearrd-e mo ghean i
Ge do bha mi mu'n chòmhrainn
N diugh gur buan dhamh re aithris,
Gun d' bhuail an t earrach so bròg orm,
Mi ma'm mhaighisdir glè mhaith,
'S fad a lèus orm nach beò è,
Ge do rachadh mi seachad,
Cha 'n fhaigh me facall dheth d' chòmradh.

V.

Cha 'n fhaigh mi facall dheth d' chòmradh,
Chleachd mi mòran dheth fhèudainn,
N diugh a dh' fhaodas mi ràitin,
Gur uan gun mhàthair 's an trèud me,
'S ann is gnà dhamh bhi' tursach,
Gun bhrath furtachd as t èag'ais,
'S òn a chaochail u àbhaist,
'S tearc a chaoidh mo ghàir èibhinn.

VI.

'S tearc a chaoidh mo ghàir èibhinn,
Cha bhèus dhamh bhiodh subhach,
Ghabh mi tlachd am bhiodh tursach,
Chuir mi ùigh am biodh dubhach,
Ma 'n ti 's tha mi 'g iumaradh,
Chuir ann cuimhne mo phuthar,
Nois o n fhuair an uaigh esin,

Chuaidh è 'n caised mo bhruthach.

VII.

Chuaidh è 'n caised mo bhruthach.
'S mi fuidh chumha da dhìreadh,
Dol an truimed 's a n àirde,
An diugh a thàinig mo dhìobhail,
Dh' fhalbh mo lathaichin èibhinn,
O n a thrèig sibh * Clar sgìthe,
Tha mo thaichde 's na h earabh,
'N dèigh fholach 'n a aonar.

<eng>* A name for the Isle of Sky.<gai>

[TD 54]

VIII.

'N dèigh fholach 'n a aonar,
Biodh e daonnan ann uaigneas,
Sgèul ma 'n gearanah daoine,
Mnàì caointeach na'n luath bhos,
'S iad a' comh-straoidh re chèile,
Ceòl gnn aoibhneas seachd truaighe,
Lèum mo chroidhe 'na spealtadh,
Ma 'n chaismeachd 'n uaire chulas.

IX.

Gur h ì chaismeachd so chulas,
A luathaich orm tiomadh,
Dh' fhàg fuidh m' osnaich fuil bhrùite,
A' sìor dhrùtha air m' inneadh,
'S fhaide seachdain na bliadhna,
O 'n a thriall sibh thair linnidh,
Le friamhach na fialachd
Bh' ann san lìon-bhrat air fhilleadh.

X.

'S ann 's an lìon-bhrat air fhilleadh,
Dh' fhag mi spiunnadh na'n an fhann,
Ceann-uidhe luchd ealaidh,
Mar re earras luchd seanachais,
Agus ulaidh aois-dàna,
Chuir do bhàs iad gu h aim cheist,
'S o 'n a chuaidh thu sa chistidh,
Cha ba mhise a chuis fharmaid.

XI.

Cha ba mhise a chùis fharmaid,
Ghabh mi tearbadh o'n trèd sin,
Far an raibh me am mheanbh-ghair,
Ann toiseach aimsir mo chèitein,
'S ann an deireadh a charbhais,
A dhearbhadh ar fèichin,
Chaill mi 'n ùr ghibht a chreach mi,
Ann an seachdain na cèusda.

[TD 55]

XII.

Ann an seachdain na cèusda,
Dicèadain mo bhrisdith,
Chaill mi uichair na fèadail,
Cha mhi aon neach 's mist' è,
Gun bhrath faighan gu brath urr,
Sgeul a sharaich mo mhisneach,
'S ann fuidh dhiomhaireachd m' àirnin,
A thàrmaich mo niosgaid.

XIII.

A thàrmaich mo niosgaid,
Cha 'n fhaigh mise bhiodh slàn deth,
'S è fear tinn a chinn ghalair,
A nì 'n gearann bochd cràiteach,
'S ann air atà n easlaint,
Nach do fhios aich a nàbaidh,
'S cha mhò dh' airich e thinnis,
Leis 'n do mhilleadh mo shlàinte.

XIV.

Far 'n do mhilleadh no shlàinte,
'S ann a thàrmaich dhamh m' easlaint,
Gun d' chuir aimsir na càisge,
Mi gu brath go trom airsneal,
Gheibh gach neach do na dh' fhag u,
Rud ann àite na bh' aca,
Ach mise agus màire,
Chuir a bràthair ann tasgaidh.

XV.

Chaidh do bhràthair ann tasgaidh,
'S è mo chreachsa gur fìor sud,
'S ann an diugh tha mi 'g achdain,
Mar bha mhac ma mhaol-ciaran,
Agus ise bochd brònach,
'N deigh a leonadh on chiadain,
A thug mo mhaighistir uamsa,
Leis 'n do bhuaineadh ma phian-bhron.

[TD 56]

[Taobh-duilleig 36 san leabhar fhèin]

XVI.

Mo phian-bhron a mhàiri,
Mar tha u fuidh chumha,
Nach faichd u do Bhràthair,
Mar a b' àbhaist gu subhach,
An sean-fhocal gnáthaicht'
An diugh is fìor è mar thu'airt,
Nach raibh meughail ga miad,
Nach raibh na dèigh galach dubhach.

XVII.

Nach raibh na dèigh galach dubhach,
'S è 'm fear subhach am beairtis,
Cha n fhaigh piuthar a bràthair,

Ach gheibh bean àluinn leth-leapach,
Thàinig àr air an dùthaich,
Dia dhùbladh a ncarta,
'S ga Cumail ann uachar,
Gus am buaghaich do mhac è.

XVIII.

Gus an buaghaich do mhac è,
'N deigh a ghlasadh le gruagaich,
Lan saibhris as sonais,
Ann sa 'n onoir ba dual dhuit,
Lean cùis 's na biodh leanbail,
'S na biodh marbh-ghean air t uaislin,
Cum ann coimeas riut fein iad,
'S na to'ir bèum dha t ainm Ruairidh.

XIX.

Ruairidh reachdar, rùin-mheanmnach,
Tartrach, tairrbeairteach, teanntadh,
Do shean-sean-athair o n tàinig,
Cha b' ion da nàmhaid dol teann air,
'S Ruairidh gasta na dheoghaidh,
Cha b' e raghuinn ba tàire,
'S an treas Ruairidh fa dheireadh,
Bha b' e n gainneanach fàs è.

[TD 57]

XX.

An treas Ruairidh do'n dream sin,
A choisinn geall 's cha b' e mì-chliudh,
Cha b' è 'n coilleannach gann è,
Ach an ceannsgalach milleannt'
Ma 's a tusa roinn suas,
An ceathramh Ruairidh, na dearmaid,
Lean re sinnsireachd t aitim,
'S n a to'ir masla dha 'n ainm sin.

XXI.

Na to'ir masla dha 'n ainm sin,
'S cuir leanabas fuidh d' bhrògabh,
Na biodh daoine ann am barail,
Ge d' tha car aig an òig ort,
Biodh go fiùghantach smachdoil,
Rianoil reachdair 'n triath leòdach,
'Na faic frìd ann sùil brìdeoin,
Cha chùis dìon do Mhac Leòid è.

XXII.

Cha chùis dìon do Mhac Leòid,
A bhiodh dòlum 's rud aig e,
Leann an duchar ba chòir dhuit,
'S biodh mor-chuis na d' aignibh,
Ach ma leigis tu dhìot e,
Biodh na ciadan ga t agairt,
'G ràdh gur crann shlatag chrìn u,
'N aite a ghnìomharaich bheachdoil.

XXIII.

Maide dh' fhàs na chraoibh thoraidh,
Fuidh bhlàth onorach àluinn,
Ann an lios na'n crann èachdach,
Bha tlachd na'n cèud ann 's gach ait'air,
Lean an dutchas ba * chathair,
A mhic an Athair a chràidh sinn,
Na biodh ad chrìnich gun duillich.
Ann 'san ionad 'n do thàmh u.

* i.e. ba choir.

[TD 58]

ORAN le Ruairidh Mac Mhuirich, 'n uair thainig e thamh do Ghleanneilg.

I.

A Chiad dialuain do'n ràidhe,
Ge d' bhà mi leam fhìn,
Cha d' fhuair mi duine an là sin,
A thainig am ghaoith,
Dh' fhiar'aich cia mar bhà mi,
Na m bàil leam dhol sìos,
An tota mhor so fhàgail,
Nach b' àite dhamh ì,
'Soilleir dhuinne far chach uile,
Nach ra' 'u duine is tìr,
A chumadh fear mar chàch mi,
Mar b' àbhaist dhamh bhì.

II.

Sin 'n uair chuala Fearchar,
Mi n dearmad aig càch,
Thàinig e na m' chòdhail,
On b' eòil dha mo ghnàis,
Thug e leis air scòid mi,
Gu seòmar a mhna,
Anna lion an stòp dhuinn,
'S na sòr oirn' a làn,
Ge d' tha e falamh 's ro mhath 'n airidh,
Ghlaine so tho'irt dhà,
'S gu faigheadh e luch eòlais,
Na m biodh a phòca làn.

III.

Labhair a bhean chòir sin,
Go banail eolach glic,
Fhaichd u 'n t uan gun mhàthair,
An clàrsair gun chruit,
An leabhar gun lèabhair,
'S e bhèus a bhiodh druit,

[TD 59]

'S an dorlach gun fhuasgladh,
A suanaich a bhruic,
Ge d' tha u falamh 's ro mhath 'n airidh
Ghlaine so tho'irt dhuit,

'S gun òla mid a doà dhiu'
Air slàinte an fhir bhrìc.

IV.

An tì so thà mi 'g iumradh,
'S a 'g iumagain do ghnà,
Cha cheil mi air do mhuinntir,
Gach puinc mar atà,
Ge h èibhinn leam re chluinntin,
An t saoidh a bhiodh slàn,
Sgèul nach taitneach liumsa,
Ma dh' iumalaid u gnàs,
Fàth mo ghearain a bhiodh falamh,
'S mi tamal o d' làimh,
'S faide an fhead no d èibheach,
'S an fhèasog air fàs.

V.

Ge d' fhuilingir gach ni 's fhèudar,
'S neo-eoibhinn le m' rùn,
Thusa bhiodh 'n clar-sgìthe,
'S mi 'n tir air do chùl,
Le m' fhèasoig leathun leòmaich,
Gu ròibeineach dlùth,
'S thusa aig giù'lan malàid,
A ghnàs ann san dùn,
Fhir bhrìc bhallaich, meall na bharail,
'M fear a thuirt o thùs,
'S fad o'n chroidhe chèu'na,
Na 's cèin o bheachd sùl.

VI.

Ge d' thà mise an tràso
Da m' àrach fad uait,
Sloinnidh mi mo phàirt,
Ris gach nàbaidh ma'n cuairt,

[TD 60]

Ma 's beag ma's mor a dh' fhèudas mi,
Sprèidh chuir a suas,
Biodh sid fuidh iochd na'n sàr-fhear,
Nach sàraich am fuachd,
Re là gaillinn an àrd bheannabh,
'Siad nach gearain uair,
'S tric an siubhal sealbhach,
Air shealg do 'n taobh tuath.

VII.

Tha fir ghasa bheòghanta,
Aig Eòghunn Lochiall,
Nach seachnadh an tòireachd,
'N àm tòghail na'n triath,
Rachadh iad gun sòradh,
Ann còmhdhail na'n ciad,
'S math am fulang dòrainn,
'S tha cròidheachd na'n gniamh,
Fir ro ghasa nach 'eil meata,
Nach d'fhuair masla riamh,

Mhaithis mo chuid dhòmhsa,
'S mi 'n dochas gur fìor.

VIII.

'S iad clann-mhic-bheul-anfaidh,
'S oirdheirce gniamh,
Luch shiubhal a gharblaich,
'S a mharbhadh na m fiadh,
Cho d' fhuair iad abhar oilbheum,
Mar folbhadh iad sliabh,
Cha dean iad a bheag ormsa,
'S nach lorgair mi 's fiach,
Mo chreach ma 'n coinnibh 's i fui'n comraic,
'B'e an comunn mo mhian,
Buchaillein mo threud,
'N uair nach lèir dhoibh a ghrian

[TD 61]

X.

Tha sliochd Jain Mhic Mhàrtuinn,
Ga tàbhachdach trèun,
Raghuinn air an Naimhdis,
An càirdis, gun bhrèug,
Cho bhuin iad re fàlbheairt,
Mo lamhsa nach spèis,
Thar an ìsle an gàradh,
Cha ghna leo a lèum,
Na fir ghasa gun bhiodh meata,
'S iad nach seachuinn strèup,
Le 'm beirir buaidh gach sbàirne,
Ann 's gach àite dha 'n tèid.

X.

Clann aphidh re n seachas,
'S neo-leanabaidh na seòid,
Buidhein na'n sgiath ball-bhreac,
A dhearbhadh an gleòis,
'S iad nach seachna fuathas,
'N àm bhuladh na'n sròn,
Ge b' e chuireadh fearg orr'
Cho b' fharmadach dhò,
'N àm taraing na'n lann tana,
Caisgir carraid leò,
Buille 'n corp cha bhuaill iad,
Tha uaisle nam pòr.

XI.

Clann Mhic'ille mhaoil mhùinte,
Bha cliù orra riabh,
Buidhin tha doi-cheannsaicht,
Is ceannsgalach triall,
Re faicinn an naimhdin,
'S neo-sgàthach an triath,
B' annsa liobh ruaig shanntach,
No teanntadh le fiamh,

[TD 62]

Laochraidh guineach na'n arm fuileach,
'S mairg re 'n bhuin sibh riobh,
Tha nimh as neart 'nar naimhdis,
'S ar càirdis gun fhiar.

XII.

Tha aig Colla còmhlain,
Nach conlapich gleus,
Luchd na'm feadan dùbhghorm.
Nach diùltadh re fèim,
Nàm na graide dhùsgadh,
Go 'n dùbladh bhur fèim,
Bha fios aig Mac-an-tòisich,
Nach sòradh iad cèum,
Dol na choinnibh san la shoilleir,
'S gun iad coimeas chèud,
B' annsa dol da bhualadh,
No buaile 'n fhir thèud.

XIII.

'S iad sliochd Chollaidh chiosmhoir,
Da rìreadh a th' ann,
Nach leigeadh le mùsag,
An cùis thair an ceann,
Misneach cha do thrèig sibh,
'N strèup Chlanna gall,
Cha ba dual diobh mìo-stà'
No mìothuireachd ghann,
Na fir churanta fhuir urram,
Re h àm iomairt lann,
O minig luchd an abhair,
Go craobhach a call,

XIV.

Maille ris gach suaircis,
Bha fuaite riar gnè,
Tharaing sibh mar dhualchas,
An uaisle 'n ar Clèth,
Gu creachadh cha do ghluais sibh,
Cho chuala mi è,

[TD 63]

B' annsa liobh teun chluaise,
Thoirt uam le m' thoil fèin,
Na mo chreachadh 's andol seachad,
'S mi na m' airc mu m sprèidh,
'S mi gun eagal tuairgnedh,
'S mo bhuaile fuo' r mèinn.

XV.

Tha Gleangarach Ceansgalach,
Conspanaich cruadh,
Chumadh ri luch ainrad,
A chonspaid ud suas,
Na m tharrain gu santach,
Ann làn as a n truail,
B' ho lain do luch gaintaish,

Sanam ud bhe uaibh,
Biodh ceim criodhail air reing tri-ear,
Cha ghleidh bruinne buaidh,
Aig bùinn mhor cheann-ard,
Nach teann mù chuid bhuam.

XVI.

Tha an taichde na laimhe,
An centaile so thàl,
Fir ghàsda nomh sgà-ach,
Gam bàbhaisd bhe teann,
Ri faichin a namhid,
Nach faileanach greann,
Gam minig buaidh làrach,
Le àbhachd an lann,
Neart a chlaimhe be air roinn,
Nach dàs fà-ast fann,
Coile 's i gun chrionach,
Gur lionmhor a clann.

III.

Siad marcaich na moidhe,
Fir chrò na m buaidh,

[TD 64]

M bheil annaichd is eolas,
Nach sòradh an duais,
Clànn Choinneach nan roisail,
Na cròdha mhillin sluaich,
Na bearachin beodha,
Ga coir a bhe cruaidhe,
Dream gun luighde,
Ri am troide ceann a cha braich suas,
Aig luch na gorm lann naimhdhich,
Nach santaich mo bhuar.

ORAN do mhac Mhic Ailein, a marbhadh am bliadhna 1715; le Jain dubh mac Jain Mhic Ailein.

I.

A Bhliadhna gus an Aimsir so,
Gu'm b' fhoirmoil sinn an ormaicleit,
'N cùirt an leoghuin mhearchdasaich,
Ge fear-ghalach sneo-mhor-ghalach,
Ge smachdail, reachdail calmar'u,
'S neo ainmeineach ge morchuiseach,
A m bèul o m blasd' thig argamaid,
'S tu dhearbhadh le ceart eòlas i.

II.

Gur è fhad 's o'n dh' fhalbh u uainn,
Dh' fhag aim-cheisteach ann comhnaidh sinn,
Gu'm b' fhearr leinn u bhi sealgaireachd,
Air thalumb garbh na mor-thìre,
U fèin 's do bhuidheann anmuinneach,
Na n èireadh faragradh fòdhasan,
Bhoidh sunntach luthor armcliseach,

Sluagh garbh-bhuilleach garg comhragach.

[TD 65]

III.

Gu'm bi sid a gheala-bhratach,
'S neo-chearbach an tus coimh stri' i,
Tha chuis ud ar a dhearbhadh leibh,
Aig ro mhiad fearrdha's cròdhalachd,
A liuthad òig fhear barrcaideach,
A bhuaileadh tailm le 'n stròic-lannabh,
O sheile ghlas na'n geal-bhradan,
Gu h inbhir gainmhich moir-thire.

IV.

Tha Cana 's Eig a' gèilleachduinn,
Do 'n trèun fhear ud mar uachdaran,
O'n 's ann leats dh' èiris iad,
Dean fèin gach trèud dhiu' bhuachailleachd,
An fhiuidh ghasta thrèabhach sin,
Nach lèabhar beairtin truailidh leo,
An laochraidh thaitneach ghèurlannach,
A thèd air ghleus gu fuathasach.

V.

A h Uibhist thig na cèudan ort,
Fir bhèura a rèubadh chuaintinin,
Nach gabhadh sgreabh no dèistinne,
Roimh fhrasan geur a cruaidh-shneachda,
Uair mhaslaidh riabh cho dh èirich dhuibh,
Ann làth air feim no cruaidh-chuise,
Gu cnoidheach, lotach, bèumunnach,
Gu fuilteach crèuchdach luath-lamhach.

VI.

'S mor a bhuaidh 's na tiolaicin,
'S an inntin ata fuaite riut,
Tha gràdh gach duine chì u ort,
Cha 'n eòl dhamh fhìn fear fuatha dhuit,
Fear sgipidh, measail, fìrinneach,
Fear sìobhailte, seamh, suaircis thu,
Fear sùntach, mùirneach, brìodalach,
Sàr chuirteir gun ghnìomh buatharadh.

[TD 66]

VII.

Fear borb ro gharg doi-dhìo-choisgt thu,
Na'n èireadh strìdh no tuasaid ort,
Do bhuirb re t fheirg ga miadachadh,
'S tu 'n leoghunn neimneach, buan-thosgach,
Mar bhuinne reothairt fìor bhras thu,
Mar thuinn re tir a bualadh u,
Mar bhar na lasrach sior-loisgeach,
'S tu an Drèagan re linn cruadh-chogaidh.

VIII.

Mo chionsa an t àrmunn prìosoil ud,

Mo sheobhag fìor ghlan uasal thu,
An onoir ghleidh do sinnsearachd,
'S e miad an gnìomh a fhuair dhoibh i,
Gu'n d' fhàg iad daingean sgrìobht agad,
Fui' laimh an Rìogh le shuaicheantas,
Bhiodh 't àrd fhear coimheid dìlis air,
'N uair dh' fhas an rìoghachd tuàshreapach.

IX.

Gur a glan na frìomhaichin,
'S a fhìon-fhuil as 'n do bhuaineadh thu,
Mo Raonullach bras mìleannta,
Cruaidh cinnteach do mhein-chruaghach u,
Ar caraig dhainnein dhìlis thu,
Cho 'n ann gun strì' theid gluasad ort,
Ar ceannbheairt 's ar sgiath dhìdinn thu,
'S ar cloidheamh dìreach buan-sheasbach.

X.

Ba blàth ann àm na sìochaimh thu.
'S ba phrìosoil ma d' dhaoìn uaisle thu,
Ge mhiad 's ge 'n cosg thu chisìn ris,
Cha 'n fhaiceadh dìth air tuathanach,
Do bhann-traichin 's do dhìleachdain,
Gur h e do nì sa dh' fhuasgladh orra,
Deanamaid uirnidh dhìchilleach,
Gu 'n cumadh crìosd a suas dhuinn thu.

[TD 67]

MARBHRANN do 'n mhac Mhic Ailein cheu'na leis an Aos-dàna.

I.

BHLIADHNA leuma d'ar milleadh,
An coig-deug 's a mìl' eile,
'S na seachd cèud a roinn inntheachd,
Chaill sinn ùr-ros ar fin'e,
'S gèur a lèus air ar cinneadh ra'm beò.

II.

Mo sgèul àir mo chràdh croidhe,
Ar triath Raonullach dhliitheach,
Dh'ordaich Dia dhuinn mar thighearn'
Gu là bhràth nach dean tighin,
'S tu 'n Inbhir-phèphri fui' ritheadh no'm borb,
'S tu 'n Inbhir-phèphri, &c.

III.

Marcaich Sunntach na m pillein,
Air èach cruidheach nach pilleadh,
Nach d' ghabh cùram no giorag,
Ann àm dùblaidh an teine,
Mo sgèul gèur bha do spiorad ro mhor,
Mo sgèul gèur, &c.

IV.

Cuirt'ear aigeantach, mìleannt'
Muirneach, macnasach fìorghlic,
Ga n raibh cleachda gach tìre,

Agus fasan gach rìoghachd,
Teanga bhlasda re innse gach sgeòil.
Teanga bhlasda, &c.

V.

Leoghun tartarach meanmnach,
'S cian 's as fad a chuaidh ainm ort,
Bèul a labhradh neo-chearbach,
Ba mhor a mheas aig fir Alba,

[TD 68]

'S tu to'irt prosnachadh calma do'n t shlògh.
'S tu to'irt prosnachadh, &c.

VI.

Fiuran gasda deas dealbhach,
'S gàthan tlachdar na h Armailt,
'N uair a dh eireadh an fhearg ort,
B' ann air ghile 's fiamh dearg orr,
Cha rùin pillidh bha meamnadh an laoich oig.
Cha rùin pillidh, &c.

VII.

Bha u teom ann 's gach fear-ghniomh,
Ba tu sgiobair na fairge,
Re la cas 's i tighin gailbheach,
'N uair a dheireadh i garbh ort,
'S tu gun diobradh an t an-bhar ma bòrd.
'S tu gun diobradh, &c.

VIII.

'N àm siubhal a gharbhlaich,
B tu tagha an t shealgair,
As do laimh ba mhor earbsa,
Air an fhiagh ba tu 'n cealgair,
'S tu roinn gaoith agus talmhuinn mu shròin.
'S tu roinn gaoith, &c.

IX.

Oirne dh' iomaich an fuathas,
An sgrìob so thainig o thuath oirnn,
Tha ar càbail air fuasgladh,
Chuaidh ar n eir-thire a sguabadh,
A's sinn mar chuileinin cuaine gun treòir.
A's sinn mar chuileinin, &c.

X.

Chaill sinn rèula na'n dualun,
Chuaidh ar riaghailt a ghluasad,
Ar cairt-iuil air falbh uainne,
Bhrìst ar stiuir; mo chèud truaighe,
Sinn mar luing ann an cuan 's i gun seòl.
Sinn mar luing, &c.

[TD 69]

XI.

Sinn mar linne gun mhàthair,
Mar thrèud gun bhuachaill gnàthaicht,
Sin fuidh bhruid aig ar nàmhaid,
H uile fear a' to'irt tàir dhuinn,
'S na coin luirg gach aon là air ar tòir.
'S no coin luirg, &c.

XII.
Dhuinn 's neo-shubhach an geamhradh,
An ruaig a thug sinn gu galltachd,
Cha ba bhuanachd ach call dhuinn,
Nois mar cholainn gun chean sin,
O roinn Raonull a's t shamhradh uaiun folbh.
O roinn Raonull, &c.

XIII.
A gnnùis a b' àillidh re sireadh,
An t shùil ba bhlaidhe gun tioma,
An leoghunn àrd air dheagh-aoilein,
'Nach d' chuir ùigh ann gnìomh foilloil,
Ach an rìoghalachd shoilleir gun leòin,
Ach an rìoghalachd, &c.

XIV.
'S oil leam càradh do chèile,
'S bean na h aonar a'd' dhèidh i,
'N dèigh a sgaradh o cèud-ghradh,
Mhic ic Ailein o'n dheug u,
Fhir a leanadh an fhèist mar ba choir.
Fhir a leanadh, &c.

XV.
Ach fhir thug Maois as an Eaphaid,
'S a sgoilt a mhuir na clar rèth dhoibh,
Thug an triur as an èiginn
O bhi dathadh an crèachdnnn
A rìogh na'n rìogh na leig èag-ar da'r còir.
A rìogh na'n rìogh, &c.

[TD 70]

CUMHA Chlann Domhnuill, leis an aos-dàna cheu'na.

I.
GU Bheil mulad air m'inntin,
Dh' fhalbh gach tì bheireadh aire dhomh,
Gur fad on la dh' inntrig,
An sgrìob sin re teannadh oirnn,
'S ann an deich 's ann coig bliadhna,
Seachd cèad-diag sin do'n annaladh,
Thuit craobh chosgair air didinn,
Bha ga'r dìon o gach an-shochdair.

II.
'N uair sin b' aigeantach, sunntach,
Muirneach, arrantadh,
Tighearna mhùideirt,
A' cuir sunnt fui'na fearabh ud,
Bha maise ann ad urluinn,

Leis gach sùil gheibheadh sealadh ort,
Nach faigheadh o'n dùrachd,
Miorùn tho'irt do 'n Ailein ud.

III.

Gu'm b' è sid an t og trèabhach,
Bha gleusta ann 's gach fearachas,
'S deas a rachadh na d' èideadh,
'S ba ghèur ann a'm barail u,
Criodhe na fèile,
Nach do lèibh a bhi gangaideach,
'S è spiorad bo trèune,
Làn spèise gun ain-eolas.

IV.

Ann is t shamhradh na dhèigh sin,
Dh' fhalbh Raonull 's cha'n fhanadh è,
Dh' fhàg e sinne na dhèigh,
Gun fhear glàit ris an teannadh mid,

[TD 71]

Ach Aingeil mhic De,
Mar sgèth bhi' ga d' t anag-ladh,
Gus am faichdir dha fèin,
Gu'n glèidh e na fearuinn dhuit.

V.

Cha do chail sine ar spèraid,
Is Shir Sheamas a fheaibh or'n,
Gar cumail ri cheailidh,
'S nair feaim bhi ga ghleaidh dhuin,
Beaidh shiod an tuirr Thrèan,
An-roidh rèam maire faighudain,
Ach fo chaidh du èug,
Caite lèir doibh do lethaidsa.

VI.

Nuair a bha u dhuin oig,
Bha u còinairst suidhachta,
Beoil laibhraidh gu fòil,
Am bòiste cha roibh n ceangail ruit,
Aìgnaidh gun ghò
Air mo doidh gum mo d' liach guit,
Ghaineachta riàbh air do sheoil,
Gu steòrnaidh tù tì-ghornas.

VII.

Ach ge d' fhuair sinn ar leòn,
Bha ar dòchas a' fuircach ruinn,
Fheadh 's ba mhairiunn Shir Dòmhnall,
Bha treòir dhuinn an Urra sin,
Croidhe mar leòghunn,
'N raibh mòrchuis le duineadas,
'S è do chuir-se fui' an fhòd,
A bhuaill an dòrn bhrìst ar muineil firnn.

VIII

Ach ge d' bha 'm buille sin cruaidh,

Roinn t uaislin comail ris,
O'n bha do mhac suas,
Gu fuasgladh gach cunnoirt dhoibh,

[TD 72]

Ach a nois tha 'n sgèul cràiteach,
Mu'n àilleagan uramach,
O'n a dhruid riut am bàs,
'S tùs ànraith ga d' chumaint è.

IX.

Oirnn a thàinig an t àr,
'S mor àbhar ghearain duinn,
'N aon chraobh bha gu h àrd,
An sàbh air a gearradh uainn,
Gur è sguabadh an làir,
So bhàth an teallach oirnn,
Chaill sinn uil' ar liunn-tàth,
Re linn bàis mhic' ic Alastair.

X.

Fhir chroidhe mo ghràidh,
Ba bhlath ris gach caraid thu,
Ba mhor t fhuran re daimh,
Bha u làidir ceannasach,
Gu'm ba leigeadh re h * earrlaid,
'N tùs failinn bhiodh teannadh-riut,
Cha ba chobhartach ràidh oirnn,
Gu bràth fheadh 's ba mhairiunn thu.

XI.

'S miste mise 's cha n fheairrde,
Bhiodh 'g àireamh na chailleadh orm,
Dh' fhalbh mo shùgradh 's mo mhàran,
O'n là chairibh a' s' talamh sibh
Dh' fhalbh mo chruit 's mo cheòl gàire
Dh' fhalbh mo ghairdeachas onorach,
Lh' fhalbh m' airm agus m' èideadh,
Dh' fhalbh gach sgèimh bh'air mo choluinn sa

XII.

'S è ceann-fàth mo liaithidh,
An sgial a dona so,

* earsba.

[TD 73]

Mi air fas am mhaol ciàrain,
'S nach iar iad mo chonaltradh,
C'aite am faic' me re m' lèus,
Na thèid ann coimeas ribh,
'S buileach glann thug an nial,
A ghrian le cuid solais uainn.

ORAN le Niall Mac Muiric Seanchaidh Chlann-Raonuill, 's è na shean duine aige bhaile, air faighin sgéula dha gu'n do chréuchdadh mac mhic Ailein am Blar slia' an t shiorram, seal ma'n d' fhuir e naidheachd a bhàis.

I.

GUR è naidheachd na ciadain,
Roinn mo chruidheachd a shiaradh,
Le liunn-dubh 's le bròn cianoil.
Gun d' dhruith e trom air mo chriochabh,
Mo sgèul duilich nach iar mi ar còmhradh.
Mo sgèul duilich, &c.

II.

M' ullaidh m' aidhir a's m' aitis,
Tha fuidh bhinn aig fir shasunn,
Ar Tighearn' og maiseach,
An t odh ud jarla na'm bratach,
Mac an fhir thug dhomh fasga n'ar b' òg mi.
Mac an fhir thug, &c.

III.

'S truagh gun mise bhi' làmh riut,
'N uair a leagadh sa bhlàr u,
Gu cruaidh currannta làidir,
Agus spiunnadh na'n Gaidhil,
'N àile dhiulainn do bhàs dheanain feòlach.
'Nàile dhiulainn, &c.

[TD 74]

IV.

Uibhist aithearach, aoibhinn,
Dhubhach, ghalanach, dhèirach,
Nois o rugort am bèum so,
'S goirt re fhuhng na 's èiginn,
Liuthad fear ata 'n dèigh air Mac Dhònuill.
Liuthad fear ata 'n dèigh, &c.

V.

Cho 'n e 'n Domhull sin roimhe,
Ach mac sin Dhomhnuill odh Jain,
Ailein aoibhinn an aidhir,
Uram fèile; riogh flatha,
Ceannart meughrath gu caitheamh na mòr-chuis.
Ceannart meughrach, &c.

VI.

'Nar a chiaradh am feasgar,
Gu'm biodh Branndaich ga losgadh,
Fion francach ga chosg libh,
Coinnlin cèire ga 'n lasadh,
Sàr cheann-feonadh toirt prosnachadh ceoil duibh.
Sàr cheann-feonadh, &c.

VII.

Gu'm biodh fithill ga rùsgadh,
Buidhein thaitneach air ùrlar,
Piob a' sgaladh na'n siunnsor,
Fuaim talla re chùl sin,

Iomairt chleas air chrios cùil no'm fear òga.
Iomairt chleas, &c.

VIII.

M' ulaidh, m' aidhir an t fhiùran,
'N t Ailein aidhireach, aoidheil,
Bha gu macanta mùint-e,
Dh' fhàs ga h aigeantach ùiseil,
Fhuair mi aoibhneas ad chuir 's cha b' ann dòlam.
Fhuair mi aoibhneas, &c.

[TD 75]

IX.

Ba tu m' urram is m' annsachd,
Cho seinn mi eachraidh do bhàis ort,
Aig eagal droch fhàistinn,
'N dùil gu faic in-se slàn thu,
Mar a faic gu'n to'ir gàilic na 's mo uam.
Mar a faic, &c.

X.

Tha mi sgìth 's gum mi ullamh,
'S mi 'n deaghaidh mo chuire,
Gun dùl re sid tuilidh,
B' fhearr nach biodh na h urad,
O'n là chualadh gun d' chuireadh do leòn ort.
O'n là chualadh, &c.

MARBHRANN Mhic-'ic-Ailein, le Nial Mac Mhuirich cèu'na.

I.

OCH a mhuire mo dhunaidh,
U bhi' ad shìneadh air t uilinn,
'N tigh mòr mhoirshir Drumad,
Gun ar dùil re d' theachd tuillidh,
Le fàilte 's le furan,
Dh' fhios na dùcha do'm buineadh,
A charadh jarla choig Ullainn,
'S goirt le ceannard fear Mhuile do dhiol.
'S goirt le ceannard, &c.

II.

Dh' fhalbh Domhnull na'n Domhnull,
A's an Raonull a b' òige,
'S mac-'ic Alastair chnòideart,
Fear na misniche mòire,
Dh' fheuch am beireadh iad beò ort,
Cha ra'n sud dhoibh ach gòraich,

[TD 76]

Feum cho rabh dhoibh na'n tòireachd,
'S ann a fhuair iad do chòmhradh gun chlidh.
'S ann a fhuair iad, &c.

III.

Mo chreach mhor mar a thachair,
'S è chuir tur stad air m' aitis,
T' fhuil mhòralach reachdar,
Bhi' air bòcadh ad chraichdin,
Gun seòl air a casgadh,
Ba tu rìogh na 'm fear feachda,
A chum t onoir is t fhacal,
'S cho do phill u le gealtachd a nìos.
'S cho do phill, &c.

IV.

Mo cheist Ceannard Chlann Raonuill,
Aig am biodh na cinn-fheonadh,
Na fir ùr air dheagh fhaolum,
Nach iaradh do'n t shaoghal,
Ach airm agus aodach,
Le 'n cailio-bhaire caoile,
Sheasadh fad air an aodainn,
Rinn iad sud a's cha d' fhaod iad do dhion.
Rinn iad sud, &c.

V.

'S mor gàire Ban do chinnidh,
O'n a thòisich an iomairt,
An sgèul fhuair iad chuir tiom orr,
T' fhuil chraobhach a' sìleadh,
'S i dortadh air mhìre,
Gun seol air a pilleadh,
Ge d' tha Raonull ad ionad,
'S mor ar call ge do chinneadh an rìogh.
S mor ar call, &c.

VI.

'S trom puthar na luaidhe,
'S goirt 's gur cuthann a bùaladh,

[TD 77]

Nach do ruith i air h uachdar,
'N uair a dh' iuntraich iad uath thu,
Thug do mhuinntir gàir chruaidh as'd,
Ach 'se ordagh a fhuar iad,
Cèim air 'n aghairt le cruadal,
'S a bhiod leantail na ruaig air a druim.
'S a bhiodh loantail, &c.

VII.

Dheagh mhic Ailein mhic Jain,
Cha rabh leathaid do thaighe,
Ann am Breatuinn re fhaighin,
Tigh mor fiughantach flathail,
'M ba mhor sùgradh le h aidhir,
Bhoidh na h uislin ga thathaich,
Rinn iad cuimse air do chaitheamh,
Ann an toiseach an latha dol sìos,
Ann an toiseach, &c.

VIII.

'S iomad gruagach a's brèideach,

Eadar uibhist a's sleibhte.
Chuaidh am muthadh ma d' dhèibhinn,
Luidh smal air na spèurabh,
Agus sneachd air na gèugabh,
Ghuil èanlaidh an t shlèibhe,
O'n la chuial iad gnn d' èug u,
A cheann uidhe na'n cèud ba mhor pris.
A cheann uidhe, &c.

IX.
Gheibhte ad bhaile ma fheasgar,
Smuid mhor 's cha b' e 'n greadan,
Fir ùr agus fleasgaich,
A' losgaidh fùdair le beadradh,
Cuirn a's cupaichin breaca,
Pìosun òir air an deilltreadh,

[TD 78]

'S cho b'ann falabh a gheibht iad,
Ach gach deoch mar ba neartaire brìgh.
Ach gach deoch, &c.

X.
'S iomad clogaid a's targaid,
Agus claidheam cinn airgid,
Bhoidh mar coinnibh air ealachainn,
Dhomhsa b' aithne do sheachas,
Ge do b' fharsuinn re leanmhuinn,
Ann an eachdraidh na h albunn,
Raonuill oig dean beairt ainmeil,
O'n ba dual duit o d' leanmhuinn mor ghniòmh.
O'n ba dual, &c.

XI.
'S cha ba lothagan cliata gheibhte,
A'd' stàpail ga 'm biathadh,
Ach eich chruidheach a shrìanach,
Bhoidh do mhiolchoin air ialabh,
'Siad a' feathabh re fiaghach,
Ann sna coireinibh riathach,
B' è mo chreach nach do liath u,
Ma 'n tàinig teachdair ga d' iaraidh o'n Riogh.
Ma 'n tàinig, &c.

MOLIADH an Leòghuinn, air fonn Cabar Feigh, le Alastair Domhnullach Mac Mhaighister Alastair.

I.
FAILTE an leoguinn chrèuchdaich,
I s èagsamhail spracalachd,
'N uair dhèireadh do chinn fheonadh,
Ba mheorach am brataichin,
'N uair chruinnicheadh gach dream dhiu,
Gu ceannsgalach tartarach,

[TD 79]

Bhoidh pronnadh agus calltach,
Air naimhdin a thachradh ribh,
Iad gu h oirdheirc air bhar cor-a-gleus,
Teinnteach foir-dheirg lasrachail,
'S àrd a n stoirm air mhìre conbhaidh,
'S loinn na'n dorn re spealtaireachd,
Le 'n gèur cholg re Strachdadh bholg,
A' gearradh cheann a's chorpunnan,
Cha sluagh gun chruaigh gun cheannsgal,
Le 'n lann bheireadh fosadh orra.

II.

Dùisg a leoghuinn èachdaich,
'S dean èiridh gu fathramach,
Air brat ball-dhearg brèid-gheal,
'S fraoch slèibhe mar bharan air,
Tog suas do cheann gu hèatrom,
'S na spèurabh gu caithriseach,
'S theid mi fhìn choi-ghèire,
'S a dh' fhèudas mi ad arabhaig,
Togam suas do mholadh prisoil,
'S do cheann rìoghail farasta,
Cho 'n eil ceann no corp san rìoghachd,
Ann cruaidh ghnìomh thug barachd ort,
An ceann cruadalach àrd sgiomhach,
Maiseach fìr-dheas arranta,
'S tric thug sgairt re h uchd an fhuathais,
Re h àm luchd t fhuatha taruinn riut.

III.

Co b' urainn tair no diobleachd,
Gu dilin a bharalacha,
No shamlaueadh riut mì-chliu'
A rìogh na'n ceann barasach,
A chreatair ghasda rìomhaich,
'S garg fìr-dheas do tharuinn-se,
Air bhrat glan do'n t shìoda,
Re min chrann caol gallanach,

[TD 80]

E re plapraich re crann brataich,
A' stalcaidh chas gu h eangara,
'S còmhlain ghasda lan do ghaisge,
Teanailt bras go leanailt ris,
Fearg gu casgairt na'n gnùis dhaite,
Fraoch a's fras go fearachas,
Bhoidh sgrios a's lannadh sìos,
Air luchdmìo-ruin a bheanadh riut.

IV.

Cha rabh gorta gleòis,
Air an t sheòrsa o'n ghineadh thu,
An dream rathoil mhorchuisseach,
Chomhrugach iomartach,
Ba ghunnadh dagach òr-sgiathach,
Gòirseideach nimheil iad,
Ba domhain farsainn crèachdach,

Cneidh èachdach am firineach,
Iad go sùrdoil losgadh fùdor,
Toit a's smùid o lasraichin,
Na fir ùr gheal lùthor,
A ghearradh smùis a's aisnichin,
Lannan dùbh ghorm, ghèura, chul-tiugh,
'N glaic na fiuran aigeantach,
A' sgolltadh chorp a sìos go'n rumpaill,
Sùrd le sùnnt air strachdaireachd.

V.

'S foinnidh fearail làidir,
Cuanda dàicheil cinneadail,
Sliochd na'n collaidh làmh dhearg,
'S iad làn do dh' àrd spiorad annta,
Choi-dian re lasair chrà dheirg,
'S gaoth mhàirt a' cuir spiunnaidh innt'
Gun mheang gu'n mheirg gun fhàilinn,
'N ar càileachd ge d' shirir sìobh,
Na fir chogach theid 's na trodabh,
Nach biodh roi' lotabh gioragach,

[TD 81]

Nach iarr prosnadh re h àm cosgraidh,
A phronnadh chorp a's mhinichin,
A, sgathadh cheann a's làmh a's chos diubh,
Ann 's an toit le mire chath,
Na fir bhèura thrèun-fheardha,
Ghèur armach fhineadail.

VI.

An cinneadh maisteach tràabhach,
Na'n rèth chuilbheir acfuinneach,
Nach diultadh dol air ghlèus,
Re h àm fèuma go grad mharbhadh,
Madaidh is uird ghlèusta,
Go bèumadh na n stradagan,
A conas deatg re chèile,
A, cur èibhlin gu lasraichin,
Frasan dealanach dearg pheileir,
Teachd o'r teine tatarach,
A 's pada a' pronnadh 's a leadairt,
Na'n corp ceigeach casagach,
Lannun dubh-ghorm dol gu'n dùblan,
A' gearradh smùis a's aisnichin,
Aig na trèunabh cruaiagh-bheimneach,
'S luath bhualadh speachunnun.

VII.

Clanndomhnuill tha me 'g ràdh-a,
'N sàr chinneadh uramach,
'S tric a fhuair 's na blàrabh,
Air nàmhaid buaigh-iumanach,
Iad fearadha tapaidh dàna,
Comh làn do nimh ghuinidich,
Ri nathraichin an t shlèibhe,
Le 'n gèur lannabh fulannach,
Iad-gu sìtheach glèsda cosluath,

Rùnach bos-luath, fulasgach,
Cruas na craige luas na draige,
Chluinntè fead am builliunnan,

[TD 82]

Na fir dhàna, lùthor, nàrach,
Fhoinnidh, làidir urronta,
Chomh-gharg re tuil-mhaoim slèibhe,
No faloisg ghèur na munàinnin.

VIII.

A charaig dhainnean dhileant,
Nach diobair gun acarachd,
Gluais suas gu spòirseil rìoghail,
Roi' ad mhìlinibh gaisgeante,
'S iad mire geale na cruadhach,
Gun truailleadh gun ghaise iad,
'S bòcain a chuir ruag iad,
Bheir buaidh le 'n sluagh brasbhuilleach,
'S ioma fleasgach culbhui' dòid-gheal,
Is garbh dòrn a's slinneinin,
A dh' èiris leat ann tùs na còmhstraidh,
A ni còmhrag min bhuaillteach,
Iad gu bonn-mhall, bas-luath, cròdha,
Sàitheach, stròiceach, iomartach,
A dol a sìos ann àm na tèagbhail,
'S leòghunn bèic air mhìre achda.

IX.

A leòghuinn bhèicich ghruamaich,
Bheil cruadal air tuineachadh,
Is tric a dhearbh an cruagh chuis,
'S na buan ruagabh cumasgach,
'N uair spailpte suas thu,
Le d' bhuaigh ri crann fulannach,
Chìte conadh ruaimleach,
Ann gruaidhibh a h uile fir,
'S dainniun, seasbach reng do fhleusgaich,
'N uair bhiodh deise tarainne orra,
Cha to'ir eagal nàmhaid eag annta,
'S iad mar chreag nach cairicheadh,
'S glan am preas iad chaoidh cha teich iad,
'S fiodh nach peasg do'n darach iad,

[TD 83]

'S tric fhuair sibh air ar nàmhaid,
'S na blàrabh buaigh chaithreamach.

X.

Na n tigeadh ortsa fòirtneart,
Ga d' leoin o chrich aineolaich,
Coigrich le rùn dòbheairt,
Ga d' chòir tho'irt a dhainn deoin diot,
'S iomad làn cheann ìleach,
'S lainn liòbha 'm beairt dhainnein ann,
Thàirneadh suas re d' shiòta,

Dheth t fhìor-fhuil d' ad tanagladh,
Fuirbin chomasach nach cromadh,
Roi' fhrois tholladh phearsannan,
'Nach biodh somalt' dhol air cholluin,
'N am bhiodh sonnadh chlaiginnin,
Crunluath lomara ga phronnadh,
Air piob lonnaich thartaraich,
A chuireadh anam ann sna marbhadh,
Dhol gu fear-ghleus gaisge leo.

XI.

Stochd Chlanndòmhaill dh èireadh,
Le n gèugabh 's le meanganan,
B' i sid a choille chèatach,
A b' èagsamhail 's ba cheannardaich,
'N uair thàirneadh iad re chèile,
Gach tràabh dhiu' ga fearachail,
'S mairg a spioladh fèasag,
Na Lèo da ghreannachadh,
Bhiodh cinn a's dùirn da sgatha dhiù' san,
Ann an dùsail lannaireachd,
Fuil re fèur-iomachd 's re strùladh,
Feadh na'n lùb 's na'n camhanan,
Bhiodh lannan lotach dùbh-ghorm,
Cuir smùidrich do cheannabh ghall,
'S caoidhran cruaiagh a's rànaich,
'S an àrfhaich go gearanach.

[TD 84]

XII.

Cait a bheil san rìoghachd,
Ann fear-ghniomh thug barachd oirbh,
No phrosnaicheadh chum striaodh sibh,
A mhilinin bearaideach,
Na tuirin sgairteil prìosoil,
Do 'n fhìor-chruaidh nach fannaicheadh,
Da 'm b' àbhaist a bhiodh dìlis,
'S nach dìobradh na ghealladh iad,
Gadhar chatha thèid mar shaighid,
Sìos le 'n claidheamh dealanach,
Nach to'ir athadh gun dad athais,
Gus an sgath iad beallaich rompa,
Cuirp da'n sgathadh 's cruaidh da crathadh
'S orra pathadh falanach,
Cluinntir fead ar clàidhin,
Truagh ghàir agas langanaich.

XIV.

Tha iomad mìle ann alba,
Do gharbh fhearabh fulasgach,
Shliochd Ghàidhil ghlais a's Scota,
Thig deònach mar cularabh,
Gun tig iad le rùn cruadail,
'S gu 'm fuaigh iad go bunailteach,
Re teanchair ghairg an leoghainn,
'S re spògabh dearg fuileachdach,
Togabh libh gun airc gun easbaidh,
Trom fheachd seasmhach cunnbhalach,

Do laobhraidh dheasa shunntach threisail,
Theid neo-leisg 's an iomairt-sgleo,
Cha n fhachdas riabh na suinn na'n geilltibh,
Dol ann teas na'n cumasgan,
Teichidh iad o'r stròicibh,
'S o'r sròilibh breac duilleogach.

[TD 85]

ORAN do Shir Lachluin Mac Ghilleoin triath Dhubhairt, le Eachunn bachdach Mac Gilleoin an t aos-dàna.

I.
THRIALL ar bunadh go Phàra,
Co b'urrainn da sheanchas?
Mac Mhuirich, * Mac Fhearguis,
Craobh a thuinich re Aimsir,
Fhriamhaich bun ann a Alba,
Chuidich fear dhiu' Cath-cairrbheach,
Fhuair sinn ullaidh fear h ainme theachd beò.
Fhuair, &c.

II.
Cha chraobh chuire cha phlannta,
Cha chnòdh 'n uraidh o'n d' fhàs thu,
Cho bhlàth chuirtheadh ma bhealltainn,
Ach fas duillich a's meanglain,
A miar mullaich so dh' fhàg sinn,
Cuir a Chrìosd tuilleadh an àite na dh' fholbh.
Cuir, &c.

III.
'S mor puthar an Ràith-se,
'S trom an dubhadh-sa dh'fhàs oirnn,
Gur a cumhann leinn t àrdach,
'N ciste luthaidh na'n clàran,
'S fhad is cuimhne leinn càradh na'm bòrd.
'S fhad, &c.

IV.
Chuaidh do chiste 'n tigh geamhraidh,
Cho do bhrìst u chno shamhna,
Misneach fear Innse-gall thu,
'S mor is miste do ranntaidh,

<eng>* Clerk-Register of Icolmkill.<gai>

[TD 86]

Nach do chlisg u roi' armailt,
Fhir ba mheasail ann caumpa Mhontrose.
Fhir, &c.

V.
Fhir ba rìoghaile cleachda,
'S tu ba bhìoganta faicinn,
Dol a sios am blàr machrach,

Bhiodh na mìltin mad' bhrataich,
Chuid ba phrìosaile an eachraidh,
Luchd do mhìo-ruin na'n caist ort,
'S ann a dh' innste leo t fhasan,
'Nuair ba fgìth leo cuir fgapaidh na'm feòil.
'Nuair, &c.

VI.

Cha bhiodh buannachd do d' nàmhaid,
Dol a dh' fhuasgladh uait làmhuinn,
Bha n buaghach 's gach àite,
Cha b'e fuath mhic a mhàille,
Fear do shnuadh theachd na àrdaich,
Cha dath uaine ba bhath dhuit,
'Nuair a bhuaileadh an t àrdan ad phòr.
'Nuair, &c.

VII.

Gu'm b' aithriseach t fhèim dhoibh,
'N àm na'n crannan a bhèumadh,
Chum na'n deannal a shèideadh,
Bhiodh lann tana chruaidh ghèur ort,
'S tu fad la air an t sheirm sin,
Cha tigeadh lag bhuile meirbh as do dhòrn.
Cha, &c.

VIII.

'N àile chunaig mi aimsir,
'S tu re siubhal na sealga,
Cha ba chuibh ort an garbhach,
Pìc do'n iubhar cha d' fhàs i,

[TD 87]

Chuireadh umhal na sbàirn ort,
Cha bhiodh fuithil a tàirne,
Na m biodh lutha na crannghail,
Chuireadh siubhal fui' earr-ite'n eòin.
Chuireadh, &c.

IX.

Glac chòmhnart ann càradh,
'M bian ròinneach an t sheana bhruic,
Cinn stòrach o'n cheardaich,
Cha bhiodh òirleach gu'n bhàthadh,
Eadar smeòirn agus gàinne,
Le neart corcaich a Flànras,
Cha bhiodh feolach an tearmad,
Air an seoladh tu'n crann sin ad dheòin.
Air an, &c.

X.

Cha b'e sin mo luan càsga,
'Nuair a bhuaill no ghath bàis u,
'S truagh a dh' fhàg u do chairdin,
Mar ghàir sheillein air làraich,
'N deigh a mealunnun fhàghbail,
Na uain earraich gun mhàthair,
'S fad a chluinnir an gàraich mu'n chrò.

'S fad, &c.

XI.

Gu'm ba mhath do dhìol freasdail,
'N tigh mor am bial feasgair,
Uisge beatha na'm feadan,
Ann am pìosun ga leigeil,
Sin a's Clàrsach ga spreige ri ceòl.
Sin, &c.

XII.

Bhuineadh dh'inne 'na ùr-ros,
Fear ar tiaghe 's ar crùn' air,
Ghabh an rathad air thùs uainn,
Liuthad latha re chùndas,

[TD 88]

Bh'aig maithibh do dhù cha,
Miad an aidhir 's a mùirne,
Bha mi tathaich do Chùirte,
Seal ma'm b' aithue dho 'n turlar a dh'fholbh,
Seal, &c.

XIII.

B'eòl dhomh innse na bh'aca,
Gu'm bann do mhianan Shir Lach'uinn,
Bhiodh 'g òl fìon-a 'n tigh farsainn,
Le mnaidh riomhach neò-as-caoin,
Glòir bhinn agus macnais,
Ann 's an àm sin 'm ba chleachd' libe bhi pòit.
Ann, &c.

XIV.

'N àm na fàire bhiodh glasadh,
Bhiodh chlàrsach ga creachadh,
Cha bhiodh ceòl innte ann tasgaidh,
Ach na meòir ga thoirt aiste,
Gun leòn làimhe gun laige,
Gus 'm ba mhianach leibh cadal gu fòill.
Gus, &c.

XV.

Bhiodh na cearraich re braise,
Iumairt tàilisg ma'n seach orr',
Fir fòirn re tartar,
Toirm a's màthadh air chairtin,
Dolair spàinteach a's tastain,
Bhi' ga'n dìolahh gun lasan na'n lorg.
Bhi', &c.

XVI.

Thug càch teist air do bhèusan,
Bhà gradh a's eagal mhic Dè ort,
Bha fàth seirce ga d' chèil ort,
Bha aòigh deiseachd a's deilbh ort,

[TD 89]

Cho raibh ceist ort mar threun fhear,
Bhiodh na scriabh-tair ga'n làbhadh,
Ann ad Thalla ma'n èireadh do bhòrd.
Ann, &c.

XVII.

Ga ba lìon'ar ort frasachd,
Chum u dìreach do d' mhacabh,
Do bhrèid rìomhach gun srachda,
Cha Do dhiobair ceann slait thu,
O'n 's è Crìosd a b' fhear beairt dhuit,
'Sin an Tì a leig leat an taod sgòid.
'Sin, &c.

XVIII.

A mhic mo ghlacas thu'n stiur so,
Cho ba fhathas gun dùchas,
Dhuit bhi' grathuinn air h ùrnaigh,
Cuir da caitheamh an triur orr,
Cuir an t Athair ann tus orr',
Biodh a Mac na fhear iul orr,
An Spiorad Naomha giùlan go nòs.
An, &c.

ORAN do Lach'unm mor Mac Gilleòin triath Dhubhairt, le Eachunn bachdach.

<eng>CHORUS.<gai>

Lach'uinn òig gu m faic mi thu,
Mar trèige bòrd na bàs mi,
Go'm faic mi fui' cheann bliadhn' u,
Mar glacadh fiabhras àrd mi,

[TD 90]

A ghnùis sholta 's am bèul o'n sochdrach gàire,
Do dhèud gun stoir o'm binn thig glòir,
O'n faighin pog a's fàilte.

I.

A LACH'UINN òig gu'n innsin ort,
Sgeul is binn re àireamh,
Nois o roinn e craobhsgaoil eadh,
Sna bheil an taobh so dh'fhairge,
Tha u làn do dh' fhìn-ealtachd,
Choimh ceart sa dhinnseadh seanchas,
Gur mac Jain ghairg da rìreamh u,
Ann àm dol sìos ann garbh-chath.

II.

'S è Ceannard * Chlann-illeain,
Dh'fhàs flathasach le cruadal,
Sgaoil e feadh gach tighearnais,
Gun d' ghleidh u dlitheil t uaisle,
Ach 's ioma neach ba shùgradh leis,
Crùbadh ann an truailleachd,
Ach ronn u beairt ba cliùtaiche,

Air an dùchas mar ba dual dhuit.

III.

'S è na chuir me dh'eòlas ort,
Dh' fhàg an ceò ma m' shùilibh,
Aig a mhiad sa fhuair me dheth,
Gun d' leig me ruaig ann tùs ort,
Dh' aithnichin air an fhaiche thu,
A lùb na'n cas-chiabh ùrghlan,
Gum b' ursann cath air gaisgibh u,
Na'n tigeadh creach ad dhùthaich.

IV.

B' è sid an gasan leis m ba taitneach,
Picin daite a lùbadh,

* i.e. Clannghilleinoin.

[TD 91]

'N t iubhar nuadh ga lut hadh go chluais,
'M bèatha uait ba shiùbhlach,
Cèir a's ròsaid dlùth fui' t òrdaig,
Ite an eòin gu h ùrghlan,
Mu chaol an fhèidh ma'n gearr è lèim,
Bhiodh fhuil na lèine brùite.

V.

Sid na h airm a ghlacainn duit,
A dhol air sraid an fhùdair:
Cuilbhair a ghlèis shniamhanaich,
A bhèul o'n cinnteach cuimise,
Spàntach làdair fulanach,
'N laimh a churaidh chliùtich,
'S a 'n sgiath ba tric ann taisbeineadh,
Air ghaoirdeain deas na'n lùth-chleas.

VI.

Mo ghaoil a 'm fear caiteineach,
A lèibh a chairt 's roinn gual dìth,
Leis an èireadh na brataichin,
A 's teach o ghlaic na m fuar-bheann,
'N àm dùsgadh as an cadal doibh,
Gun d' bhuail u pais ma'n chluais orra,
'S thilg u steach an teachdaireachd,
'S an ceart air bhachd an gaillin.

VII.

'S ioma bratach shuaicheanta,
'N raibh smuais a's cruas a's càirdis,
Eadar rutha chuitheirnis,
Gu dubhairt thun a gorbh-leat,
Dh' èireadh a h aird ghabhar-shlios,
Fir fhoghainteach neo-sgàthach,
Dhearbhainn fhìn gun geileadh dhuit,
Fir ghlèusta o bhra'-chàrnaig,

VIII.

Ghluaisèadh leat sna h eileinibh,
Dream nach ceil an gràdh ort,

[TD 92]

Thigeadh ort a moir-innis,
A bhratach leòghant' làidir,
Chì-te sid gu follaiseach,
Fìr fhoinnidh ann Aros,
Na fìr ùr-a nach diùltadh,
Sgiùrs thoirt air an Nàmhaid.

IX.

Dh' eireadh seoid o'n mhuaithè leat,
Nach cuireadh bruthach spàirn orr'
Na'n ceann-a-bheairtin glana,
Na'n lannan geal 's na'n targaid,
Na'n cuilbheirin caol acfuinneach,
Aig gaisgich na'n gnìomh gailbheach,
A dheanadh luatha chaisleacha,
'N uair dh' èireadh sràd o theanachair.

X.

Bratach aig Clanndòmhnuaill,
'N a'm biodh ad chòir gu m b' fheairrde,
Dh' fhàs gu seasmhach cruadalach,
'N uair ghluaisèadh iad na'n armadh,
Ann an gliocas firinneach,
Cho math sa sgrìobh ann seachas,
Sìd an dream bha innsgineach,
Re 'n innseadh nach riabh leanabail.

XI.

Mar gearr mi leim air cuantaibh rèth,
'S è Lach'unn fèin mo rùn air,
An trèun-laoch gasta dh' fhas gu sprachdail,
Leis 'm ba chleachdach cùirtmhoir,
Tha mi airtnealach a' m' aigne,
O' nach fhaic mi 'n tùs u,
Dh' fhag sid tacaaid fad fui'm' asnaich,
'S leig mi mach air thùr 's è.

<eng>CHORUS.<gai>

Lach'uinn òig gu m faic mi thu,
Mar trèige bòrd na bàs mi,

[TD 93]

Go 'm faic mi fui' cheann bliadhn' u,
Mar glacadh fiabhras ard mi,
A ghnùis sholta 's am bèul o'n sochdrach gàire,
Do dhèud gun stoir o'm binn thig glòir,
O'n faighin pog a's fàilte.

ORAN do dhaoine uaisle an Ealain Sgiathanaich, le Lach'unn Mac Ionmhuin,
da 'm ha cho-ainm Lach'unn Ma Thearlaich òig.

<eng>Tune, She rose and let me in.<gai>

I.

LA a' siubhal slèibhe dhomh,
'S mi falbh leam fèin gu dlùth,
Chuideach ann san Asdar sin,
Air gunna glaic 's air cùth,
Gu'n thachair Clann rium ann'sa ghleann,
A' gal go fann chean iùil,
Th' ar leam gur iad ab' àilidh dreach,
G 'm facas riabh le m' shùil.

II.

Gur h iùnadh leam mar thàrla sibh,
Am fàsach fad air chùl,
Coi-meas luch bhur n agh-ach-unn,
Gun tagha do cheann iùil,
Air beannachadh neo-fhiata, dhamh,
Gu'n d' fhia'raich mi co siùbh?
Fhreagair iad go cianail mi,
A'm bria'rabh mìne ciùn.

III.

Iochd a's gràdh a's fiùghantas,
'N ar triùr gu'm b' è ar n ainm,
Clann daoine uaisle cùramach,
A choisinn cliù 's gach ball,

[TD 94]

'N uair phàigh an fhèile cìs do'n èug,
'S chuaidh i fèin air chall,
'N a thiomnadh dh' fhàg ar'n athair sinn,
Aig maithibh innsegall.

IV.

Fhuair sinn greis ga'r n àrach,
Aig Mac Leòid a bhà san Dùn,
Greis eile gle shaibhir,
Aig a bhràthair ann Duntuilm,
Sin 'n uair labhair fiùghantas;
Dallt' ùsoil Dhòmhnuille ghuirm;
Ba tric leat a bhi' sùgradh ri'nn,
'S cha b' fhasan ùr dhuinn cuirm.

V.

Aig èiridh dhuinn neo-airtealach,
'S biadh maidne dol air bòrd;
Gheibhte gach nì riaghailteach,
Ba mhianach leat ga d' chòir;
Cha d' chuir u duil am prìobartaich,
Cha b' fhiach leat ach nì mor:
Ba chleachda air do dhineir dhuit,
Glain fhìona mar re ceòl.

VI.

Tormaid fial an t shugraidh,
Nach d' fhàs ma'n chuinneadh cruaidh;

Bha go fearail fiùghantach,
'S a chum an dùchas suas,
'S ann ort a bhà ar tathaich,
O'n thugadh Jain uainn,
'S beag m' fharmad ris na feùmaich,
O'n a bhèum na cluig gu truagh.

VII.

Bha 'n duin ud ro fhathasach,
'S e mathasach le cèill,
Bha e gu fial fiùghantach,
'S a ghiùlan math ga rèir,

[TD 95]

Ge farsainn eadar Arcabh,
Cathair Ghlas chu 's baile Bhòid,
Cha d' fhuaras riabh Oid' Altram ann,
Cho' pailt re teach Mhic Leòid.

VIII.

Chuaidh sinn do Dhùnbheagain,
A's cha d' iar sin cead na Thùr,
Fhuair sinn fàilte shuilibhearadh,
Le furmailte 's le mùirn,
Gu'n d' ghlachd e sinn gun acarachd,
Mar dhaltachan na'r triùir,
Go'n togadh e gach neach aguinn,
Go macanta air a ghlùnn.

IX.

Am fear bha air Chomraich,
Ba chall soilleir dhuinn a bhàs,
Ann an cuisibh diulanais,
Cha b' ùdail u measg chàich,
Làmh sgapadh òir a's airgid u,
Gun dearmad air luchd daimh,
'S go mionaicheadh na Clàirseirin,
Nach tu ba tàire làmh

X.

Thug sinn ruaig gun sòradh,
Gu Coinneach mor na n cuach,
Ba duin' iochdar teo-chroidheach e,
'S ba leoghant e air sluagh,
Bha uram uaisle a's ceannais aige,
Air fearabh an taobh-tuath,
Cha chuir as geall a chailleadh e,
G o'n d' fhalaich oirnn e 'n uaith.

XI.

An t Ailpeineach dubh fìrinneach,
Ga 'n dùchas cian an srath,
Da 'n tig na h airm gu sgiamhach,
Ge ba riabhach leinn do dhath,

[TD 96]

Ba làmh a dheanadh fiaghaich thu,
Gu'n dail ba bhiatach math,
Do bhàs a chràidh am blia'na me,
Mo bhriathar b'fhiach mo sgath.

XII.

Ba chum-aite glan do chalpanunn,
Fuidh shliasaid dhealbhair thruim,
'S math thig breacan cuachach ort,
Ma'n cuairt ann èile cruinn,
'S ro mhath thigeadh claidheamh dhuit,
'S giath lathach n a'm ball grinn,
Cha raibh cron am fradharc ort,
Thaobh t aghaidh a's cul do chinn.

XIII.

'N àm togbhail màil do dhùchannan,
'S ga dhlùthachadh riut fèin,
Bhiodh mid air nar stiùbhartan,
'S 'n ar triùr go 'm biodh mid rèth,
Cha do thog sinn riabh bò-ghamhna dhuit,
'N am bealltuinn cha do lè'ibh,
Cho mho thug oich air tuathanach,
Ba mho do thruas re 'm fèim.

XIV.

O'n roinn an uaidh bhar glasadh orm,
'S nac faic mi sibh le m' shùil,
Ba chumhach, cinoil, cràiteach, me,
'S neo-àrdanach mo shùrd,
'S mi cuimhneachadh na'm bra'rain sin,
A b' àilidh dreach a's gnùis,
Gur tric a chum sibh coinnibh rium,
Aig coinneach ann sa Chùil.

[TD 97]

ORAN do dh' Aonghas Bhail fhiunnlaidh, le Jain dubh Mac Jain Mhic Ailein.

I.

AONGHAIS òig mhic Shèamais,
Fhir ghlèusta 'n aigne mhòir,
Mo dh' fhalbh u siubhal rèth dhuit,
Deagh sgèul ort leamsa is deòin,
U fèin 's do bhrathair gle mhath,
A ghlachd an fhèil' air dhòrn,
Cha dean mi tuillidh plèide ribh,
O'n 's beag oirbh fèin am bòsd.

II.

'S ann leamsa gur seol èigin,
Nach d' fhèad mi bhi' 'n ar còir,
'S ga faighin sealladh èibhinn,
Le toil dè na m bithinn beò,
Air Aghaidh 'n Alein mhùideortaich,
O'n 's e grunn mo sgeòil,
'S fradharc sùl an Tànaisteir,
A bhràthair Ra'ull òg.

III.

'S an ros ait-gheal fìor-uasal,
Is prìosoile na 'n t òr,
Sa n * eumhan gasta riomhach sin,
Sa dreach air fiamh an lò,
Lèug na'm buadhan fìrinneach,
'S an phenix fhìor-ghlan chorr,
'S air lìonaireachd na n rèultaichin,
Gun cheist 's tu fèin am Pol.

IV.

Gur muirneach cliùiteach, eireachdail,
Penelope mar Ainm,

[TD 98]

Gur niarachd tè da 'n gair'ir è,
Ma leanas i do lorg,
Do ghnìomharan coi-soilleir-e,
'S tha geal a bhio's air dearg,
'S i n Ti so tha mi 'g innse dhuibh,
An t shìobhailteach gun fhearg.

V.

Penelope bhan-grèagach sin,
Gur buan a Sgèul aig càch,
Chèan gun raibh i fìrineach,
A's fìr-sheasach na gràdh,
Ach Penelope dhubh ghle-gheal so,
Le a cèataibh choisinn bàr,
Cho rigeadh bean Ulisses i,
Mar 'n deichibh cuid 's gach càs.

VI.

Iochd a's gràdh a's fiùghantas,
An triur a bhà sa ghleann,
Gur creideamh, ciall a's Umhlachd,
Na crùintin bheir an ceann,
Tuigse, bàidh a's foighidin,
Gun sgathaich ann an caint,
Bha 'n deichnir sin co'-pòiste riut,
'S tha 'n uir re friamh na 'n crann.

VII.

Beir soraidh uam ge d' dh' fhuirich mi,
Gu tigh na 'n 'uinneag àrd
'N tigh buaghach, stuadhach, tuireideach,
Nach uireasbhach re dàimh,
Tigh ceòlmhor, òlar, aithireach,
Am faighir Cuirm le fàilt'
Gun glèidh an Rìogh a cheannard dhuim,
'S a Bhain-ti'rn' is math gnà's.

VIII.

Ge d' dh' fhan mi air bhur cùlthaobh,
'S ann leam tha chùis ro chailt'

[TD 99]

Nach tug mi greis do'n dùltachd,
Ann sa chuir am biodh damhs'
Ach tha 'n seanfhocal ga ùrachadh,
Ge lùthor an Cu Cam,
Ge titheach air an smodal e,
Cho bheir è bhos a's thall.

ORAN do dh' Alasdair dubh Ghlinne-garaidh Leis an Aosdàna Mac Mhathan.

I.
FHUAIR mi sgèula moch dicèdain,
Air laimh fhèuma bha gu crèuchdach,
'S leòir a ghèurad ann sa n lèumsa,
Anall o'n trèud bha buaghar.

II.
O Dhùn Garachdnach ùr Allail,
Na'n tùrp mear'a 's na'n stèud seanga,
Na'n gleus glana 's cèut'ach sealladh,
Bèichdail, Allaidh, Uaibhreach.

III.
Gur dubhach deòrach tha Clanndòmhuill,
Mu Chreach Ghnòideirt neart na'n ròisheol,
Gaisgich chròdha nach tais 'n àm còmhraig,
Mo chreach mhòr 's mo chruadal.

IV.
Gur goirt an sgaradh tha'n Gleanngaradh,
O'n dh' fhalbh leannan na'n arm glana,
Da 'm b' ainm Alasdair, ceann na'm beannachd,
Glac na'n geal lann cruadhach.

V.
Ba chall curaidh do dh' Alb' uil,
O dh' fhalbh cuilein, na'n arm guineach,
Ba gharg turas, 'n sealg na'n cunnart,
'N àm dho bhuille-bhuladh.

[TD 100]

VI.
'S an rìoghachd so fèin ba lathail t fhèim,
'S ba sgathail bèim do chladheamh ghèir,
Do shamhailt fèin cho'n fhachd o'n dh' èug u,
Ghaisgich èuchdaich, bhughaich.

VII.
Ge b'e dhuisgeadh t ain-ìochd,
Ba dlùth dha carraid 'n tùs tarraing,
Rùsgadh lannun, surd air ghearradh,
Bruchdan fola air ghuaillin.

VIII.
'S tu 'n Domhnullach dian, consmunn na 'n triath
Morghalach fiall, Roimh lòdraich nan Cliar,
Leis an òilte fìon, agus or ga dhiol,

Ann an Aitribh na n crìoch sluaghail.

IX.

A shliochd Rìogh Fionnaghaidhill,
Na'n còrn geal-a-ghlaic 's na'n sròl ballabhreac,
'M pòr nach cearbach, dul fui' 'n Armabh,
'N àm na 'n garbh-chath * ruaidhneach.

X.

Ach buaigh a's slàinte a 'n fhear a dh fhàg u,
Duineil, bràth'rail cinn'eil càirdeil,
Gàol o'd' nàmhaid, gràdh o d' chàirdin,
A shliochd na'n Armunn uasal.

ORAN do Mac Innin an tratha; Lach'unn Mor le Grigor òg Mac Ghrigoir.

I.

'S Cian 's gur fad tha mi am thàmbh,
Gun trial air do dhàil;
A Lachluinn a'n àirde tuath.
'S cian, &c.

* Laidir.

[TD 101]

II.

Na 'm biodh sneachda na 'n Gleann,
Na rith leis gach Allt,
'S gu 'n cailleadh gach beann a ghruaim,
Na 'm biodh, &c.

III.

Na'n dubhadh an sliabh,
'S go 'n cromadh a ghrian,
Leam ba mhiannach bhi' triall air chuairt,
Na'n dubhadh, &c.

IV.

Cha b' i machthir na'n Gall,
A ghlachdainn fui' m' cheann,
Ach bràighe na'n gleann so Shuas.
Cha b' i, &c.

V.

Tho'ir mo shorraidh thair caol,
O nach cluinn iad mo ghlaodh,
Go Buidhin gun fhraoch gun ghruaim,
Tho'ir mo, &c.

VI.

Go Ceann-feodhna mo rùin,
Chuaidh an t ainm ud air cliù,
Cheart co'-fhad' 's atà 'n Rùta uainn.
Go Ceann, &c.

VII.

Gu talla 'n fhir fhèil,
Am bi' tathaich na'n cèud,
Cillmorithe re sgèth a chuan.
Gu talla, &c.

VIII.

Dhamsa b' aithne do bhèus,
'N àm cromaidhe do 'n ghrèin,
Gum biodh farram na'n tèud ad chluais.
Dhamsa, &c.

[TD 102]

IX.

A ghnùis a dhiùlt a bhi' bochd,
'S nach d' chuir cùl re fear nochd,
A lean an dùchas san stochd ba dual.
A ghnùis, &c.

X.

Cha b' è 'n cleachda bh'aig càch,
So ghlac u mar gnàs,
Bhiodh smachdail ma'n mhàl air tuath.
Cha b' è, &c.

XI.

Fhuair u sèud o shiol Leòid,
Na'm brataichin sròil,
Na'n cupa na'n còrn 's na'n cuach,
Fhuair, &c.

XII.

Ghlachd u 'n èuchdag, mar mhnaoi,
Cha ra' 'n lèirsinn ud claon,
'S glan do chèile re d' thaobh 's gur suairc.
Ghlachd, &c,

XIII.

Bèul is binn thogadh fonn,
Slios mar eala na'n tonn,
Caol mhala nach crom le gruaim.
Beul, &c.

XIV.

Aig an Ailpeanach ghlan,
Do'n fhuil rìoghail o shean,
Ite fir-eoin nach mean re luaith.
Aig an, &c.

XV.

Ach na'n eireadh ort strì,
Gum biodh sud air do thìth,
Clann Ghrigoir na'm piob 's na'n ruag.
Ach, &c.

[TD 103]

XVI.

Agus Granntaich o spè,
Gu ceann làidir trèun,
Sàr cheannard choig cèud dà uair.
Agus, &c.

XVII.

Sid a bhuidhin nach fann,
Thogadh giubhas re crann,
Thàirneadh iubhar na meall o'n cluais.
Sid a bhuidhin, &c.

XVIII.

Bhiodh an fhiùthaidh chaol rèth,
'M bian dubh-ghlas an fhèidh,
Ga ghiulan air èileadh cuaich.
Bhiodh an, &c.

ORAN do dh' Eoin breac Mac Leòid no Hearadh; le Ruairidh Mac Mhuirich.

I.

MIAD a mhulaid tha 'm thaghail,
Dh' fhàg treothaid am chliamh go goirt,
Aig na roinn mi na d' dheoghaidh,
Air m' aghairt 's mo thriall gu port,
'S ann bhà mis'air do thòir,
'S mi meas gu'n raibh coir agam ort,
Dheogh Mhic Athair mo ghràigh,
Ba tu m' aidhir a's m' àgh, a's m' olc.

II.

Chuaidh a chùibhle ma'n cuairt,
Gu'n do thiuntaidh go fuachd am blàs,
Gu 'm fachda mi uair,
Dnn flathail na'n cuach so thràigh;
Far biodh tadhich na duain,
Umidh mathas gun chruas gun chàs,

[TD 104]

Dh' fhalbh an latha sin uainn,
'S tha na taighin gu fuaraidh fas.

III.

Dh' fhalbh Mac talla as an Dùn,
'N àm sgarachdainn dhùinn re 'r triath,
'S ann a thachair e riùm,
Air seacharan bheann san t shliabh,
Làbhair eisin air thùs,
Math mo bharaile gur ta ma's fìor,
Chunairc mise fuidh mhùirn,
Roimh u'n uraidh an Dùn na'n Cliar.

IV.

A mhic talla na'n Tur,
'S è mo bharaile gur tù sa bhà,
Ann an teoghlach an fhion,
'S tu 'g aithris air gnìomh mo làmh,
'S math mo bharaile gur mi,

'S cha b' fhurast dhamh bhì na m' thàmh,
'G èisteach brosluinn gach ceòil,
Ann a m fochar Mhic Leòid an Aigh.

V.

A mhic talla so bhà,
Ann sa Bhaile 'n do thàr mi m' iùl,
'S ann an ios dhuinn is lèir,
Go bheil mise 's tu fein air chùl,
A rèir do chomais air sgèul,
O'n 's fear comuinn mi fèin a's tù,
Bheil do mhuinntiris buan,
Air an Triath ud ga'n dual an Dùn.

VI.

Tha mac talla fui' ghruaim,
Ann san talla 'm biodh fuaim a cheòil,
'N ionad tathaich nan Cliar,
Gun aidhir gun mhiagh gun phòilt,
Gun mhire gun mhùirn,
Guniumracha dlùth na'n còrn,

[TD 105]

Gun chuir gun phailtis re daimh,
Gun mhacnas gun mhàran beòil.

VII.

'S mi mac talla bha uair,
'G èisteachd faram na'n duan gu tiugh,
Far 'm ba mhuirneach a bèus,
'N am dùbhrachd do'n ghrèine san t shruth,
Far am b' fhoirmeil na seòid,
Iad go h orraganach; ceolmhor, cluth,
Ge nach fhaicte mo ghnùis,
Chluinnt aca 's an Dùn mo ghuth.

VIII.

'N àm èiridh gu moch,
Ann an teoghlach gun sprochd gun ghruaim,
Chluinnte gleoraich na'n dos,
'S a cèile na cois o'n t shuain,
'N uair a ghabhadh ì làn,
'S i go'n cuireadh o's n àird na fhuair,
Le meoir fhileanta bhinn,
'S iad go rith-leimneach, dìonach, luath.

IX.

Bhiodh a rionadair fèin,
Cuir ann fhìre gur h è bhiodh ann'
'S e 'g èiridh na measg,
'S an èabhadh gu tric na cheann,
Ge do b' ard leinn a fuaim,
Cha tuairgneadh e sinn gu teann,
Chureadh tagradh an 'm chluais,
Leh aidmheil go luath 's go mall.

X.

'N uair a chuir i na tàmh,

Lè furtachd na fàrdaich fèin,
Dhamhsa b' fhurasta 'ghradh,
Go m ba chuireideach gàir na'n tèud,
Le h iomairt dhà-làmh,
A cuir a binnis do chach ann cèill,

[TD 106]

'S go'm ba shiubhlaoh am chluais,
A moghun luthor le luasgan mhèar.

XI.

Ann san fheasgar na dhèigh,
'N àm teasa do'n ghrèine trà nòin,
Fir chneatain re clàir,
'S mnaigh freagairt a ghna cuir leò,
Dà chomairleach ghearr,
A, labhairt 's gu'm b'àrd an glòir,
Gu'm ba thitheach an guin,
Air dhaoine gun fhuil gun fheòil.

XII.

Gheibhte fleasgaich gun ghràin,
Ann ad thalla gun sgrà gun fhuath,
Mnaig fhionna 'n fhuilt rèth,
Cuir binnis ann cèill le stuaim,
Le ceileiribh beòil,
Bhiodh ealanda, òrdoil, suairc,
Bhiodh fear bogha na'n còir,
Chuireadh meughaire am mhòr am chluais.

XIII.

Thoir teachdaireachd uam,
Le deatam gu Ruairidh òg,
Agus innis or dhà fèin,
Cuid dheth chunnort ge dh'è Mac Leòid,
E bhiodh 'g amharc na dhèigh,
Air an Jain a dh' èug 's nach beò,
Ge ba shaibhir a chliù,
Cha 'n fhàgadh è n Dùn gun cheòl.

[TD 107]

LUIINNEAG Mhic Leòid, le ninghin Alastair Ruaidh Mhic Leòid.

I.

'S Mi 'm shuidhe air an tulaich,
Fo mhulad 's fo aime-cheist,
'S mi coimhead air ile,
'S ann do 'm iùnadh san ama so,
Bha mi uair nach do shaoil mi,
Gus 'n do chaochail air m' aimsir,
Gun tigin an tubh so,
A dh' amharc dh' Juraidh a' Scarbaidh,
I hurabh o i hoiriunn o,
I hurabh, o, i hoiriunn o,
I hurabh o, i hogaidh ho ro,
Hi ri ri rithibh ho i ag o.

II.

Gun tigin an tùbh so,
A dh' amharc Dhiùraidh a scarbaidh,
Thoir mo shoraidh do'n Dùthaich,
Tha fo dhù'ar na'n garbh-bhean,
Gu Shir Tormoid ùr Allail,
Fhuair ceannas air Armait,
'S gun caint' ann 's gach fearunn,
Gu m b' airidh fear t ainm air.
I hurabh o, &c.

III.

Gun caint ann 's gach fearunn,
Gum b airidh fear t ainm air,
Fear do chèille, 's do ghliocais,
Do mhisnich, 's do mheanmnaidh,
Do chruadail, 's do ghaisge,
Do dhreach, 's do dhealbha,
Agus t fholachd a's t uaisle,
Cha ba shuarach re leanmhuinn,
I hurabh o, &c.

[TD 108]

IV.

Agus t fholachd, a's t uaisle, &c.
Dh' fhuile dìreach Riogh Lochluinn,
B' e sid toiseach do sheanachais,
Tha do chàirdis so-iaraidh,
Ris gach Iarla tha 'n Albuinn,
'S re uaislin na h Eirinn,
Cha bhrèug ach sgèul dearbh è.
I hurabh o, &c.

V.

'S re uaslin na h Eirinn, &c.
A mhic an fhir chliùtich,
Bha gu fuighantach ainmeil,
Thug barachd ann gliocas,
Air gach Ri'tir bha 'n Albuinn,
Ann an cogabh 's an sìò'-chaibh,
'S ann an dìolabh an airgid.
I hurabh o, &c.

VI.

Ann an cogabh san sìò'-chaibh, &c.
'S beag an t uinead do mhac-sa,
Bhiodh gu beachdoil mor meanmnach,
Bhiodh gu fiughant', fial, farsaing,
O'n a ghlachd sibh mar shealbh è,
Clann Ruairidh na'm bratach,
'S e mo chreach-sa na dh' fhalbh dhiu'.
I hurabh o, &c.

VII.

Clann Ruairidh na'm bratach, &c,
Ach an aon fhear a dh' fhuraich,
Nior chluinnim sgeul marbh ort,

Ach fhèadail do dh fhearadh,
Ge do ghabh mi uait tearbadh,
Fhir a chuirp ba mhath cuma',
Gun uireasbhaidh dealbhadh.
I hurabh o, &c.

[TD 109]

VIII.

Fhir a chuirp 's glan cuma, &c.
Croidhe farsaing, fial, fearail,
'S math thig geal agus dearg ort,
Suil ghorm 's glan sealladh,
Mar dhearcaig na talmhuinn,
Làmh re gruaigh ruitich,
Mar mhucaig na fear-dhris,
I hurabh o, &c.

IX.

Lamh re gruaighe ruitich, &c.
Fo thagha na gruaige,
Chuil dualaich, na'n cam-lub,
Gheibhte sid ann t ardaich,
Ann càradh air ealachuinn,
Miosair a's adharc,
Agus raghuinn gach armachd.
I hurabh o, &c.

X.

Miosair a's adharc, &c.
Agus lanntainin tana,
O'n ceannabh gu 'm bar-dhias,
Gheibht' air gach slias dhiu' sid,
Isneach a's cairbinn,
Agus iubhar cruaiigh fallain,
Le 'n taibhaidin cainbe.
I hurabh o, &c.

XI.

Agus iubhar cruaiigh fallain, &c.
Cuilbheirin caola,
Air a dhaoirid ga'n ceannacht' iad,
Glac na'n ceann liobh,
Air chuir sìos ann am balgabh,
O ite an fhir-eòin,
'S o shìoda na gaillebhinn.
I hurabh o, &c.

[TD 110]

XII.

O itidh an fhir-eoin,
'S o shìod na gaillbhein,
Tha mo chion air a Churaidh,
Mac Muire chuir sealbh air,
'S e ba mhinach le m' leanabh,
Bhi' 'm beannabh na sealga,
Gabhail aidheir na frithe,

'S a dìreadh nan garbh-ghlachd.
I hurabh o, &c.

XIII.

Gabhail aidhir na frith, &c.
A leigeil na'n cuilein,
'S a furan na'n sean chon,
'S e ba deireadh do'n fhuran ud,
Fuil thoirt air chalgabh,
Luchd na'n cèir geala;
'S na m falluinin dearga.
I hurabh o, &c.

XIV.

Luchd na'n cèir geala, &c
Le d' chomhlain dhaoin uaisle,
Rachadh cruaiigh air an Armabh,
Luchd aithneacha latha,
'S a chaitheamh na fairge,
'S a b' uirrin ga seòladh,
Gu seòlaid ann taraingt i.

I hurabh o i hoiriunn, o,
I hurabh o i hoiriunn, o,
I hurabh o i hogi ho ro,
Hi ri ri rithibh ho i ag o.

[TD 111]

LUIÑNEAG le Callum a Ghlinne.

Mo Chailin donn og, 's mo nighin dubh thogarach,
Thogainn ort fonn 'sneo-throm gun togainn,
Mo nighin dubh gun iaraidh, mo bhriathar gun togainn,
'S gun innsinn an t aobhar, mu nach 'eil is gad thogradk,
Mo nighin donn og.

I.

GU bheil u ga bòich, bainndi, banail,
Gun chron ort fo'n ghrèin gun bhèum gun sgainnir,
Gur gile u fui' d' lèine na èatag na mara,
'S tha coire agam fein gun Chèile bhi ma'riut.
Mo Chailin, &c.

II.

Gur muladach me, 's mi'n dèigh nach math leam,
Na dheanadh dhomh sta aig cach ga mhalairt,
Biodh t athair' acomhnaidh 'g òl le caithream,
'S è eolas na'n corn a dh' fhag co-falamh.
Mo Chailin donn og.

III.

Na'm bithinn ag òl mu bhord na dithe,
'S gu'm faicinn mo mhian 's mo chiall a' tighin,
'S è 'n copan beag donn thogadh fonn air mo chroidhe
'S cha tu gainn mo bhriathran nach iarunn è rithist.
Mo Chailin, &c.

IV.

Bioidh bodaich na dùcha re bùrst 's re fanaid,
Cantainn ream fhèin nach gèill mi dh' ainnis,
Ge d' tha mi gun sprèigh tha tèud re tharaing,
Cha sguir mi do'n ol fhad as beò mi air thalamh.
Mo Chailin, &c.

[TD 112]

V.
'S iomad bodachan gnù nach duraichd m' aithris,
Le theanall air sprèigh 's iad ga threigsin a's t earrach,
Nach cosg ann sa bhliadhna blaigh trian a ghalalain,
'S cha to'ir e fo'n ùir na's mù na bheir Calum.
Mo Chailin, &c.

VI.
Na'm bithinn air fèill 's na cèudun mar'ium,
Do chuideachda chòir a dh' òladh drama,
Gu'n suidhinn mu bhòrd 's gun traighin mo shearag,
'S cha du'irt mo bhean riabh rium ach Dia leat a Chalum.
Mo Chailin, &c.

VII.
Ge d' tha mi gun stòr le h òl 'sle h iomairt,
Air bheagan do nì le prìs no min e.
Tha m' fhorton aig Dia 's e fialaidh uime,
'S mo gheibh mi mo shlàinte gu'm pàigh mi na shir mi.
Mo Chailin, &c.

VIII.
Ge mor le cach atà mi milleadh,
Cha tugainn mo bhòid nach òlainn tuillidh,
'S e gaol a bhi mòr tha m' fheòil a' sireadh,
Tha 'n sgèul ud re aithris, air Callum a Ghlinne.

Mo Chailin donn og, 's mo nighin dubh thogarach,
Thogainn ort fonn 's neo-throm gun togainn,
Mo nighin dubh gun iaraidh, mo bhraithar gun togainn,
'S gun innsinn an t aobhar, mu nach 'eil is gad thogradh.
Mo nighin donnog, &c.

[TD 113]

Do Thigearna Chlannraonuill, le Mac Dhu'bhail Mhic Lachuinn.

LUIINNEAG.
Tha tighin fotham, fotham, fotham,
Tha tighin fotham, fotham, fotham,
Tha tighin fotham, fotham, fotham,
Tha tighin fotham eiridh.

I.
SID an t shlàinte chùramach,
Olamaid gu sunatach i,
Deoch slàinte an Ailein Mhùideirtich,
Mo dhùrachd dhut gun èirich.
Tha tighin, &c.

II.

Ge do bhiodh tu fad uam,
Dheireadh sunnt a's aigne urm,
'N uair chluinninn sgèul ab aite leam,
Air gaisgeach no'n gnìomh èachdach.
Tha, &c.

III.

'S iomad maighdiunn bharasach,
Ga math da'n tig an earrasaid,
Eadar Baile a Mhanaich,
Agus caol Bharaidh 'n dèigh ort.
Tha, &c.

IV.

Tha pàirt ann ealain bheagram dhiù'
Cuid san Fhrainc, 's an Eadailt dhiu'
Cha n'eil latha teagaisg,
Nach bi'n Cille-pheadair trèud dhiu'.
Tha, &c.

[TD 114]

V.

'N'ar chruinnicheadh am Bannal ud,
Brèid caol ann càradh crannaig orra,
Fallas air a malainin,
Re dannsa air urlar dèile.
Tha, &c.

VI.

'N uair chiaradh air an fheasgar,
Gum ba bheadarrach do fhleasgaichin,
Bhiodh pìoban mor ga'n spreigeadh ann,
A's feudanan ga'n Glèusadh.
Tha, &c.

VII.

Sgiobair re la gaillinn u,
Sheoladh cuan na marunna,
A bheireadh long gu calachan,
Le spiunnadh glac do threin-fhear.
Tha, &c,

VIII.

Sgèul beag eile a dhearbha leat,
Gur sealagair sìthne ann garbhlach u,
Le d' chuilebhair, caol nach dearmadach,
Air dearg-ghraigh na'n ceann èa-trom.
Tha, &c.

IX.

Be sid rn leoghunn aigeantach,
'N uair nochdadh tu do Bhaideilin,
Lamh dhearg a's long a's bradan,
'N uair a lasadh meanmnadh ad t èudunn.

LUINEAG.

Tha tighin fotham, fotham, fotham,

Tha tighin fotham, fotham, fotham,
Tha tighin fotham, fotham, fotham,
Tha tighin fotham eiridh.

[TD 115]

DUANAG le Alastair Mac Dhonuill, air fonn Banarach dhonn a chruigh e.

An LUIÑNEAG.

A Bhanarach dhonn a chruigh,
Chaoin a chruigh, dhonn a chruigh,
Cailin deas donn a chruigh,
Cuachag an fhasaich.

I.

A Bhanarach mhìogach,
'S è do ghaoil thug fo chis me,
'S math thig làmhunnin sìoda,
Air do mhìn-bhosan bàna.
A Bhanarach, &c.

II.

'S mor ba bhinne a bhiodh t èsteachd,
'N àm bhi bleoghun na sprèadh-a;
No'n smeòrach 'sa chèitein,
'M bar gèig ann am fas-choill.
A Bhanarach, &c.

III.

'N uair a sheinneadh tu'n coilleag,
A' leigeil marst ann coillidh,
Thàladh eanlaidh gach daoire,
Dh' èisteachd caoirill do mhàrain.
A Bhanarach, &c.

IV.

Ceòl farasda, fìr-bhinn,
Fonnar, faramach, dìonach,
A sheinn a Cailin donn fìneallt',
Bheireadh bìogadh air m' àirnin.
A Bhanarach, &c.

V.

Ge do b' fhonnar an fhiùghall,
'S a teudan ann ritheadh,

[TD 116]

'S è bheireadh danntsa air gach criodhe;
Ceol nighin na h Airidh.
A Bhanarach, &c.

VI.

Tha deirg' agus gile,
A' gleachd ann gruaidhin na * Finne;
Beul mìn mar an t shirist,
Da milis thig gàire.
A Bhanarach, &c.

VII.

Dèud snasna na rìoghuinn,
Snaite, cruinne mar na dìsnin'
Gur h i an donn-a-gheal-ghlan smideach,
'S ro mhìg shuileach † fàite.
A Bharanach, &c.

VIII.

Chuireadh maill' air do lèirsinn
Ann a maduinn driuchd chèiteoin,
Na gathanan grèine
Thig o teudchul cas fàineach.
A Bhanarach, &c.

IX.

'S ciatach nuallan na gruagaich,
Re bleoghun cruigh ghùaill fhinn,
A' toirt torrman air cuachaig,
'S bothar fhuaim aig a clàrabh.
A Bhanarach, &c.

X.

'S taitneach siubhal a cuailein,
Ga chrathadh mu cluasabh,
A' toirt muidh' air ‡ Seist-luachrach,
'N tigh-buaile, 'n gleann fasaich.
A Bhanarach, &c.

<eng>* The Fair one.

† Smile.

‡ A Bed of Rushes.<gai>

[TD 117]

XI.

A muineal geal bòidhach,
Mu 'n iathadh an t òmar,
A dhath fèin air gach seòrsa,
Chit' a dortadh tre bràghad.
A Bhanarach, &c.

XII.

Da mhaoth bois ba ghrinne,
Fui' 'n dà ghaoirdein ba ghile,
'Nuair shint iad ga h innealt',
Gu sinin cruigh fhàsgadh.
A Bhanarach, &c.

XIII.

Gu'm ba mhòthar mo bhead' rach,
Teachd do'n bhuaile mu eadradh,
Seamh sult-chorpach beitir,
'S buarach greasadh an àlaich.
A Bhanarach, &c.

XIV.

Glac-gheal ab'àrd gleothar,

A' stealladh bainne 'n cuaich bleoghun,
A' seinn na'n luinneag bog sheothach,
A' togail codhar ri Blarich.
A Bhanarach, &c.

XV.
'Nuair a thogadh tu bhuarach,
Cuach a's curasan na buaile,
B'ao-coltach do gluasad,
Re guanaig na sraide.
A Bhanarach, &c.

[TD 118]

FAILTE na moirthir, le Alastair Mac Dhonuill.

An LUNNEAG..

Heitirin àrin, urin o ho ro,
Heitirin àrin ho ro.

I.
FAILT Ort fèin a Mhoir-thir bhòidheach
Ann sann òg mhìos bhealltuinn.
Heitirin, &c.

II.
Grian-thìr or-bhuidh 's uaine còta,
'S froinneadh ròs re h alltabh.
Heitirin, &c.

III.
Le biadh 's le dibh a' cur thairis,
Bha dèid Earrach teann orra.
Heitirin, &c.

IV.
'S inach lurach slios a tulach,
'S duilleach mullaich chrann inte'.
Heitirin, &c.

V.
A choill gu h uilidh fo làn duillich,
'S i na culaidh bhainnse.
Heitirin, &c.

VI.
'S bainneach, bailceach, braonach, glacach,
Bruachan tachdrach allieort.
Heitirin &c.

VII.
'S lionach, slatach, cuibhleach, breacach,
Seile ghlas na'n samhnan.
Heitirin, &c.

[TD 119]

VIII.

Mor-thir ghlan na'm bradan taragheal,
'S airgideach cuir lann orra.
Heitirin, &c.

IX.

Tir lan sonais, saor o dhonas,
Gun dad conais drantain.
Heitirin, &c.

X.

Seirceach, caidreach, gun dad sladachd,
Saor o bhraid 's o anntlachd.
Heitirin, &c.

XI.

'S àluinn a beinnin 'sa sraithin,
'S aoibhinn dath a Gleanntuin.
Heitirin, &c.

XII.

Graighin deargoa' tàmh mu firich,
Eilid bhireach 's mang aice.
Heitirin, &c.

XIII.

Boc air daradh timchill daraig,
'N deigh a leannain cheann-deirg.
Heitirin, &c.

XIV.

Coilich choille 's iad re coilleig,
Ann san doier chranntail.
Heitirin, &c.

XV.

Cnodhach, caorach, dearcach, braonach,
Glasrach, raonach, aimhneach.
Heitirin, &c.

XVI.

'S deilreach, laomach, meiltreach, caoineach,
A fuinn mhaoineach leamhnach.
Heitirin, &c.

[TD 120]

XVII.

'S cùbhraidh suthan, 's badach luighin,
Ris a bhrudhainn ainn-teas.
Heitirin, &c.

XVIII.

'S fèurach, craobhach, luideach, gaolach,
An tir fhaoilidh sheannsail.
Heitirin, &c.

XIX.

Grian aig èiridh 'g òradh slèibhe,

'S beachuinn ghèug re srantraich.
Heitirin, &c.

XX.
Seillin ruadha diogladh chluaran,
'S mil ga buain le dranntan.
Heitirin, &c.

XXI.
Breac le sulas lèim a buinne,
A' rith na'n cuileag greannar.
Heitirin, &c.

XXII.
Bàr gach tolmain so bhrat gorm-dhearc,
Air gach borrachan alltain.
Heitirin, &c.

XXIII.
Luisein chùbhraidh a mach a brùchdadh,
'S cuid dhiu' cùl-ghorm bairn-dearg.
Heitirin, &c.

XXIV.
'S ceòlar aoibhin bàr gach gèige,
'Sa 'n eòin fèin a' danns' orra.
Heitirin, &c.

XXV.
Crogh air dàir am bàr au fhàsaich,
An fheòir nach fàs gu cràinntidh.
Heitirin, &c.

[TD 121]

XXVI.
'S iad air theas a' rith le m buaraich,
'S te le cuaich ga'n teann rith.
Heitirin, &c.

XXVII.
'S misrach, cuachach, leabach luachrach,
Dol gu buaile a's t shamhradh.
Heitirin, &c.

XXVIII.
'S ònach, uachdrach, Blàthach, cnuachdach,
Lonn na'm buachall annta.
Heitirin, &c.

XXIX.
'S imichdeach, gruthach, meogach sruthach,
An iomairich shubhach, shlambach.
Heitirin, &c.

XXX.
Deoch gun tobhas dol mar comhair,
Gun aona ghlothar ganntair.
Heitirin, &c.

IORRAM.

I.

GUR neo-aogheil turas faoilich,
Ge d' bhiodh na daoine tàbhachdach.

II.

An fhairge molach, bronach, tòr bhrach,
Giobach, corrach, ràpalach.

III.

'S cruaiigh ri stiuradh bial-mhuir dhùldaigh,
Teachd le brùchdail chàrsanach.

IV.

Cladh a chùlain cha b'e n sùgradh,
'S e ri bùren bàchdanach.

[TD 122]

V.

An culannach fein cha nè s fasa,
Agus lasan àrdain air.

VI.

Teachd gu dlu'n dèigh a chèile,
Agus gèimrich dàr orra.

VII.

An fhairge phaiteach, a bial farsuing,
Agus acras àraidh orra.

VIII.

'S mairg a choimis muire re mòintich,
Ge d' bhiodh mor-shneachd stràchd orra.

IX.

Neòil a' gealladh oiche shalach,
Gun aona chala sàbhailte.

X.

Dùbh-ra-dorcha gun dad gealaich,
Oirthior an-fhòil àrd-chreagach.

XI.

Gaoith aig sheideadh, muire 'ag èiridh,
'S fear ag èabhach àrd-guthach.

XII.

Sid e' tighin 's cha nann righin,
Cròch-mhuir, friothar, bàsanach.

XIII.

Cum ceann caol a fiodha dìreach,
Re muir dìothlunn, dàsunach.

XIV.

Ach dhaithnich sin gun sheol sinn fada,
A mach san taiff 's ba ghabhaidh sin.

XV.

'S leag sinn a croinn is' a haodach,
'S ba gnìomh dhaoine càileachdach.

XVI.

'S chuir sinn amach cliathun rìghne,
Is ba ghrinn an t àlach iad.

[TD 123]

XVII.

Is shuidh orra odhdar, shonna troma,
Is sgoillteadh tonnun stàplinneach.

XVIII.

Haig air chnagabh, hùg air mhaidin,
'S cogul bhachd air t àbranabh.

XIX.

Iad a mosglodh suas a chèile,
'S masga trèun air sàil aca.

XX.

Sgeanun lochdrach ràmh a Lochluinn,
Bualadh boc air bhàr-linnin.

XXI.

Iad a' traoghadh suas na dìoluinn,
Le neart fìor-gharg ghàirdeinin.

XXII.

Cathadh mara is marcachd-shìne,
'S stoirm na sìon, da n sàrachadh.

XXIII.

Lasraichin-srad teine siunnachain,
Dearg o'n iumragh chàileachdach.

XXIV.

Iad ag obair as an lèintin,
Hug is thèit da ràdhuinn aca.

XXV.

Iorram ard-bhinn shuas aig Eamun,
Ann an clèth ràmh bràghad-a.

XXVI.

Aonghas mac Dhonnachaidh da rèirsin,
A rì' ba trèun a thàirneadh è.

XXVII.

Donnachu mac Uaraig a luagh leo,
'S b' fhada buan a spàlagun.

XXVIII.

Bha fuaim aon-mhaide air chlèth ac'

B' bualadh spèicin tàbhachdach.

[TD 124]

XXIX.

Raimh dam pianadh 's fir dan spianadh,
'N glachdadh iarnadh àrd-thonnach.

XXX.

Gallain chiatach, leogh-ar-liaghach,
'S Fuirbi diann dan sàrachadh.

XXXI.

Lunnun miona, 's duirn da n sìneadh,
Seile sìos air dhearnnachun.

XXXII.

Muir ag osnaich shuas ma toisheach,
Chuip-gheal, choip-gheal, ghàir-bheuchdach.

XXXIII.

Suas le sgùradh saidh re bùirein,
Le sìor dhurachd sàr-iumaraidh.

XXXIV.

Slaubhraidh chuirneineach ri dùirdil,
Shios rinn stiur a fàgail ann.

XXXV.

Gaoth na deannadh 's i ri feannadh,
Na'n tonn cen-fhionn ràsanach.

XXXVI.

Na fir luthor an deigh an rùsgaidh,
A' cur smùid dheth an àlaichin.

XXXVII.

Chaoidh cha mhitiche a misneach,
Na fir sgibidh thàbhachdach.

XXXVIII.

Riogh an eagail Neaptan ceigeach,
Ri sìor sgreada, bàthar sibh.

XXXIX.

Gu'm b'fhà' uabhuinn muir re nualraich,
'S catha cuain a stràcadh orra.

XL.

Ghuidh an sgioba geur na dùilin,
'S thuair an ùirnidh gràsadh dhoibh.

[TD 125]

XLI.

'Smachdaich Eolus na spèirin,
'S a bhuilg shèididh àrdghaothach.

XLII.

Gun d' rinn Neaptan fairge lomadh,
Mar bhiodh gloine sgàthan ann.

XLIII.

Sgaoil na neòil bha tònghorm cìor dhubh,
'S shoilllich grian mar b' àbhaist dith.

XLIV.

'S mothaich an sgioba do fhearuinne,
'S ghlachd iad cala sàbhailte.

XLV.

Gabh iad pronn, is deoch, is leaba,
'S rinn iad cadal samhach orra.

Do Shir Jain Mac Ghilleoin triath Dhubhairt, le Jain Mac Ailein an t aos-
dàna.

I.

IUMRAICH mo bheannachd,
Gu Bainn-tighearna Hamair,
Bean am bhuil barrachd,
Do charantachd nàdoir:
Chunairc mise gu dliothoil,
A suilin re snithe,
'S i 'gàireamh mar mhio-agh,
Sior Jain da fàgail:
Bha dòirinn a criodha,
Cho mòire ga ruighuinn,
'Smar gu m biodh air tighin,
O dhearbh nighin a màthar:

[TD 126]

Go cronnachan sgèula,
Bhiodh fada 'na dhèigh sin,
Thug maiririad na fèile,
Spor ghèur do'n fhear-dhàna.

II.

Nach iunadh re chlaistin,
Gu bhuil mise o chinn fhada,
Ann an turcadaich cadail,
Agus m' acad ro-chraiteach;
Tha cneidh air mo ghiulan,
'Smi leisg air a dùsgadh,
Air eagal le a bùrach,
Gun ùraich i'm bàs dhomh,
Ga dheigh cha sgeul rùine,
Ach sgeula 's mor cùram,
Shir Jain gun dùsgadh,
Ann dlùth chiste chlaridh;
B'e so ar fras dhùbailt,
A mhill ar n abhull's ar n ùbhlan:
A Roinn ar dosgaidh a chrùnadh,
Fhroish am floùr bhàr a ghàraidh.

III.

B'e fèin ar crann dosrach a chomhdaich le choslos,
Gur a coilltichin solta 'n d'fhas toiseach a fhreamh
Gun dreathunn gun chrionach,
Gun chrithin gun chrin-fhiodh,
Ach geugun ro phrìosoil,
Do dh'fhion-fhuil na spàinte,
Bha fios aig luchd làbhaidh,
'S aig seanachunin gèura,
Air ar teachd o Ghathèlus,
As an Eaphaid a thàinig,
Sliochd mhilinin trèuna,
Thuair ceannas na h'Eirinn,
Mar bha Ebhir na fèile,
Agus Eirimon dàna.

[TD 127]

IV.

O'n ghin sibh o Scota,
Bha bhuaigh air ar cordis,
A' dearbhadh 's a còmhach,
Am Pòr as an d'fhàs sibh,
Far an gabhaidh sibh còmhnuidh,
Ba liobh ceannas na fòid sin,
Le uimaididh còraich,
Agus moran a bhàr air,
Ciad nighin Mhich Dòmhnuille,
Mar mhairriste posta,
B'e n sheneirail comhraig,
'N ciad Thòisich is àrmainn.

V.

O'n shuithich sibh lùth-chuirt,
Bha dhàileachd 'nar n'ùrais,
Gur h'iumaircach Dù'ich,
Bh'air an cùinneadh le pairt dhibh,
Bha do dh'àirde 'nar giubhsaich,
'S nach tugadh càch pùic dhibh,
'S nach ba tric le luchd diùma,
Ar luba' le tàire,
Ach 's e n rud a thug sgiùrs oirbh,
Gum b' aicme le crùn sibh,
'S gum b'e dliogh bhar dùchais,
Bhiodh an tiùl dheth 'm biodh iad sin,
Ge d' bha sin ann sa tiom sin,
Na mhios 's na mhor mhislin,
Tha e nios gu truagh lionnte,
Daor trì-fillte pàite.

VI.

Tha seann fhocall eile ann,
Tha coi-fìor 's mar a their iad,
Ge b'e neach air am beir i,
Gum biodh chneidh dheirghineach craiteach,

[TD 128]

Ge d' tha sinne ri achdain,
Na dh fhalbh o chinn fad orinn,
Bhiodh ar dùil re bhi' beirteach,
Na m biodh aguinn na dh fhàg sin,
Ach tha ar nador choi-truaighe,
'S nach faichd sinn ar buannachd,
Cha lèir gainibh an fhuarain,
Gus an uair sinn an tràighe e,
Tha e nios na nì' soilleir,
Da'r nàbuinnin comuinn,
Gun do bhristeadh mor phronnaig,
Garadh droma na n Gàidhil.

VII.

Fear gasta gun chrìne,
Bha ainmeil san Rìoghachd,
Cha ba tric a luchd mio-ruin,
A n innse na n àireamh,
Ba chompanach Rìogh u,
Am fear meannach moir fìorghlic,
Cha n fhaicte e fuidh dhìobradh,
Ach am prìosalachd stàite,
Ann an cogadh luchd strìthe,
Cha raibh masl air ri innse,
Ghleidh e onoir a shinnsridh,
'S ann a mhiodaich è n àirdahd,
Cha raibh e, cha b' fhiach leis,
Bhiodh falbh fuidh bhrat fillte,
Eadar e bhiodh na mhinor,
Agus fìnid a làithin.

VIII.

Bha e mor ann a miodachd,
Bha e mor gu bhi' Rìoghail,
Bha e mor ann an grìde,
Ann am fìrinn 's an càirdis,
Ba mhor e ri fhaichdinn,
Ba mhor air gach achd e,

[TD 129]

Bha mhor e na phearsuinn,
Na ghaslachd 's na ailleachd,
Bha e mor ar son diumh-laoich,
Bha e mor gu bhiodh sùgach,
Bha e mor air dheagh ghiùlan,
Ann an cuirtinn àrda,
Bha e mor ann a misnich,
Bha e mor ann an gliochdas,
Bha e mor gun cheist idir,
'S sàr ghiobhtunnun nàdar.

IX.

Na m biodh e re fhuasgladh,
O n bhàs a thug buaigh air,
Gur a h iomad Laoch cruadail,
A ghluaiseadh 'na abhar,
An t ainm coithchionta mor sin,
Re'n gairte Clann-Dòmhnuille,

O thoiseach an còrdis,
'S iad ba phòr da chiad màthair,
Agus uaislin nan Leodach,
Thaobh fola agus feola,
Mar lànoin ur phòsta,
Leis 'm ba deonach bhi' gràdhach,
Choncas mar phuthar,
An gruaidhin air dubhadh,
Mar gu n deanadh làn phiuhar,
Geur chumha ma brathair.

X.

Cia ma n faguinn ann dìo-chuimhn',
Dream eile da dhìslin,
Bha na cinn ba mho pris dhiubh,
Ro dhìlis am pàirt dhuit,
Fìr ghasa gun chrìne,
Bha ainmeil 's an rìoghachd,
Mar bha'n cinneadh mor prìosoil,
So shìolaich o Bhàn chu,

[TD 130]

O thoiseach an dualchais,
Cha raibh smal air an cruadal,
Ach m beagan beag suarach,
So fhuair iad an tràsa,
'S e n tabhar a lot sinn,
Nach e gnìomh a bha lochdach,
Ach an deirbhe mhìo-fhorton,
Bha'n toiseach 's an àbhair.

XI.

Na m b'aithne dhomh innse,
Bha e mor ann san rìoghach,
Ann am folachd gun isle,
'S ann an lìonaireachd chàirdin,
Le seanachas re fìrinn,
O thoiseach an linne,
'S e fèin 's Iarla Sèofard,
Sliochd dìreachd dà bhràthar,
Agus triath Ghlinne-garaidh,
Ann an dlu-cheangal fala,
E choi-teann air a cheangal,
'S nach a sgaradh b' àill leo,
'S e leantuin o'n tìom sin,
Gun mhiosgunn gun mhìorun,
'S nach gluasir le h inleachd,
Gu dilinn 's gu bràth e.

XII.

Ba cheart sheannachas, 's cha tagradh,
Thaobh falachd is caidreamh,
Dhuit Cauptin Chlanra'uill,
Do cho's-nàbhaidh taitneach,
'S do chompanach leapa,
N am marcachd is astair,
'S n uair stada am Màrshal,
Bha u ad t fhianais air sìleadh,

A chrèachdun, choi-mire,
Re bras easraich pinne,

[TD 131]

'S a Spiorad 'ga fhàgail,
Agus uaislin a Dhucha,
Re caoidharan tùrsach,
'S a n croidh air a chùradh,
Ma mhuirnein nan Gàidhil.

XIII.

Thaobh dlith agus dualchais,
Ba daimheil mad'ghuaillibh,
Mac Nèil o na cuantaibh,
'S a dhaoin uaisle gun tàire,
'N uaire a dhèireadh oirbh trioblaid,
'S ann da iunsaidh a thigeadh,
Le iartas choi-bige,
Re Litir a làimhe,
Chonairc cach è coi-soilleir,
Teachd le cabhlaichin troma,
Na choinnibh do dh Aros,
N uair a thachradh e riubha,
Mar Thriath 's mar cheann-uith,
Dheanadh fiontaidh iad subhach,
'S bhiodh iad buitheach da fhàgail.

XIV.

Mar fhrìdim do Fhlaithis,
B' ann do ranntuin a mhaithin,
Mac Cininn an t shratha;
'S cha ghabhadh e fàth air:
Ann an Aimsir na ruaige,
'N uair a ruigeadh luchd fuath u,
Ba ghasa an ceann sluagh e,
'N uair a ghluaiste leis Armuinn:
Bha eisin 's an tìom sin,
Gun mhasla, gun mhi-chliu,
Ann am fochar a shinnsridh,
Le gnìomharadh dana;

[TD 132]

Nois o chaochail iad cleachda,
As an àite ba cheart doibh,
Chluinn sibh fein mar a thachair,
Dhoibh s a Bhatal ud Mhàra.

XV.

Ach 's e raghuinn a nì mi,
Bheir mi gloir so gu finid,
'S nach gliochdas no criondachd,
Dhomh mhiad 's tha mi 'gràdh a,
Gur a Fionaichd san tìom sibh,
Ann an àireamh na n Innsin,
'N uair a bha sibh gun diobradh,
'N ar mìod is nar Airde,

Eadar scalpa 's caol-ile,
Ge do b' fharsuing na crìochan,
Bha roinn do gach tìr dhiubh
Fuidh chios duibh a' pàighe,
Nios o thuit na stuic fhion-fhuil,
Ris an abairt na Rìoghraidh,
Tha na gèugun ba dìlse dhoibh,
Air crìonadh 'n a'n Abhar.

RAINN le Domhnul Friosal air dha bruadar air Inghein do Fhear Thalascair.

CODAL dhomsa air tulaich uaine,
Air taobh tràghad re là luaine,
Choncas Inghin chaomh-chruth-ghasda,
Ann earradh do'n t shròl dhaite uam,
Dh fhiosraich mise am briathrabh ciùne,
Do ghèige mhaisich na n ros g mall,
Iunadh leam u bhi na d'aonar,
Ann am fàsach na faon ghleann,
Fhreagair ise am briathraibh filidh,
Mine, moidinn, gu blàth binn,

[TD 133]

Tha rioghuinn eile ann a m' fhochar,
'S cha d'fhuair aon fhear tochradh linn,
Deilbh na dìos a chonairc mise,
Nior chum nàdor roimhe riambh,
Do dh fhàg dealra an cruath solais,
Mo dhà shùil gun amharc cian,
Geal am muineil bàn an dèid,
Gorm an suil, ro dhearg an gruaidh,
Aiteil an òir dan ciabh cas-bhuidh,
A bhuin mo croidh air aiseag uam,
Ruisge ghàireachdaich làn do mhaise,
A mhealladh ghaoil do bhi' na n ceann.

Da mhalaidh chaoil air dheagh chuma,
Thàladh gràdh gach duine tha'r leam
Cìochan geal air uchd mar aoilinn,
Glacan bàna, bruinne seang,
Troigh chuimir is calpa gasda,
Miann sùl; air nach faighte meang,
An tu Bhènus na n tu Jùno!
Na'n tu Helen thu o'n Traoi!
Mise Seònaid o Thòr siante,
Inghein Eachuinn na'n cuach òir,
Sid i Fionnaghail o Dhùnbla'bheinn,
Dùn na n Rìogh am b' ard guth ceòil,
Buidhin chèillidh le deagh bhèusabh,
Air nach ceil fhir turri pòg,
Re ham laidhe suas air leabaidh,
Saoilim nach tiom codail dòibh.

MARBHRANN Alastair uaibhrich, Mhic Philip Rìogh Mhacedonia, le ceathrar a thainig air Uaigh.

CEATHRAR thuic air uaigh an Fhir,
Air tiort Alastair uaibhrich,
Do chan iad briathun gun bhrèug,
Os cinn na Flatha fir-Ghrèige.

[TD 134]

I.
Dubhairt an ceud fhear dhiobh,
Do bhà iad an dè man riogh,
Fir an Domhain-Truaigh an dàil!
Ge d' tha e niugh na aonaran.

II.
An dè riogh an Domhain dhuinn,
Na mharcaich air an talmhuinn thruim,
Giodh è an talamh ata niugh,
Na mharcaich air a mhuin sin.

III.
Dubhairt an treas ùdhir glic,
Bha n Domhan an Dè aig M'-Philib,
Ach an niugh cha neil aige,
Ach seachd troighin do thalamh.

IV.
Alastair mear, muirneach, mor,
N dè, phronnadh airgid is òr,
An niugh deir an ceathra fear,
So an t or c'ait bheil eisin,
Alastair crann os chrannabh,
A' Ghrian os na reullanabh,
An t òr os gach sèud glan,
A' miol-mor os na hiasgabh,
An leoghun os na hainitibh,
An Fhirinn os na hianlaidh,
Sliabh sion os na slèibhtin,
Strnth fhair gach struth, struth Jordain,
Lèug lomhghar os gach airtin,
Mhuir mhor os na mìn-shruithin,
Aon fhear os fir na talmhuinn,
Ach riogh neamh is naoimhe tailgin,
Riogh na treine is na tuinnidh,
Riogh nan cèudan sluaigh na cruinne,
Còmhradh nan ùhdair gur fìor,
Ri faicinn uaigh an àrd riogh,

[TD 135]

Ni b'ionunn is bao-ghloir bhan,
A chanadh leis a cheathrar.

CUMHADH do dh Alastair donn le a Bhrathair.

I.
STROM an lùchd so th'air m' inntinn,
Agus m'uirsgeul re innse gur truagh,

Thriall mo shùgradh 's mo mhànan,
Lìon tùrsa 'n a àite mi's gruaim,
Tha mo choill air a maoladh,
'S nì soilleir a shaoil air mo ghruaidh,
'S tearc mo shochdair re fhaoitinn,
O'n la ghlachda le aog u co-luath.

II.

'S ann a chead la do nearrach,
Bhual an t èug orm a spealadair lom,
Bhrìst air ubhlan mo ghàraidh,
Leag e m' abhull fuidh bhla bhar a bhonn,
Riumsa bhuin e neo-fharast,
'N uair thug e uam Alastair donn,
Mo chruas iomairt 's mo chearraichd,
'S truagh dhùinne nach tearuinn sinn bonn.

III.

'S e do chàradh fuidh eislig,
Rinn mo chràladh fuidh asnuch mo chlàibh,
Chuir mo chriodh as a chochull,
Chor's nach suithich è sochdair na dhèidh,
Gur luaithe le bhuillin,
Na mar ghluais an duilleach air gheig,
Chuaidh mo shlàinte gu mearan,
Cha neil fèim bhi' ga ghearan ri lèigh.

IV.

'S e bhi' strachdadh air tuillinn,
Chun mo shlàint' ann an cuntart bochd fann,

[TD 136]

Am breislich bhàis bhi' ga d' amharc,
Ghreis tre m' àirnin an t shaibhid gun cham,
Bhrìst an t shrian bha re m' aigne,
Dh'fhalbh mo chial chaidh fath m eaguill air chall
Chuaidh mo ghearraidh gu neoinedh,
Beairt a rèubaidh mo shonais a bh'ann.

V.

Dhia ollanaich fein mi,
'S mi'n deadhaidh mo cheille bhun dìom,
O n la bhunnig an t èug dhiom,
An Tì 's mò fath m' oibhnis fuidh Chrìost,
Tha mo bhun ann san trèun-fhear,
A d'fhuiling a chèusadh da'r dìon,
Ga bheil t annam am Phàrais,
'S b' è bhi' mariut a' màireach mo mhian.

VI.

Tha gach Duine do d' chàirdin,
Mar ri'd' mhuime 's re d' bhra'rin fuidh bhròn,
'S an aon a Phiuthar a dh fhag u,
Re sior chumha 's re fàsga nan dòrn,
Ga bheil fios aig an Ard riogh,
Ga nach fiosraiche càch mar a leòn,
Gach ti tha mi' ràitin,
Ga bheil an criodhachun cràiteach ni's leòir.

VII.

'S beag a t iùnachd mar thà iad,
Mar mhuir reobhairt air tràgh adh le deòir,
Cha b' è gàrlaoch an fheachda,
Bha sibh 'g àireamh bhi' aguibh mar threòir,
Ach fòghlam, cruadal is cleachda,
An fhir-thrèin ba mhor tapadh san tòir,
Da m ba leannan an uaisle,
Ann ad leanabh; 's gun d fhuair u i òg.

VIII.

B' e fid Iuran na Glaine,
Bha gu fiùntach fearail a' fàs,

[TD 137]

Muirneach, irìosal, suairce,
Sùgach, binn fhochdlach, buaghach s gach càs,
Fear do choimos cha chualas,
Thaobh gach subhailc bha fuaite re d' ghnàs,
D fhag u uile fuidh ghruaman,
Gach tè chunairc no chuala do Bhàs.

IX.

Bha do thrèabhantas ullamh,
Ann 's gach feim ann an cuire tu làmh,
Chor 's nach Cùbairc b'urra,
Cuish a bhuinnig do n churaidh gun sgàth,
Ge do theireadh luch mascuill,
Gur h i bhrèug cuid is ceairt tha mi ràdh,
Dhearbh u fein a bhiodh tapaidh,
Ge do dhèire dhomh tachairt a'm' thàmh.

X.

Fhuair u tuisge an deagh nàdair,
Agus gliochdas o àrd riogh ann dùl,
Ann an cèil bha u labhara,
Ann an cèudfunnan flathoil bha u,
Ann 's gach ceairrd bha u coisint,
Ga neo-ardanach foistinneach ciùn,
Ort re àireamh ba deacair,
Cron an' càileachd am pearsa no n cliu.

XI.

Shuidhich t inntinn air cheartas,
Air chinnte, fhir reachdair so dh èug,
Leish gach tì bha u taitneach,
Iochdair, caomh-chàirdeach, ceart ann s gach fèim
Gu fial, furanach, nàrach;
Riamh mar chuiridh neo-sgàthach gun bhèud,
Leoghun fir-fhiach-ail tapaidh,
Teoth-chrìochach, irisil, macant'am bèus.

XII.

Thriall gach sochdair bha agum,
Chuidh mo chòmhnuidh 's mo chadal an laòid,

[TD 138]

Tha liun dubh agus airsteal,
Da m tharuing gu leabaidh na m shlaod,
Ga m shior ruagadh na m shlapan,
Dhainndeòin cruaidail na tapaidh ga m faòd,
Tha ma ghualadh gun taice,
On la bhuaile tu shlachdan an aoig.

XIII.

Chuaidh mo shugradh fuidh lithe,
Gur ciurte tha mo chriodh ann m' chom,
Osnaiche thursach da m theirbheirt,
Blas mo chupain gur seirbh e na'n tonn
Thir a chruthaich mi'n cèduair,
'S a tha stiuradh na rèult os ar ceann,
Orm fuirtich, s cluinn fèin mi,
'S tog an luchd sa th'air minntin gu trom.

CUMHADH do Ghileaspaig Caimbeul Iarl' Earra-ghaidhil, a chuaidhe dhith-cheannadh ann Duineiduin am bliadhn ar Tighearna 1685. Leis an Aos-dana. MAC ITHICH.

I.

THA sgeul agam dhuibh re innse,
'S cha chuis ghaire,
Gu'n d' chuireadh ceann taichde na'n Gàidhil,
Ann staid iosail.

II.

Co chumas coir ris an anfhann,
'S è na chruadhaig,
No chuimeas casg air gach an-a-gna,
Tha teachd nuadh òrinn.

III.

Co chumas còir ris an Eaglais,
Dh' fhas i dorcha,
No chumas a suas luchd teagaisg,
Ris na borbadh.

[TD 139]

IV.

Co chumas an creideamh cathara,
Suas gu treorach,
'S nach d' fhuair Gileaspaig ceud èisteachd,
Ann taichd còrach.

V.

Co chumas taigheadas greunnach,
Gu buan faoilidh,
'S nach taghail ad n t Iarla Duibhneach,
'S a dùn-aorach.

VI.

Raghuin na'n Albanach uile,
Do'n àrd thineach,

A dhaoine na'm bioidh speis do dhuine,
'S bèud a mhilleadh.

VII.

Iarla duais-mhor earraghaidhil,
Garg an Leoghan,
Ba mhor an croidhe dh' fhearabh Albann,
Fhuil a dhortadh.

VIII.

Dhaoine ge do fhuair sibh àite,
Os ceann Cùirte,
'S olc a chuir sibh gliochdas Alba,
Gu sùrd mhillte.

IX.

Ge do strachd sibh coir gun cheartas,
'N taichd bhar mio-ruin,
Theaga gun tig la nach fhasadh,
Dhuibh da dhioladh.

X.

Fhuair an fhuil uasal a cèasadh,
Mar fhuair Iosa.
Ge nach coimeas sud re chèile,
Fèudar innse.

[TD 140]

XI.

Mo thruaidhe 'nochd do luchd leanmhuinn,
'S faoin an seasadh,
Tha gach duin' aig gabhail gèill dhiu'
Dh'èug Gileaspaig.

XII.

Dh'èug an tuisge dh'eug an aithne,
Dh'èug an ceangscall,
Dh'èug an crann dlioghach treun talmhaidh,
Dh'eug an ceann-math.

XIII.

Beannachd led t' anom am pharais,
'S fiach do chuimhne,
Gun togbhadh Dia suas bhur n Allach,
A Dhream Dhuibhneach.

XIV.

Dhream bheadarach, bhuaghach, bhàghach,
Mheurach, mhuirneach,
A labhradh gu foistineach, fìr-ghlic,
Brìgh gach cùise.

XV.

Sud a chlann is uaisle fineadh,
Na'n stèud mearadh,
Rè-bheirtich an iùl sa'n Aithne,
Chlann ud uile.

XVI.

Ge b'e dh'aithrise mo sheanachas,
Le mion chuimhne,
Co's mò tuisge air dhruim talmhuinn,
No clann Dhuibhneach.

XVII.

Blàth a dh'fhàs os ceann gach fine,
Gnìomh gun ghainne,
Ceann cèille, clèir agus sgoile,
An Leibhidh uile.

[TD 141]

XVIII.

'S ioma Leoghan a's Triath duineil,
A's ceann buidhne,
Do 'n t shliochd Iarlail a shlioch Dhiarmaid,
Mhic o Duibhne.

XIX.

O Dhiarmaid a thainig sibh uile,
Sean am fineadh,
Clann a b fhearr ab fhiach a mholadh,
Chualadh sinne.

XX.

'S iomad croidhe bras tha brònach,
Rosg tha dèurach,
Luchd oifig 's am bos re bualadh,
Tha 'n creach deainte.

XXI.

'S iomad Bruth solaist fui' thùrsa,
Air dreach meirgte,
Mnaidhe ghreanta gun ghean gun ghairne,
A caoidhe fui' throm-a-chradh.

XXII.

Bhàsaich luchd ciuil gu buileach,
Co nì 'n cumail,
Cha n'eil sta dhuinn bhi' re forrus,
Chaidh 'n taom thairis.

XXIII.

'S fuathasach à ghaoth so thàinig,
Ghluais i 'n fhiùdhidh,
Dh' fhuaich i na heoin le stoirm ghàbhaidh,
O'n choill chaomhaidh.

XXIV.

Ach tigfidh na heoin ùiseil ailidh,
Da 'n coill chòmhnaidh,
Gu 'n togaidh Dia suas bhar n aireamh,
Ann staid naomha.

[TD 142]

XXV.

'S cruaidh an càs sibh 'shearg gun chionta,
Seòid ba phailte,
'S nach d' fhuaradh abhar'nar n aghaidh,
Ach mead bhur tuigse.

XXVI.

Thàinig braidheagh oirbh gun fhios duibh,
Leom is duilich,
Ma dh'fhalbhas a chlann so buileach,
Smairg a' dh' fhuirich.

XXVII.

Cuiribhs bhur dochas san Ard riogh,
A chlann chèillidh,
'S è sud am breithe gun fhallsa,
Nach dean ea-coir,

XXVIII.

An tì chruthaich sibh an toiseach,
'N staid cheudfaich,
Tha e fathais dhuibh cho-ghras-mhor,
'S a bha chèad uair.

XXIX.

'S iomad Marcaich luthor làidir,
Thuit gu hìosal,
'S a dh'èirich gu sochdair sàbhailt,
Suas na dhiolaid.

XXX.

Mar stiur Maois a chabhlach lìon-mhor,
'S iad na'n eigin,
A mhac-samhail gun tarla dhuibhse,
Re uair fèuma.

XXXI.

Re h uair fèuma tha Dia neartmhor,
Ceann gach cuise,
Dheanadh d' ar Naimhde trèuna,
Càirdin ciuine.

[TD 143]

IUMAIRICH Alaistir as Eignaig do dh Ioibhir-aidh.

I.

DH fhalbh mi a' narrachan creagach,
Lan coinisg 's do phreasabh sgrogach,
Biorun, dreathun ann da m' bhriogadh,
Roi' m' chliabh gu neimhneach da m' brodadh.

II.

Fonn crainntidh tiorram nach lagach,
Gun mhinfheur gun lon gun bhoglach,
Cho 'tiorram le spuinac gu sradach,
Ghabhas faddadh 's lasadh tog'rach.

III.

Gun nòinin gun sobhrach gun siumrag,
Air dul na theine le tiumarachd,
Sid am fearunn nach 'eil iumlan,
Fuidh speirin na n siontadh iumladh.

IV.

Liath-reotha gun deisir grèine,
Feoth srath a ghlinne 's a shlèibtin,
Crannashneachda spionadh a spèirin,
Froishidh mu n chluasun 's mu m' èudun.

V.

Am fonn sgrainngeil, griomach tomach,
Chinn do gach nì'sollta; lomach,
Baile caol gun sult nach bronnach,
Lomlan do bhratagun cromadh.

VI.

Garst an fhaoilich gach aon ial air,
'S e daonan an caithrim fiabhrais,
Gun iuchar gun chèitin greanach;
Ach fadadh cruaiigh 's an àrde 'n iar air.

[TD 144]

VII.

'S e buan froishe do chloich-mheallain,
A dheanadh ar cluasan a sgioladh,
Cha deanabh ar barail ar mealladh,
Sin an fhras as doirbh a shileadh.

VIII.

A maoir thug dhomsa a bhairlinn spreigail,
An cromshronach sa smig ga spagadh,
Ghairm e rium mur ghlaistig sgreididh,
M' iumraich a thogbhail 'n gradaig.

IX.

Ghabh mi comhnuidh an Inbhir-aòidha,
Baile inn-mholta sollta gaolach,
'S e gu solach, torrach, maoinich,
Muirneach, so-ghradh, forach, faòilidh.

X.

Baile gun ghlaistig gun bhòchdan,
'Scaisrigte gach crann sgach fòid dheth
Gun deanntag gun charran gun fhòtus,
Lomlan chluaran, lilidh 's ròsan.

XI.

A mhaghun a bòrcadh do nòinin,
Stràchta do dheagh mhiosun òir dheirc,
Cha chinn lus bhios searbh am foid dheth,
Barrach, bainneach, meallach, sò ghra'ach.

XII.

Fiamh a ghair air strath 's air mòrbheinn,
A' maduinn mhàighe's grian gan òradh,
Cur anam fàis le blàs nam pòraibh,

Huile là toirt bar air bòichid.

XIII.

Baile blà smaith fas gach seorsa ann,
Deallt an àigh air bar gach feòirnin,
Beò-chluig-chiul an dos gach mòr chroinn,
Tilgal cheilir graidh o an sgòrnain.

[TD 145]

XIV.

B' oirfid aoibhinn seirm na coisridh,
Am barr na n geug a' seinn a nòran,
Leadain theudbhinn ainglidh ghloirmhor,
'S laoighin grèite cèadfach ceòl'ar.

XV.

'S forton lium d fhàg mi Eigneag,
Ionad cruaidh na n dris ba ghèire,
Am fonn sporach, sgorach, bèura,
Dh fheannadh m' fheòil ma'r toirc dhroch rèasur.

XVI.

Fàilt ort fein a Pharais shaoilidh,
Inbhir-aoidh am baile tlachd-mhor,
Biodh m'anam 's mo chorp gu naomha,
O fhuair mi sgàoilte as na glasaibh.

XVII.

Chuibhtich mi tagha na piochdaid,
Am fear a bhà riocdail na chaisin,
Dheanadh ascoin eaglais chruaigh orm,
Man cluinneadh a chluas tri chaisit.

XVIII.

Chuibhtich mi ascairt is teine,
'S gach nì bhiodh na bhoile gu lasadh,
Chuibhtich mi seangan na n crioman,
'S gach nì biorach bhiodh 'g a m speachadh.

XIX.

Chuibhtich mi spuir a chait iadhaich,
'S dodhran iargallta na brachdloinn,
A neàch sin a chàine gu dàor mi,
'S a bheum gun adhbhar a chlag rium.

XX.

Gun do theich mi o'n fhraoch scriachain,
A loisg m fhasg dhiom le shradabh,
Cuir bhramanun dearg tein as,
'S gun tholl e gun deiris mo chraichdin.

[TD 146]

XXI.

Gun chuibhtich mi riogh nan searbhag,
Domblas, Earraghlas, is tombachda,
'S gach biastag a bha dam ithe,

Coinn-speech, criothlagun is beachun.

XXII.

Ach o thàinig mi dh Inbhir-aoidh,
Thiuntaidh riumsa caoin gach ascaoin,
Is gach rud bha cuir orm treobloid,
Rinn Dia gu sgiobalta 'n casg dhìom.

Beannachadh Luinge, maille ri prosnachadh Fairge a reinneadh do sgiob do
Bhirlin, le tighearna chlan Ranuil, le Alastair Mac Domnuill.

GAM beannuiche Die long chlann Ranuil,
A cheud là do chaidh air sàile,
E fein sa thrèin-fhir da caithibh,
Trein a chaidh thar mhaitheas chàich,
Gam beannuich an comh-dhia naobha,
An iunrais anail na spèur,
Ga sguuibte gairbhleach na mara,
Gar tarring gu cala rèidh,
Athair a chruthaich an fhairge,
'S gach gaodh sheidis as'gach aird,
Beannuich air caolbhairc 's air gaisgich,
'S cum i fein 's a gasraidh slàn,
A mhic beannuich fèin air n'achdair,
Air siuil air beairtain 's air stiuir,
'S gach droinip tha croichte ri'r crannaibh,
'S thoir gu cala sinn le d iul,
Beannuich ar rachdan 's ar slatt,
Ar crainn 's ar taoidibh gu le'ir,
Ar stadh 's ar tarring cum fallain,
'S na leigs ann r ar caraibh beud,

[TD 147]

An spiorad naobh bidh air stuir,
Seolaidhe an tiùl a bhis ceart,
Seol da gach long-phort fuidh n ghrein,
Tilgimid sin fein fuidh bheachd.

Beannachadh nan Arm.

GU'M beannuiche Dia air claighin,
'S air lannan spainteach geur-glas,
Air luirichin tromma mailich,
Nach gearte le faobhar taish,
Air labhannan crua-ghach 's air gorsaid,
'S air sciathan ean-dealabhach dualach,
Beannicich gach armachd gu huimlan,
Thair ar n uimchar 's air crios guaile,
Air Boghanan foinealeach iubhair,
Ghabhadh lugha ri uchd tuasaid,
'S na saighdin bethe nach spealagadh,
Ann am ballagan a bhruic ghruamaich,
Beannuich air bioddag 's air dagga,
'S air n'eile gast ann an cuaichen
'S gach trealaich cath, agus coibhraig
Tha m bàirc Mhic Domhnuil san uair sheo,

Na biodh simplichd oiribh na taishe,
Gun dol air ghaisge le cruadal,
Fad sa mhaireas ce'ithir buird dhith,
Na bhias caraid shùdh dhith fuaite,
Fad sa shnaibeas i' fuidh'r casabh,
Na d'fhuireas cnag dhith an uachdar,
Dhaindeoin aon fhuathais ga'm faic shibh,
Na meataiche gart a chuain shibh,
Ma ni shibh cothacha ceart,
'S nach mothaich an fhairge shibh diblidh,

[TD 148]

Gun islich a hardan sa beachd,
'S gar cosnadh scairtail gun strioc i,
Do cheile cobhraig air tìr,
Mar faichd e thu cintin taifh,
'S doiche e bhogachadh san strìth,
Na chintin iddir ni 's brais,
'S abhail shin ud tà mhuir mhòr,
Coisin i le colg 's le sùrd,
'S umhlaich i ghuit fa-gheoidh,
Mar a dhordaich riogh nan dùl.

Prosnaadh Iumraidh gu ionad seoladh.

GU cuirt an iubhrach dhuth-dhealabhach,
'N aite seolaidh,
Sathibh a mach cleathan righne,
Liagh-lom cobhnard,
Rabhan mion-lunnacha dealabhach,
Socdair èatrom,
A ni n tuimradh toirtoil calama,
Bos-luath càoir-ghèal,
Chuiris an fhairge an shradabh,
Suas 's na spèurabh,
Na teinne shiunnachain a lasadh,
Mar fhras èibhlin,
Le buillin gailleacha tarbhach,
Nan clèath tromma,
A bheir air bhoch-thinn thonn-an-faich,
Lott le'n crommadh,
Le sgeinnin nan raibh gèal tanna,
Buala cholluin,
Air mhullaich nan gorm chnoc gleanach,
Gharbhlach thommach,

[TD 149]

O' sinibh 's tarnibh agus lùbabh,
Ann 's na bachdabh,
Na gallain bhas-leathan gheusich,
Le lùs ghlaic-gheal,
Na fuirbinin tromma trèuna,
A luidh suas orr,
Le n gaoirdenin doideach fèathach,
Gaoisniach cruachdach,

Thogas sa legeas le chèile,
Fudh aona ghluasad,
Agaithean lia-leabhar rètha,
Fuidh bhàr stuaghan,
Irchiulich garbh an tùs clèthe,
Gèibhach shuas orr,
Iarram dhuisgeas an speurad,
Ann 's na guaillin,
Sparras a Bhirlin le shei-èrich,
Roibh gach fuar ghleann,
Scollta na boch-thuinn a beachdich,
Le saidh chruaidh chruim,
Ghuimanas beantainin beisdoil,
Roidh da gualain,
Hngan le cuan nualan gàirich,
Heigg air chnaigabh,
Fathrom le brass-ghaoir na barlen,
Ris na maiddibh,
Raibh gan piannadh 's bolgain fhol,
Air boiss gach fuirbi,
No suinn laidir garbha thoirtail,
Scop gheal iumradh,
Chrennechis gach bord dheth darach'
Bigh as iaran,
'S lannin gan tilgeal le staplain,
Chnap ri sleasaid,
Foirne fearail a bheir tullaga,
Dugharra daichae'il,

[TD 150]

Sparras a chaoil bhairc le giubh-saich,
N aodan aibhìs,
Nach pilfir le frith nan tonn dùghorm,
Le lùs ghairdein,
Sid an sgioba neart mhor sùrdoil,
Air chùl alaich,
Phronnas na quartagan cul-glas,
Le rinn rabhachd,
Gun sgios gun airsteal gun lubadh,
Ri huchd gabhadh.

Shin an deigh do na fearabh deug suidh air na rabhadh chuma h uimradh;
fuidh n ghaoth gu iunnad sheoladh do ghlaodh Callum Garrabh Machd Raonuil
nan Cuan, iurram uirre 's e air raibh braghad, agus si seo i.

I.
SA naois on roinnadh air ta ogha,
'S gar coltach dhuibh bhi nar raoghuin,
Thugabh tullaga neo chlaoghara daichoil.

II.
Hugabh tullaga neo-chearrabach,
Gun airstil gun dearoamaid,
Gu freasdol na gaillbhenne sail ghlais.

III.
Tultaga dannara trèun ghlachd,

A rithis cna-in as fèthin,
D fhagas soileir o cèimanan àlaich.

IV.
Sgobadh fonnar gun èisleain,
Ri gairibh phrosnach a chèile,
Iuirram ghlèust ann om bèul fir a braghad.

[TD 151]

V.
Cogul raibh air na baccabh,
Lèois as rusgadh air baiss'ibh,
'S raibh d an sniobh ann an achlaisin ard thonn.

VI.
Biodh bhur gruaighin air lasadh
Biodh bhur boiss gun leob chraicein
Fallas mala brass chrappa gu-làr dhiobh.

VI.
Sinibh tairnibh as luthabh,
Na gallan liagh-leobhar ghuithis,
'S dianabh uidhe roibh shruithibh an t saile.

VIII.
Cliath raibh air gach taobh dhith,
Masga fairge le saòthair,
Dul na still ann an aodan na bàrlin.

IX.
Iumra coibh-luadh glan glèusta,
Scoilte boch-thuinne bèicich,
Obhar shuntach gun èuslain gun fhardal.

X.
Buailibh cothromach trèun i,
Sealteun trìc air chèile,
Duigibh spiorrad nar fèthin 's nar gairdnibh.

XI.
Biodh a darach colluin,
Rìs na fiaghleanabh brònach,
Sa da shliasaid a pronnadh a gach bàrluin.

XII.
Biodh an fharacge glas thoinnach,
Gaitt na garbh mothar lonach,
'S na hard uisgichin bronnach sa garraich.

XIII.
A glas fhairge shior-choppadh,
Steach ma da ghualain thoisich,
Struth aig osnaich o sloistradh a hearr-linn.

[TD 152]

XIV.

Sinibh tairnibh as lùbabh,
Na gathain mhin lunnach chuldearg,
Le ui-maircidh smùis air garbh ghairdain.

XV.

Cuiribh fuithibh an ruth ud,
Le faltas mhailain a strùthadh,
'S togabh feoil ri o Uist na cragh-ghiadh.

Dhimmir iad an sin i gu ionnad sholladh.

SAN shin nar thàr iada t sheol-shiodh,
Gu fìor ghasda,
Shaor iad na sea-riabh-dèug,
A steach roibh bacabh,
Sgathadh grad iad shios ra sleasaid,
Sheachna bhac-bhrèid,
Dhorduich clann Raonuill,
Ga uiaslin sàr sgiob-fhearabh cuain bhi acca,
Nach gabhadh eggil roi fuàthas,
Na gne thuairfudh a thachradh.

[TD 153]

Dhoirdicheadh an deigh an tagha na huile duine dhol ann an sheilbh a
ghram araidh fein, 's na cho-lorg shin ghlaothadh ris an stuirmach suidh
air stiur ann 's na briarabh so.

SUITHIDH air stiur trom laoch leathann,
Nearator, fuasgailt,
Nach tilg bun na bàr na sumaid,
Fairge fuaidh,
Claireanach taichdail làn spinuidh,
Plochdach masach,
Min bèumenach faicleach,
Furachail làn naistin,
Bunsaidh cuddramach,
Garbh sochdair solta luthor,
Airm-sheach foighidnich gun ghriobhag,
Ri uchd tuilin,
N uair a chluinn e'n fhairge ghiobach,
Teachd le bùirin,
Chumas a cheann caol gu sgibidh,
Rìs na sùghabh,
Chumas gu sochdrach a gabhail,
Gun dad luasgain,
Sgod is cluas ga rian le abharc,
Suil air fuaradh,
Nach coill aon oirleach na hordaig,
Ga cheart chùrsa,
Dhaindeoin bhàr sumaidin mara,
Teachd le surdaig,
Theid air fuaradh le cho-daingin,
Mas a heigin,
Nach be lann na reing na darach,
N ach toir èibh ast,
Nach taisich 's nach teid na bhreislich,
Dhaindeoin fuathais.

[TD 154]

Gad dhatadh a mhuir Cheanna-ghlass,
Suas gu chluasabh,
Nach b uirin an feuribh chreanachadh,
Na ghluasad.
O junnad a shuidhe 's e trèanont,
'S ailm na asguil,
Gu freasdal na sheana-mhara Cheanna-ghlass,
'S gleanna-gharibh ascaon;
Nach crithmich le fuara-cluasa,
An taod aore,
Leigis lethe ruidhe as ghabail,
'Slàn na h aodach;
Cheanglas a gabhail cho daingin,
'M bàr gach tuinne,
Falibh dìreach na still gu calta,
'N aird gach buinne.

Dhoirtheadh a mach fear beairte.

SUIDHEADH toitear-laohc garbh Dhoideach,
An gloic beairte,
A bhios staidil làn do churam,
Graimpe glachd mhor;
Leigis cudthrom air cean slaite,
Re ham chruaghiach,
D' fhaoth-aich-is air crann 's air achuinn,
Bheir dhoibh fuasgla.
Thuig is a ghaoth mar a thig i,
Do reir sheoladh,
Fhreigris min le fearis bhearte,
Bèim an scoid fhir;

[TD 155]

Sior chuideacha leis n accuinn,
Mar a failinich buill bhearte,
Reabhar ghaosid.

Chuireadh air leth fear scoid.

SUTHEADH fear scoid air an tottaidh,
Gaird in laidir,
Nan righinin gaoisneach feitheach,
Reabhar chnabhach;
Cragan tiugha leathuin chlianach,
Mear garibh-chrochdach,
Mach 'S a steach an scoid a leigeas,
Le nèart scrobagh.
A 'Nam cruaghaich a bheir thuig e,
Gaoth ma sheadeas,
'S nuair a ni an oiteag lagdh,
'Leigeas bèim leis.

Dhoirdechadh air leth fear cluaise.

SUITHEADH fear crapara taicial,
Gasda cuainte,
Laibhsecheas a chluas neo-lapach,
Air a fuaradh;
Bheir imrich sios sa suas i,
A chum-gach urracaig,
A reir 's mara-thig an soirtheas,
Na bàr urchaid,

[TD 156]

'Sma chi e naonrais aig èiridh,
Teachd le osnach,
Lomadh e gu gramoil trèun mhor,
Sios gu stoc i.

Dhoirdichadh dan toiseach fear eolais.

EIRADH mar-nialach na t sheasabh,
Suas don toiseach,
'S dianadh e dhinn eolas seasbhach,
Calla a chosneas;
Shealladh e ne ceithear airdin,
Ciàn an athair,
'S inseadh e do d fhear na stiuradh,
'S math a gabhail.
Glachdadh e cothara tìre,
Le sàr shuil-bheachd,
On se sin as Dia gach sidigh,
'S ais rèul juil duinn.

Chuireadh air leth fear air calpa na tairne

SUITHEADH air calpa na tairne,
Fear gun soistin,
Snaomanach fuasgailteach scairtoil,
Foinni soilta.
Duine curamach gun griobhag,
Eallabh gruamach,
A bheir uaipe 's dhith mar d' fheimnes,
Gleuste luaineach.

[TD 157]

Laitheas le spaoghanan tròma,
Trèine air tarruinn.
Air cudram a dhoid a cromadh,
'Dhuinsuidh daraich.
Nach ceangail le sparraig mun urracaig,
An taoid frithir,
Ach gabhail uime daingin sheolta,
Le lub rithidh;
Air eagal nar scairta an tausadh,

I chuir stad air,
Los i ruidh na still le crònan,
Far na craige.

Chuiradh air leth fear inse nan uisgichin, 's a an fhairge air cuntinn,
tuillidh as molach 's thuirt an stucramach ris.

SUITHEADH sear innse gach uisge,
Laibhri m chluais sa,
Scumadh e a shuil gu biorach,
Ann criodh an fhuaruidh,
Taothabh an duinne leth eaglach,
Fiabhach siccir.
'S cha mhath luim e bhi air fad,
Na ghealt fhear riochdail,
Bidh e furachair nar chi e,
Fuaragh froise;
Co dhuì bhis soireas na derigh,
Na na toiseach,
Gan cuireadh e mis am fhaicceail,
Suas dam mhosgladh,
Ma ni e gne chunnairt fhaichdin,
Nach bi tostach.

[TD 158]

'S ma chì e collas muir baite,
Tiochd le nualan,
Sgairteas cruaidh cheann-caol a fiogha,
Chumail luath ris;
Biodh e ard-labhara ceiligh,
Geubheach bairlinn,
'Sna ceileadh air fear na stiureadh,
Ma chi gabadh;
Na biodh fear innse nan nusgin,
Ann ach essin,
Curigh giabhag britt is gusgul,
Neach na bhreislich.

Dhoirdicheadh a mach fear tomaidh san fhairge, a barcadh air am muinn
rompa 'sna deigh.

FREASDLADH air leaba na toama,
Laoch bhios fuasgailt,
Nach fannaich gu brath 's nach tiomaich,
Le gair chuaintin,
Nach làpaich 's nach meataich,
Fuachd saile na cloch-mheallain,
Laomadh mu brollaich 's mu mhuineal,
Na fuar steallabh;
Le crumpa mòr cruinn tuigh fiogha,
Na chiar dhoidebh,
Sìor thiligeadh a mach na fairge,
A steach a dhoirteas.
Nach dirich a chaoidh a dhruim luthor,
Le rag earlaid,
Gus nach faig e sile an grund,

Nan làr a heairlin,

[TD 159]

'S gad a chinidh a buird cho tolltach,
Ris an ridil,
Chuimas cho tìrrim gach crag dhith,
Ri clar buidal.

Dhoirdicheadh dithis gu dragha nam ball chul-aodaich, 's coltas orra gun tuigteadh na suil uatha le ro ghairbhid na side.

CUIRIBH caraid laidir chnabh-reabhar,
Ghairbneach ghaoisneach,
Gun freasdladh iad tairnent treinn i cert,
Buill chul-aodaich;
Le smius es le meid lius,
An righin trèune,
Nam cruaghaich bheir orr a steach,
Na leigis bèim leis.
Chumas gu sgiobiolte a stigh e
Na tèis meathin,
Dhorann donnachadh mhac Caramaig,
'S Ioin mac Ioin,
Dithis starabhanach theoma,
Ladorn d fhearabh chana.

[TD 160]

Thagha seisir gu fearas urlair an earalas gun failiche aon fhear do na huirte mi, neo gun spionadh, an fadh na farige, mach thair bord 's gun suidhe fear dhiu so na aite.

EIREADH seisir ealabh ghleusta,
Labhach bheotha,
Shiublas sa dh fhàlo-bhas sa leimis,
Feadh gach bord dhith;
Mar ghearr-fheagh am mullach sleibhe,
'S coin da copadh,
Streipis ri cruaidh bhailabh rethe,
Don chaol choireich.
Co ghrad ri feoragan cèitin,
Ri crann ro-choill,
A bhios ullabh eallabh treibhaich,
Fallabhach eolach;
Gu to-irt dhith 's gu to-irt an ausadh,
Sclausoil ordon,
Chaitheas gan arsteal gan eislin,
Long mhic Dhomnuill.

[TD 161]

Do bha huil goiris a bhuinneadh do t sheoladh, anios air a chuir ann a deagh riaghailt, agus theann na Hiull laoch tapaidh gun tase, gun fhiabh; gun sgathachas thun a cheart ionnad an dordaicheadh dha dol; is thogiad

na suile ann eiridh na greine ba fheil brid e a trogbhail a rnach bho
bhuinn Lochoinort an Uist chinn a deach.

GRE'AN a faoisgniadh gu horbhuidh,
As mogal chinn a speur gu dubuidh doit,
Làn do dhoglachd,
Dh fhas i ton-ghorm tigh-tar-lachdun,
Othar iorgolt;
Chinn gach dath bhigh ann am breachdan,
Air an fhiarmailt,
Fadadh cruaidh san naird an fhiarorr,
Stoirm na coltas.
'S neoil shuilibhach aig gaodh gan riosladh,
Fnairadh frios orr,
Thog iad na shuil hhreachhda,
Bhaidealachadh dhionach;
'Sinn iad na coilepenan ragadh,
Tennadh rioghna,
Rr fiughanan arda fada,
Nan colc bìdhearg;
Cheangladh iad gu graimoil snaompach,
Gu neobh chearbach,
Roidh shuilin nan cromag iarunn,
'S nan cruinn ailbheag.
Cheartaich iad gach Ball don acfuin,
Ealabh doigheal,
'Shuigh gach fear gu fresdal tapaidh,
Bhuil bu choir dha;
'Sinn dh fhoisgail uinneagcn an athair,
Ballach liaghorm,

[TD 162]

Gu seide na gaoithidh greannach,
'S bannail iargailt,
Tharruing an cuan a bhrat dughlas,,
Air gu huilidh;
Mhantal garbh caiteanach ciar-dhuth,
Screitidh buinne,
Dh at e na bheannabh 's na ghleannabh,
Mollach robach.
Gun do bhochd an fhairge cheigeach,
Suas na cnochdabh,
Dh fhogail a mhuir ghorm na craosabh,
Farsaing crachdach,
An gloichdibh a cheil ri taosga,
Scaonag bhas-bhor;
Gun b fear-ghnìobh bhi g abharc 'an aodan,
Nan maom teinnti,
Lasraichìn sraddanach sionnachain,
Air gach beinn diu.
Na be allanaich arda lia-cheann,
Ri shearbh bhèicil,
Na cullanaich 's an cladh dudaid,
Ri fùaim gheimnich,
Nuair dheirigh mid gu halloil,
M barr nan sonn sin,
Beigin an tausadh a bhearradh,
Gu grad phoncoil,

Nuair thuttagh mid le ion slugedh,
Sios 's na gleanntaibh,
Bheirte gach seol a bhidh aic
Am bàr nan crann dhith,
Na ceosanaich arda chromma,
Teachd sa bhàirich,
Mos tigidh iad idir nar gairrabh,
Cuinnta an gàiriach,
Iad n scùabadh nan tonn bega,
Lom gan seuirsadh,

[TD 163]

Chinnidh i na haon mhuir bhais-bhor,
Scàs a stiùradh,
Nuair a thuiteadh mid fao bharr,
Nan àrd thonn giobach,
Gur beg nach dochuinneadh a sàil,
An taigeal sligheach,
N fhairge ga maistrìdh sga sluistnedh,
Roidh a cheile,
Gun raibh ròin as mealan mòr,
Am barrachd èigin,
An fadh as tonfadh na marra,
As falbh na luinge,
'S radadh an eanachainnin geala,
Feadh gach tuinne,
Iad ri nualanaich ard uabhainneach,
Searbh thursach,
Gèabhach gar iochdarain sinne,
Dragh chum buird shinn,
Gach min-iasg abha san fhairge,
Tarra-gheal tiuntait,
Le gluasad confach na gailibhean,
Marbh gun chuntas,
Clochan as maorach an aigil,
Teachd an uachdar,
Air am bùain a nuasle slachdraich,
A chuain uamhrich,
A fhairge uille 's i na brochan,
Striopleach ruaimleach,
Le fuil 's le gàor nam biast lorcach,
'S droch dhath ruadh orr,
Na beastan adharach ion gach,
Pluitach lorcach,
Lan cheann sianam beoil gu'n gialibh,
'S an craos foscailt,
An aibhas uille lann bhochdan,
Air cragradh,

[TD 164]

Le spogan 's le urbuill mhor bhiast,
Air magradh,
Bu sgreamhail an robhain scriachdach,
Bhi da eisteachd,
Thogbhadh iad air caogad milidh,
Eatrom ceile,

Chaill an sgiobadh càil gan claosneachd,
Ri bhi geisteachd,
Ceilearadh screadach nan deothan,
'S mothar bhèastin,
Fadhghair na fhairge sa slachdraich,
Gleachd ra darach,
Fosghair r toisich sloistreadh,
Mhucca mara,
Ghaoth aig urachadh a fuaraidh,
As an ian aird,
Bha sinn leis gach seorsta buaraidh,
Air ar pianadh,
Sinn dallta le cathadh fhairge,
Sior dhole tharruinn,
Tairnenach aibheasach reth oiche,
'S teine deallain,
Pellerin bethrich a losgadh,
Air cuid acfuin,
Fàiladh as deathach na riofa,
Gar glan thacadadh,
Na duilin uachdrach as iochd rach,
Rninn a cogadh,
Talabh teinne is uisge as shion-ghasth,
Ruinn air togbhail,
Ach nar dhairlich air an fhairge,
Torst oirn striochdadh,
Ghaibh i truas le faite gaire,
Roinn i sith ruinn,
Ga'd roinn cha raibh crann gun lubadh,
Sèoil gun rèubadh,

[TD 165]

Slat gun scaradh rachd gun fhaillin,
Rabh gun èislair,
Cha rabh stagh ann gun stuadh leimneadh,
Beairt ghaisidh,
Tarrun na cupladh gun bhriste,
Fishe faishe,
Cha raibhe touta na beul mor an ann,
Nach tug aidnniach,
Bha huille crannaghail is goiris,
Air an làgadh,
Cha raibh achlasin na aisin ghi,
Gun fhuasgladh,
A slat bheoil sa scuitichin ascuil,
Air an tuairgnedh,
Cha raibh fallamadir gun scolta,
Steuir gun chreachdadh,
Cnead is diasgan aig gach maide,
Siad air deasgeadh,
Cha raibh cranntarring gan tarring,
Bord gun obadh,
Huille lann bha air am barradh,
Gabh iad togail,
Cha raibh tarruing ann gun traladh,
Cha raibh calpa ann gun lùbhadh,
Cha raibh aon bhaill bhuinne dhise,
Nach raibhe na's measa na huradh,

Ghairman fhairge sìchaibh ruinne,
Air crois chaile ila,
'S gun d fhuair gharbh ghaoth, shearbh ghloireach,
Ordon sìnidh,
Thog i uain do dh-ionadabh uachdrach,
An athair,
Schinn i dhuinn na clàr reidh mìngeal,
N deigh a tauthuinn,
'S thug sinn buigheachas don ard riogh,
Chum na dùilin,

[TD 166]

Deagh clann Ranuill a bhi sà bhailt,
O bhàs bruidail,
'S an sin bhèim sinn a sùil,
Thana bhallach do thùillin,
Sleag sinn crainn mhin-dearg ghasta,
Air fad hùrlair,
Schuir sinn a mach raibh chaol bhaistgant,
Dhaita mhine,
Do'n ghuibhis a bhuaibh Mac Bhairis,
An oilain fhionain,
'S reinn sinn an tiumra, reidh, tulganach,
Gun dearmad,
'S ghabh sinn deagh long-phort aig barrabh,
Charraig Fhearraghuis,
Thilg sinn achdraichin gu sochdair,
Ann san rod sinn,
Ghabh sinn biagh as deoch gun aircis,
'S reinn sinn comhnaidh.

SEAN ORAN a roinn Bana-chombhunich do Dhonil gorm Mac Ranuil mhic Ailen a Lennan.

I.
A Dhonuill mhic Niel mhic Ean Bhùidha,
Chuidh do shuathir ort a mudha,
Lig u ghruagich fuait ar shiul,
Le fer ard nu gruaiga dùì,
Cruinna chas a dhioridh am bruthach,
Fhagidh cnaibhan fhèigh ina spruther,

LUNNEIG.
S e mi lennan hann, ho so ghelliadh,
Na cou chuiradh tram orra mar sein.

II.
Mhoira se mo chuoil an tuasil,
A shiubhladh an oichu ga fuarid,

[TD 167]

Our dhùsgidh as mo shuain mi,
Fathrim bhi crathadh do ghruaige,
'S do dhaggichin bhi gu fhuasglidh,
'Stadhiric fhudir an taobh huais diom.

III.

Cha dean mi shedin a ghabhail,
Na sgeinin begu ambi faidhin,
Gos an dig mo ghaolsa fathist,
Oganach ba ro mhaith gail,
Fou ghunna fou sge 's fou chlaithimh,
Cha biunidh shid se bo chathair,
Sur an choilt an d fhas an ta bhuil, &c.

IV.

Mhoire se mo rùn an soider,
Bruinn shuil a mhelladh na moidin,
Labh dheas a bhualidh nam poicin,
Criodh cruaiigh ar chùl na soida,
Mariut a chaidlinn an oicha, &c.

V.

Chuala mi fosglidh as doris,
Shaol lium gum be graidhin goire,
Ou n fhir fou chnodairt chorrach,
Ga muth gan dig cota is coiler,
Truishin gorm 's brog 's bonnet, &c.

VI.

Mhoire se mo gradh an gilla,
Bha roir an eilin no cillu,
Bel mechir a chomhraidh mhilist,
Bell tana derg mar an tirist,
Ba mhionnich lium riut bhi mirag.

[TD 168]

ORAN eile roinn Eoin M'Ailen Cedna, do Thriadh Dhubhairc do M'Gilleon,
Shir Eachin.

I.

SIN drellin tha ar uimed fa,
A fir 's a mna fou churem,
An tisa achaidh a Shaxon fuainn,
Ga bheil an uaishla ghiubhlan,
Tha sinn na dhèigh mar ean ar geig,
Ar criodha am pein ga chùridh,
Cha nochdir dèir le gàir ar bèil,
Go n dig an sgeùl na s ura.

II.

Nuair chuaidh du tardroich moch diamarst,
Go falbh far clàlr do dhucha,
Gur truagh a bhà gach tonn air tráigh,
Le coslos craidh stùrsu,
Chaidh gaoi air ghleùs ga grad go t fheim,
Ga hathlibh glèsda sùrdoil,
Gan fhèm ar nert na laoich ba let,
Ach aon fhear prap da stiuradh.

III.

Ba truagh na dheigh, bha gàir na spèur,
'S gan teas sin ghrèin ba dù dhith,

'S gan a samhrìdh fein ina chùrsa bhèus,
Ach mar aimfir ghèir nan dùldachd,
Gan mhios ar crann gun fhiar ach gann,
Gan chubhag ann gan smùdan,
Gan shelg nam benn ri aotinn ann,
'S gan dabh nan glenn ri bùren.

IV.

Cha du do'd bhan rìghin ar aoin abhir,
A bhi ina nàbhid dium dhuit,

[TD 169]

Gan senichis dhaoina riabh ri aotin,
Gur drem a chlaoin fou chrùn sìobh,
Gan aon abhir dha ri aotinn,
Aig luchd gaoil na diuma,
Ach falbh le Hathair don Fhrainc ar Bhadhil,
'S bi shid annathish shùlgorm.

V.

'S mor an luaighichd thug u fuait,
Air son na fuair u chuir air,
Cinnidh greunich fechdoil meurach,
Ferinn saoir 's dùich,
An tanam fein bha stighid chrea,
Chaidh sinn 's na ceadibh cuntort,
Da shliochd bhi fùa cha neudhir fuat,
'S nach ro è n dual nan dù dhuit.

VI.

Roinn coill 's machir caomh ri eachinn,
Thaobh gu mo ghasda a flour è,
Mar ubhlichd dò fou bhonn a bhrog,
Bha feùr na fod aig lùbadh,
Inar fianis fein è grad aig èri,
'S uas ga hèadtrom drùichdach,
'S be bhraoil thrèn gach duina ghèire,
Gur b' fhalbh na dhèigh ba rùn leis.

VII.

An talla-comhni an riobh a sheorsa,
Riubh ga ceolor mùirnach,
An Erradh bròin cha naoimhnis dò,
Fou fhuaim na stòl aig Dùbhgall,
Nuair fuair è stechd è lèm è naittis,
Ar leish fein ga mo chaistel ùr è,
Bha chlachìnsnaitta ar caochladh drech,
Chomhgel ri cailc ri aon-oich.

VIII.

Ach an ti roinn cenn dìobh air an rannsa,
Tha trioc fou ainnert spùinnaidh,

[TD 170]

Nuair chi è tam gor cuir anall,
Gan bhèd gan chall gan chùntort,

Ba sìobh ar sògh ar cuirm 's ar ceol,
Air blas ga leoir 's air sùgradh,
Ba sìobh ga deimhin ar miann 's ar lennan,
'S dìon 's gach ainneoin cùisha.

IX.

Man abbridh nech nach heil so cert,
Cha niarrin dad ba mhù dha,
Na tichd for call mar tha sinn ann,
Gan riogh gan chenn gan dùich,
Ach chì me ghrà gur fiòr ri ghràit,
Ga brislid fàint fou thùs è,
Gur beg mar chràidh le fear tha slàn,
Ach ned thu nàbi a bùrich.

ORAN a roinn Ean Mantich do Dhonuil Gorm Og M'Domhnil.

I.

A Dhonuil an duin mhic Ghillasbig nan tùr,
Chuidh teannach 's do chliù far chach.

II.

Tha seirc ann adghruaigh caol mhala gun ghrùaim
Beal meachir fou suairca gradh.

III.

Bidh sid orta triall claibh sgaitach gorm siar,
Air uilin bidh sgia gan sgà.

IV.

'S a ghrabhailt mhath ùr ar atogha on bhù,
Bi do roghin an tùis a bhlair.

V.

Chu ri gan ghiobh t ra ghabhidh du fiobh,
'S e thogadh du sgian mar arm.

[TD 171]

VI.

'S an gunna nach diult n trà chaoigidh du n tshuil,
Gam biodh a shùgrid sherbh.

VII.

'S bou n tàr chùil don mhellanich ùir,
Caon fallain don ùiran derg.

VIII.

Staiffeid nan dual, ar a tarrin fod chluais,
'S mairg nech ar am buailta mell.

IX.

'S iota an Eoin lea ar a sparradh le cèir,
Bhidh brioca an dèigh a heàrr.

X.

Cinn ghlasa na sgia air an lecinn ma n iath,
Cha bo ghaishadh ba mhiann led chrann.

XI.

Fou simmichd don sheinn 's cinn fhina sibh pein,
Air finichin fhèill ga derfa.

XII.

Iarla Aontrim na sluagh's clann gileon na m buagh
Bidh shid let 's ruari garbh.

XIII.

Mac mhic Allen nan Ceud, 's mac mhic Alister fhèil,
'S mac Kinnon gu trèn na n cenn.

XIV.

Crech ga 's tròicadh fehd na torachd,
'S fir fa leòn na narm,

XV.

Long ga shèoladh, crith air sgòdemh,
Stiur bherth sheolta thenn.

XVI.

Bèicich mara a lèim ri darich,
Sùigh gu sgaradh tenn.

XVII.

Cha bi Nàsaig ri struth-trà i,
'S muir ina ghàir fou cenn.

[TD 172]

XVIII.

Thig luingis le gaoi, go bailu na Laoch,
Gad a bhiodh na càoltin garbh.

XIX

Go talla nam pios for a fathrimich fiòn,
For a falìchir milà crann.

XX.

Bhidh cruit 's clairsich 's mnà uchd ailla,
An tur nan taibhlisg gearr.

XXI.

Foirm na piobin 's orragain liotich,
'S cùirn ga lìonadh àrd.

XXII.

Ceir ina droilsen rè fad oich,
Gèstichd strí nam bàrd.

XXIII.

Ruaig air dhìoshnin foirim air thiìbh,
'S òr a siòs mar gheall.

XXIV.

Aig oudha Iarla Iola agus Chinntiora,
Roish 's Ionsha Gall.

XXV.

Clanndonuill nach crìon man or 's mu nì,
Sid bhuigh in as prìosoil guàird.

XXVII.

Fou thebhir go I gos a chananic hiòs,
Luchdelli fon chrìoch inar dàil.

[TD 173]

ORAN a roinnidh don Teasiich, air fonn Dàbhi groisgach crom ciar.

I.

'S Mise a chaill ar gell na carachd,
Bha eidir mi 's a choillich,
Gan dug i dhiom briagh mo bharr,
Cùl mo chinn a chur ri talamh,
M fhuil 's m fheoil thug i dhiom,
Chuir crònan am chleubh,
Ba droch còthail do bh bhiast,
Bhi ina thòrachd ort Dia.

II.

Chuir i boill nam chenn 's ba mhòr i,
Faicinn dhaoinu marbha 's bèò thu,
Coltolas Hector a Troy,
'S nan gaisgech bha arm na roimha,
Chaillich dhuashich chrom chiar,
Bha làn tuailis 's bhraig,
Chuir mi m bruellin 's gach ial,
'S a chùir air fuadich mo chiall.

III.

'S boc a fuair mi fuait a foubhàrr,
'S mi gan luaigh air buain na cengil,
Mo chenn iosil 's mi nam laidhu,
Brùita tinn 's gios nam chuaidhin,
Ga ro mo chnaidhin cho scì,
'S gad a sgathadh iad diòm,
Ga rodh am pathidh dam chlaoi,
'S gan tradhinn aubhin da miad.

IV.

'S boc an tàita leap thu n fhiaris,
Fhagis duina fada riabhich,
Glaggich lag se fada an iàrgin,
Gann a fhallt 's pailt do fhiasaig,

[TD 174]

Pailt do fhiasaig gan tlachd,
Chuir an bial an droch dhrech,
Deoch na biadh heid a stechd,
A dha thrìan inta a stad.

V.

Do chota fàs 's e gan lionadh,
Tosain rochdach air dhroch fhiaridh,

Caoil do choish nochdi pliadhich,
Iongrain comhfad ri cat fiadhuich,
Casin pliadhach gan 's udh,
Fon da shliasid gan lùs,
Ga pailt liagh dhaibh sech lunn,
Cha bhen fiar dhaibh nach lùb.

VI.

Bidh do mhunel fada fèuthach,
'S taishnichin mar chabbir clèibh ann,
Esgudin glaggich gan 's pèrid,
Glùinin atachis achèill,
Glùinin gera gun nert,
'S iad chomhciar ris a chairst,
U cho creufi 's an cat,
Bearr an teùg gad sgath as,

VII.

A bhoined da ùrid sa babhist,
Air uachdir currichd nach a linn,
Cluasinn gan uiresimh fàsu,
Cenn chomhlom ri criodh na dearna,
Cha bè n companich caomh,
Fhag chomhlom mi 's chomh maoil,
Roinn mo chom mar phreas caoil,
Nach mac samhilt do naoig?

VIII.

Bidh du coltoch ri fer misga,
Gan dad òl gan aona mhior icha,
Huinn nach bi lùs nud dha iosged,
Bidh dù nùnn 's a nall mar chlishnich,

[TD 175]

Bi du d' ghriochira lag,
'S cenn do shi i gan nert,
Nad gnìomh cha bhi tlachd,
Nad chuish mhiloinn ar fad.

ORAN a roinn Eon M` Gilleon do dhios Inghin Dhoniùl mhic Doniùl duibh.

I.

DUI'RT mairiad ni n Domhnuil,
'Si tòishachadh gu cùin,
A phiur ga de an tordon,
A nios man deonach thu,
Ma sinin duit 's dobhsa,
Bi toigh 's ghoibh a cliù,
'Sna hiarr dhut fein do chomhurtachd,
Ach posadh ris an ùir.

II.

Sin nuair Labhair Marsali,
'S ba taitnich lium a glòir,
A phiur 's beg mo chiatibh,
Do bhriarin sìn do bheoil,
Ga mbearr liùm a bhi macnis,

Ris a mhac sin Echin òig,
Na bhi cra bhidh marri sagirt,
Agus paidderen am dhòrn.

III.

Ochan 's bochd an aoshid sin,
A phiur ghaolach òg,
Toudhidh hoirt don tshaoghil,
'S nach bi sinn duonan beò,
Gur hèn gnìomh a b fhoùghintich,
Do leabhir a bhi'dhòrn,

[TD 176]

Na bhi falbh air Ghлenti Fàsich,
Gan sailm ach Gaìrech Bhò.

IV.

Air eggull t fherg na tàrdan,
Bidh màicheidh dhùt ga mall,
Gur truagh an appre hension duit,
Sgan tarich a misg ghall,
Gabh fein sgela an es bùig,
Thuair er creiddinna ina chenn,
Fhiachinn nach sean ordon,
Amposadh a bhi ann.

V.

Tha uimmid nì da cheddachadh,
Le ladh eglis ann sguchàita,
Ach faidh dhobhsa bioble,
'S e freamh gach firinn è,
'S fearr posadh ga be thogradh è,
Ha lousgadh na cuish bhais,
Ach ga be nach dean oan chuid diù,
Gur cintich gur he b fheàrr.

VI.

B fhearr lium a bhi Càtinach,
Le taintin 's le stòr,
'Sa bhi ga bertich merricaishach,
Le airgid 'sle òr,
Bhi ga rìobhach fassonta,
Le Pasmun 'sle 's tròle,
Na bhi serg ann antighcràbhidh,
Gan fiudh a ghàir ach bròn.

VII.

A bharoil a haig càch ort,
Se abhair nàire a smo,
Gur hèn n rud a chum fon chràbhidh u,
Ro mhiad do ghràidh air pòig,

[TD 177]

Ma biogh du ar tùirni mosginach,
Sdu troddan rìsh fheoil,
Gar deibhinn luim gan ciòsichd let,

An rioghichd a smò glòir.

VIII.

An ruid ad tair na càirdin,
Cid è fà dhuinn bhi do rùn,
Gur feàrrda bean gu beùsichid,
A cèili fein ri glùn,
An neach nach ioch n solis greim,
An conaltradh nan cuirt,
Cha chreid na daona glioca
Nach ioch e chuid sin chùil.

IX.

Gur bochd na smaonti aignidh,
Aig mnaoi aggùladh do bhèil,
Ga dhiuma nech tha cairdis,
Cha nininn nàdor bhèus,
Biodh baroil aig a phòiter,
Bhios agòl gach uair dha fèid,
Ga mbi gach nech an gràdh air,
An dibh mar bhiodh è fein.

X.

B fheàrr leum a bhi caonachdich,
Re fèminnich a ghna,
'Sa bhi ga faoltich fùranach,
Roibh gach duèna ad dhoibh,
Fou si bès ba triocca a bhaigge,
Gach mnaoi ba ghlica am mhnàibh,
Na bhi ar mo ghlùn aig eddirghui,
Ri Pedir na ri Paul.

XI.

An àita taisga diumhoir,
Bheil tulidh agus tor,
Gan ann ach seorsa phiggachin,
'S briastair iad gu fòill,

[TD 178]

For a bheil mo thaisgisa,
Tha glasin orra dolènto,
Gu bheil mo Stewart saibhir,
'S bheir è laithoil doibh mo lòn.

XII.

Bha gach bean fon dàinig mi,
Gle staol ann a fèm,
'S ba neach thoirt dàlich iad,
Do nech ar bith inn feam,
Ba mhisoil an aum nàs'tin iad,
'Sa nàir a miadh do ghlèigh,
'S cha niarrinn hion do ghàilles,
Ach bhì mar bhàid iad fèin.

XIII.

Gur deceir dhobhsa a ghràitin,
Nacn nadorra do bhèus,
For am bi na càirdin,

Gur staoil bhi dan rèir,
Gluais ussa mar a haggid,
Fhiach an taitinn e riut fein.
'S cha toill mise mòran diùma,
Huinn dol ri hùina ad dhèigh.

ORAN a roinnidh d' Echin Ruagh nu n Cath mharbhidh la Inbhir Cithnis ar fonn a la Raon Ruari.

I.
GUR a hoithl lium sgeulasin,
A ghèist mi didomhnich,
Gun bhi tuilladh da shenechus,
Ach an fhoillsa roinn hobron,

[TD 179]

Dhàg iad dèu mhac Gillliòin,
A cur a chatha ina onair,
'S theich iad fein roibh a cheil,
Gan fher eilidh an ordon,

II.
Ba mhòr bha ghuiresibh làbh ort,
Gad thug ardan ort fuirich,
Ach tuilladh sa tana bharr,
Thichd an nall ar an luingis,
Smise a chuiradh an geallsinn,
Mar bidh ann ach na hurid,
Nach buailidh iad baingan,
Ann sin champa le sulos.

III.
Chur u ghrabhailta chrùaghich,
Air gruaig nan ciabh amalach,
Lann thana ar do chruachan,
'Se i na chruaigh chum a bharradheis,
Sgiu dhainginn nan cruaidh shnim,
Agus duail nam brechd menimnach,
Agus poir matha pistil ar chris nam ballargid.

IV.
Cha ba shlachdan aig oinid,
Cullidh còrhrig a ghaisgech,
Dol an coinnibh de nàbhid,
Cha chrith-mhantain so ghlachd u,
Nuair a bhuaile u beim 's gè,
Diarridh ceile com-batt riut,
Sa thug u nan comhuil,
Theich Hobron 's a mharcshlùagh.

V.
Sann a thùg u do dhualchis,
Fan fher a bhuaileidh an gruinnort,
Cha drug imirt gan fhuathas,
Cha ro bhuanichd gan chunnort,

[TD 180]

Ga ro tòrinn na làbhich,
Agus tàirnenich na ghunni,
Ri deas laibh mo ghràidhsa,
Cur a chairdin go fulen.

VI.

Nuair a thogadh let lebhi,
'S a ghèbhidh fer air a mhraig let,
Mhoire siuma bean bhaile,
Fhaig shid tammil na banntroich,
Agus lenabh beg ciòche,
Inu na dhiolechdan anabhin,
Ach gaduilich do mhùintir,
Cha nam umpu tha air dermail.

VII.

Gur a huimu laoch Dòrnghel,
Chaidh an ordon mad bhrattich,
Agus oganich sgiobhich,
Bha ga riasladh fou euchomh,
Agus spailp do fher tighe,
Nach dugidh athidh da phersin,
Bheiridh claithimh a duillidh,
Bhiodh chomhguinich ri elltinn.

VIII.

Nùair thoig mid fechdin,
Air gh ba ghasd ar cennarmailt,
Ga be thigidh air hechdri,
Ghabh iad tlachd dhid ar ghalldachd,
Ba dù carid a mharcois,
A bha sasiun gan chenn air,
Agus comhainim an eachin,
Leis na ghlacèadh an cabhlich.

IX.

'S fad a dimich a fer iad,
'S cha nann da gherana tha sinn,
Ach ma fhagidh gan seallidh,
Suil mhellach an arminn,

[TD 181]

Ach gu math n 't aoin Dia dhuin,
Gur hè iargin a chraidh sinn,
Gu ro aoidh fear an domhain,
Ina chomhs heisha a fàs riut.

X.

Ga be thug dhuit cin falich,
Na thog do Ealantin Liotrich,
Ga bi Nion mhic Cailen,
Ba diol Mairesa dhish tu,
Gur a mairg dhi thug gaol duit,
Ma chaochlas i nios è,
'S nach faic hi ar talamh,
Do mhac samhilta am misnich.

XI.

Ma dheiridh antsamhrìdh,
Cha ro menim na deu sgela oirn,
'S beg an tiunadh do rantachd,
Bhi fo cham pir as teugisg,
Agus Mùinter do dhucha,
Bhi fou churim mud dheinn,
Go ro n tabhir iad aca,
Go rigg a les agus créafog.

XII.

Tha uintrachin fuainna,
'S cha bu shuarhac an call è,
Ga ma mhor a luach taisgel,
Ma h an taisgeladh derbha,
So bheiridh daoìn uaisla,
As an uachdiran ainimoil,
Air tierna 's machdoil,
'S cha ba lappach an centort.

XIII.

Càite an ro è air talamh,
Bainna faladh ab àilla,
Na n toidhrasa dhubhairt,
Lochbui agus Arois,

[TD 182]

Gùr a thiumid beanuaisil,
A bha grùag air dhroch càradh,
Gan nach d fhuair iad bechd scèula,
Gan a chrèchdadh sin bhlar thu.

XIV.

Tha do phàirc air a dùnadh,
Inod lùbhghart na n gaidhel,
Gùr a decir shid ionsha,
Aig ro dhioslichd do phàrta,
Tha craobh a b fheairr ùbhlin,
Air a rùsgadh an dràst diù,
Ach a mhoire mo dhiubhail,
Chaidh a flour sar a ghàrridh.

XV.

Ach mas a duina chaidh dhinn è,
Gui-thìbh Chrìost leis na hagìbh,
Thugìbh aira don òrdon,
A fhuair Job man na mac ìbh,
Hugìbh fairis è naon fhaer,
Mas è chuìbhrich an caistel,
Na mo ghirrid a lathin,
Sann fo raisin thachir.

ORAN le Semus M'Grigor do Thighearna Ghrannte.

I.

LION mulad mi fein,

Bho m fhùirach n dè,
Me chumail ri clèth,
Beart ba duilich leum fein,
'S nach b fhasan leum è.—'s gach uair.

[TD 183]

II.
Slan iomra do m ghradh,
So chunna me n drast,
Ceann buidh'n e gun scath,
Cha Ghuinach a ta.—me luaidh.

III.
Ach soireidh uam fein,
Nunn do 's thraspè,
Gu talla n fhir fheile,
Ceann uidhe na n ceud,
Se Semus do n geill.—na sluaidh.

IV.
Dhomsa b aithne do bheas,
A lasgair a threan,
Nàm laidhe do n ghrein,
Mar bhairail do m fein,
Bhidh solus le ceir,
Bhidh faram na n teud.—na d chluais.

V.
Dhomsa b aithne,
Beas ta bhaile,
Cursan ghearra,
Curt da n carridh,
Steudu mearra,
'S rein da n tarruinn,
Ri grein bu ghlan.—a snuagh.

VI.
Dìrigh bruich,
Pic 'a n iùthir,
Sinndè riutha,
Glacadh dubha,
Dhianadh pudhar,
Luaithinn gum be.—t fhuaim.

VII.
N Elginn na n gàll,
Bhuinniga'tu n geall,

[TD 184]

Dhuiliga'tu sparnn,
'S nach cnntagh an càll,
Mon leiga'tu n causair.—uaite.

VIII.
Gh fhaighte a taras,
Ceòl na n clarsach,

Foirinn air thalisg,
Mnà uchd ailtè,
A's cruin an geall.—mun cuairt.

IX.
Bhidh cùirnn chearnnach,
Air crùn dearnna,
Gu dlu deallran,
N tèigh mor adhar,
An cliù alba,
Cha sid arda.—'m fuaim.

X.
Aig odh 'n t shena'ir,
An ro 'n t'enach,
Man rith pannal,
Garbh re leanail,
Cliù a's aithnè,
Ioma ceannas,—sluaidh.

XI.
Mary Stuart,
Iaro 'n diuc u,
Odh mhorear nunnte,
O shiol chruin,
Gu meal u t' rùn.—on thuair.

XII.
Gruaidh mar ubhal,
Is dearg ruthagh,
Air fiamh an iùth'r,
'N àm a ludhagh,
Fo' shaigh d cur siuibh'l,
Cùl is buidhè.—dual.

[TD 185]

ORAN le fear Aichaldi Mac Choinich in Lewis

I.
TA mise fo ghruaim,
'S gun mi n caidrimh a chuain,
Cha chaidil mi uair air choir.

II.
Ga socrach mo ghlèus,
Air chappal na lèum,
Cho choisgair le m' fhèaim le trèoir.

III.
Loth philleagach bhrèun,
Fo pillean 's fo srèun,
Aon ghille na dèidh be lòn.

IV.
Cha tugadh i n cèin,
Ach duine is i fèin,
'S gu n' cuireadh i fèm air lòn.

V.
Na nebhudh i sgiò,
'S e b fhedir dhul sìos,
Sa treigsin ga b' fhiamh an tòir.

VI.
Cha binin smò làir,
Air linga na barc,
Biodh gillan a ghnath cur bhod.

VII.
Cha binin smò shaoi,
Re grinne na gaoith,
Gun bhirin re taoibh sì folamh.

VIII.
Sì b' fherroil cèm,
Dha faca mì fein,
'S cha ba gearan dhi feim air lòn.

[TD 186]

IX.
Iurach t shocrach a chùain,
Dha n cliu tosaich dol sùas,
Bhiodh giubhas dosrach na m buadh fo sheol.

X.
Air bharrìbh na stùadh,
Cur darrìch na lùas,
'S buill tharring na n dùal na n dorn.

XI.
Reubadh mara gu dlù,
Fo bheul sgar agus suidh.
Sì n deigh barri ga thuir bho nord.

XII.
Rith chuip air a clàr,
'S sì druda fo sàl,
Bo chruit linn a gair fo sheol.

XIII.
Chluinte fathram na n ramh,
Bhon charrìg a snamh,
'S bhiodh barrant a lamh gach scòid.

XIV.
Cha niarradh sì moll,
Na fodor na pronn,
Ach sadadh na n tonn re sròin.

XV.
Be sud maighir 's mò mhian,
Ge do ghlasich mò chiamh,
'S cha bu slat agus srian am na m dhorn.

XVI.
Gad thigidh an ruaig,

Le caithimh a chuain,
Cha luidh oirn fuachd na leòn.

XVII.

Nuair a ghabhd go tamh,
Ann a n cala port sheamh,
Cha b fhallan bhom laimhs an ròn.

[TD 187]

XVIII.

Bhiodh elit na m beann,
Ga tearnigh le gleann,
'S mo pheilar gu teann na lorg.

XIX.

Bhiohh ga feannadh air luib,
Fo mheallibh na stuic,
Ga m ballan mo shuint bho n doigh.

XXI.

Bhiodh air sgionnibh sa gèur,
Gu feannadh a n fheidh,
'S cha bannas a n gleus sin oirn.

XXII.

Fhir a dhimicheas a niar,
Bho nach cintich mo thriall,
Bi ginsidh gur bliagh n gach lò.

XXIII.

Bheir an t sorrìs sa nunn,
Air fad chuan a n fhuinn,
Far a faighte na suinn a gòl.

XXIV.

Go eilan a n fheidh,
'S go eirar a neisc,
Far nach paidha mid feich air lòn.

XXV.

Go comun mo ruin,
Nach cromadh an t shuil,
Nam tromach idh dhuin am pòit.

XXVI.

Gun ardan gan strì,
Gun airimh air nì,
Ach cur saradh a fion sda òl.

XXVII.

Bhiodh ceol fili ri'r cluais,
bho n eoin fhinolt gun ghruaim,
Fear bho-rioghoil cur dhan air folamh.

[TD 188]

ORAN Rinnruari, le Inis M'Alasdair Ruaidh.

I.

'S e Latha Rinnruari,
A dh fhag luanich mo dhùsgadh,
Mu thuitim chlann Dobhnuil,
Cha bu leoghain thaobh cuil iad,
Thug sibh mach an ratreate,
Choisin ceitibh le diugh bhaill,
Ga bu thearnadh gu leir dhibh,
Bha bàs Chleibhir ra chunntas.

II.

An leoghan fuilechdich rioghail,
Nach droinn fhirinn a mhuthadh,
A chum gu dainginn a lanntachd,
Mur a gheall e fo thus e,
Cha d thug òr ort na eagal,
Gun seasabh ri'd chumhnant,
Ach ma thuit u le onair,
Bann do dhonas na cùis e.

III.

Bu sheobhag firinnich suairc u,
Bu mhath am buachaille air treud u,
Gan cumail a ghàbhadh,
Thoirt dhoibh aite agus rèlain,
'S tu nach cùiridh ri ball iad,
Thabhairt an danguing air eiginn,
Dhinnis sinn Dhunachaille,
Nach ro anam a d chrebhaig.

IV.

Thighearn og glinn a gairidh,
Luidh 's màl air do shugradh,
'S mor do chàll ri rìgh Seumas,
Gad a dheighidh e duic dhiot,

[TD 189]

Bha Dobhnul gorm gaolach,
'S fhuil chraobhach a bruchdadh,
'S eigin fhulang na thainig,
Dh fhalbh do bhrathair.—na ùr-às

V.

Bu duine urranta seolta,
'S bu chraobh choraig roi cheud e,
Do dh fhear mor bu mhà cumà,
Bhaig gach duinne na speachlair,
Gad thug ro mhead do nairidh,
Bras is ardan le cheile,
Ort gun athadh gad phearsuin,
Oig ghaiste na feile.

VI.

U gun n fhuasglidh so tiom sa,
Od dhislin na d chairdin,
Fòid air aghaidh gach duinne,
Ni gun chumadh gun airimh,

San roi d fhraoich a bha n cùram,
Gad bha duibhail is call ann,
Thuair u n tearalas cliutach,
Oirt a dhubailt na rancan.

VII.

'S truadh nach ro iad gad dhubladh,
Na bha tiunais gad chairden,
Air an tarruing mun comhair,
Fir ghlinn coatham 's a bhraighid,
'S toisich latha ghil sholaist,
Chite am fòlais gach fàilin,
'S gur thainn duine a coim e,
N deigh bhi pronadh.

VIII.

Gur he mhiadaich mo champar,
Luithad bantrach ha d dhuitich,
Agus oganach treibhich,
Nach d' eithidh am pusadh,

[TD 190]

Thuit le luaith e san àm ud,
Buala lann cha bu shùgradh,
Thoirt a mach an a d bhanse,
'S cha do shaunlaich sibh pùicidh.

IX

Leag bhur n intinn an socair,
Air chosnadh 's air chruadal,
Adol air bhur n aighort,
Ann an aoghaidh an fhuathais,
Cha do sàntaich sibh pillidh,
Bho nach slinnein ba dual duibh,
S bha an cluidhe sinn cailtich,
'S iad ag raithin gur buaidh e.

X.

'S cha n ann leis na claidhin,
Fhuair ar daoine-ina an leonadh,
Ach nach d' fhuair iad riamh fuirich,
An lathair cumasg ri còmhraig,
'S mairg a chunnaic na sùighin,
An tùs irraghail na doirin,
Bhi gan spadagh le luaithe,
'S gun tilgidh buachaille bho i.

XI.

'S a Dhonail nan Donbhule,
'S òg a fhuair u do dh'fheachain,
'S gur iummad bean bhrònach,
Eadar troitirnis 's sleitibh,
Mu chinnidh mor t athair,
'S iad nan luighe gun eiridh,
'S tha luchd bhualadh nan buillin,
Air fuirich san teigbhail.

XII.

B ann dhiu Donbhuil 's Seumas,
Iad gun eiridh fon chumasg,
Mu chreach mhòr mar a dh'eirich,
A chuid bu leithi bu duilich,

[TD 191]

Dhoibh bu dual a bhi treibhich,
O n athair fein thar gach diunn,
'S geul bu dona na dheigh sud,
Ri leighis leigh cha d' rinn fuarich.

XIII.

Mo chreach mhor nan tri truaighe,
Caradh uaislin chintire,
Tighearn òg sin na leargann,
'S goirt 's gur searbh bhi go innse,
Mud thuit fhear mà cialfhach,
'S cuis iargain a chuigh e,
Air tuitim san doirinn,
'S bu duinn og san dol sios e.

XIV.

Gun do mhac a bhi ad aite,
'S gun ad bhraithair ach leanabh,
'S gun aon duinne a lathair,
Do na thainig od sheanair,
Sud an soinn a bha uasal,
Nach d fhuair riamh an scainil,
'S a bha ga fiughantach rioghail,
Air dol a sios mar an ranach.

XV.

A Shir Eoin fòn Chorpaich,
'S e do Dhochain nach Iarrain,
A chnadh fein thar gach duinne,
A bhis sinn uille ga iargain,
Meid 's a bhuillich an Rìgh ort,
Cha ba ni e gun fhiachain,
'S gad fhaithidh tu bàr air,
'S taor a phaigh u e am bliadhna.

XVI.

Chaile u raodha do dhaoine,
Ann an adhbhar a bhrathair,
Bho 't oige gud shinne,
Chum u an imirt gun fhailin,

[TD 192]

Siumad sonn do dhuinn uasal,
An roibh cruadal le abhachd,
Chaidh e sios leat dod chinnidh,
On la a ghinnidh gu h'aite u.

XVII.

On la a ghlac u do chlaidheamh,
Gun athadh dod nàmhaid,

Bu mha do chuis thuins gail,
An aoghaidh chrombail 's lambeat,
'S nam mairidh tu uille,
On uirridh mar bha u,
Gun falamha riogh Uilliam,
'S cha chumadh M'Cai e.

XVIII.

Ach fhir aird e seille,
'S mor do Dheareas le'm feachdabh,
Chaill u braithrin ma ciatfhaich,
'S diol do Iarla Mhacabh,
Iad fein 's fir a bhraghad,
Bhi gam marbhadh ri caisteal,
Le dibhail commande,
'S gun an naimhdin ga fhaicsin.

XIX.

Tha tuitfhear na h apuin,
Fuidh airsneal an comhnuidh,
Sliunn duth air a druthadh,
Fuidh dhunadh a chòta,
'S e ag iargain mu bhrai'ribh,
B iad na hailigin bhoigheach,
Gad thug luighid an athaidh,
Orra n là ud bhi gorach.

XX.

Chail u t ànaisdir fearrain,
'S gum bean t Alasdar suairc e,
'S mor am bearna as a dhuthaich,
Bhi gad uintrachain uatha,

[TD 193]

Cha b aithne dho cúis,
A bheiridh cliù do dhuinne ùasal
Nach ro fuaite riut daingin,
Aig a bhaille agus uaithe.

XXI.

Bha u urranta dàna,
Bha u aili diagh reibhich,
Bha u cinneadail cairdeail,
Bha u garbh ri àm fèime,
Nàm fuiridh an luaithe,
Gun do bhualadh san leim sin,
'S mairg fear do mhi rùine,
Air am brùichde lann d feairg u.

XXII.

'S a mhic Domnuil mhc Ailein,
Gum bu mhairiche fìor u,
Fleasgach siuorce ciuin ceannalt,
Fìr shearrail ad thìom u,
Bu mhor do bhaigh 's cha bu taobhghail,
Ris na daoine chaidh sìos leat,
Bha triuir Iar-o mhc Raonuil,
Air an taobh 's gum bu dìogh bhail.

XXIII.

Cha n aithnidh dho dilis,
Ann san rioghachd seo 'n geart uair,
O bhreothadh clann Dobhnuil,
'S clann Camerain gun seachnadh,
Mac Illean bhon dreoillain,
'S ma bu choir dha bhi ceart dhuinn,
Mar 's a bhuil le dhurachd,
Mac Iain Stiuart 's M'Neichdin.

[TD 194]

CUIR a Chinn dilis, tharum do lamhe.

CHA be tinnis an fheachda,
San mhadain seo bhuaill mi,
Ach aicaid ro bhuan,
Nach leithis gu bràch,
Sealladh air faichigh,
Do shlait do'n thigh uasal,
Moch-thra diluain,
'Smi aig abharc an là.

II.

Roin desid a pearsuin,
Nach facas a tuairmas,
Aig imuchd fo'n chuach-chùl,
Chamagach thlà,
Roin dealradh a maise,
Agus lasadh a gruaidhin,
Mise a ghrad bhualadh,
Thàiris gu làr.

III.

Ach dheirich mi ri ùst,
Le croidhe lan uaibh-iar.
'S dh' imich mì ru'ar,
Ruidh na dail,
Ga h'iadhagh m ghlacabh,
Thug i smachd orm uaith,
Ochòin 's truagh,
A mheth i mo chàil.

IV.

Do dhearc-shuilin glana,
Fuidh an mhalaidh gun ghruam an,
'S daingin a bhuaill iad,
Mise led ghradh,
Do ròs-bheul tana,
Seibh faraiste suairce,
Claothachir m uaigh,
Mar glac u ma lamh.

[TD 195]

V.

Tàr 's fuasgail air m anam,

Fon cheangal 's cruaidhe,
Cuibhnich air tuaisle,
'S coibhir mo chàs,
Na bithimse 'm thrail duit,
Gu brach san fhonn uair seo,
Ach tiomaich-se cruas,
Do chroidhe gu tlàs

VI.

Cha n fhaodar leom cadal,
Air leapaidh n uaigneas,
'S maigne ga bhuaireadh,
Dh' oiche 's do la,
Ach ainnir 's binne,
'S as grinne 's as sùairce,
Gaibhse dhiom truas,
'S bithimse slùn.

CUIR a chinn dilis, air sheol eile.

I.

'SMI m shuidhe air an uillin,
A tuiridh 's a caoinidh,
Bhuail saighid a ghaoil mi,
Dirich gu m shail,
Dh' fhas mi co lage,
'S nach b' uirin mi dirigh,
Le goirtis mo chinn,
'S cha do shin i dho lamh.

II.

'S mi m shuidhe air n tulaich,
An iumal na cuirte,

[TD 196]

Aig abharc mo rùin,
'S an ionad ro ard,
Hug i le fionn airichd,
Seolà dheth sùil orm,
Thiuntaidh i cùlabh,
Seachd air bàr.

III.

Sheall mi m dheothaidh,
Gu frao'arc dhi fhotain,
Chunnairc mi h' aodan,
Faraiste tlà,
Chunnairc me sealladh a
Mhealladh na m millti,
'S aimidich mi,
'S nach d' fhaod mi na pairt.

IV.

Ha maise an ad bhilibh,
Chan aithris luchd ciuil e,
Thogadh tu sunnt ann tallachan ard,
Leagdadh leat seachud

Sar ghaisgich na ducha,
Le sealladh do shuil
'S le guilan do ghnais.

V.

Do bhraighe na 's gillidh
Na canach na dìge,
Chite dol sìos
N fion bhainne blà,
'S iumad rud eile
Chan eil e ra fheotain,
Cait bheil i so n t shaoghal,
Bean aogaisg mo ghraidh.

VI.

Do chùl mar an 'n inach,
Deolt mhilis 's cuirn air,
Chumas n druichd
Gu dlù air a bhàr,

[TD 197]

Na chuailen air casadh,
Na chleachdabh air lubadh,
'S do cheannaichd an crun,
Tha guilan a bhlàth.

VII.

Do ghruaidh mar a corcan,
Beul socair o'm binn sgeùl,
Deud' mar n disne' s finealta dh fàs,
Do shliòs mar n ealla,
'S do mheal shuilin mìgich,
Thalaidh u m'inntin 's cha till u gu brach.

ORAN le Iain Lom air dha fearg aghabhail ri Mac mhic Alasdair Ghlinne
garragh thoisach e air moladh Shir Alasdair M'Comhnuil, agus Shir Seumas
a Mhac.

I.

A BHEAN leasaich a stop dhuinn,
'S lion an cupa le solas,
Mas a branndai na beoir i,
Tha mi toilleach athoil,
'N deochsa air Captain chlann Dobhnuil,
'S air Shir Alasdair òg thig on chaol.

II.

'M fear nach duirichd athoil,
Gun tuit 'n t shuil air a bhord as,
Tha mo dhurachd don oigfhear,
Crann cuiri chlann Dobhnuil,
Rìgh nan dùl bhi gad chonagh fhir chaoimh.

III.

Greas muncuairt feagh 'n taigh i,
Chum gun gluasain le aithar,
Le sliochd uaibhreach an athar,

A choisin buaigh leis a chlainh,
Fear ga ruagadh 's ga caitheamh gu daor.

[TD 198]

IV.

Sliochd a gabhail nan steud u,
Dh' fhas gu flaitheasach faoili,
Do shliochd gasta chuinn chetaich,
'S o bha tathaich n Eirin,
Gad a fhuair an claidheamh 's an tèug oirbh sgrìob.

V.

Bhìgh an t iubhar ga lubagh,
Aig do fhleasgaichin ùra,
Dhol a shiubhal nan stùc bheann,
Ann 's an uighe gun churam,
Leis a bhuithin ro an ruisgte na gill.

VI.

'S tha mo dhuil ann 's an Trianaid,
Gad thainig laigse air t fhion'uil,
'S lat don chuillin bha ciatfach,
Dh' fhas gu furanach fiolai,
'T heasagh duinnel air beulamh an Rìgh.

VII.

'S an am dhuit gluasad o d aitreabh,
Le d cheol cluaise agus caismeachd,
O thir uasal nan glas-charn,
Gan ro cruadal 's gaisge,
Gam bu shuachaintes bàr gaganach fraoich.

VIII.

Nar a chairte fui luchd i,
Bhìgh tarruing suas air a cupail,
Bord a fuaraigh 's ruidh chuip air,
Snoithm air fuathail a fliuchd bhuird,
'S truth mu guailibh 's i suchta le gaoithe.

IX.

'S nar a chairte fui seol i,
Le crainn ghasda 's le corcaich,
Aig iomart chlesin 's ga seolagh,
Aig a comhlann bo bhoighich,
Seal mun togta orro a roseoil o thir.

[TD 199]

X.

Gu Duntuilm nan fear fallain,
Far an greadhnach luchd eallaigh,
Gabheil failte le cairrim,
As na clairsiche glana,
Do mhnaoi oig nan teud banala binn.

XI.

Sliochd nan cuirinin talmhai,

Leis n do churigh cath garabhach,
T fhuair mi urrad gar seannachas,
Gun ro an turas ud ainmhail,
Gun ro tigh 's le alba fuir cìs.

XII.

'S iuma neach at fhuair coir uaibh,
Ann san àm ud le'r goraich,
Bann diu Rothaich 's Rosaich,
M'Coinich 's Diuc Gordon,
M'Illeain fon Dreolain 's M'Caoid.

XIII.

Be do shuachaintean taitnich,
Long 's leomhan 's braddan,
Air chuan liobhara an aiggeal,
A chraobh fhioguis gun ghaise,
A chuirigh fion di le pailteas,
Lamh dhearg roi ghaisgich nach tim.

XIV.

Nuair bu sgi do luchd theid e,
Gheibhte biobale ga leughbadh,
Le fìor chreidimh ceile,
Mor a dh' orduich mac De dhuibh,
'S gheibhte teagasg na cleira uaibh le sìth.

XV.

Mhic Shir Seumas nam bratach,
O bhun sleitibh nam bradan,
A ghlac an fheile 's a mhaise,
O scionn ceile do leapa,

[TD 200]

Cum do reite air a casabh,
Bi gu reusanta macanta min.

XVI.

Sliochd na mili na fear u,
Na sroil 's nam pios 's na cup geala,
Thogadh sìoda ri crannaibh,
Nuair bu rioghala tarruing,
Bhìgh pic riobhach na meallan na teinn.

XVII.

Gum bu slàn 's gum bu h iomlan,
Gach nì tha mi ag iomra,
Do theaghlach Rìgh Fionghall,
Oighre dlìghich dhùntuilm u,
Olar deoch air do chuilm gun bhì sgi.

ORAN an tSamhraidh. <eng>Tune, Through the Wood Laddie.<gai>

I.

AN deis dho' dusgadh 's an mhaidin,
'S an deallt air a choil,
Ann a maidin ro shoilleir,

Ann a lagan beag doilleir,
Go'n cualas a feadan
Go leaddurra seinn;
'S mac-talla na creugan,
D' a fhreagra bròn bhin.

II.
Bi'dh am beithe deaghbholtrach,
Uroil dosrach nan càrn,
Ri mao-bhlàs driuchd cèteoin,
Marr ri caoin-dhèarsadh grèine,

[TD 201]

Brùchdadh barraich roi' ghèugamh,
'S an mhios cheatochsa Mhàigh;
A mios breac-laoghach buailteach;
Bhainneach, bhuaghach, go dàir!

III.
Bi'dh gach doire dlù uaigni
'S truscan uain' ump' a fàs;
Bi'dh an snobhach a dìreadh
As gach frìobhaich a 's ìsle,
Roi' na cuislinnin sniomhain,
Go meadachadh blá:
Cuach, is smeorach 's an fheasgar,
Seinn a leadain nam bàrr.

IV.
A mios breac-uigheach, braonach,
Creabhach, mao-rosach, aidh!
Chuirios sgeadas neamhthruailli,
Air gach àite d'a dhuaichneachd;
A dh' fhogrus sneachd le chuid fuachda,
O gheur-ghruaim nam beann àrd;
'S ag mead egil roimh Phebus,
Theid 's na spèirimh na smàl.

V.
A mios lusanach, mealach,
Feurach, faileneach, blà;
'S è go guccagach, duilleach,
Luachrach, dìtheneach, lurach,
Beachach, seillenach, dearcach.
Ciurach, dealltach, trom, tlà,
'S i mar chuirnennin diamond,
Bhratach bhoisgeoil air làr!

VI.
'S moch bhio's Phebus ag oradh
Ceap na mòr-chruach 's nam beann;
'S bidh 's an uair sin le sòlas,
Gach ean bionnfhoclach boidheach,

[TD 202]

Cèumadh mearbhuillion ceolar,

Feadh phres, ògan, is ghleann;
A chorruil chuirteach gun sgreaddann,
Ag pòr is beadurrach greann!

VII.

'S an am tighin do'n fheasgar,
Coimhfheasgradh aon am,
Ni iad coimh-sheirm, sheamh, fhailain,
Go bailleach, bionnghobach, alloil,
A seinn go luichleasach daingiunn
A measg uir-mheangain na'n crann;
'S iad feiu a beichdil go foirmeil,
Le toirm na'n organ' gun mheang.

VIII.

Bi'dh gach crèatair do laigid,
Dol lè suigeorl do 'n choill;
Bi'dh an dreathunn go balcont,
Foirmeil, talccorra, bagont,
Sior chuir fàilt ar a mhaidin,
Le rifèid mhaisich, bhuig, bhinn;
Agus ròbin d'a bheusadh
Air a ghèig os a chinn.

XI.

Gur glan gaill-fheadan richard
A seinn na'n cuislinnin grinne,
Am barr nam bilichion blàthor,
'S an dos na lom-dharag àrda.
Bhiodh 's na glacagan fàsaich
As cubhrai fàilidh no fion:
Le d' phuirt thriolonta, shiubhlach,
Phronnar lùthor le dion.

X.

Sid na pairt a 's glan gearradh,
'S a 's ro eallonta roinn;
Chuireadh m' intinn go beadrabh,
Clialù t fheadain ma'n eadradh,

[TD 203]

'N am do'n chrodh bhi d'a leigidh,
An innis bheittir 's an choill;
'S tu d' lèig air baideil ri cionthar,
An grianan aonchasach crainn.

XI.

Bi'dh bradan sen-gmhear na fìor-uisg',
Go brisg, slinnleimneach, luath;
Na bhùidne tarraighealach, lannach,
Go h iteach, dearg-bhallach, errach,
Le shoislein airgid d'a earradh,
'S mionbhreac lainnireach tuar;
'S e-fein go cromghobach ullamh,
Ceappadh chuileog' le cluain.

XII.

A bhealltuin bhog-bhailceach, ghrianach,

Lònach, lianach, ma ghràign,
Bhainneach, fhinn-mheagach, uacrach,
Obhnach, loinnideach, chuachach,
Ghruthach, shlamanach, mhiosrach,
Mhiodrach, mhiosganach làn,
Uanach, mheannanach, mhaoineach,
Bhocach, mhaoiseach, làn àil!

XIII.

O 's fìor èibhinn r'a chluinntinn,
Fann-ghèum laoigh anns a chròth!
Go h ùroil, miònballach, àluinn;
Druim-fhionn, gerr-fhionnach, fàili,
Cennfhionn, colgrasgach, cluais-dearg,
Tarraigheal, guaineiseach òg,
Go mogach, bogladhrach, sàsor,
'S è lèim ri bàirich na 'm bo!

XIV.

A shobhrach ghealbhoi na 'm bruachag,
Gur fannaigheal, snuaghor, do ghnùis!
Chineas badanach, cluasach,
Mao-mhìn, bagonta luaineach;

[TD 204]

Gur tu ròs is fearr cruadal
A ni gluasad a h ùir;
Bi'dh tu t eideadh a 's t earrach
'S càch ri falach an sùl.

XV.

'S cùbhras fàilidh do mhuineil,
A chrìos-chomhchuluinn na 'n càrn!
Na d' chruinn bhabuidion rìobhach,
Lòinneach, fhad-luirgneach, sgiobhach,
Na d' thoim ghiobbagach, drechmhìn,
Bharr-bhoi, chasurlach, àrd;
Timchiull thulmasan diobhair
Ma'm bi 'm biadhionain a fàs.

XVI.

'S go bi froinisin boisgeoil
A thilgis foineal na 's leoir,
Ar gach lùbhghort do neonan,
'S do bharramh shaimmirin lòghar;
Marsain is leasachan soilleir,
Do dh' fheuda-coille na'n còs,
Timchiull bhoganan loinneoil,
A 's tric an eilid d' an còir.

XVII.

'Nois treigidh coileach a ghuccag,
'S caittein bruccach n an craobh,
'S theid go mullach na sliabhchnoc',
Le chirc ghearr-ghobaich riabhaich,
'S bi'dh d' a suiri go cuirteil,
Am pillimh cùlghorma fraoich.
'S ise freagra le tùchan.

(Pihuhù tha u faoin)

XVIII.

A choileich chraobhaich na'n ger-sgiath,
'S na falluinne dui',
Tha dubh is geal air miosgadh,
Go ro oirdheirc na t itich;

[TD 205]

Muineal lainnìreach, sgipi,
Uaine, slis mhìn, 's tric crom!
Gob na 'm poncunnan milis
Nach faicht a sileadh na ronnn,

XIX.

Sid an tururaich ghlan, loinneoil,
A 's àrd còillìog air tom,
'S iad ri bururus seamh cèatoch
Ann a feasgar bog cèiteoin:
Am bannel gel-sgirteach, uchd-ruagh;
Mala ruiteach, chaol, chrom;
'S iad go h uchd-ardach, earraigheal,
Ghrian-dhearesgni, dhruim-dhonn.

ORAN a rinneadh do bhail' arrait ann an Ardnamorchuan, do 'n ainm
Coiremhuilinn, agus do dh'aultan a tha rith roimh a n bhaile sin, do' n
gairiri Ault-an-tsiucair. <eng>Tune, The Lass of Patie's-mill.<gai>

I.

DOL thar Ault-an-tsiucair,
A maidin chùbhrai chèit,
'S paidiren geal dlù chneap,
Do 'n driùchd ghorm air an fhèur,
Bha richard 's robin-brù-dhearg
Ri seinn, 's fear dhiù na bheus;
'S goic moit air cumhaig chùl-ghuirm,
'S (gug-gùg) aic' a ghèig.

II.

Bha smeorach cur na smùid dhith,
Air baccan cuil lea fein;
An dreadhunn-donn go sùrdoil,
'S a rifeid chiuil na bbeul;

[TD 206]

Am briccein-beith' is lùb air,
'S e 'g gleusadh lù a thèud;
An coileach-dubh ri dùrdan;
'S e chearc ri tùchan rè.

III.

Na bric ag gearradh shùrdag,
Ri plubraich dhlù le cheil',
Taoibh-leimnich mear le lu'-chleas,
A bùrn, le mùirn ri grèin;

Ri cabbadh chuileog' siubhlach,
Le 'm bristidh lùthor fèin:
Driom-lann-ghorm, 's ball-bhreac giuran;
'S an lannir-chuil mar lèig.

IV.

Mil-dheocladh sheillein strianach,
Le cronan 's fiata strann,
'N an dithimh baglach, riabhach,
Ma d' bhlaithibh grianach chrann:
Straibh-dhriucain dhonna, thiaichdi,
Fa shinion ciochan t fheoir,
Gun thiochd-ain-tìr no bhiadh ac',
Ach fàilidh ciatoch ròs.

V.

Gur milis, brisg-gheal, bùrn-ghlan,
Meall-chùirneineach, 's binn fuaim,
Bras-shruthain Uilt-ain-tsiacair,
Ri tormain siubhlach luath;
Gach bioleir, 's luibh le 'n ùr-ròs'
Ag cintinn dlù ma bhruaich;
'S e toirt dhoibh bhuaghan sùghor,
Go 'n sui'bheathachadh mancuairt.

VI.

Bùrn tana, glan, gun ruaghan,
Gun deathach, ruaim, no ceo,
Bheir anam-fàis, is gluasaid,
D 'a chluanagan ma bhòrd.

[TD 207]

Gaoir bheachainn bhui, 's ruagha,
Ri dioggladh chluaran òir,
'S cir-mheala d' a chuir suas leo,
An ceir-chuachagan 'n a stòir.

VII.

Gur sòlas an ceol cluaise,
Ard-bhairich buair ma d' chrò:
Laoigh chenn-fhionn, bhreac, is ruagha,
Ri freagra nuallan bhò;
A bhain-àireach le buaraich,
'S am buachuill' dol d' an còir,
Go bleoghun a chruidh ghuail-fhinn,
Air cuaich a thogus cròic.

VIII.

Bi'dh lòchrainn mheal' a lùbadh
Na sràbh, 's bru air gach gèig,
Do mheasabh milis cùbhrai,
Na 'n ùhlun 's na 'm peur:
Na duilleogan a liugadh,
Is fallus cùil diu fèin;
'S clann ag gabhail tùchaidh,
D' an iomailich dlù le 'm bèul.

IX.

B' e cronan t eassain srùluich,
An dùrduil mhùirneach mhaidh;
'S da bhoirchibh daite, sgùm-gheal,
Tiugh flùranach, dlu, tlà:
Le d' mhantull do dheallt ùir-mhin,
Mar dhùradh cùil ma d' bhlà:
'S air calg gach feoirnen dùir-fheòir,
Gorm niamhainn dhruic a fàs.

X.

Do bhrat lan shraddag' diamond,
Do bhraon ni soils' air làr;
A charpet 's gasda foineal,
Gun a coi'-fine Whitè-hall:

[TD 208]

Ma d' bhearradh gorm-bhreac coillteach,
Ann chinn a loinn le àl,
Na sobhraichion mar chaillibh,
Na 'n coilleiribh na d' sgà.

XI.

Bi'dh guilig eala a tùchan,
'S eoin bhùchuinn am barr thonn,
Ag inbhir Uilt-ain-tsiucair,
Snamh lù'-chleassach le fonn;
Ri seinn go moiteoil, cuirteoil,
Le muineil-chiuil, 's iad crom,
Mar mhàla pioba 's lùb air;
Ceol aoifi, ciuin, nach trom.

XII.

'S grinn an obhair ghràbhail,
Rinn nàdor air do bhruaich,
Le d' lurachain chreabhach, fhàsor,
'S am buicein bhàn orr' shuas:
Gach saimmir, neoinen, 's màsag,
Min-bhreachd air làr do chluain;
Mar rèullain ròit an dearsadh,
Na spanccain àluinn nuagh.

XIII.

Bi'dh cruinn, 's am bàrr mar sgàrlaid,
Do chaorabh aluinn ann;
'S croibhion bachlach, àrbhui,
A faoisgnidh àrd ma d' cheann;
Bi'dh dearcan, suithin sùghor,
Trom lùbadh an luis fèin,
Caoin, sechdi, blasda, cubhrai,
Ag call an drùis ri grèin.

XIV.

'S comh-lan mo lios ri pharrais,
Do gach cnuas a 's fearr an coill;
Na rèlich arbhar fàsaidh,
Bheir piseach àrd 's sgoinn:

[TD 209]

Pòr reachdor, mineor, fasor,
Nach cinn go fàs na loim;
'S coimh-reamhar, luchdor càileachd,
'S go sgàin a ghràn o dhruim!

XV.

Do thachdar mar' is tire,
Ba thiochd-ain-tir leis fein;
Na 'n treudabh feidh 'n a d' fhritheamh;
'S na d' chladach 's milteach èisg;
Na d' thraigh tha maorach lìonor;
'S air h uisge 's fìor-bhras lèus,
Ag oganachamh rìobhach,
Le morbha fìor-chruaigh gèur.

XVI.

Gur h ùròil, slìochdor, cuanda,
Groidh-each air t fhuarain ghorm,
Le 'n iotadh tarraing suas riut,
Le cluintinn nuall do thoirm:
Bi'dh buicein binneach 's ruaghag,
'S mion-mhin-bhreac, cluais-dearg, òg,
Ri h ionaltradh go h uaigneach,
'S ri ruiddeis luath ma d' lòn.

XVII.

Gur damhach, adhach, laoghach,
Mangach, maoiseach, t fhonn;
Do ghlinn le seilg air laomadh,
Do gharbhlach-chraobh 's do lom:
Gur h àluinn barr-fhionn, braonach,
Do chanach caoin-gheal thom,
Na mhaibenibh caoin, maoi-mhìn:
Na d' mhointich sgaoi-chearc' donn.

XVIII.

B' e sid an sealladh èibhinn,
Do bhruacha glè-dhearg ròs,
'S iad daite le gath grèine,
Mar bhoisgnich lèug-bhui òir:

[TD 210]

B' iad sid an geiltridh glè-ghrinn,
Cinn dèideagan measg feoir,
Do bharrabh luibhion ceatoch:
'S foirm bhinn ag tèud gach eoin.

XIX.

O lili rìogh na fluran!
Thug bàrr mais' air ùr-ros gheag,
Na bhabhaidion cruinn, plùir-mhin,
'S a chrùn geal, ùr mar ghrèin:
Do 'n uisg ad Ault-ain-tsiucair,
'S e cùbhrainn d'a o bheud;
Na rionnagan ma lùbamh,
Mar reullain-iuil na spèur.

XX.

Do shealbhag ghlan 's do luachair
A bòrcadh suas ma d' choir:
Do dhithen lurach, luaineach,
Mar thuairneagan do'n òr:
Do phreis làn neada cuachach,
Cruinn chuarsgagach ag t eoin:
Barr braonain 's an tsail-chuachag,
Na 'n dos an uachdar t fheoir.

XXI.

B' e sid an leughas lèarsainn,
Do luingis brèid-gheal, luath,
Na 'n sguadronabh seoil-bhrèid-chrom,
A bordadh geur ri d' chluais;
Nan giusaichibh beo-ghleusda,
'S an cainb go leir riu shuas;
'S Caol-muile fuar d'a reubadh,
Le anail speir fa thuath.

XXII.

'S cruai gh a bharlinn fuair me,
O'n fhuaran 's blasda gloir,
An caochan 's mò buaghan,
A ta fa thuath 's an Eorp;

[TD 211]

Lìon ach am bola suas d'e,
'S do bhrandai fhuair na 's còir:
Am puinse milis, guanach,
A thairneas sluagh go ceol!

XXIII.

Muim' altrom gach poir uasuil,
Nach mith le fuachd na speir,
Tha sgiath fa 'n aird a tuath orr',
D'fhag maith a buair, 's a fèur;
Fonn deas-oireach, fìor uaibhreach,
Na spèuclar buan do 'n ghrèin:
Le sprèidh theid duin' a suas ann,
Chomh-luath 'ri each na lèim!

XXIV.

'S aol is grunt d'a dhailibh,
Dh'fhàg nàdor tarbhach iad;
Air a meinn go'n toir iad arbhar,
'S tiugh, starbhanach ni fàs;
Bi'dh dearrasanaich shearr fhioclach,
D' a lannadh sios am boinn,
Le luinneaga binn nìonag;
An ceol a 's misle roinn!

XXV.

An Coir' is fearr 's an dùthaich,
An Coir' is sùghor fonn;
'S e Coiren Uilt-ain-tsiucair,
An Coiren rùnach lom;

'S go lom, gur molach, ùroil,
Bog mhèador dlù a thòm,
Am bheil mil is bairn' a brùchdadh,
'S uisg' rith air siùcar pronn.

XXVI.

An Coire searrachach, uanach,
Meannach, uaigneach àigh;
An Coire gleannach, uaine,
Bhleachdach, luath go dàir;

[TD 212]

An Coire coilleach, luachrach,
An gair a chuach 's a Mhàrt;
An Coir' a faidh duin'-uasal,
Biaist dhubh is ruagh na chàrn!

XXVII.

An Coire broccach, taobh-ghorm,
Torccach, faoili blà;
An Coire lonach, naosgach,
Cearcach, craobhach, gràidh;
Go bainneach, bailceach, braonach,
Breacach, laoghach blàr:
Ann snltor mart, is caora,
'S a 's torach laoimsgir bàrr!

XXVIII.

An Coire am bi na caoirich
Na 'n caoigidimh, le 'n al;
Le 'n reabhad 'g gabhail faoignidh,
A 'n craicnime maoi-gheal tlà:
B' iad sid am biadh, 's an t aodach,
Na t fhaoin-ghleannabh 's na t aird;
An Coire luideach, gaolach,
'S e làn do mhaoinibh gràis!

XXIX.

An Coire lachach, dràcach,
'M bi guilbneich 's trai'-gheoigh og;
An Coire coileachach, làn-dabhhch,
'S moch, 's is an-moch spòrs:
'S tìmh dhomh sgur d' an àiribh,
An Coire 's fàsor pòr;
Go h inseach, doireach, blàrach,
'S iomrcach, càiseach bò!

[TD 213]

Comh-radh, mar go b' ann eidir Caraid agus Namhaid an Uisgebheatha.

Caraid.

MO ghaol an lasgaire spracoil,
Fear na'n gorm-shuile maiseach,
Chuireadh foirm fa na macamh,
'Nuair a thachradh iad ris:
'Nuair chruinnichidh do chòisir,

Cha b' i chuilm gun a cho-radh;
Gheibhte rainn agns òrain,
'S iomad stòiri na measg:
Gille beaddarrach, sùgach,
Tha na chleasaiche lùthor;
'S ro-mhaith bhreabbadh an t ùrlar,
Agus tiunntadh go brisg;
'S e dhamhsadh ga h uallach,
Go h aucaideach, guanach;
Gun sealltainn air truailleahd,
Ach uaisl' agus meas.

Namhaid.

'S mairg a dheanadh an t òran,
'S nach deanadh air chòir e;
Gun bhi moladh an doi-fhir.
Bha na rògaire tric:
Fear a sheargadh an conach,
Thiunntadh mionach na 'n sporan
Dh' fhàgadh lean'ba air aimh-bheirt,
Ann an caraid 's an drip:
An struthaire dio-bhuain,
Tha go brosgolach briagach;
Fear crosta mi-chiallach,
Gun riaghailt, gun mheas:
Call mor tha gun bhuinnig,
Ann sòlas ro dhiom-buain;

[TD 214]

'S fear stòrais a 's urra
Bhi cummontas ris.

Car.

Mhic toisich, mchich bracha,
Fhir comhraig na 'n gaisgeach,
Chuireadh bòilich 's na claignibh,
Chuireadh casabh air chrith:
Ba tu cleochda na h aittibh,
'N aghaidh ròt' agus sneachda,
Dheanadh notion do fhrasamh;
'S chuireadh seachad an cith:
Dheanadh dàna fear saideolt';
Dheanadh lag am fear neartor;
Dheanadh dai-fhear do'n bheirteach,
Dh' ain deoin beirtis a chruigh;
Ann ceart aghaidh na th' aca,
Do mhuirn, no mheoghail, no mhacnas,
'S tu roighin a 's taitnich,
Do chùis mhacnais air bioth.

Namh.

A dhuin! an cuall u no fac' u,
Riabh ni 's miosa chuis mhacnais,
Na bhi 'n a d' shineadh 's na claisibh,
Gun chlaisteachd, gun rith?
Air do mhùchadh le daoraich;
'G a do ghiulan ag daoine,
'N a d' chùis bhùrd ag an tsaoghal,

For nach faodar a chleth:
'S e bhi 'g coinneachadh Ratti,
Ni do lomadh ma d' bheirteas;
Luchd a chommuinn, 's a chaidribh,
Rinn e 'n creachadh gun fhios:
'S i ciall-sguir a bhio's aca,
Bhi ri buillibh, 's ri crappabh;
Go 'm bi fuil air an claignibh,
'S bi'dh am battacha brist.

[TD 215]

Car.
Mo ghaol an lasgaire suairce,
Chleachd bhi 'n caidribh na 'n uaislibh;
'S lionar tlachd, is deagh bhuaigh,
Ata fuaite ri d' chrìos:
Biorach, gorm-shuileach, meallach,
Beachdoil, colgarra, fallain,
Laidir, caoin, air deagh tharraing
Go fògra gaillin a chuirp:
For an cruinnich do phaistibh,
Go 'm bi mìr' ann is màrran,
Agus iomad ceolgàire;
'S iad neamhchraite ma 'n cuid;
Bheir e 'n t umbi go sòlas;
Ni e glic am fear gòrrach;
Ni e suntach fear brònach;
'S ni e gòrrach fear glic.

Namh.
'M b' e sin roighin na 'm macabh,
Bhi gun fhragharc, gun chlaisteachd;
'Nuair ba mhiann leò dol dhachaidh,
'S e ni thachras ni a 's mios';
Gur e 'n ceann a 's treas cas dhoibh,
Lomlan mheall, agus chrappa;
Gach aon bhall go 'm bi aca,
Gaid a neart uath' gun fhios:
Iad na 'n taffaing gun toinisg;
Iad a labhairt an donuis;
Iad ro lamhach go conus,
'S nach urr' iad cuir leis:
Bi'dh an n aoidnibh 'g an scròbadh,
Bi'dh an aodach 'n a shròicibh;
Cha 'n fhaod iad bhi stolda,
'S iad an comhnai air mhisg.

Car.
Nach boidheach a spòrs,
Bhi suidhe ma bhordahh,

[TD 216]

Le cuideachda chòir,
Bhio's an tòir air an digh!
Bi'dh mo bhottul air sgòrnan,
Ri toirt cop air mo stòpan;

Nach toirtteil an ceol lium
An cronan, 's an gliogg!
Go 'm bi fear air an daoraich;
Go 'm bi fear dhiu ri baoireadh;
Go 'm bi fear dhiu ri caoineadh;
Nach beag a shaoileadh tu sid!
Ni e fosgaoilt' fear dionach;
Ni e crosta fear ciallach;
Ni e tostach fear briarach,
Ach am blialum nach tuig.

Namh.

Nach dona mar spòrs,
Bhi suidhe ma bhòrdabh;
Na bhi milleadh mo stòrois,
Le gòrralch gun mheas!
Le siarach, 's le stàplaich;
Le briath'ra mio-ghnàthaicht';
Ri spearadh, 's ri sàradh
An Abharsair dhuibh:
Bi'dh an donus, 's an dòlas,
Do chonas, 's do choi'-strith;
'S do tharraing air dhòrnabh,
Anns an chomhail nach glic:
Ri fuathas, 's ri sgannuil;
Ri gruaidhibh 'g an prannadh,
Le gruagabh 'g an trarraing
Le barrachd do 'n mhisg

Car.

Mo ghaol an gille glan èibhinn,
Dh' fhàs go cineadail spèiseal;
Dh' fhàs go spioradail trèadhach,
'Nuair a dhi èiridh an driop;

[TD 217]

Bhiodh do ghillibh ri sòlas,
Iad go mireagach bòidheach,
Iad ag sireadh na 's leoir,
'S iad ag òl mar a thig;
Iad go h aidhireach fonnor,
Iad gun athadh, gun lompais;
Iad go mhaith air an rongais,
'Nuair a b' antlachd an cluich:
Cuid d'a fasan air uairibh,
Duirn, is batt, agus gruagabh,
Dh' aithn't a dhreach air a spuacabh,
Go roibh bruidleir 's an mhisg.

Namh.

Tha mhisg deonai 'n a nàdor,
Lomlan mòrchuis, is àrdain;
Lomlan bòsd agus spàraig,
Anns gach càs air an tig;
Tha i tuair--shreapach, fiaghaich,
Tha i murtaid 'n a h iarbhail;
Tha i dustach, droch-nealach,
Lan do dh' fiabhres, 's do fhriodh.

Go 'm bi fear dhiu 'n a shineadh;
Go 'm bi fear 'n a chùis-mhìo-loinn;
Go 'm aithlise lionor;
'S iad am maoidheadh na 'm pluic';
Tha i tuarrapach foilleil;
Iomad uair an droch oilein;
'S gun do dh' fhuasgladh fa dheireadh,
Ach 's i ba chaireach a mhisg.

Car.

Mo ghaol an cleasaich lùthor,
Fear gun cheasad gun chùna;
Fear gun cheiltinn air cùineadh,
'N am bhi dlùthachadh ris:
Bheireadh tlachd as a mhùigen;
Dheanadh gealtair do 'n diùmhlach;

[TD 218]

Dheanadh dàn' am fear diùid,
Chum a chùis a dhol leis:
Fear a 's fear a 's tigh òst' u;
Fear a 's urbhailteach òrain;
Fear nach fuilgir 'n a ònar,
Ach a bhòilich 's an driop;
Fear tha barranach ceolar;
Crioghoil, càirdeath le pògabh,
'S a lamh dheas air a phòca
'S sgappadh stòrois le misg.

Namh.

A chinn-abhair a chonais,
'S tric a dh' fhaobhaich na sporain;
Fhir nach d' fhaolum an onair,
'S i bhiodh 'g a d' mholadh a bhleid:
'Nois o 's bùanna ro dhaor u,
Tha ri buaireadh nan daoine,
Dol mancuairt air an tsaoghal,
Chum na dh' fhaodas tu ghaid,
Fear ri aithreachas mòr u;
Fear ri carraid, 's ri coimhstrith;
Fear ri geallam; 's cha tòram;
Thug sid leonadh do d' mheas:
Ni u 'm pòit-fhear 'n a striopoich,
Ni u striopoich 'n a pòit-fhear;
'S iomad mìle droch comhail
Tha ' tòir air a mhisg.

Car-

Go b' e thionnsgain, no dh' intrig,
Air ann ionnstramaid phrìosoil,
'S duine gruntoil 'n a intinn,
Bha go h intinneach glic;
Thug o arbhar go siol e;
Thug o bhraich, go ni a 's brigheil';
Thug a prais 'n a cheo-liath e
'Mach roimh chliath na 'n lùb tric;

[TD 219]

Thug a buiddeal go stòp e;
Rinn e 'n tsusbainte còmhlan;
Thogadh slioggach an ròta,
Far fir bhrèoite gun sgridd:
'N donus coinnimh no còmhail,
No eireacas mòr-shluaigh;
Gun do cheileireadh boidheach,
Cha bhi sòlas na measg.

Namh.

Go b' e thionnsgan an aimplisg,
'S olc an grunt bha 'n a inchinn,
'S mor a dhùisg e do dh arg'maid,
'S do dhroch sheanchas marr ris;
Dheilbh e misg agus daorach;
Rinn e breisleach s an tsaoghal;
B' fhearr nach beirte go h aois e,
Ach bàs na naoidheachan beag;
Dhùisg e triobblaid is coimh-strith;
Rùisg e bioddag' an dornamh;
Chuir e piobar fa 'n deobhnachd,
'Nuair a thoisich a mhisg:
Cha chùis bhuinnig a leanbhainn;
Ach cùis ghuil agus fhalamhaich;
'S a chaoi cha 'n urr u 'g a sheanchas,
Cia mar dh' fhalbh do chuid leis.

[TD 220]

ORAN le Issachari M'Aulay.

I.

'TA mo chri' mar chuaintin,
Air bheil mulad a's bruidlan air snamh,
Gur e tròm cheist ma lean nan,
Ma thròmghalair a's m' easlainte ghnadh,
'Ta ma shuilin gù silteach,
Ma dheoir tùittim mar uisge gù làr,
'Ta leanndù' air mo bhuaridh,
Bhuin ma chadribh 's ma shuain dhim 's ma phramh.

II.

Mo n righinn og aluinn,
Bainri no n uile mhnai 'ta fo n ghrein,
Ann n deasachd 's an eolas,
Ann n tuigse 's a faolam 's a n ceill,
Ann n geineamnachd 's a mioltachd,
Ann m bainteachd gun mhiruin le ead,
Gragh neo choitechiann 's dimhir,
Neo-lochdach gun ghiamh a's gun bheud.

III.

Caite na ghinadh fo' fhathas,
Na dh' fhisrich riabh madhas na mnai,
Nach d' thug durachd dhi diamhar,
Agus umhlachd dhi fianaisuibh chàich,
Mar ghrein misge na reùltin,

Gheug sholàis thair cheud thuair bàr,
Gur e gathan no ghreine so,
Shrachd mo chri a's reub e chom bais.

IV.

O nach d fheud riabh aon duine,
Eolas iomlan no cruinne chur sios,
Ann a sgrìobhidh na littir,
Ni modh ranuig thuigs air a thrìan,

[TD 221]

Dhomhsa 's ladronn 's a's dàn,
Tìochd air annas na mnà 's air a gnìomh,
'Ta na saoghal beg cuimair,
Ann a nadair gun choimas ann dì.

V.

Ga bu leum ùdarachd ghalen,
Urlàbhraidh gach scoilte ro àrd,
Bu ro mheanmh leum mo chòmas,
Air do dheanaibhsa fòllais an dàn,
Ach ma m' pìlear sa 'n àth me,
'S mor gur fearr a bhi baite air a t' shnamh,
Bho is onair snach mùlad,
Leum do mholadh bhod mhùllach gud shail.

VI.

Dhàs air rioghinn na 'n oig mhna,
Cùl sgiamhach fhùil chòrnach nan cuach,
Ciabhach càmlùbach casluch,
Sniomhach cammagach dreach bhui gach dual,
Bàr gasda chuil oir bhui,
Mar dhreach theudinn is ceolmhora fuaim,
B'eibhinn fhaicinn ga sgaoleadh,
Is fiamh laista na greina mad chluais.

VII.

A ghnuis ainghelionta mhion gheal,
Gun antlachd gun mhithlachd gun mhod,
Mala chaol is glan cummadh,
Charaiche nador a thùrrad gun chòrr,
Ròsg màll is dearchd lionta,
Leis a mealltear ard rioghrìdh na h' Eorp,
Gruaidh chorcora mhìn dearg,
Ghluais m' osnuibh fo iùnagh an t' shloi.

VIII.

Fuaim orghan na fiola,
Ceol torghan na piob is nan teud,
Cha do sheinn duine riabh misic,
Na beinnis mar phiobaibh do chleibh,

[TD 222]

Ceol sibhrin fìor shitha,
Teachd o unnaig mhìn chruinn deirg do bheul,
Bilibh bla briarach aluinn,

Aig a rioghinn is cnaimh gheila deud.

IX.

'S cheart cho geila do bhràghead,
Ri cànach no trà-shneachd air geuge,
'S corach fionallt na tùlich,
Dh' fhas na mulain air mullach do chleibh,
Bòsa mìn fàda bàna,
Meoir ghrinn chaol ga 'n àthbhaist cur grèis,
Air soidagh le h or-shnain,
Dealbh iomhadh gach eoin as gach eisg.

X.

Slios seimh mar an cànach,
Corp seadoil mar eala air an t' shnàmh,
Calpa crùinn ann a 'n steimin,
Traigh etrom is cumadh air sail,
Mar a samhail do mhor chuis,
Cha 'n aithne dhomh còr ort ri ràdh,
Cha bheig is cha mhor ù,
Ann 's gach aon ni gu leor ort gun bhàr.

XI.

Nam bidh na h ùrad aig cach ort,
Sa tha agamsa ghradh air do neol,
Cha bu rabhart gun mhearachd,
Leo mi labhairt mo bhairil 's mo ghlòr,
Ach na creideadh iad firinn,
Cha treiginn air mhiltin ù 'n òr,
No air airgiod na 'n insibh,
Do bheadradh do dhiosleachd 's do phog.

XII.

O nach caochladh tu aigne,
'S nach claonadh tu ad chaidraibh 's ad ghaol,
'S nach feudein bhe rè riùt,
Mar lùthageadh cleir dhùinn mar aon,

[TD 223]

B' fhearr leum bhi gun eiridh,
Fo thalamh ann a 'n Ephaid nan craobh,
No an riochd na Greiga,
No measg thùrcach gun fholmunn gun chaomh.

XII.

Ni mi noise comhdhùnadh,
Agus cùirim ri tùrsa gù bràth,
Ni bheil siochaint am aigne,
O 'n nach meall mi do chaidraibh 's do ghradh,
On thug ù làn uath dhamh,
Gun mo chuir ann sa 'n uaidh deis mo bhais,
Bidh mo chriodh mar chuantaibh,
Air am bheil mùlad is bruaillan air snamh.

MARABH-ROINN le Mac fir Ardnabiadh ann an leabadh a bhaise.

I.

DUISG a choluinn o do chadal,
Is fhad an oidchè dhuit do shuain,
Gun chuimhn air an t shlighe mu 'd choinne',
'S olc dhuit an communn a fhuair;
Communn eiddir ù san saoghal,
Cha bhaoghala chumail ceart,
Mu dheabh a choluinn a sàth,
Bi' aithrachais an la' nan leachd.

II.

La na leichd a caoil a cuingè,
Is m'or nar cunntas ri thoirt bhuainn,
'S a mhiad dan d' roinn sinnea dh eacoir,
Is ann ar n eadain fein gu m buail;
Buailidh striopachas agus pòit,
Buailidh mionnain mor agus fearg,

[TD 224]

Is sin an la a's leor a mhiad,
Gar an leir è an diugh ach meanbh.

III.

Cha leir leis an duine a lochduine,
Cha leir leis an t ochdabh part,
Gam bidh e ga leassachadh tric,
'S cha saoil e gun d' thig am bas;
Am bas sin a thagainn air bhrath,
A's nach cleithir nur thig a nuair
Cha n fhàth subhachas nar toisg,
Dhuinn 's olc gach lochd da 'n d' fhuair.

IV.

Gach lochd da 'n d'rinn sinn air thalamh,
'S aithrach dhuinn an lathair dhè e,
Mu dh' thagrair oirinn trian na cuis,
'S adbhair da na'r cuir ampèin e;
A ghite sin a luthaig u oirnn.
Na thuisgsè na chuimhnè na chèill,
Go 'n cathair sid leinn gu bàs,
Bhidh bristeadh air tfhaintaibh fein.

V.

Faintaibh bu choir dhuinn a chumail,
'S iomarlach a roinn mi 'n cleachdadh,
Mo ghnìomh 's mo labhairt an conuidh,
Cuir an aghaidh coir as ceartais;
Gun a threig mi na h oibre a b'fhear,
A's thug mi sàth na cholliinn chlith,
A's mu dh' thagrair oirnn trian na bha,
'S olc a tharlads duinn a ris.

VI.

'S olc a tharlads duit a bhochdain,
I's olc leat t olc a chuir os naird,
Air mhiad an t shannt tha do chorpain,
As air ghaol soichd a chuir air làr;
Air mhiad dan cruinnuich u 'naon ait,
A chuid na mhaoine na thàin,

[TD 225]

Cha d' theid leat a bhàr an t shaoghail,
Ach ciste chaol na n tri chlàr.

VII.

Fhir a dh'orduich mac am bròinn,
Slat an coill is feur am fasich,
Cuir Dhe m' inntin dhuit an cèill,
Bhidb cuimhnach ort fein re m' laèthaibh;
Gach la fad sa bhidhis mi bhòs,
Dian sè cuimhnach mi air mo leas,
A' tha air do chomas a luaths,
Na bheireadh bho fhuachd gu teas.

VIII.

A chum s gu n deanamid da reir,
Dianamid t fhaintaibh fein a lorg,
Ann's gach nì bhidhis mi na fhèim,
'Is tu fein a d fhurtaichis orm;
'Is tu d fhurtaichis orm a ghna,
Ann 's gach cas an raibh na 'm bidh,
A's mar ghleidh ù mi fathaist slan,
Soilleireich domh raid air dha thìth.

IX.

Dean domh raid air mhàth m' anaminn,
Raid air leanamhuinn a cheartais,
Seol dhomh air mo bheath shaoghalt
Chumail saorbha lach bho n' pheacadh;
Cum mi bho obbaira gun iochd,
A's fiamhail furrachail roimh lochd,
Or cunntidh Dia dhuinn air gach achd,
Ciall a's cuimhne a bhidh nar corp.

X.

'S olc a tharlads duit a chorpain,
'S beg t honair an la mu dheiradh,
Nuair a dhèilads riut an t anam,
Cha n fhear ù na gach talamh eile;
Is 's greittidh leis an duine bheo,
Bhidh ga d' choimhead do scleò marbh,

[TD 226]

Cha n ionadh sin is' beg do speis,
As deistanach a bhidhs do dhealbh.

XI.

Tionntaidh do shùile cùl air aghaidh,
A's fasaidd do dhèud na cnaimh dubh,
Cailleadh tu do mhaise shaoghalt,
Caochlaidh tu do dhealbh 's do chrùth;
Fasaidd do chrùth glasdaidh uaine,
Fauraichidh do cheann 's do chosan,
A's tilgear do choluin gun speis,
'S a chrèith bho n d'thanadh tu n toiseach.

XII.

A thì mhor sa Dhomhnich fheartich,
Thìr a cheartichis gach aon ni,
Miadaich mo mhath 's beagaich m' eacoir,
Fad mo cheili ann san t shaoghal;
Gus an ceadach leat mo ghuidhe,
De'n t shlighso tha air mo chloidhe,
Mun dealaich mo chorp ri m' anam,
Dhia dean aithrach mi 's gach aon ni.

XIII.

Ach a dhuine an d thug ù n aire,
Dha na peachanain 's a chiur ù,
Mo mhoghaich u fa'st do d' ghalair,
A's tim dhuit teannadh ri tùirse;
Treig an coddal sin air t' aire,
Teann ri aithrachais 's ri urnaigh,
Mu 's lugh le d' mhaith na le d' dholaidh,
'S tim dhuit a choluinn bhidh duisgadh.

[TD 227]

ORAN na Fineacha gaidhealach le Ioin dubh mac Ioin mhic Aillein.

I.

'SI So 'n aimsir an dearbhar,
An 't argannach dhuinn,
'S brass meinmnach fir alabin,
Fo 'n armaibh air thus;
Nuair dh' eiris gach treun laoch,
Na 'n eideadh glan ùr,
Le rùn feirge agus gairge,
Gu seirbhais a chruin.

II.

Theid maithaibh na gallteachd,
'Gle shanntach sa chuis,
Gur lionmhor each seang-mhear,
A dhamhsas le sunnt;
Bidhigh sasannich cailte,
Gun tainge dhoibh ga chiunn,
Bidhigh na frangich na campaibh,
'Gle theann air an cùl.

III.

Nuair dh' eiris clann Domhnuill,
Na leomhuinn tha garg,
Nam beo bhèthir mhor leathann,
Connsponeich gharbh;
Luchd seasuibh na còrach,
Ga 'n ordiugh lamh-dhearg,
Mo dhoigh gu'm bu ghòrach,
Dhaibh toiseachadh oiribh.

IV.

Tha Roiche a's Rosich gle dh' eonach,
Air teachd nar ceann,
Barraiche an treis seorsa,

Tha 'n comhnuidh a measg nan gàll:

[TD 228]

Clann Donchaidh cha bhreug so,
Gu n' eiridh libh ann sgach am,
Mur sin is clann Reabhair,
Fir ghleasda nach eisd bhi annt.

V.

Clann Naba an seorsa,
Theid boigheach fo'n triall,
'S glàn comhdach a chomhlan,
Luchd leonadh na fiadh,
Iad fein a's clann Pharlain;
Dream ardanach dhion,
'S ann a b' abhaist gàr 'n airibh,
Bhi m' fabhar shiol chuinn.

VI.

Na Leodaich am pòr glan,
Cha b' fholach n'ar siol,
Dream rioghail gun fhotas,
Na gòrsaids 's na sgiath,
Gur neart-mhor rò eolach,
Air n'ar 'n oig-fhir 's n'ar liath,
Gur e 'n cruadal n'ar dualchas,
Se dh'fhuasgail oiribh riamh.

VII.

Clann Ionmhuinn ò 'n chrethach,
Fir ghle ghlan gun smùr,
Luchd na cuilbhair gleusda,
N'am feimaidh nach diult;
Thig Nialaich air saile,
Air bharchdhidh na sùgh,
Le 'n càllach luadh làn-mhor,
Bho bhaghan nan tùr.

VIII.

Clannilleoin on Dreoilinn,
Theid sanntach 's an ruaig,
Dream a chlossadh ainneart,
Gun tainge choisin buaidh,

[TD 229]

Dream rioghoil do chiosaichte,
Nach striochdha don t' shluagh,
'S iomad mìle deis-dìreach,
A bheir intinn dhuibh suas.

IX.

Gur guineach na Guimhnaich,
Nàm bristaidh cheann,
Bhidh cnuachdin ga 'n spuachdagh,
Le cruadail air lann;
Dream uasal rò uàbhreach,

Tha dual dhibh 's n fhrainge,
'S ann o Dhiarmoid do shiolaich,
Por lionmhoir nach gann.

X.

Tha Stewardaich ùr ghlan,
Na fiurain gun ghiomh,
Fir shùnntach na lù-chleas,
Nach tionntaigh le fiamh;
Nach gabh cùrum roimh mhùseag,
Cha b' fhùì leo bhi crion,
Cha bu shùgradh do dhùghaill.
Cuis a bhùin dhibh.

XI.

Gur lionmhuir lamh fheumaidh,
Tha aig Eobhann Loch-iall,
Fir cholganda bhorganda,
S' oir dheirga gnìomh;
Jad mar thoilbheum air chòr-ghleus,
'S air chon-fhadh rò dhian,
Se mo dhuilsa nam rùsgadh,
Nach diùllt sibh dòl sios.

XII.

Clann Mhuirich nach sòradh,
A chonnspairnn ud ial,
Dream fhuilteach gun mhor-chuis,
Ga 'n coir a bhi fial;

[TD 230]

Gur gaisgoil fìor sheollta,
Ar mor theanal cheud
Ni sibh spollta a's feolach,
A shroicheadh fo'n ean.

XIII.

Tha Granntaich mar a b' abhaist,
Ma bhraidh uisge spe,
Fir laidear ro dhaichail,
Theid dàna ann 's ann streup;
Nach iar cairdeas no fàbhar,
Air namhaid fo 'n ghrein,
Si n'ar lamhach a dh'fhàgas,
Fuil bhlà air an fheur.

XIV.

Tha Frisealaich ainmoil,
Aig seanchaibh nan crìoch,
Fir gharbha ro chàlma,
Air fearg cha bu 'shìth,
Bha Cattaneich foirmoil,
Si n, armach a miann,
An cath gairbheach leir 'n arma,
A dhearbh sibh n'ar gnìomh.

XV.

Clann Choinnich o thuadh dhuinn,

Luchd bhuannachd gach cios.
Gur fuasgaolteach luath-lamhach,
Air m uaislin sa 'n strì;
Gur lionmhar n'ar tuaith-cheathernn,
Le bualtain do nì,
Thig sluagh dùmhail gun chùnntas,
A duthacih mhic-caidh.

XVI.
Nios o chuimhnich mi m' iomroil,
'S fath iùntrachin iad,
Fir chunnbhalach chuimaite,
Ni cùirmseadh le 'n làimh;

[TD 231]

Nach dean iumlas mu aon-chuis,
Chiunn iunntais gu brath,
Gut muirneach ri 'n iomraidh,
Clann Fhiunnlaidh bhra-mhàr.

XVII.
Thig Gordanich 's Gremich,
Grad gleusda as gach tìr,
An cogadh Riogh Thiarllais *,
Gu'm bfheumail dha sibh;
Griogaraich nan geur-lann,
Dream speisoil nam pios,
H'ar lium gu 'm bi 'n ea-coir,
Nuair dh' eighidh sibh sios.

XVIII.
Siosalaich nan geur lann,
Theid treun air chul arm,
'Nalbainn san 'n Eirinn,
Be air beus a bhe garg;
A' nam dol a bhualadh,
Be 'n cruadal air càlg,
Bu ghuineach n'ar beumna,
Nuair dh' eiridh oiribh fearg.

XIX.
Nam bidh gach cùrridh treun-mhor,
Le cheil sa nam,
Jad air intinn dhirich,
Gun siaradh gun chàm;
Jad cho chinnteach ri aon-fhear,
'S iad tiach air a gheall,
Dh'aindeoin museag nan dù-ghall,
Thig cuis thair an ceann.

<eng>* Charles First.<gai>

[TD 232]

ORAN roinneadh do dh'Eachonn M'Illeoin Triath Dùbhart a mharbhadh ann
Inmherceatain.

I.

ACH ga grianach an latha,
Gur cionail an ràdhaid,
So tha misa ga ghabhail,
Dhios an tùir an raobh m' aighair,
Is mac mor mhic-Illeoin,
'S e gun sugradh na luaidhe,
Snach eil e ri fhaithinn na shlainte.
Snach eil e, &c.

II.

Ga bu chruaidh leum mo chairdin,
An là ud gam fhagail;
Cha 'n iad tha mi' gairibh,
Ach mu bharannta làdair,
Agus t'fhearonn gun aitach,
Fhir thug fortan le cairdeas gun sgreing dhomh,
Fhir thug, &c.

III.

Dhomh bu' deachdair toirt thairais,
Lùb ùr nan sùl meallach,
'S na càlpana geala,
'S na deudach chùr anail,
Tha u shinnsiribh na fear nach rabh sgàthach.
Tha u, &c.

IV.

Mac ù b' uaisla o Shir Lachlinn,
O inghin Ruaraidh na brattach,
Chuir ù buairidh air maigne,
Agus deoir air mo rasgaibh,
Chuir mi m'uaislin an leabachin tamha.
Chuir mi, &c.

[TD 233]

V.

Odha Ruairaidh na seang-each,
Ceann mo lòin ri uair 'm ainnis,
Bha diol gruaig air mo leanuibh,
Cùl cùachach na cam-fh'àlt;
Mar fheornnein no charaibh,
Stu bu mhor-chuisich seala,
Gum bu Ri ù measg barrach fir Alba.
Gum bu, &c.

VII.

S' iummead searchin osbàr,
Na t' aghaidh shiobholta bhan-gheil,
Gnuis fhlàthail gun ghreann ort,
Gun rabh gruaidhin an 'n armuinn,
Cho dearg ris an scarloit,
Ga rabh gliocas is cairdeas gun annamoich.
Ga rabh, &c.

VII.

Ach a Chrìost is maith 'm fhùllan,

On rinneadh leat fuirrich,
An sa bhlar an robh a cùmmeasg
Mhic an armuinn tha muillidh,
Bha do thaobhsa làn bhuillinn,
Slag so sgìodh mi ri tuirridh mo chairdin.
Slag sa sgìodh, &c.

VIII.

Thuit mo chomhalta tàppuidh,
Fo Bhaile na faiche,
Lan cruadail le gaisgaidh,
Ga bu chruaidh leum mar thachair,
Cha ne sin tha mi ag'achain,
Ach an squirsa thuair Eachonn roimh naimhdain.
Ach an, &c.

[TD 234]

IX.

Caite an d' rùgadh nan d' àraich,
Nan a ghinneadh mac armuinn,
Persa dhuine thug bàr ort,
Nuair a ghlaca tù 'n spainteach,
Chruaidh chùranta laidair,
Sa chuirre tu failte air do chambo.
Sa chuirre, &c.

X.

Gad thigidh fir suinnairt,
Clann Ioin o 'n rùtadh,
Clann Chammeron nach diultadh,
Le 'm boghachaibh cul bhuidh,
'S le saigh 'te gu siubhlach,
Bhi gach bonaid ri umhlachd gam luaidhsa.
Bhi gach, &c.

II.

Ga bu dumhail am feachd iad,
'S iad criunn air aon aiche,
'S mo ghradh a theachd seachad,
Bu leat urram gach maisea,
Mac Mhoire chuir dreach ort;
'S mairg mathair ga mac u,
Na muimheadh rinn 't àltrum,
Na chunnairc cur seachad na 'h uir ort.
Na chunnairc, &c.

XII.

Gur mis th' air mo sgàrradh,
Mun chuir th' aig gàllaibh,
Odha Ruaraidh na leanaibh,
Dàlta dileas mo shean-athair;
Bha u 'n cairdeas mhic Càlean,
San Rìogh bho no pannaidh,
Bha gu cialladaich càrroidach ainamail.
Bha gu, &c.

[TD 235]

ORAN le Inghin Alastair ruaigh do Mac Leod.

I.

CHA sùrd codail,
Rùns air maignadh,
Mo shuil frasach,
Gun surd mac-nuis,
So chùirt a chleachd mi;
Sgeul ùr ait ri eisdeachd.

II.

'S trom an cùtrom so dhrùidh,
D' fhag mo chùislain an lùs,
Stric snigh mo shuil,
A tuitam gu dlù;
Chail mi uichair mo chuil:
Ann a cuideachd lùchd chiul:
Cha d' theid mi.

III.

Mo neart 's mo throir,
Fo thasgidh bhord,
Sàr mhac mhic Leod,
Nan brattach sroil,
Bò phailt ma'n or,
Bu b bhinn-caismachd sgeoil;
Aig lùchd astair,
Is ceol na h earain.

IV.

Co neach ga'n eol,
Fear t fhasain beo,
Am blasachd beoil,
'S am maiseadh neoil,
An gaisgidh glois,
An ceart san coir;
Gùn aircais na scleò feilidhe.

[TD 236]

V.

Dh' fhalabh mo solas,
Marbh mo leodach,
Caloma cròtha,
Meanamnach rò ghlic,
Dhearbh mo sgeoilsa,
Seanachais eolais;
Gun chearb folam,
Dealbhach rò-ghlan 't eagaisg.

VI.

An 'treas la do'n mhàirt,
Dh' fhalabh m'aighir gu brath,
Bi sùd saighaid ma chraidh,
Bhi ag amharc do bhais,
A ghnuis lathasach ailt;
A dheagh mhic rathail,
An armùin eachdach.

VII.

Mac Ruairidh reach mhoir,
Uairich bheachdail,
Bo bhuaidh leatsa,
Dualchas farsing,
Snuaidh ghlaine pearsa;
Cruadail 's smachd gun e a coir.

VIII.

Uail i's aitis,
Sann uaite gu faite,
Ri uair ceartis,
Fuasgladh focail;
Gun ghruam gu lasan;
Gu suarce snaiste reasante.

IX.

Fo bhùird an cistidh,
Chaidh grùnt a ghliocais,
Fear fuidheanach misail,
Cùilamach gibhtiol,

[TD 237]

An rabh clù gun brisidh;
Chaidh ùir fò lic air m' eadail.

X.

Gnùis na glainne,
Chùiradh sùnt air fearibh,
Air each crùidheach ceannard,
'S lànn ùr thanna ort,
Am beart dhluth dhaingin:
Air cùll nan claunn-fhalt teùd-bhuidh.

XI.

Siomadh fear ain noil,
Is aoidh is lùchd eallaidh,
Bheir turnnuis tammul,
Air crùintidh mhalairt,
Air iùl 's air ainne,
Bo chlàidh gun athris bhreug è,

XII.

B tù u sìthamh charid,
Ri' am tighean gu bhail,
Oil dion aig fearabh,
Gun strì gun charraid,
'S bò mhian leat mar-ruit,
Luchd insidh air annais sgèùladh,

XIII.

Bu tric aoidh chairdean,
Gùd dhùnn adhmaoir,
Suilbhair àilteach,
Cuilm-mhoir stàtoil,
Gun bhuirb gun ardan:
Gun duilt air mhàl nan deirceach.

XIV.

Thù a shliochd olaghair,
Bo mhoir moraghail,
Na seol corabhean,
'S na corn gorm-ghlas,

[TD 238]

Na ceol orghain,
'S na seod bo bhorb ri eigean,

XV.

Bha leath do t' shloinidh,
Ri siol cholla,
Na cise tromadh,
'S na pios soiller,
Bhò choigaibh Coinneachd,
Bò lion-mhor do luingas breid-gheal.

XVI.

Siomadh gàr dalta,
Is mnai bhas-bhuailt,
Ri la taisgidh,
Cha 'n ath aitis,
Do 'd chairdinn t fhaicsin,
Fò chlàr glaisde,
Mu thruaidh chreach an teug sinn.

XVII.

Inghinn Sheimais na crùn,
Bean cheilidh ghlann ùr,
Thùg ì ceud ghradh ga rùn,
Bu mhòr a' th' oabhar ri sùnt,
Nuair a shealadh i 'n ghnuis a ceilidh.

XVIII.

Si fhras nach cuinn,
A thainig as ur,
A t shraichd air seoil,
Sa bhrise air stùire,
'S air cairt mhaith iùil,
Sar taichea chùil;
'S air chaidraibh cùil,
Bhiodh again ad tùr-eabhin.

XIX.

'S mor an iùntrain tha ùain,
Air a duinadh 's an uaigh,
Air cuinneadh is air buaidh!
Air curam 's air 'n ùail;

[TD 239]

Sàr sugradh gùn ghruaim:
'S fàd air choimhne na thuair mi fein dheith.

ORAN do Inighin fir Gheamboill.

I.

MOCH air maidin 's mi lann arsnail,
Tha mi 'g achdain m' iundrain,
An aite cadail air mo leapadh,
Carachadh 's tuinta,
Nan faithin ceid gun reachan graid,
Am still gun stad gun aon-tamh,
A dhios aite am fiosrach càch,
Gu bheil mo ghraidsa n Gheambail.

II.

'S ga fad air chuairt mi 's tamail b' fhuaim,
An aisling bhuan so dhuisg mi,
U bhi agam ann am ghlaicibh,
Bhean bhon tlachdar sugradh,
A dhaindeoin buinnig 's fada m' fhurach,
Ann n iumal dùcha,
O chòin a chial gum be mo mhian,
Bhi an dhuidh a trial gad tuisigh.

III.

Tùinsaidh theid mi nuair a dh'eiris,
Mi gu h eatrom suntach,
Gach ceim do'n t shlithidh dol ad rithich,
Bi mo croidhe sùgach,
Mu mhian bhi geart-uair air bheag cadail,
Ann ad chaidribh greannar,
Mo dhuil gan chleth le dùrachd mhaith,
Gur h'e mo bheatha teann ort.

[TD 240]

IV.

Ach oigh na maise a's or-bui falt,
'S do ghruidh air dhreach an neonain,
Tha eidigh grinn mu bheul do chinn,
Stu beul bho m binn d thig oran,
Rosg tana càoin fo'd mhala chaol,
'S do mheall t shuil mhion ga seola,
'Sin teirc tha 'd t eudan ghreas gu h'eug mi,
Mar tabhair cleir domh coir ort.

V.

Gun choir air fheatain oigh na feile,
Gres mi fein gu ann lamh,
Thuair u n iasad buaigh bho dhearmid,
Tha cur ciad an geall ort,
Ciochin geala air uchd meallidh,
Mian gach fear nan sealltain,
Do chionn fallaich h' air mo mhealadh,
'S e na eallach throm orm.

VI.

Tha ruin na fear fo d' ghuin am falach,
Seang chorp fallain soundach,
Slis mar eala cneas mar chanach,
Bho chion tammil m'iuil ort,

Bho cul do chinn gu sàil do bhuinn,
Stu damhsa grinn air urlar,
Mi bhi taribh 's gun tu laithir,
Gres gu lar mo t shugradh.

VII.

Mo shugradh air chèall 's dul, ruit mar bhean,
Oigh na chiabh glann faineach,
T'aon bhirollach geal trom-chest nan fear,
'S uasail an t'ion ban Riogh,
Tha seirc i's beusan tlachd 's cèatibh,
Mar ra cheile fas riut,
Do ghaol gach lo so rinn mu leòin,
Cho mor s nach th'eòl domh àribh.

[TD 241]

VIII.

Cha n eol do aribh trian do' t'ailichd,
Gus don bhas gun gèil mi,
Cealidh cluitach beusach muirnich,
Cead fear ur tha n deidh ort;
Biodh àirnin bruit aig pairt do'n cuinntagh,
Gach la ga'n duilt u coimhneas,
Biodh slaint as ur le failte cùil,
Aig neach dheò lùb san roin ort.

ORAN muirta Ghlinn Comhann, leis a Bhard Mhucanach.

I.

MILE marbhasg air 'n t' shaolghail,
Tha e càrach mar chaochladh nan sìon,
Ni nàch gùidheadh mìd fhaotin,
Mar na sruthaibh ag aomadh a nìos;
Si chneamh fein thar gach aobhar,
Bhis gach duine ga chaoneadh 's e tinn,
Breith mhic samhain air soidhin,
Teachd a ghleachd rinn a thaobh cul, ar cinn.

II.

A Riogh fheartich na greina,
Tha 'n cathair na feileadh dean sìth,
Ri clann an fhir a'bha ceàtach,
Nach bu cholltach ri fèileadh fir chrion;
Nuair thogda leat bràttach,
Crainn chaola fraoch daite agus piob,
Bhi mhna gaoil le fuaim bhàs,
Caoidh laoch nan arm sgaiteach san strì.

[TD 242]

III.

Gun raobh aignie duine-uasail,
Aig a bhaile agus uaith ann ad choir,
Cha bu gheura gun tùigse,
Bha su' bheul bu neimh thùiteamach glòir,
Ceann na ceille 's na cùideachd,

Rinn na h' eacorach cùspair do t'fheoil,
Cha b'e 'm breugair a mhurtadh,
Aig luchd shec didh nam plùicin air stòl.

IV.

Ach duine mòr bu mhaith cumadh,
Ba neimh sgàtheach an cùridh ghiomh,
Bha raobh bar aig mac dùine ort,
Ann an ailleachd san urigleadh cinn,
Ann sa bhlar bu mhaith t'fhuireach,
Còsnadh làrach is ùram an Riogh,
Mo sgreid chraiteach a fulachd,
Bha 's tigh chlaridh 'm bigh fùran nam pios,

V.

B iad mo ghradh na cuirpe gheala,
Bha gu fiùghantach fearoil neimh chrion,
Smarraig a chunnarc ar'n uaislain,
Dòl fo bhinn a luchd fuatha gun dìon;
Ach nam bidh-maid nar 'n armaibh,
Mun do chrùinneach an t'shealg air an tìr,
Gun raobh còtachin dearga,
Gun dòl tùilleadh dh'armalt an Riogh.

VI.

Cha b'e cruadal an criodh,
Thug dhoibh buanteachd air buidhinn mo rùn,
Tilgidh luaithe na cithaibh,
Sùd a chùis a bha mishealbhach dhùinn;
Eidir uaislain a's mhithaibh,
Gun raobh bhuaidh ud rùigh ornn bho thùs
Bu linn toiseach na slighe,
Bhiodh na sluaisdin fritholadh dhuinn.

[TD 243]

VII.

Cha bi sùd an fhùil shàlach,
Bha ga taomadh mun talamh fa ghleann,
Sa liùghad ùmigh mar ghearran,
Bha cùir fùdair na dheannuibh mar ceann;
A Riogh dhùlaich na'n ainghail,
Gabhsa cùrum dar 'n anam a's sibh thall,
Chaidh ar cùnntas an tànaidh,
Le garbh dhùsgadh na malairt a bhann.

VIII.

Thrùs do chinneadh ri cheile,
Dheanuibh coinne 'n de ann sa'n dùnn,
Cha d' aithrais ù sgeula,
Fhir a b'uradh a reiteachd gach cuis;
Eitag dhaingin an sgeath ù,
Sam baranta treun air an cùl,
Biodh la eile ga reiteach,
'S misa drùit ann a'n cistè sa n'uuir.

IX.

Gu bheil misa fo mhùlad,
Bhi 'g amharc air gùna air steill,

Sàr ghiomanaich ùllamh,
Leis an cinneadh an fhùil ann sa bheinn,
Ann a frìth nan damh mùllaich,
Far an deantar libh munasg air seilg,
Ga bu tric sibh gan rùsgadh,
Cha d'iar sibh riamh cùntas nam bein.

X.

Cha bu sgàthairin gealltach,
Bhiodh a mùitheagh an gaisgaidh gach la,
Tha sa 'n eilan nan càdal,
Nach duisg gù sa faichdear am brà;
Luchd dhireadh na'n Eitbheann,
Le cuilbharin gleusda air an laimh,
Slionar fear nach drinn eiridh,
Bha na ghiomanach treun air a'h ear.

[TD 244]

XI.

Cha d'fhuair sibh riamh leigh,
A leitheas na'n creuchd gun bhi slan,
Càll na fala fo'n leintibh,
Bha na fir bu mhor feile ri luchd dàin;
Nam b'e comhrag na feinne,
A bhig eidar sibh fein 's clanna gàll,
Bhìgh eoin mhollach an t'shleibhe,
A gairsinn salach air creubhagan chaich.

XII.

Slionar fear tha toirt scannail,
Do'n Tighearn òg th'air an fheronn so thàll,
Eidir ceann locha Rainach,
'S rùtha shleite 's bùn gharai nam beann,
Bha u t'fheichibh gle dhaingin,
Far an eisdigh rid theanga 'n cainnte,
Mar ùrabal peacaig an tàruing,
'S mar ghath reubhadh na n'arrach gu càll.

XIII.

Lèam 'n stuir far a claigin,
Le muir sùigh 's gun sinn achainteach dho,
Dhalb na croinn 's na buill bhearte,
Is leig sinn uallach na slaite air a sgòad;
'S bochd 'n dusgadh sa mhadinn,
So thuir sinn gu grad a theachd oirnn,
Ma gheibh sinn uine ri fhaichdinn,
Beir sinn fuchda munseach air a chlò.

[TD 245]

MARBH-RANN Uisdain a Baile Shear.

I.

GUR geur an gath, gath an aoig,
Nar taobh a dh' fholaich a ghuin,
Nar dh' fhuadaich e uainn na suinn,
Sgeula 's cruaiigh ri innse 'n diugh.

II.

Nar thugadh ar ceann prìosail uainn,
Gur mi fhòrtan cruaidh a thann,
Cach a bhi tearnadh co chass,
Sa thearnadh a chlach leis a ghleann.

III.

Am fìor ghaisgich aig dol fìe lic,
Mum b' iargainich iomadh neach,
Sàr chuirri a chaisgidh toir,
'S nach cuirridh òb ob air ais.

IV.

Duinne scartail tapai teomagh,
Duinne seigheir ann 's gach beairt,
Labhradh an fhirinn le grunn,
'S cha bi 'n teanga leam 's leat.

V.

Gur mise chunairc an uair,
Gum b' urramach do t shnuagh 's do dhreach,
Fear fearrail bu fhilathail gnìus,
Amharc na sùl nach ro tais.

VI.

Duinne fearrail a dh' fhas cruaidh,
Duinne 'n ro cruadal 's smachd,
Duinne 'n ro iochd agus truas,
Gu fuasgla air fear na airc.

[TD 246]

VII.

Duinne 'n ro smìor agus sgoinn,
Duinne nach ro foill na bheachd,
Nach buailidh a bhuille-chuil,
'S nach gleithidh mi-ruin do neach.

VIII.

Craobh a ruisgidh air gach taobh sinn,
Craobh nach do ghulain a meas,
Cha 'n fhan ar luchd aoise beo,
'S cha d' thig ar daoine òg a ris.

IX.

Sealladh mid a noise air Dia,
'S cinntich a chrìoch dhuinn m bàs,
Ruithidh mid an cursa rèith,
'S iarradh mid mac De mar gheàrd.

ORAN luaidh no fucaidh.

LUINEAG.

Holibh o iriag o ilil o,
Holibh o iriag o ro thi,
Holibh o iriag o ilil o,
Smeorach le clann,

Ranuil mi.

GUR a mise a smeorach chreggach,
An deis leim far cuach mo nidein,
T'sholar bigh do 'm iannabh beaga,
Sheinnim ceol air bàr gach bidein.

Holibh, o, &c.

[TD 247]

II.

Smeorach mise do chlann Dobhnuil,
Dream a dhitigh 's a leonadh,
'S chaidh mo chuir an riochd na smeoraich,
Gu bhi seinn 's a cur ri ceol dhoibh.
Holibh o, &c.

III.

Sa chraig guirm a thogadh mise,
An sgiorachd chaisteal bhuiribh nan cliar,
Tìr a ha daonan a cuir thairis,
Le tuil bhainne meala 's fion.
Holibh o, &c.

IV.

Sliochd nan Ieun fo 'n chaisteal tioram,
'S bho eillean Ionan nan Gallan,
Moch i's feasgar togbhar m' iollach
Sein gu bilich milish, mealach.
Holibh o, &c.

V.

Ha mi don ghùr rioghail luachach,
'S ma' Ieun fhaodain a nead uasail,
Ghinidh mi gun chol gun truailleadh,
Fuidh sgiathaibh Aillein mhic Ruairi.
Holibh o, &c.

VI.

Cinnidh glan gun smùr gun smodan,
Gun smàl, gun lua rua gun ghroddan,
'S iad gun ghìmh, gun fheal gun 's odan,
'S trein am buil an tiugh nan trodan.
Holibh o, &c

VII.

Cinnidh rioghail h'ear am buantachd,
A mire mhearagh na cruaghach,
'S daoiman iad gun spàr gun truailidh,
Nach gabh stùr gne smàl na rua-mherig.
Hoilibh o, &c.

[TD 248]

VIII.

Cinnidh mor gun bhosd gun spàran,
Suairce siobhailt gun rapal,

Coimhneil aithnideil ri cairdin,
Fuiltich faobharach ri nabhaid.
Holibh o, &c.

IX.
Ranalaich nan òr chrias tagach,
Nan lurach nan sgia is nan clogaid,
Heid a sios gu gunnach dagach,
Na fir ghasa shundach chogach.
Holibh o, &c.

X.
Siod no h aon daoine h air m aire,
Nach dianadh air plunndraine cromadh,
Dheanadh ann san araich gearradh,
Cinn gan scaradh cuirp gam pronadh,
Holibh o, &c.

XI.
Madain chètein m bàr gach badain,
Sgoileadh ciuil a ghloic mo ghuibin,
'S àluin mo thruitrach 's mo ghlagan,
Stailcidh mo dha bhuinn air stuiben.
Holibh o, &c.

XII.
Gur a mise cruit nan cnocan,
Sein mo ledein air gach bachdan,
'S mo chearc fein 'na bheus air stocain,
'S glan air glocan air gach stacan.
Holibh o, &c.

XIII.
Crith-chiuil air m' ugan ga bogadh,
'S mo chom-tur uille lan beidrigh,
Tein eibhin am uch air fadagh,
'S mi air fad gu dannsa air leagail.
Holibh o, &c.

[TD 249]

XIV.
Nar chuirin geoichd air mo ghogan,
Sa thogain mo t shailm air cregan,
'S ann orm fein a bhigh an frogan,
Ceol go thogail 's bròn g leagail.
Holibh o, &c.

XV.
Eoin bhuchalach bhreac na coille,
Le 'n organaibh ordail mar ruin,
'S fiadag ghlan am beul gach coilich,
'S binn feid ghoill air gheugabh baircih.
Holibh o, &c.

XVI.
'S mise an t'eunan beg lem m fheadan,
Maidin dhruic 'm bar gach baidan,
Sheinidh na puirt ghrinn gun screidan,

'S ionbhuin m' fheadan feagh gach lagain.
Holibh o, &c.

XVII.

Cuir a miad sios feagar mionaich,
Tosda nan cuirrinin clannach,
Nan colg scaitich gaiste biorach,
'S ra mhor sgil air cobhrag lannach.
Holibh o, &c.

XVIII.

Eho ha mi teannadh gu heirir,
Ullachaim m' achdar gu cala,
Tosda mhuideart ceann nan seilach,
'S an slainte eil' ud triach nan garrach.
Holibh o, &c.

XIX.

Lion a suas an ghlainne cheudna,
Cuimhnich e mid slaint n t shleibhtich,
Riodair òg gasta nach eirigh,
Dol le scairt t shracdadh bheastan.
Holibh o, &c.

[TD 250]

XX.

Slainte Iarl Antrum tosta priosail,
'S na ha n Eirin chlannaibh Mìlidh,
Ha mo sheilligh batha m iotaidh,
Chion gu bheil mo bheul lan mislein.
Holibh o, &c.

XXI.

Gressam gu finid gun stoppa,
Ach cha mhian leom a bhi bachdach,
Puirte chiuil na smeoraiche dosaich,
Tostam fìor sheobhac na ceipich.
Holibh o, &c.

XXII.

Togamaid slainte nan gleannach,
Fo chòthan nan bradan eareach,
Bheiridh air bocanaibh pillidh,
Chab ghirigich iad air bealach.
Holibh o, &c.

XXIII.

Diolamid 'n tasdo seo barachd,
Deoch slainte na fuiran glana,
Fo chruachan beann an trom gailinn,
'S fo ghleann nothadh nan sonn fearrail.
Holibh o, &c.

XXIV.

Co n nabhaid n sin roibh a sheasadh,
'S cruaidh ruisgte na'n duirn gu slais rich,
Laoich a scathaidh cheann 's leasrach,
Na suin n t sheasrach shunndach mhasich.

LUINEAG.

Holibh iriag o ilil o,
Holibh o iriag o ro thi,
Holibh iriag o ilil o,
Smeorach le clann,
Ranuil mi.

[TD 251]

Iram na truaigha, le Issachri M'Aula do Tighearn Assinn.

I.

GUR thi uiram na truaidhe,
So tha mise ann sa n' uairsa ga seinn,
Gur e mhiadaich droch t shnuaigh orm,
Sa laightaich a ghruag thar mo cheinn,
A luthaid scaraidh a thuar mi,
Bhon la b'aithne dhom gluasaid leum thion,
Ach si so aon snimh 's cruaghe,
Chuir saogle air uaichdar ri m leinn.

II.

Gur bochd m' uairsgeul ri leaghadh,
Ga be dheanneadh ruim easteachd an draist,
Ta mo chroidhe ga reubadh,
Bho n la cualadh mi sgealaidh do bhais,
Gu bhel m' intinna bruita,
Gur tric snigh mo t shuilin gu làr,
Bho n' fhailach an uir u,
Fhir bu lathghola gnuis an measg chaich.

III.

Am measg chaich bu tu chuitachd,
Air mo laimhe cha bu scruburra buird,
Ann tuigse san reasan,
Cha do dh'idrach mi fein ort ach clù;
Ann an atruas ri dhaoine,
Nuair a chidh tu baoghal ri'n cuil,
Gur tu burain da'n tearrnaidh,
Fhir bu cumanta bla sealtin suil.

IV.

Suil bu guirma nan dearcaig,
Fo n aighi glan ghasta dhais redh,
Gruaidh dhearig mar na cairuibh,
Slios as gile na faoluin na speur,

[TD 252]

Meoir 's grinne a ni sgrìobhadh,
Littir bairn is glann scriob od pheann gèur,
Nochd as tuirsach a ta m' inntin,
Air thuis domh bhi ginseadh do bheus.

V.

Beus a bairnimh ri fhaotain,
A measg chlainne nan daoine ann sa'n fhonn,

Le'd chiall cunnabhaltach t shocrach,
Cha bu leir dhoibh aon lochd a bha ud choim;
Thouil mu chroidh gu beachdaigh,
Gun u thighun air tais orn le fonn,
Ceannort mole agus m' aighir,
Fo na bordaibh na laighi gu trom.

VI.

Bhuain gun tug iad u a niose,
Gu la luan mo shuil siltach go'd chaoidh,
Gur e fual do chiste,
Cais as cruaiige an raibh mise nan bi;
Ga bu chruaidh b' fheudar fhulang,
Och mo cruadal mu bhuinnin dh'om ghith,
Mo cheol mol agus maighur,
Fo na bordamh na luidh air an iughe.

VII.

Air an iugh ann san t sheapal,
Ta tigh bu mhor ceist air an daimhe,
'S tu nach treagidh am feasd iad,
T fhaid ag fhaidadh tu a teasragin slan;
'S bochd luim gàor do dhaoine uasle,
'S iad mar chaorrach gun buachaile air blàr,
A riodh ghaollach gabh truas ruibh,
Nios bho thug an teug bhuap u gun dail,

VIII.

Dail cha n'earain a niose,
Ach bhi trial thuin do lioce mo mhione,
Dol a dh'uinsaidh na carrach,
A chuir curam an eallach 's a dhìom,

[TD 253]

'S beag mu speas dhiol a t shaoghile
Nan croidaidh na daoine fìor,
Sìor ghubhlan a pheacdadh,
Chosin squirsadh le masladh do chrìost.

IX.

Ach o chrìost ata so chathair,
Air deas-laimhe an athair gu buain,
An duidh as sleir dhuit mo dhorran,
'S mi an deigh cloithain an dorruis thort bhuam,
Fhir thug maos as an ephaid,
Sa scoilt na clair reth ga mhuir ruaidh,
Fhir a chuimp mi sa dhealbh mi,
Si so an Iram a t shean mi gu truaigh.

An DUANAG ullibh, le Bard mhic Ileoìn, do chalean Irla Aroghaìel, 1569.

I.

TRIALFA mi le 'm dhuanai g ullibh,
Gu rìogh Ghaigheal,
Fear aig am bì 'm baille Dobhìl,
Sonna, saibhir.

II.

Triach earraghael 's fear faiccin,
'S mothigh maitheas,
Cailain Iarla fa cliuidh,
'S e 's fial flaitheas.

III.

Abhal uasil, farsin, freibhich,
Dan euaidh moladh,
Crann as uridh dhas roibh thalibh,
Lan do thorigh.

[TD 254]

IV.

Sheobhag 's uaisle theid 's na neilibh,
Crann thair chrannibh,
Mac rath thu chum Dia gu hullibh thu,
Do 'n chliar eallaghan.

V.

Mar leobhan neartbhar, neibhnich ladir,
An am triplaid thu;
'S beg nach dechidh alb'air udbhal,
Gus 'n do thesraig thu.

VI.

An trath thrialfas Cailain Iarla,
Sa t shluaidh bunnidh,
Cur far leis air fairg o challadh,
Caibhlich ullibh.

VII.

Loingeas leathin, laidir, luchdor,
Dealhbaich, dianich,
Is sleabhaidh slios dhol san uaridh,
Dar-chruaidh rabhach.

VIII.

Togar an sin na geal chroin chorrigh,
Suas le 'n lonibh;
'S iommid ball bhig tean ga dhianibh,
An am dhoibh sheoligh.

IX.

Deintir an staoigh dirich, dualich,
Mu'n bhraigh t shoisich;
Togar na shuil bhor le maishe,
Le scoid-lin crossich.

X.

Deintir a chluas san chich t shoissich,
Dhol san fhuarigh,
Mar steud ro luath, 's struth ga sarach,
'S muir ga bualigh.

[TD 255]

XI.

Liuthid laoich fulingich, meanmnich,
Dorn-gheal, trèibhich,
A dhimrigh lub air a h àlich,
Soicrich, shèitrich.

XII.

An deo t shluaigh lionbhor foi lann armibh,
O 'm barcibh reibhra,
Air a dheslaibh daonan neairt nan guibhnich,
Aig riogh Alba.

XIII.

Le laoigh a chearteais, ' nar a b egin.
Le cruaidh-choggidh,
Bhuithin shibh buaigh 's ha shibh oirgheric,
'S huair sibh tossich.

XIV.

Nin ainnigh ghoibhsa bhur cairden,
Ga farsing m eolas,
Ach 's ro chintich leat gun erigh,
Mac Leoid Leoghis.

XV.

Fuail mhic Intosich gu hullibh;
Feachd mhic Immigh;
'S mairg air 'n leggidh iad am buillin,
An am lana immirt.

XVI.

Clann a leoin gu laidir lion bhir,
O 'n tir mhuillich,
An dream trug buaidh an 's gach beallich,
Is 'b fhearr fuirrich.

XVII.

Brollich chlann Doibhnil ort a feathibh,
Dan cliu buaigh larich,
Uaislin Insegall gu coibhlian,
Fir gun fhàilin.

[TD 256]

XVIII.

Fhuair thu sud fo'n Riogh 's gum bairigh,
Bhi 'd ard cheannart,
Air feiridh alba, 's bhi t ard bhrithibh,
Neithe 's an na ma.

XIX.

Ata thu a tard-fhear coibhid agus glethidh,
Air a chrich thall,
Ranig, 's bhoadhich u air do naibhdin,
'S fhuair thu shichaint.

XX.

Air ard choibhirligh na h alba,
'S tu 's stuir uillidh,

Do cho math ni 'n d fhuarras an sheannachas,
O Linn Uilliam.

XXI.

Wallace, flath na'n fearr gun choimeas,
Am measg dhaone.
Cailain na dheigh sin gun choimeas,
An Tiarl Aorach.

XXII.

Ga ro bhor tinbhigh, t anim 's tonnair,
'S mo do ghlioccas,
Rein u bunn e steth na firin,
Is an cheartais.

XXIII.

Reinnidir leat dlithidh ceart,
Do lag 's do laidir,
Beannichd gach aoin duine ad chudichd,
Ghall as ghaigheal.

XXIV.

An Tathair cuidhachach do 'd ghlethidh,
'Sa mac firin;
An spiorrrid naobh 'dhion do narigh,
A Riogh Lochfinigh.

[TD 257]

XXV.

Ni n d'fhuaris do cho math do dhuirrin,
'S ni mo d' fhiar fas,
A cheann na 'm fearr bu phailt curam.
Leat a thrialfain.

SMEORICH Clann Doibhnil, le Iain M'Codrum o Uist, chinn a Tuath, alias,
Iain M'Fhearchair mhic Iobhair.

LUINEAG.

Holibh o iriag o ilil o,
Holibh o iriag o ro thi,
Holibh o iriag o ilil o,
Smorach le clann Doibhnil mi.

I.

SMEORICH mis air air urlar phaibbil;
Crubagh ann an dusal caddil,
Gun deorichd a theid nas faidde;
Truimmid mo bhroin thoirleim maigne.
Holibh o, &c.

II.

Smeorich mis re mullich beinne,
Ghaibhric grein a s speirin soillair,
Thig mi stolda choir na coille,
Bigh mi beo air treodas eille.
Holibh o, &c.

III.

Smeorich mis air bhar gach biddain,
Dianibh muirn ri druic na maidne,
Buala mo chliath-ludh air m' fheddan,
Shein n mo chiuil gun smùr gun smoddan,
Holibh o, &c.

[TD 258]

IV.

Ma mholas gach fearr a thir fein,
Ciod a rìs nach moligh mis i;
Tir nan curridh, tir nan cliar;
An tir bhiachar, fhialidh, mhisoil.
Holibh o, &c.

V.

An tir nach caol ri cois na mara,
An tir ghaolich, chaoibhich, channich
An tir laoghach, uanich, mheannich,
Tir an arain, bhainnich, mhealich.
Holibh o, &c.

VI.

An tir riabhich, ghreanich dhaite;
An tir dhianich, fh iarich, fhasgach;
An tir lianich *, ghiaghich, lachach,
'N tir 'm bi biagh gun mhiaigh air taccar.
Holibh o, &c

VII.

An tir chroicich †, eornach, dhaite;
An tir bheaghich, chluanich, ghartich;
An tir chruachich, sguabich, dhaisich;
Dlu ri cuan, gun fhuachd ri sneichda.
Holibh o, &c.

VIII.

'S i 'n tir sgiabhach tir a mhachair,
Tir nan dithean, migich, daite;
An tir lairich, oigeach, mhairtich,
Tir an aigh gu brach nach gaisir.
Holibh o, &c.

IX.

An tir as boiche ta re fhaiccin;
'M bi fir oig an coibhdich dreichoil;
Pailt na 's loir le or na machair;
Spreigh air mointich; oir air chlachan.
Holibh o, &c.

<eng>* Sea-ware.

† Meadow.<gai>

[TD 259]

X.

An cloigh chothan mise ruga,
'N aird an h unnair h uair mi toggail:
Fraoirc a chuain uaibhrich chuislich,
Nan stuaigh guanich, cluainich cluichich.
Holibh o, &c.

XI.

Measg chlann Doibhnil thuair mi maltrom,
Buighin nan seoil, 's nan sroil daite,
Nan long luath air chuintibh farsing,
Aittim nach ciuin ruisgidh ghlas-lann.
Holibh o, &c.

XII.

Na fir eolach, stoilde, staidoil,
Bha 's an chonstridh stroicich, scaitich,
Fir gun bhron, gun leoin gun airsneal,
Leannigh toir as toir a chaisge.
Holibh o, &c.

XIII.

Buighean mo ghaoil nach fuoin caittein,
Buighin nach gann greann san ath-stri;
Bhuighin saintich nam bhi acca,
Ruisgidh lann fo t shranrich bhrattich.
Holibh o, &c.

XIV.

Bhuighin ualich nuair na caismichd,
Leannidh ruaig gun luaidh air gealtichd,
Cinn as guailin cruaidh gan spealtidh,
Edich ruaidh le fuaim ga straiccadh.
Holibh o, &c.

XV.

Bhuighin rioghail, 's fir-ghlan, alladh,
Bhuighin gun fhiobh, 's iotadh fail orr,
Bhuighin gun sca 'm blar na'n deannol,
Foinnidh, narach laidir fearroil.
Holibh o, &c.

[TD 260]

XVI.

Bhuighin mhor sam por nach troichoil,
Dh' fhas gu meamnich, deallabhich toirtoil,
Fearroil fo'n airm, 's meirg da nochda,
Ri uchd stoirm nach leannaboil coslas.
Holibh o, &c.

XVII.

Suighe mid mu'n bhord, stoilde, beichdoil,
An t shuil san dorn nach oil amach i,
'Slaint' shir Sheumis dheo thin dachaidh,
Aoin mha de mar sgeth do'd phersin.

LUINEAG.

Holibh o iriag o ilil o,
Hoiibh o iriag o ro thi,

Holibh o iriag o ilil o,
Smeorach le clann Dobhnuil mi.

ORAN le Iain Lom do mhorar Ghleanngaradh.

I.
'S e mo chion an t og meamnach,
Bu shair cheannart nan ceudan,
Fhuair thu urram fir Alba,
Le do dhearbh achd fhuin ghleusta,
Mac Muirre dhion t annaman,
Ann 's gach aona bhall 'n deid u,
'S nan reachadh do mharbhadh,
Gun airceas mhic De leat.

II.
A sair Mharcaich nan steud each,
Ur ghleust air dheo Innil,

[TD 261]

Le achdfhuain mhath streine,
'S do reir sin da stiorap,
Nuair a reachaddh tu leim air,
Cha bu reth dol id philidh,
Spainntich ghaiste chruaidh gheur ort,
'S bhigh ratreat mar a shirin.

III.
Beus do bheusabh a ghlinnich,
Gun ro sinn umad eolach,
Cha ghabidh tu girag,
Naile phillidh tu 'n toirichd,
Bigh an tiubhar ga lubadh,
Marri fuidhi chinn storaich,
Air a leighigh gu h eallabh,
As na taibhadin corcaich.

IV.
Ach Aineas oig ghlinnich,
Cha neal sine umaid suarach,
Nara thogadh tu n iomart,
Bu ghlan do chinnigh ri ghluasad,
Gu bheil cuid dhui air leinne,
Laibh an innein seo suas uainn,
Ceud connsmun gun ghiorag,
Nach pilligh le fuathas,

V.
Cha n fhuil bhoidach na prabair,
Na grasgidh na tuaiti,
Ach fuil an Iarl Iolaich,
Ata diragh ri d ghruaighibh,
'Scair thu mhili nan cathan,
Thaobh t athar cuig uairrin,
Dh' fhag sud cruadal a'd labhan,
Gus an claidheamh a bhualadh.

VI.

N am bigh maoim aird do naimhdin,
Gu'd champ mar bu mhinig,

[TD 262]

Gum bigh cuid diu nan luidhe,
'S gun an lamhan ri 'n slionain,
'S iad gun chlaigin gun chluaisin,
Ach an uaircin ri sileadh,
'S cait an cassan o 'n cruachin,
Le cruadal a ghlinnich.

VII.

'S mor am muisig san tra seo,
Air mo ghragh do na fearrabh,
Mu n tagridh sin chroideart,
A bhi 'm poca mhic Cailin,
'S iuma uisge nach ladho,
'S noch leigidh claidhire thairis,
As an duig u do chassan,
Gu coissichd a dhaind eoin.

VIII.

Rud 's moth orm mar churam,
Ann san uair seo ra eistichd,
Meid ardan mo chinnigh,
'S Dia gan pilligh gu reite,
Air bhur tighin gu fallain,
Thugaibh airre gam sgeulsa,
A fhearr dhuibh dithist san athunn,
Na bhi grathun o cheile.

IX.

Ainn-reite chlann Dobhnuill,
Luim 's neo-chonart a bheirt e,
Gun do chuirrigh e orm gruaman,
Cuig uairrin smi m' chodal,
'S ann a dh' eirigh iad cobhla,
Leis a mhòr fhearr seo bh againn,
E fein 's onair shir Seumas,
A bhi reir an aon aignidh.

X.

Gad bha onair shir Seumas,
Dhuit fein mar a ta'e,

[TD 263]

Bait leom Iarlachd Rì Fionnghal,
A chluinntin mar b ail leom,
Bheirin bleana dheth 'm shaoghal,
'S gach ni dh fhaodain a tharsuin,
Chionn do choir a bhi scriobhta,
Fo laibh n Rìgh gu dad faillin.

XI.

Mar bhi clipich mo theanga,

Dheanain seannachas mu 'n cuairt dhuit,
Tha do ranndaichin farsuing,
A lub thaitnich a chruadail,
Cha neil rothach no barrach,
No gallach no tuathach,
Nach bu dleas a bhi leatsa,
Nàm caismichd na huairre.

XII.

Gur a farsuing do ranntachd,
Agus teann sa re cheile iad,
Gu bheile cuid dhiu gu cliutach,
Mu ruta na Eirin,
'S cuid cile 'n Lochabar,
Mas a beachdai mo sgeulsa,
'S bu cheud feard u iad agad,
N nam tapadh nan geur lann.

XIII.

Mac Pharlain 's a chinnigh,
Gur leat sin an am t fheime,
'S clann Donnachaigh a Abhal,
Go graun o cheil iad,
'S gur leat mac an Aba,
Le aitim mhoir mheadhraich,
'S mac Laomain 's mac Lachlain,
Nan glass-lann a geura.

XIV.

Co ni taice na tabhachd,
Na ni sta dho air doimhin,

[TD 264]

Ma nitir leat m' fhagail,
Tha mi bait'm muir dhoibhin,
Cha neil neach dheanagh m' ea-coir,
No shalltradh ceim ann am ghnathach,
Nach tu b fhurraing ga reitich,
Theagh 's a dheirigh tu rotham.

XV.

De cha 'n iarrain mar barrunt,
'N lathar barra na binigh,
Ach tighearn og Ghlinnagaraigh,
Mo chairad glan riobhach,
'S geul 's mo tha mi gearran,
'S th' orm mar anachdair chinntich,
Gun do t shliochd a bhi t' aite,
Dh fhios an là theid ceann crìoch ort

An GILLEADH dutd Ciar-dhuth.

I.

CHA dirich mi brudhach,
'S cha siubhail mi mointich,
Dh' fhailibh mo ghuth cinn,
'S cha sheinn mi oran,

Cha chaidil mi uair,
O luain gu domhnach,
San Gilli dumh ciar-dhuth,
Ag tighin fo 'm uidh.

II.
Struadh nach romh mi,
San gilli dhuth ciar-dhuth,
An aodan na beinne,
Fo shillidh nan siontuin,
An laggan beg fasaich,
Na 'n aiteigin diabhair,

[TD 265]

'S cha ghaibh ain fear liath,
'S tu tighin fo'm uidh.

III.
Dh'oilin deoch-slainnte,
A ghille dhuidh chear-dhuidh,
Dh' uisge duth an loin,
Cho dheonach 's ga b'fhion e,
Gad ha mi gun storas,
Ha na sleoir teachd ga'm iarruidh,
'S cha ghaibh mi fearliath,
'S tu tighin fo'm uidh.

IV.
Beibhin leomsa coir,
Air a ghille dhuth chiar-dhuth,
Fhetin ra phosadh,
Nan deonuiche Dia e,
Rachuin leat do'n olaind,
O choin bi mo mhian e,
'S cha ghamh mi fear liath,
'S tu tighin fo'm uidh.

V.
Briodal beoil,
Tha gradh na m bann og thu,
Poitear fion thu,
'S an t shaidh nach soradh,
'S thu fearrail fearra-bhuillich,
Seal agair air mointich;
'S cha ghaibh mi fear liath,
'S tu tighin fo'm uidh.

VI.
'Sluainich mo chaddal,
O mhaddin diaciadain,
'S bruidleanach 'm aigne,
Mar furtaich thu dhia orm,
Mi 'n rair air dhroch leabaidh,
Cha 'n fhadda gu 'n liath mi,

[TD 266]

San gilehduth ciar-dhuth,
A tighin fo'm uidh.

VII.

Mo ghilleadh dhuth boighcach,
Ga gorach le cach thu,
Dhianuin do phosadh,
Gun deoin mo chairdin,
Shiuibhlinse fadda leat,
Feadh laganan is fasaich,
San ghilleduth ciar-dhuth,
A tighin fo'm uidh.

VIII.

Mo ghilleduth laogach,
'S neo raoghain leom t fhagail,
Na'm faiccin an cuidichd thu,
Thaoghain roibh chach thu,
Ge'd fhaiccin 's coig mile,
Air chint gur tu b'fhear leom,
San gilledhuibh ciar-dhuth,
A tighin fo'm uidh.

ORAN le Inis mac mhic M'Raonuil na Ceapaich.

I.

THUGAS ceist da mhnai ghasht,
Is glan leachd 's a cul mar n tòr,
Camlubach bar bhachlach,
Cruaidh dhaite deud snaite mar nòs,
Suil chorach mar christol,
Binnis theud ann m britail a beoil,
Adhai sholais a'n comhsri,
Co 's aille i no neonein no n ros.

[TD 267]

II.

Tha do mhuinal mar chanach,
Faicht' a t iabhaidh lan glainna do n fhion,
Tha tuchd mar a n eala,
Tur gheala 's a m barinna sios,
Tha do shlis mar thuinn mara,
Nuair dheridh mor ghalleann na sian,
Ga bu dan e ri labhairt,
Air n'aill a bhi marriut ma mhian.

III.

Cha raibh ort cron cumadh,
Ri t amharc bho'd bhullach gud bhonn,
Dhàs u d scail raimh n' chruinne,
Reir natar chum urram thoirt orn,
Dheug ainneal chiùn thaitneach,
Grinne ghashta binn bhlasta guth beoil,
Leis a ghaoil thann ma phersa,
Na smùinich cùr as domh na smo.

IV.

Caite facdas duit coimeas,
Dheug fholas 's geile na ghrian,
Cha d theid Diana ri faicinn,
Ann a coltas ri d phersa mar thrìan,
Thaobh geimenachd cha d theid i,
Co choimais ri geug na glan chiamh,
Air m fhocull 's tu 's ceattaich,
Chunnacdas le m leirsinnsa riabh.

V.

Tha ta cholltas ri Venus,
Philo cleth cha choimas ri m run,
Fabhradh ghasd mo d leirsinn,
Cho-arise ri feurinnean fo'n driùchd,
Sniarachd fer bheir geill dhiat,
Aig feodhas ta bheasabh 's ta chliù,
Thug ù dhachai le t eimachd,
Gach aon chleachda bu leir dhaibh sa chuirte.

[TD 268]

VI.

Sliosaid ghlan 's ma cumadh,
Deas chalap 's troidh chuimar am broig,
Thugas gaoil dhuit o n urrith,
A dh' fag mi m scaile mar dhuine gun treoir,
Ni bheil i shiol adho,
Na chumas aon raidha mi beo,
Gun an ti 's tha mi gairadh,
Fhreastal orm 's do'm shabhal le gloir.

VII.

Ach mo nidh ù mo dhibeairt,
Dheas ribhinn le n droinneadh mo chron,
N diai dhomh dhuit striochda,
Fo chise a's mi sinnde na m ghoin,
Bhearinn miannan a Phibul,
Ga bu leum le ceart sribha n don toir,
Cuim gun glaise tu sith rium,
Nach dianainn ach ibairt dha toil.

II.

Mas a beg leat mur pheachda,
Miad dùbhroinn ma phersann tus,
'S farast mise a thal leat,
'S mo chreabhaig a charaidh san uir,
Ach solc ciall do mhnai ghasta,
Da n fheatair dol dachai a nunn,
Nach eil fer a bheir gragh dhi,
Nach ludhinn i bas da ga chiunn.

IX.

Air bhruaich mo leaba,
Chunnachdas spailp a mhnai sheamh na suidh,
Nach tuig dohrùinn mo phearsa,
Ga do dh' fhaninn le pramh am luidh,
Le saidhaitibh geur scateach,
Siar dan cur traiste nam chrì,
Cha bheag an tus peachdai,

Mo niteir mo chasgairt le mnai.

[TD 269]

X.

Dh'fhag ù mise fo mhulad,
'S tric ma shuilin cruinneacha dheoir,
Lagaich solus ma leirsinn,
Chloidh ma phersa le eigeanntas mhor,
Bannso spailpa mhnai mhindearg,
A chumadh le britoil mi beo,
Bheiradh cail agus lùs domh,
Gad bhidhigh ma shuilin fo scleo.

XI.

Caite n d amhairc i scathan,
Boinn fala thug bart ort fo'n ghrein,
Thaobh geileid a's ailleachd,
Chite failas ta dhealradh sa n speur,
Ceiste a thugas fo 's naird dhùit,
Bidh e m'aire gu la thig an t'eug,
'S mo leigas tu bas mi,
'S mairg fer eile a bheir gragh dhuis am dheadh.

ORAN le Alastair òg Mac fir Ard-nabighe.
Air fonn, Marai Inghinn Deorsa

Deri ral dal deri re de ridil dan,
De ridil dan dan.

I.

GU'M 'b ait liùm bhi laimh riùt,
A Mharai n inghinn Deorsa,
Deri ral dal, &c.
Tha gliocas is naira,
Ann Marai inghinn Deorsa;
Deri ral dal, &c.

[TD 270]

Guth do chinn 's taitneach linn,
'S ait lium fhein beo ù,
Suairc u le solas,
Tha u caoin ceolmhor,
B' ait le'm chluais,
Caismeachd uait,
'S leat gach buaidh orain,
Gu'm 'b fhearr lium na milltin,
Gu'm bithean 'stu coirda.

II.

'S mor tha ga'm dhùrachd,
Ga'd chùl bùi' glan bòighach,
Deri ral dal, &c.
Gur tlachmhor 's gur mùint u,
Nam rùsgaidh a'd sheomar,
Deri ral dal, &c.

'S grinn do 'b mhèur,
'S binn do theud;
'S maith thig beus mor leat,
B' ait leat na'd choir e,
Gabhail misic is crònan,
'S glan do chòm,
'Staitneach 't fhonn,
Ann sgach pònc eolais,
Gu bheil mi gle chinnteach,
Gu'm mo shìnta lium pog uait.

III.

Nam eir'idh sa mhaduinn.
Gu mo taitneach lium 't eisdach,
Deri ral dal, &c.
Do bheis is do thribul,
Gu sgioblata gleusda,
Deri ral dal, &c.
Sid iad suas ri do chluais,
Siad gu luath leumnach,

[TD 271]

An countar sa'n teanar,
Gu mo shùnntach le cheile iad,
'S iad gun mheang,
'S iad gun strann,
'S iad gun cham gleusaigh,
'S ann liùmsa bu chinnteach,
Gach misic ga sheinn leat.

IV.

Gur binn lium do chomhra,
Na smeorach na geuga,
Deri ral dal, &c.
'S tu dheanigh mo leitheas,
Ga do luigheann fo chreuchdan,
Deri ral dal, &c.
'Smaith mo bheachd,
Nach bu stàd;
Liùm gu ceart ceile,
'S mi bhi as t' eagais,
Air na puirt eile,
'Smor an tlachd,
H'air mo rùn,
Nach labhair durd breuga,
Gun deaninn leat sùgradh,
Cho muinte sa gh'fheatuinn,

V.

Gur ceanalt 's gur gridail,
An ceile th' aig Deors,
Deri ral dal, &c.
Nin deana si eud ris,
Air sga streerp na 'm ban oga,
Deri ral dal, &c.
Chaoin gheal dhònna,
'S caomhail fònna;
Urlar lòn comhrart,

Cha tuite trom bhron ort,

[TD 272]

To' gar leat solas,
Teud chaol làg,
Gleusd gun stad,
Meur ga ceart ceolmhor,
Gur binni le'm chluais u,
Na chuach is sa smeorach.

VI.

Ga cionalta comhra,
'S neimh loadail a cùram,
Deri ral dal, &c.
Ni 'n deanadh si iarraidh,
Each na dioloit ga giùnlan,
Deri ral dal, &c.
Cha lùigh fuachd,
Air a snuagh;
Ri la fuar fùnntail,
Cha chaochail i grùnd ris,
Ga do bhegh i leith rùiste,
Tlachd na gnìomh,
Mais na fìomh,
'S i gu fìor chiurtail,
'S mairg chithe ga seoladh,
I 'n crogaibh an ùmaigh.

VII.

Thuilleadh 's gach suairchdais,
Tha buaidh ort 'n comhnaedh,
Deri ral dal, &c.
Ni bheil ù cho costail,
'S gu'n dochainn u 'm bòrd e,
Deri ral dal, &c.
Tha si saor,
Gun bhi daor,
Cha 'n eil gaol prois orra,
'S beag a diol comhduich,
Gu cumail an orda,
Cha 'n eil biadh cha 'n eil deoch,
Theid na corp comhla,

[TD 273]

Cho 'n iarraidh i liarach,
Ach siota agus rosaid.

VIII.

Mo chaidh tu suas,
Thoirte rùaig a chinntaile,
Deri ral dai, &c.
Bidh misa sior ghuidheadh,
U thighinn na'd 't shlainte,
Deri ral dal, &c.
Mas dol suas,
Dhuit air chuairt,

Do'n taobh-tuadh n drasta,
'S fada liùm tha mi;
Gun chluinntinn uait failte,
Tha mi trom,
Ann mo chom,
'S nach h'eil 't fhònna lamh ruim,
Gu'n d fhag ù mid dheith,
Gun mheothail gun dànachd.
Deri ral dal, &c.

ORAN a rinneadh do Shir Eobhonn Camron le Domhnuil Bain bard.

I.
THA mo chiabhan air glasaidd,
Tha iad liath o chionn fàda,
So bhliana ghreis m acheaid,
Dh'fhag seannta mo leachda,
Gun mo cheannart am thaicda,
Lium is bliadhna gach seachduin,
Bho ghluais ian air aiseag 'n fhraing bhuain.

[TD 274]

II.
Gur beag mo chùis aighear,
Nach olc truadh libh mo ghabhail,
Chaidh an tuadh bhàr a samhaich,
Ceannart gàir an shluaidh chàtha,
Ga mo chaisteal an claimh,
Craobh bu sheina do'n abheil,
An leaba uaingnich na lùighidh sa tempuil.

III.
Tha mu croidh na spruthair,
Tha mu gruaghin air dubhaidh,
Bho'n fhuairadh faidh air ar buighin,
Air esann feilige na subhail,
Bu mhor an aim air ar puthair,
Nuair a nochd am bread buigh ri crann dhuibh.

IV.
'S mise ghaidagh a ghratean,
Nach raibh subhachas saibhair,
Gun raibh dubhacas gear uain,
Bu dosgach tosach u mhairt dhuin,
Sa n aim na shuibhal an t armun,
Mar dieg ian gun fhairdal,
Na Alean a bhrathair,
Ri cuideach an t allach a th' ann dhuin.

V.
Leoghunn fuileachdach eachdach,
Sunntach flaithaseach eibhinn,
Sàr mharcach na stèad u,
Blar no carroid cha d'eist u,
Stu gu'n cùiridh bho cheile iad,
'S nach iaradh n reitea,
Bu leat onoir na feinne,

Dhearbh is chomhdaich u fein an 's gach ball e.

VI.

Nuair a dh'eiridh do t shluadh leat,
Meinmnach aiganeach ùibreach,

[TD 275]

Fraochail fuilteachail buaidhail,
Cha bu tilleadh bu dual dhuit,
Do chinn fina mu'd ghuaillnùibh,
Cha b'ann le giorag a ghluaisd iad,
Dol an 'n iomairt an fhuathais,
Naile chuirta leat ruaig air do naimhdain.

VII.

Oiche ardrainaich an toitail,
Thilg a ghraisg ort mur spott e,
Bha na tighearnnin goirt dhea,
Trom chreuchdeach fo lòtaibh,
Bha duic Atholl gu h'olc dhuit,
Cha raibh a chriodh aig a nochdagh,
Gun a ghleidh u do phosta ga ain-toil.

VIII.

Ladha dosgach a mhighrais,
Bha umid duine fo' mhicluaidh,
Do luchd muintar fo' mhighhean,
Aig tualas luchd mèruin;
Nach burran co-strith ribh,
Nach gabhadh gu dillin,
Ri linn teaehd ud fheanis,
Nach bigh iad dillis 's gach th aim dhuit,
Ladha sin Shiramuir.

IX.

Co b' ùrradh ga 't airrais,
Sa 'n aird-niar do na fearaibh,
Dh' fhear do staoile 's do charriùm,
Iad ag iaraidh gu t'fhearunn,
Bha gach namhaid na charaid;
Thuair u reite mhic Calean,
Morair shuirtaigh na seang-each,
Cha raibh feim doibh bhi leanailt,
Thug mac an Toiseach toirt 'h airis le taing dhuit:

X.

Siomad buaidh bh' ort Ri thaogha,
Dol an laithair an lagha,

[TD 276]

Cha bu sgathghaire claoghair,
A chuir cùis air a h' adhairt;
Bhìgh tu dàna ann a 'n aidhai,
Bha u ard ann a fradharc,
'N ceil 'n gliocas sa 'm eothair deadh-chainte.

XI.

Chuis bu chruaidh ga leanailt,
Stu gu 'm fuasgla gach sparrag,
Gu 'm bi t' uaislin aig baile,
Bhìgh do thua ort mar eallaich;
'S beag an cùrum roimh ainnis,
Stu mar chùraing 's mar dhaingin,
Dol air beula gach barra,
Cha togteadh dhiot ceallag gun chàlltach.

XII.

'S maith a mharaich u 'n s aoghail,
Bha aoidh Dhia agus dhoine ort,
Cha bu ghliocas do dh' fhear 't aobhair,
Teach le nichinnibh faone ort;
Teach ga n fhios ort cha 'n fhaoitigh,
Cha bu 't shugra do chaonnag,
Bhi ga dùsgheadh gun aobhar,
Bu tric fuil agus faobh air do naimhdean.

XIII.

'S oig a dhearbh u do ghaisgaidh,
Fhir bu chuimhnich air tapadh,
Rinn u seasamh gun snasadh,
Ann an aidhigh gach prasgan,
Bhidh tùsa gach maiddin,
Gach aonla a cuir àsdoibh,
Cha leigeadh fiamh dhoibh cead codail na 'n campa.

XIV.

Nuair thainig ainneart fir shasonn,
Deidh Rìogh Tearlach * a ghlacadh,

<eng>* Charles First.<gai>

[TD 277]

So chuir gu bàs ann an aigheara,
Bha gach Raighachd air snasaidh;
Gheill Albain le bagraidh,
Liùbhairt arma sga n toirt seachaidh,
Gun a ghearraidh biadh maidne,
'Sgu mo mhiosail na 'h Abraich sa nam sin.

XV.

Nuair thainaig 'n dlìoch ga aite,
Oidhre a chrùin r bh'air Tearlach,
Sa chaid ù na lathair,
Rinn u umhlachd ga ghrasin,
Dhoirt do chlaimh a sgàbart,
Thug e earroil ga ghairdaibh,
Gun t' airm a ghabhail ad laimh bh' uait,
Thug e teistineas laidair,
Gu 'n raibh ù dìlest le phairtaibh n'am ain-neart.

XVI.

Sheas u corr as tri bliana,
Thuair u reite agus sith-chaint,

Agus onair 's gu 'm b fhiach u,
Bha 'n airm fein aig do lionsgair,
Air gach causair ga'm feachinn,
Gun na miannain ga'n iaraidh,
Nuair nach faitheadh càch sgian fon commannda.

XVII.

Cha raibh seanelar aite,
Thuair commais air arde,
Ann sa 'n t' sheirbhais mo ghna leat,
Na'm fuathais no gabhadh,
Na shùiachaidh làthrach,
Na chruinneacha ghaidheal,
Nach iaradh h'ar chach u,
Naile ghabhaidh iad pairt ud thoil chainte.

XVIII.

Stigh an criodha do dhùcha,
Togail bhallacha dùbailt,

[TD 278]

Cha 'n achd a dias na aon-dùine,
Tigh na sabhail na smùidraich,
Bean na leanaibh ga rusgadh,
Mart ga searra fo lùidhin,
U fein mar bhuachaille cùl orra,
Aig mead an eagail sa 'n cùram roimh'd cheannsgail.

XIX.

Saigheal onnarach buaghail,
An ceail san gliocas san cruadal,
Ann sgach mise mar bu duail duibh,
Gun air gleachdar bhi u uachdar,
Na neach nochdadh sin nuair sin duibh naidheas.

XX.

Beart is measa rinn t uaislin,
'S iad a lathair sa nuair sin.
'N deidh gach cliù gan 'd uair u,
'S gur tu bùra ga fuasgla,
Aig a bheile agus uaith,
Do chorp priosail gun truailidh,
N'am bhi treabhailt na h' uaighach,
Nach do nochd iad da shuaicheantas teann ort.

ORAN le te ga Leanan.

I.

THA ma chadal luanach,
'S an uair seo cha naigh mi tamh,
Cumhnich air na thuaislinn,
A gluais air maidin dimairt,
Oig fhear a chul dualach,
'S nan chuachaga tromma tlà,
Ga'd bhidh agam buaoile,
Stu dh fhuasglain a dh fhearabh chaich.

[TD 279]

II.

Moluidh agus meudail,
Bu reth luim seolladh o shuil,
Mar atteil na greine,
'S i a geiridh moch maidin dhruic,
Do bheul tanna gle dhearg,
Fo n eudan sguirme sùil,
'S gad bhi tu ad leinidh,
'S tu meabhnaidh ga fearibh u.

III.

Manam is mo rùn u,
Se cuirtear na feile a bhann,
Cas dhiridh na stuchd u,
Cem luthair air feagh nam beann,
Mheid sa thuig mi dhuigh dhuit,
Gan d fhaige e mo shuilin dall,
'S gan deanain leat lubadh,
Gad dhuiltean ri mile gall.

IV.

Am faca sibh nan cuala sibh,
Am buachaile chrai mo chri,
Buachaile nan cuachag,
Cha b fhuaghach luim la nan òich,
Ma se miad do shuairceas,
Thug uain u nach pil u rist,
Mo bheannach gach uair dhuit,
'S hoir buaidh mach gach aite m bi.

V.

On thainig mi n tir seo,
Air m intinn gun luaidh trom sprochd,
A cuimhnachigh na ghaig mi,
Cha tamh dho m baille na port,
Oig fhear a chuil shniomhain,
Beul siobhailt nach labhair lochd,
Gad bhithin fo mhighean,
Gun innsin ghuit e lem thoil.

[TD 280]

VI.

'S comme leum n seann duinne,
Luidh gu teann air n stoc,
Fad na h oidhche geamhridh,
Cha tuindagh 's gum bigh na thost,
Luidh c gu diblidh,
Sios na thionidh air n t sop,
Gun tairnidh e stranntrach,
'S gu teandagh e cul noig.

VII.

Cum nach laibhreid caon ruit,
A ghaoil cha cheilin sid ort,
Seann duinne cha taobh mi,

Gad dh fheidadh cha n eirich moch,
Gad raibh aige caorachd,
San daonnan da bhi gun toill,
'S nar laubhradh e pramhail,
Bu chraitach mu chroidh m chorp.

VIII.

Mullidh is mo graidh u,
Gur raithe gach oidhich ad dheigh,
Lamh stuiradh a bhata,
Ga sabhaladh as gach beud,
Poiter 's tigh thairne u,
A phaithidh a measg nan ceud,
Giomanach nan ard mhean,
Cha slan a bhig mac n fheidh.

Esan ga freagradh.

IX.

Tha sid air mo nìonaig,
Gruaidh mhion-dearg 's mala chaol,
Brollach agus ciochan,
Uchd priosal 's gille taobh,

[TD 281]

Fhnuis a shealas siobhailt,
Lion u mise led a ghaol,
Tha falt mar n lion ort,
Gur lionnar iad thug dhuit gaol.

X.

A n inghin bui bheal dearg,
A dheo bhean nach labhair fuair,
Gar tursach ad dheidh mi,
'S an raoir cha do chaidil uair,
Ma se brigh do sgeule,
Gun deid u choillidh nan cuach,
Tha mintinn air eiridh,
'S dh fhas medain codubh san gual.

ORAN do dh Alastair Mac Colla.

I.

AIR mo dhruim 's mi 's tom fhallaich,
'S beg mu shunt ris a bhan luaidh,
Air an cùntair an taran mar lòin.

II.

Fhir na gearra-ghruagidh duithidh,
Tha mi deurach gad chughadh,
O'n la reub u cuan struthach nan rod.

III.

Cha raibh u graidh 's cha bu chuibhidh,
A buain bharneach air rugha,
San a bha u 's do bhughin gòl.

IV.

An toig aigeantach rioghoil,
Churidh 's gairt fo na mìltin,
Nar thoigte leis piob as breid stròl.

[TD 282]

V.

Gun eiridh sid leisan,
Fir ur agus fleasgich,
O na badain-bheg phreas am bi n ceò.

VI.

Leat bu mhian a bhi agad,
Claimh cùil a chin aisnich,
Le faobhair cruaidh sgaiteach geur gorm.

VII.

Cha bu tais 's cha bu tla u,
Marceach suas raidh n bhragada,
Air each aigintich ard nan cethir brog.

VIII.

Cha bu chlaogharadh truid u,
Dol an aoghidh an truppe,
Ceim air naighort nan uchd be do nòis.

IX.

Cha raibh cronn ort ri aribh,
Gad a scriobhte air papair,
Ach mheadid sa bha n ardain ad t shroin.

X.

Stric mi smuaintin roibh lathadh,
Nach dhiubhìl u t athair,
Sid a mheadaich droch dhath air mo-neol.

XI.

Am fear lia bha 's an charraig,
Dul iaruin ma bhallibh,
Faicidh Dia gum be m barranta slويدh.

XII.

Ach tha mo mhungin an criost,
Gum bi latha ga dhiol sid,
Man terig do mhirbhultin mòr.

XIII

Ach thuair mi sgeul a dhunchanan,
Bhrìst leus air mo sheolladh,
Mo chreach leir nach raibh Alastair beò.

[TD 283]

XIV.

Agus firin bho n chlarsair,
Tin air tìram Port Phadrig,

Cha drinn m' intin fein failt ra cheòil.

XV.

Soil luim scappa fir ile,
Agus uaslin Chintire,
As cha b fhasa luim diol Ranuil oig.

XVI.

Gu comhnidh Dia na cinn fheona,
Dhailibh am freasdil na gaoidh,
Air fleasgairt beg caol na trì seòil,

XVII.

San ghu t aongheas oig glinnich,
A ghaibh fogra thar lingidh,
Struaidh gun roisal da chinnidh ga choir.

XVIII.

Agus mise o chùil gàridh,
Aig aibharc trupa shir daidh,
Cha be d commun mo graidhse na screoid.

XIX.

A riogh gur shumma sonn aluin,
Bha compante bràthreal,
Thuit mu scousadh dhunabhairt gun deò.

XX.

Luchd chathadh nan cuaintain,
Ri lathadh ga fhuairid,
Gad a dheirigh muir suas ri slaite bheol.

XXI.

Luchd bhualidh nan buillin,
Nuair bu cruaidh air caich furrach,
Nam high uachdarain bunnaltich oribh.

[TD 284]

ORAN Rinnidh le forsair choir an ti.

I.

CHA be tuchan a chrattain,
Seo dhuisc mi air madin,
Ach bhi cumhnach fir chabir na'n croic.

II.

Gu bheil mintin co deachair,
Ri fear sgith 's e n deigh astir,
Bhigh air mhi-gleus gun leaba ga choir.

III.

San air cùl chorradh chreachin,
Sco dhuilt u dhomh lasadh,
Air uiltacha cabrach na'n croic.

IV.

Tha corr as ochd bliana deug,
Bho'n chaidh sin n carribh a chele,

'S cha droin u riabh ea-coir bu bho.

V.

Bha 'n spor bearnich geur tanna,
Am beul snaip air deo theannigh,
Gada ghùilt u dhom aingel ri hord,

VI.

Nan 'd tugadh tu aingel,
Chùirrin cunnart air anam,
Gad a chaillin ris gearran sa mhoid.

VII.

Leig mi rith chrìos m'o bhreachan,
Gus n do ruisg sir mo chaisin,
Mun cluinidh tu tartrich mo bhroig.

VIII.

Bha mi giealadh mar dheadin,
Dol an aodhidh na gaothidh,
Mun gaide tu sraone dhith d' t shroin.

[TD 285]

IX.

Sar chuirteair na maise,
Chuir e lub air gu m fhaiccin,
Ga bu dùchais bhi n creach bhein an fheoir.

X.

Nuair thog u do cheann rium,
Cha raibh an trupe na frainge,
Na churidh a deann ad gad choir.

XI.

Gus n cluinn na gu n faic mi,
Toill ur do dhecait,
Bi mi t' iarruigh car seachduin na gho.

XII.

Bi mi gabhail do sgeule,
Gu de n't iùl nan taobh h eid u,
Mhic an fhir gam bi n teile ra mhor.

XIII.

Mhic an fhir a ni m bùrean,
'S gam bi n annail as curridh,
'S tric a chuir mi do lùrich san stoip.

XIV.

'S a chuid elle don chùinigh,
Dhol a cheannach an fhuidair,
'S gum bi pairt dheth ga shuidhadh ri'm shroin.

XV.

Bu tu mioslen nan uaislin,
'N raibh misnich le cruadal,
Air an d' fhas na h airm ualich gun spors.

[TD 286]

ORAN do Alastair Ghlinngaradh le sioladh Inghinn Mhic Ranuil na Ceapach.

I.

ALASTAIR a gleanna garadh,
Thug thu 'n diu gal air mo shuilin,
'S beag iùnadh mi bhi trom creuchdach,
Gur tric gar reubadh as ur sinn,
'S dechdar dhomhsa bhi gun n' osnidh,
'S meud an dosgaidh th'air mo chairden,
Gur tric an t eug oirn ag gearradh,
Tagha nan darag as airde.

II.

Chaill sinn ionnan agus comhla,
Sir Domhnull, a mhac, is a bhrathair,
Ciod e 'm feim dhuinn bhi ga ghearan,
Dhainn Mac Mhic Ailein sa bhlar uain,
Chaill sinn darag laidir liath-ghlas,
Bha cunbhail dion air a chairdin,
Capul coille bhar na giusaich,
Seobhag sul-ghorm, luthmhor, laidir.

III.

Gh fhalbh ceann na ceille 's na comhairl,
Ann 's gach gnothach am bi curam,
A ghaidh shocair, sholta, thaitneach,
Croidhe fial farsuinn munn chunaidh;
Bu tu tagha nan sar ghaisgeach,
Mo ghuala thaicse 's mu ghiubhail,
Smiorail, fearoil, foineamh, treabhach,
Ceann feachda chaill Seumas Stuibhart.

IV.

Na binuinn do chaich 's do ghoill,
Nor ghimuch an loing a' maich,

[TD 287]

Cha reachidh i rist air sàil,
Gun 'n fhios gu de fath thuig i steach,
Ach nuair chunig sibh sa an trath sin,
A bhi gàr fagal air faonthraigh,
Bhris nar criodhachan le mullaid,
'S leair a bhùil cha raibh sibh saoghghalach.

V.

Bu tu'n lasair dhearg da'n losgadh,
'S bu tu sgoilteadh iad gun sailtibh,
Bu tu guala chuir a chatha,
Bu tu'n laoch gun atha laimh,
Bu tu'm bradan ann san fhior uisg,
Fior-eun as an eunluin 's airde,
Bu tu'n leomhan thar gach beothach,
'S bu tu damh leathan na craice.

VI.

Bu tu loch nach faoite thaomadh,
'S tu tobar faoilidh na slainte,
'S tu beinn niomhais thar gach aonach,
Bu tu chreag nach fhaoite thearnadh,
Bu tu cloch mhullaich a chaisteil,
Bu tu leac leathan na sraide,
Bu tu leug lothar nam buaghan,
Bu tu cloch uasal an fhaine.

VII.

Bu tu'n t iuthair as a choille,
Bu tu'n darach daingean laidir,
Bu tu'n cuilean bu tu'n dreathan,
Bu tu'n t abhall molach blath mhor,
Cha raib meur annad do'n chrithin,
Cha raibh do dhlitheadh re fearna,
Cha raibh do chairdeas ri leamhain,
Bu tu leannan nam ban aluinn.

VIII.

Bu tu ceilidh na mnai prisoil,
'S oil leom fhein ga dith an dras thu,

[TD 288]

Ge d' nach ionnan dhomhsa is dhi-se
'S goirt a fhuair mi fheir mu caradh,
H uile bean a bhios gun cheile,
Guidhidh i Mac De na aite,
O 's e b'urraing d' i ga comhnadh,
Anns gach leon a chuireadh cas uirr.
Guidham do mhac bhi t aite,
'S aibharus an aiteas sa n curam,
Alister a gleanna garadh,
Thug thu 'n diu gal air mo shuilin.

Mac Griogoir a thuarudh.

I.

THA mulad, tha mulad,
Tha mulad gam lionadh,
Tha mulad, bochd trudh orm,
Nach dual damh chaoidh' dhireadh.
Tha mulad, &c.

II.

Mu Mac Griogoir a Ruarudh,
Ga'm bu dual bhi 'n glein-liobhuinn.
Mu Mac Griogoir, &c.

III.

Mu Mac Griogoir na'm bratach,
Dha 'm bu tartarach pioba.
Mu Mac Griogoir, &c.

IV.

Ga'm bu shuaitheantas giubhas,
Re bruthach ga dhireadh.

Ga'm bu, &c.

V.

Crann caol ar dheadh locradh,
'S ite dhosach an fhir-eoin.
Crann caol, &c.

[TD 289]

VI.

Crann caol air dheadh shaithedh,
Cuid do dh' aighir mhic ri e;
Crann caol, &c.

VII.

Ann an laimh dheadh mhich Mhuirich,
Ga chunbhail reidh direach.
Ann an, &c.

VIII.

Ge do bhuil e mi 'm ba-laoch,
Ga m' ghearan cha bhi mi.
Ge do, &c.

IX.

Ge do dhean iad orm ea-coir,
A thi fein co ni dhioladh?
Ge do, &c.

X.

'S luchd a ghabhail mo leith-sgeil,
Ann san t sheapail so shios uam.
'S luchd a, &c.

XI.

Luchd a sheasamh mo chorach,
Is e mo leon am bi dhith orm.
Luchd a, &c.

XII.

Mo chomh-altan gaolach,
Ann leabaichaoil 's an ceinn iséal.
Mo chomh-altan, &c.

XIII.

Ann an lein chaoil anairt,
Gun bhannan gun siod urr.
An an, &c.

XIV.

'S nach d' iar sibh ga fualadh,
Mnaiean uaisle na tire.
'S nach, &c.

[TD 290]

XV.

Ort a bheirinse comhairle,

Na'n gabhadh tu dhìom i.
Ort a, &c.

XVI.
Nuair a theid thu 'n tigh-osda,
Na h ol ann ach aon deoch.
Nuair i, &c.

XVII.
Gabh do dhrama na d' sheasamh,
Is bi freasdlach mu d' dhaoineadh.
Gabh do, &c.

XVIII.
Na dean diuthadh mu d' shaitheach,
Gabh an ladar no'n taoman.
Gabh an, &c.

XIX.
Dean am futhar do'n gheamhra,
'S dean an samhra do'n fhaoilteach.
Dean am, &c.

XX.
Dean do leaba 's na cragaibh,
Is na caidil ach ea-trom.
Dean do, &c.

XXI.
Ge h aineamh an fheorag,
Gheabhar seol ar a feadain.
Ge h, &c.

XXII.
Ge h uasal an seabhag,
Is tric a gabhar le saille.
Ge h, &c.

Tha mulad, tha mulad,
Tha mulad gam lionadh.

[TD 291]

ORAN le — — ga leannan.

I.
SI culladh mo shugraidh,
Rinn mo dhultadh san urir so,
Si noig bhean 's deise,
Ghabh mi ceid moch diluain dith,
Ach nar miste do phisich,
Gad roibh mise ann an gruaim ruit,
Bidh mi tamal fo thùrsa,
Bho dhuilt u luim gluasaid.

II.
Si n lilli bha boigheach,
An oigh 's feair buaghin,
Stu ùr rose a gharaidh,

As aile cuir snuaidh ort,
Cul clannach 's feair orduigh,
Fiamh an oir airgach dual dheth,
Aoghaidh nàrach chùin bhanail,
Cail mhalla gun gruaman.

III.

Suil chorrach ghorm mhothair,
Ni na h oig fhir a buaradh,
'S glan t fhir-fhuil air lasadh,
Le maiseadh ad ghruaighin,
Beul 's binne ni maran,
Fiamh gaire gach uair ort,
Luim a bait bhi gad phogadh,
Na bhi gòl air fion uabhrach.

IV.

Brollach mìngheal mar t shneachd a,
Thig o chreachin nan fuair-bheann,
Corp seang air dheò chuma,
Dh fhas gu furanach suairce,

[TD 292]

Tha do t shlios mar n cannach,
Na mar eal air na cuaintin,
Calapa cruin nach iar gartan,
Shuilidh faiche gu h ualach,

V.

Strom mo chroidh air a ghuin leat,
Cha mo chuislin de luanach,
Slion mhor buaghin 's maise,
Ruidh bras roibhd fhuil uaisil,
Dh fhais u foinni deas finealt,
Soithimh siobhailte suairce,
Struadh nach roibh mi stu pusta,
Dheanin sugra ri'm ghruagaich.

VI.

Bheirin greis leat air thaileasg,
Greis aig caradh do gruaige,
Greis eile gad feogadh,
Ann an somar an uaigneas,
Cait m bheil i san tìr seo,
Na shinigh ri m luaidhsa,
Gad a bhìgh iad fo'm raohan,
Bu tu thaghan nan uaslen.

VII.

Cha'n fhacas bean taogisg,
N taobhse do chruachan,
Gad do tha iad do airimh,
Se talachd bheir buaidh orr,
Cha mhinistear sgiorachd,
Gan striachda mo ghruagach,
'S mor a baunsa fear leomach,
Chuiridh òr ann ad chluasabh.

[TD 293]

ORAN le Ian Mac Ian Mhic Alean do throid nu bain Eiggach.

I.

MARABHAISG air no mnaian faibhair,
Nach gleadh an 'n ann t lachd,
Tha mu cluasan air fais boughair,
Le gleodhair an càintagh,
Nios bho chadhigh iad bho rioghoilt,
Leigum striann le n ainleas,
'S tarnnidh mid gu aite dibhair,
Bho mhithlachd un caintigh.

II.

Nuair a thoisach iad ri tùrrach,
Gu n' uimragh air baindeac,
Thuig iad a ghrois sin air umradh,
Be tulagidh n' aighleas,
Sann a sin bha scipidh dùragha,
Nach duiltaigh an n aireat,
Bha droich charagh air n curcin,
Breud na sturicen caim orr.

II.

Sann a sin bha firram farram,
Chiris charris chaintigh,
Thaillidh gach neach u dol seachud,
Gum mo cloach le gleann e,
Bho chaidh iad gu tipa tapa,
Misg a phrasgan bhaindreach,
Geoileach air mnaian nu tàrtrach,
'S droch cleachdadh se dh uinsaidh.

III.

Dhuinsaidh iad bhi beara scaitach,
Lasonta le coinntin,

[TD 294]

Gun aon te ri tobhairt snasagh,
Siad so bheairt cho comhngas,
Gad do charich Dia caill dreach,
Caon air ascaon theantagh,
Mile marra bhaisg air a bhaidean,
Thuig an tlachd air aunntlachd.

IV.

Cha raibh crummach cha raibh callich,
Cha raibh bean ga seanndachd,
Cha raibh bean uaisil na callin,
Bean bhaltigh na baintreoich,
Nach tug a mach na frimir freamir,
Sid an n eanguch aingolt,
Fallis gach te air u malidh,
Bhu bhailurteach a sealtun.

V.

Nuair a 's sguir iad do na th iongin,
Thìon iad air na tharmibh,
Tharing te ghuidh cuigeal dhirach,
'Stabann mine gheal marachan,
'S nach bu caolidh na sitigh,
Sea gu libha ballchruinn,
Deas a loisgidh ann so griosach,
Aig ro mhiad na starrach.

VI.

Nuair chunnig bean na cearsla,
Lasur ann sin n aubhras,
Chaidh doghirn air bhurbu 's air bhraisa,
Air chaisa 's air chontrachd,
'S mor gum bear du neach a seachnagh,
Na glachdagh sin n aim sin,
Ruig i air cuailadh mor battagh,
Scraig i ann so cheann iad.

VII.

Rinn iad a sin seorsa sith chaint,
Striochd iad le cionn an fìdh,

[TD 295]

Bha n anail sios so nios,
Mur ghearran gniobh an galla crann,
'S beig an tuinidh iad bhi sgith,
Na fonnidh miod na tallmrach,
So luighid cuile a bhear dhroch-chioridh,
Le ionghin na baina croig.

ORAN le Ian Mac Alean Mhic Ian Mhic Eughun, do Mhac Cluicas nuair a
mhuidh air Ian gu cumadh e ceann u n amule suas ris.

I.

MARRABHAISG air an t shaigil,
'S marig daine ga bheal e mar leannan,
Strioc leis a bhi daonan,
Gu blaomonach umladh carrach,
Fear ga tor e morran,
Do storas do nigh 's tu ghearas,
Bigh màll air ga chuinn sin,
Faighuch e n cunnort n t an am.

III.

Na tuigidh tu mu nador,
Fhir graidh cha neal u nad tarigh,
Scoltach pairt gad ghuilan,
Ri stuir fhear gun suil bheachd rodh mhath,
Bheir e corrum dhuibailt,
Do an umpidh gun n uil gun anidh,
'S thorluim gur t shoilc an doigh sin,
'S na daine coire a cumal fallibh.

III.

Na faicigh tu mac cluicas,
Cha n fhear sugradh mar mu bharal,

Cha raibh e riabh cho gorrach,
'S gun n earigh e oran na ellin,

[TD 296]

Gad cumansa le'm bhriaribh,
Suas scealachd air tuata dannin,
Nuar ghabadh mid ga comhni,
'S easan gu mòr is mu bannach,

IV.

Bha mi laidh blàbhean,
Mar Ian saibhir na thearadh,
'N commuin na clarrsach,
Thar m biodh luchd danidh teannal,
Gun deanin fhion is Ruadhri,
Duannagin beg do rannibh,
'S dheoidh mid deoch brighor,
A bear-lium na meaduch do bhannich.

V.

Bha mi laidh na stroine,
Marr ri luchd eolais is ain-eol,
Nuair chrunnichidh na gaghail,
'S an doibh sin dheiligh gach ceannas,
Shir Ian is Shir Domhnuil,
Sa Cornulear mor Mac Mhic Alean,
Fear eligh do m luchd iaragh,
Alistar liadh Ghlinn a garadh.

VI.

Nuair crunnachidh mid gur campa,
Leir ceann fhinnachin meanamnicha mearra,
Sin n commuin nach treagidh,
'S bhiodh flathghunas ebhin air thallibh,
Gu faighun fhion lem ràphart,
Pairt do n na bhiodh ann san t shearaig,
Is thearidh tusa an n uair sin,
Nach cummaidh tu suas ceann n amill.

VII.

Cha 'n ininis mi mo cruadal,
Mu gluais iad g n deachigh mi mearrachd,
Gur thiad fallibh na n uaibslin,
Is buana ta mi ga ghearran,

[TD 297]

Gu roidh mi mar ri daine,
Dheanigh faibhachigh 's charraid,
Usa a neil o laochan,
Id bhuachile caorrach aig balidh.

ORAN le Lachlin Mac Ileon do thigh collo, do Lachlin triath colla bathigh
1681.

<eng>Tune, Wat ye wha I met yestreen.<gai>

I.

MARA bhaig air n t shaghal cruaidh,
Gur laidir buainn n carruch e,
Cha neal minaid ann sin n uair,
Nach bi e gluasid mearachdach,
Aig fheobhas a bhios a sgeaibh,
Bheir luchd bleid n arigh gha,
'S gun dannich mis orm fein,
Gum bu bhreig a ghealighchin.

II.

Ni sin thaghlas tu bhi id laimh,
Se gun daill gun bhearchd ann,
So bhi glaist ann n taigh stoir,
Ga be òr na eallich e,
Na duine masgilach oig,
Ga n cuir an docas barrondais,
Sid e seachad mir o feir,
Och òin threig mu bharol mi.

III.

Tha fear sa caibeal so thios,
Ghaig ma tshnuaigh go maillirteach,

[TD 298]

Ri bu dhreachar do gruaidh,
'Naim bhi bualladh crannanin, *
Bu glan do ruthagh is do ghrìos,
Ri ol fiona an tallachin,
Gheobhin do caidrich 's do rùin,
'S gun dalibh mo mhurn bho calidh tu.

IV.

Cha bhi mi tiachd air do bheas,
Bho nach gnimhin ballich iad,
Cha raibh u tasgal air seid,
Thug luchd tead 'anarigh dhuit;
Bha u machdonta ri mnai,
Ri aos danna carruntach,
Sga bu cruadalich do lamh,
Ri bho blaidh ri carid u.

V.

Bu mhath lamhsichigh tu pioc,
Bu ceannort piob is brattach u,
Bha ud mharadar air feidh,
B fhear dh'earidh bradan u;
Bha ud mharcich ann so chuir,
Air each cruighach aiganach,
Bha ud sgibear ri laidh suair,
Gu trioched ann so cuain shasinach.

VI.

Ni mi do tshloinidh gu foil,
Cha bhi strò na barachd ann,
Thanig u bho Lachlin mor,
Mac Ileon a ballol dhu;

Do tslonnidh dirach ra lorg,
Gu Sir Eoin mac Aleansa,
So n'aim comharla na gleòis,
Gun tu bi beo gu farrich iad.

<eng>* Drums beating.<gai>

[TD 299]

VII.

Thanig tu bho tshliochd Ian mhor,
'S bho mheobh oig bu bhannala,
An t Earladh sin bhair an Rùit,
Bha u dlùigh id charid dha,
Cardis Dhomnuil guirm bho n tùir,
Cosgidh crùinn gu scairapach,
'S do dh Ian Muidortach na'n ceid,
Gun tug e ceilidh clannal ghout.

VIII.

Scair u Dhughil oig na steud,
A dhuilt beam luchd elontadh,
Rinn do pairt ri moror mair.
Thaibh no mnai ta ceangal ris;
Seonaid mathar Lachin mhòr,
N'ighin mhic Leod thearadh ad,
Bho thanig tuis as o cremh,
Gun cuir e cleth mhic Calen u.

IX.

Mac Leod so cinnidh gu leir,
Gu roidh geir gad ghearransa,
Chail iad itich as o sgeth,
Bho n laidh threig o n anail u,
O n chaisteal tirim san aird,
Thòisich o pairt barrantail,
Son cardais sin druim air dhruim,
Tighin air linn gun charachidh.

X.

Na tutigh tuis ann am blàir,
Na corrag garibh ri fearaigin,
Se mac Innabhan 's mac Neil,
Dhianidh erigh bhearadach;
Mac mhic Alister bho n tròim
Dheanidh torachd elibh ort,
Bigh mac Intoisich so rann.
A bualigh gu lann farramich.

[TD 300]

XI.

'N tigh crubhaech u bho tuis,
Sa thuig dhùin ò sealadh dhiat,
Diann sin ubhal ga thoil fein,
Ans gach gleus m bean a rinn,
Bho thig am bais air gach feoil,

Sa theid m foid cur fharis air,
Sa spirid a ghunsidh Dhia,
Os e fein o cheannich e.

ORAN le Andra mac Esbig Eraghael, do Bharabra Filarton, 1698.

I.
THUEGAS gàil nach fallinach,
Do righin na cuaich fainagich,
Gur boedheach dualach àrbui e,
Mar aiteal dearsidh thead.
Gur bocdheach &c.

II.
Gruaidh na crughach nador ghuit,
Tuis ratha 's aridha dealbha sin,
'S gach th' aina buaigh mar a b fheair,
Bheir diana sa chaidh eig,
'S gach, &c.

III.
Gu maisach minneal tabhachdach,
Ann sgach gnai neo fhalinach,
Aignigh seaibh neo ardanach,
Gun n fhalinidh fon ghrein.
Aignigh, &c.

[TD 301]

IV.
Sùgach a nam màrran u,
Cuirtail mara babhaist ghith,
Smath thig fatigh garidh dhuit,
Bho claragibh do bheuil.
Smath, &c.

V.
Gur misle poig na meallanin,
Si 's cinntich glòir gun n amideach,
Bheir briadh a bèoill 's thanalach,
Neach anachdrach bho n euig.
Bheir, &c.

VI.
Uchd nach criòn ri thaisbanidh,
Bheil da chìoch cho tlachdmhora,
Bhunn gach croidh gu aicadin,
Fo ghlasibh aic fein.
Bhunn, &c.

VII.
'S caoin fo gunn a seang-corpan,
Si 's maolla gluinn 's callapinin,
Troigh bheg chruinn gun gharacolach,
Nach sailter garibh air fèir.
Troigh, &c.

VIII.

Chaidh cluidh na teasa a th alaban uain,
Air gloinnaid bhèus gun chearbucha,
Cha d' fhain e ann sa ghearmailte,
Gun dol gu dearbh n ghreig.
Cha, &c.

IX.
Beair gur mise bhuaighichigh,
Fath le'n cuirte cruaiigh tshnuim ort,
Cha fhear gun àgh sa n' uair sin mi,
Na buainichin u fein.
Cha, &c.

[TD 302]

X.
Ach 's cruaiigh n cais mas fuarachidh,
A ghaobh mi n'aite truaighicantachd,
Beair dhomh mar a buainnich mi,
Mi bhi sa n' uaigh a pèin.
Beair, &c.

XI.
Co chuala n'aill na chunnig e,
Na thuair ad naidar tunnichidh,
Gach uaisle bheridh urram dhuit
Gun crunnich iad ad chrè.
Gach, &c.

XII.
Ga be tu tholsa duiltidh ruim,
Cha onoir dhomh bhi diubhaltach,
Mo tshoridh làn do durachd,
Bigh ad t uinsidh le mor speis.
Ma, &c.

[TD 303]

ORAN a rinn Iain Mac Aillen Mhic Iain Mhic Eoun, do dhibhist inighinan,
bha te dhuibh ga mholadh, 's te eille dhuibh ga dhiom-mholadh, agus te
aig cuir an geil nach raibh fao lom aige, agus te eille I'grath gun raibh
rud a bear aige; morran do thuigsa nadare.

Air fonn, Fail il o ro, fail il o, fail il o ro, fail il o, fail il o ro,
h' ùl il o ro, fail il o ro, fail il o.

I.
O' Nach dfheadadh mo thog-bhail suas,
Ach teaguisg nadair thoirt dhamh le buaidh,
An te ata a gra'tin gu bheil mi trailoil;
Cha neil mi a gra'tin nach faidh i'm fhuath.

II.
'Smoran caochlaidh a rinn i,
Mar do thoiltinich mise an griomh,
An caillin daonta ga raibh mo shaor-ghraidh;
Gu faic an saoghail mar toillum i.

III.

Och a dhaoine nach creid sibh uaim,
'S mi ag toirt mar aoisaid dhuibh 's gach uair,
Nach mu' mo ghaolsa air a chaillin th' shaorsa;
Na suinnach saoi bhidh air fùil an ùain.

IV.

Gad thearidh cach go ma toill-leam ù,
'S fada a dhabh sùd o' ma ruinn,
Tha mi cho seachanach air 't fhaicin,
Sa tha bradain air a bhuirn.

[TD 304]

V.

'Nuair bhios caich na codail seamh,
Gur tric le maignaidh ruim a ghrath,
Nach mu' mo thlachsa a dhòl na fasgadh;
Na h' aig an lachaigh a dhòl air snaimh.

VI.

A challain mhoghair is moitaill deallamh,
Gad tha do ghruaigh mor an corcan dearg,
Tha mi cho suairach mo'd ghaoil a ghruagach;
'S ata càtt na luath air lùch shealg.

VII.

A challin bhaintidh labhraidh cuinn,
Ga fada cam-bhuidh rea do chùll,
Cha 'n eil mo ghealsa air 't uangnas cainte,
Ach mar tha dall air learsin sùill.

VIII.

Th eir mi firinn a bhriodh mo sgeoil,
A thaoibh 't uaisle agus suaircis beoll,
Nach bheil mo throm-chean ort a dhoin-a-ghaoil,
Ach mar tha drongair air bhi aig-oil.

IX.

Bha mo chairdin am baroil dhìom,
Gum bè do ghradhsa mo naimhaid chloidh,
Do phog le failte cha dean i stath dhamh,
Ach mar ni an t shlaint do 'duine thinn.

[TD 305]

ORAN a rinnidh do dh' Ian Mhac Shir Ruairidh fear thaillasgair; le
Ruairidh Mac Mhuirich.

I.

A Choinich cuiramaid le cheile,
Deanamaid fùrain gu'n eislainn,
Ga'nach cluinntair ar 'n eabhach;
'Sceart innan ga'r 'n aoibhair:
Thùg a ghoinnsa troim chreachd orn gu Domhail.

II.

Masa coimpanach dhomsa ù,

Druid ruim 's cùm comhail,
A choir 's gun iomaridh mìd comh-luath;
O'na 's iomogainich bhroinn sinn!
Dhomhsa as goirtis gun chomhnnidh, 's cha sugraidh.

III.

An ni tha uait ann sa'n àmsa,
Sè nuaidhich mo chàlsa,
Mo thruaigh i's cha ghànn è,
An dèis na th' uair mì do dh'ainn-laimh
Dh'inthrig fuachd an droch gheamhraidh gu h ùr orùm.

IV.

Dhalabh solas mo latha,
Dhòrachich m' oiche gun aidhair,
Cha 'n eil lanntoir nam raghid,
'Sgun mo choillin ri faithin,
Tha luch 'm fheineachd nan luidheadh sa'n uir orr.

V.

Bàs an Ioin so ma dheiridh,
Rinn ar leona gu soilair,

[TD 306]

Sa chùir air solas an goinidh,
Dhuisg e bron an Ioin eile,
Dhag e dòrt thromach errar * mo m ghiùlan,

VI.

Co chunnaig na chuala,
Sgeul 's trùima sa 's truaidh,
N'am beum guineach so bhuail oirnn,
Rùg air cùmant 's air uaislain air dùcha.

VII.

Se siol leod an siol dochair,
Sìol gun solas gun sochair,
Sìol na broine is na bochain,
'N sìol dorainneach 's goirt a rùg squirs orr.

VIII.

Se n clàr sgith † an clàr raibh sgith,
Clàr na dibhail 's na dòsgain,
Clàr gun 'n eibnaeas làn osnùibh,
'N clàr geur nan clàr goirta an clàr tùrsach.

IX.

Cneimh air chneimh sa chneimh chràiteach,
Na seana chnaimhain ga 'n àrach,
Na 'n ùr chnaimhain 'n dràsta,
Sgriob gach la' gar fàsaigh,
Gur tric tàthaich a bhais toirt spuill dhin.

X

Tha mi aig rathain le ceartas,
Thaobh àbharachd 'm aichaid,
Nach fearr e ri chlaistin
An t'oilc cratach na fhaicain,

Sclaon a dhaig a seann fhoicil o thùs e.

XI.

Leasach snidh air mo ghruaidhin,
'M Iain tighearnail duasmhor,

<eng>* The coast.

† The Island of Sky.<gai>

[TD 307]

Cneasda coinneasach buaghail,
Bhi na lùidhe gun ghluasid,
Gradh criodhe sa'n uaigh air a dhùnnadh.

XII.

'N inghinn Alastair chriodhe,
Rinn do sgarradh mo riothinn,
Fàth mo ghùaimain air tighin,
Mo sgeul gailleach a righaist,
Nach faice mi nar dighaist su'n dùnn sibh.

ORAN le Mari inghinn Alastair ruadh do dh Iain Mac Shir Tormaid Mhic Leod
air faotín bra thombac uaith.

LUINEAG.

Hi il u il agus o,
Hi il o ho ri nan,
Hi il u il agus o,
Hi il o ho ri nan,
Hi il u il agus o,
Hi il o ho ri nan,
Fa lil o hu lil o,
Ho ri ghealladh hi il an.

I.

GA do reach mi 'm leabuidh,
Cha' na codail is miannach lium,
Aig ro mhead na tùile,
'S mo mhùlin gu'n iarann air,
Tha mholdair ri pàidh,
Mur a cailtear am bliana mi,
'S feimail domh faithain,
Ga do ghabhian an 'n iasad i,
Hi il u il agus o, &c.

[TD 308]

II.

Tha mo chion nair a chlachair,
Rinn 'm aigne a riarachidh,
Fear a bheul mheachair,
Ga tosdach gùr briarach u,
Gu faithain air 'm fhocal,
Na caistail gad iarain iad,
Cheart aindeoin mo stàta,

Gun a charich sud fiachain orm.
Hi il u il agus o, &c.

III.

Ga do thuirt mi riut clachair,
Air 'm focal cha b' fhior domh e,
Gur rioghail do th' shloinneadh,
'S gur soileir ri iaraidh e,
Leodach ur gàsda,
Foinnh beachail glioc fialaith ù,
Do th' shliochd na'm fear flathail,
Ba maith 'n ceann chliaranach.
Hi il u il agus o, &c.

IV.

Ach mhic ad Shir Tormaid,
Gu soirbheach gach bli'ana dhuit,
Chuir buaidh air do th' shliochsa,
Agus piasach air th' iarmadin,
Chuid eile chlann t' athair,
'S gach ràdhad ga'n trialadh iad,
Sin is tòradh mo dhurachd,
Dhol an rùn mar bu mhianach lium.
Hi il u il agus o, &c

V.

Nuair theid u do'n fhireach,
'S ro maith chinneas a'm fiaghach leat,
Led lothinn chonn ghleusda,
Ann ad dheidh nuair a thrialladh tu,

[TD 309]

Sin is cuilibhar caol cinteach,
Cruaidh dìreach gun 'n fhiaradh ann,
Sealgair na h elid,
Sa choillich sna lia chirce,
Hi il u il agus o, &c.

VI.

Tha mo chionn air an Ruaridh,
Gur luainneach mud sgeula mi,
Fior bhoinneadh geal suairce u,
Bheil uaislaidh na pheacagaidh,
Air an d' fhas an cùl duallach,
'S e na chuachagan teud buidhe,
Sin is ùrladh ghlan shuairce,
Cha ba thuairesgeul breugadh e.
Hi il u il agus o, &c.

VII.

Slan iomradh dhuit Iain,
Gu mo ràthail a gheiridheas dhuit,
Stu mac an deadh àthair,
Bha maitheasach mearachail,
Bha gu fuarbhailteach daoinaircach,
Facilteachail deirceachail,
Ceannart air trup u,
Na cuirte leat feim orra.

Hi il u il agus o, &c.

VIII.

Gur h àlluinn a marcach,
Air each an glaic diolait u,
Stu cùmail do phearsonn,
Ann an cleachdadh mar dh' iarrain dhuit,
Thigeadh sud ann ud laimhsa,
Lann spainteach ghorm dhias fhàdda,
Is paithair mhaith phiostall,
Air chrios na bàll sniomhanach.

[TD 310]

LUINEAG.

Hi il u il agus o,
Hi il o ho ri nan,
Hi il u il agus o,
Hi il o ho ri nan,
Hi il u il agus o,
Hi il o ho ri nan,
Fa lil o hu lil o,
Ho ri ghealladh hi il an.

LAOIDH air a Bhais le Dùghal Mac Pherson, ann a'n Trotarnis,

I.

'N Cluinn u dhuine bi na 't fhaicail,
'S maiduin na 'h ais-eiridh dlù dhuit,
Eisd an troimpaid 's thoir un 'n araidh,
Guth an anghael thig ga 't iunsaidh.

II.

Ga sochair u air do leabuidh,
Cuimhnich gur h aithgharra an uine,
'S mo tha cùram ort mu t anam,
Greis ort gu h eallaibh is dean t uirnigh.

III.

Cha ni n ùirnigh ghoirraid fhiùnnair,
Cuimhnùich a dhuine ne cùis dhùit,
Bheir a'n ùirnigh ni dhùit buinnaig,
Ort gu'n guille ù air do shuilin.

IV.

Cha do crùinnich ù riamh do shalchair,
Do ghor na gh airgaid na gh iuntais,
Na ghabhair an eirig t anama,
Greis ort gu'n dearmoid 's dean t uirnigh.

[TD 311]

V.

Mo ni u t uirnigh le creidaimh,
Cha neil teagamh dhuit an eisdaichd,
Rùig le dùrachd an luchd teagaisg,
'S hoir freitach nach dean u eacoir.

VI.

Cuimhnùich air do mhoidean baiste,
Gur a fasta iad ga'n geil ù,
'S mur treig u raodhaid 'm pheacaidh,
Glaisair u'n ionad na peine.

VII.

Gu ionad na peine a sheachnadh,
Bi gu faicleach air do ghiulan,
Cùm na fainta is treig gach cleachda,
Leis an raibh 'm peacadh gad lùbadh.

VIII.

Cuimhnuich gach bliana chaidh seachad,
Gur h aobhair airstail is tùrsa,
A bhith smuainteachidh mar thachair,
U bhith peacachaidh le dùrachd.

IX.

Ach ga nach striochd u diugh do riodhailt,
Led cheann labhairt briaraich beulach,
Cha bheag a chuis eagail Dia dhuit,
Nuair t thig fhiachain air a bheulaibh.

X.

A huile ni bha e aig iaraidh,
Bha u diùlta riamh a dheanùibh,
Do chogais a togail fianais,
Leis gach gnìomh a ni droch sgeul ort.

XI.

Ach cliù is moladh gu raibh gu siorùidh,
Gar Dia am bheil iochd gu saibhair,
Nuair nach b ùrra sinn 's na fiachaibh,
Gun a thoillaich Criost am paidhe.

[TD 312]

XII.

Ach tha ar nanamanin an cùnnart,
'S aobhair mhullaid dhuin e'n drasta,
Gu breithamhnuis bhi gar cuiridh,
Summanaigh a teachd gun dail oirn.

XIII.

Mar tha an soisgail fein aig teagaisg,
'S aobhar eagail ann sgach aite e,
Gun tig breithamhnuis mhic De oirn,
Mar tha e fein aig raithain.

XIV.

'N tì dh fhuillaing a chorp a cheusaidh,
Sa reubadh le sleagh 's le tairnain,
Sa dhoirt fuil a thaoibh gu frasach,
Gu sinne a thoirt a steachd gu fàrois.

XV.

Thig e le fuathais cho sgreamhail,

'S nach feadair airrais mar dh eiris,
Treigaidh muir is tìr is talamh,
Duibhaidh a ghealach sna reulta.

XVI.

Dùibhaidh a ghrian tha na coinneal,
Gu'n deid teinneadh ris na sleitaibh,
'S thig ar slainu-fhear 's na h ainghail,
Chùmmail coinnuibh ann 's na speura.

XVII.

Duisgair an sin sluagh no cruinne,
Theid a'n criunnachidh le tròimpaid,
'S laidair cumhachdach an ùrra,
A beir iad uile a dh iunsaidh cùnntais

XVIII.

Sa chuiris ri cheile na cuirp sin,
Tha na dùs air falabh 's na smuraich,
Sa chuiris anam ann 's gach colluin,
Tha air cnamh na torraibh ùrach.

[TD 313]

XIX.

Liubhraidh an talamh uile,
Corp gach duine thuair e fein dhuibh,
Is bheir an fhairge cùnntas builleach.
As gach duine mar an ceudna.

XX.

Cruinneachidh uisge is gaoth na sgap iad,
Dheith gach carcais fada o cheile,
'S theid an ceangail suas gu doighail,
Eidair fhuil is fheol is fheithin.

XXI.

Bheir am breithamh laidair smachail,
Fraorc do gach neach air eacoir,
Peachanuibh diomhair gu follais,
'S gach aon-chronn soilleir na'n aodean.

XXII.

Nuair thig iad air beulaibh bàrra,
Bigh an t anam a toirt riasant,
E bhi na spiorad neimh lochdach,
Aig na thruail an corp e cheud uair.

XXIII.

An corp cuir cionnt air na suilin,
Gun a lùb iad e gu farmad,
'S gur iad a bha deaniubh iule dha,
Ann 's gach tùrn an raibh e ainmail.

XXIV.

A'n tuil a cùir cionnt air na lamhain,
A bha deanuibh gach gnothaich fallachidh,
Goid sa braid na gh fhaod iad fhaithin,
Spuille thighean muirt is marbhadh.

XXV.

Na lamhain cuir cionnt air na cosaibh,
A bha air àstar falbh gu siubhlach,
'G iaraidh coram fadda is farsuinn,
Air na daoine ceart u spuiligh.

[TD 314]

XXVI.

'Gh aindeoin na tha ri 'gh raitin,
Tha 'n dràsta na aobhair dhuime,
Cha deanidh iad sin a mheirlaigh,
Mar a bithegh càch gan guilain.

XXVII.

'S cha ne na cossaibh bu choirich,
Ach a criodhe soillail falsach,
Ga chuir a ghoid cuid gach duine,
Ga bann bhar mùllach na beann e.

XXVIII.

Tha'n saoghail doracha gun bhi soilleir,
Tha e lan do thainnuibh mhealta,
Tha e aig iaruidh a ghiunsaigh a bharachd,
Tha e lubach carrach sanntach.

XXIX

Bigh Criost air cathair a cheartais,
A dioladh ris gach neach mur bha iad,
Gu h araid bho 'd thuair e masladh,
Sa bhidh le tailcais ga àichaidh.

XXX.

Smur a chuala sinn bho thoiseach,
Nuair a theid gach olc o 's n àrd orra,
Cuirrear iad air an laimh thoisgeal,
Aig a nochdar iad ri naimhaid.

XXXI.

Gheimh an lamh dheis orduigh gluasaid,
I bhi tarruing suas gu laraich,
'S bheireir flaithneas mar dhuais dhoibh,
'S cluinntair gùth an 'n uain aig radh.

XXXII.

A mhuintair a rinn an ceartas,
Gluaisdaigh iad a steach gu farois,
Don rioghachd sin a dhorduich Dia dhoibh,
Far am bi iad gu dillin sabhailt.

[TD 315]

XXXIII.

Sa 'n lamh thoisgail bho nach fiach i,
Sgiursar iad gu riaslaidh grainoil,
'S mar a bha sa 'g iunsuidh riamh doibh,
Liubhrair le Dia iad do Satan.

XXXIV.

Is bigh iad an 'n iofroin ga 'm piana,
Losgadh gach ial is nach cnamh iad,
Sgreiddail is diosganaich fhiacla,
Gun solas na soilse na faordraich.

XXXV.

Nise buillichibh gu diaidhigh,
A 'm futhail tha gun trial gar làthe,
Gluasaibh ann an sollas Chrìost,
Cho fadda 's ni a ghrian oirbh dearsa.

XXXVI.

Bho n se fein apaidh air fiacha,
Na diochainichibh a chairdais,
Mu 'n teilg e do dh i froin sios sibh,
Beannachd Dhia dhùibh 's tuinndaibh tra ris.

ORAN a rinneadh do dh William Brathair Mhic Leod na Hearradh.

I.

SORaidh na dha le dùrach uam,
Gu cuirtair deis a cheoil.

II.

Gu guala threin na lùraichin,
'S na brattach cùrigh sroil.

III.

Gu marcach cùrsach pillaineach,
Le 'n gluais a 'n cinneadh mor.

[TD 316]

IV.

Se mac so dhag an t Alastair,
Glac gheal a mhalairt oir.

V.

'N t William so chuala sibh,
Air am bheil na buadhain còr.

VI.

'S tappuadh gasda cruadalach,
T aigne uibhreach mhor.

VII.

Air an d fhas 'n cùl sniomhanach,
Nach brist a chir 's nach leòn.

VIII.

Gur fada bachlach dualach,
Tha càfalt gruaig an 't sheod.

IX.

Mar tharruing theudin chlarsachin,
Bui cleachdach air dhreach oir.

X.
Gruaidh is ro mhaith siola.
'M bheil fùil na rioghraidh mòr.

XI.
Tha fuil chlann Riogh Lochlain ann,
Ma 's fìor mo thoiseach sgoil.

XII.
Sa 'n fhuil uasal leonnach,
Nach traigh mar a bhuinn mhor.

XIII.
Tha do chairdais dilas,
Ann a fiùnn-leitir na cleoc.

XIV.
Gnr a farsuinn fuighantach,
Do phairt ri Dughail òg.

XV.
Chaidh a chlà thar dhùchana,
'S be sid an dùchas dho.

[TD 317]

XVI.
Le luchd falbh na h earin,
Ga 'm bi na teudean ceol.

XVII.
'M fear liath tha an loch-aircaig,
Gur h aite leis u bhi beo.

XVIII.
'S càrraid Mhac Neil Bàrra ù,
Gun fhear a thoibheum beo.

XIX.
'S carraid do 'n Iarla Ilach u,
So rinn a mista mor.

XX.
Mharadh riogh fear mhùille leis,
'S cha d roinn sùd bùinnaig do.

XXI.
'S guirribh do na cùlagaibh,
Is glachaibh iùrran og.

XXII.
Mac na 'n craobhidh sasanuich,
Gu neart-mhor ann a dhorn.

XXIII.
Na bhuantagh 's na bharranta,
Nach taruing duine tha beo.

XXIV.

'M bheil maisa agus riobha,
Sa dhearse air griesa 'n rois.

XXV.

Beith dìreach earr na shionadh,
Ceir is sìodagh gorm.

XXVI.

Bàrr fiùnn dòsrach gun chroinn lochraidh,
Sreang le 'm broisnaidh toir.

XXVII.

Cuilbhar spainteach cinteach dha sùd,
Thilgeadh graina 'm feol.

[TD 318]

XXVIII.

Bho d' bhois lùthair ri còsg fùdair,
Dhamsigh suil an neoin.

ORAN do'n Olladh Shasgunnach, le Duine-usal Araidh. Air fonn, Alastair dubh a Gleanngaradh.

I.

AN * tolladh thainig a' sasunn,
'N coinnibh re masl' thoirt do dh' Alba;
Ge d' fhuair e suairceas da chleachda
Na asdar air feagh na'n garbh-chrìoch;
Cho luaithe ràinig e dha-thigh
Gu garaidh altrum an t shean-bhruic;
No rug an trùileach an asaid,
Do bhreugan as-caoin 's do shalachar.

II.

Ach 's è 'n Donas fein a spor thu,
Thug an toil dhuit gun a chàileachd;
Ba chomhartaich dhuit ris a ghealaich,
Bhiodh tabhunn re Clannabh na'n Gaidhil:
'S olc a thrù nach tug an aire
Ma'n raibh thu cho labhara, dhàna;
Nach è 'n cù is cruaidhe dealunn,
Is doimhne a ghearras a nàmhaid.

III.

'S dearbha nach fiach leam it' islair,
A spilleadh na tharaing a balg dhuit,
'S math a dh' fhònas leam a gheadhach †
Shliom, ghlas, laghach, ga' d' mharbhadh:

<eng>* A doctor.

† A goose quill.<gai>

[TD 319]

Ceapog bhog challtainn gun chorrán,
Gun ghuin, gun oirin, gun chalg orr',
A lotas do theanga 's do cholunn;
'S comh-buige re toran mhealgan.

IV.

Cha 'n'eil mi creidsinn ga rìreadh,
Gur Iaineach friamh na bèiste,
'S ann a fhuaragh e le mhàthair
Re coigrich le nador Vènus,
Balach gun mhogh, lomlan miosguinn,
Traill neo-mheasail air féin è
'S tusa an fheòil a chuaidh a dholaidh,
A dhùbail boladh air brèinid.

V.

Ach cha 'n eil coille gun a crìonach,
'S biodh clamh-eoin lionar 's na seòcabh,
'S ainnebh re fhaotuinn magh cruineachd,
Gun bhuilgeir ann gun fhòtas,
Tha coi-measg re fhaighi gu minig,
Ann sna * geinichin is bòiche,
S cha 'n iunadh usa bhi ad thrustar,
A'd thàir, 's ad ghusgull do d' sheòrsa.

VII.

Gur tu an losgunn sleamhun tar-bhuidh,
'S tu màigein tairgneach na'n dìgin,
Gur tu dearc-luachrach a chàthair,
Re snàg 's re magaran mìltich,
'S tu bratag sgreataidh an fhàs ich,
'S tu 'n t sheilcheag grànda bhog lìtheach,
S tu 'n cartan nach fhurasta thàrsainn,
Uait na thàras tu na ad ìngnin.

VII.

Gar tu 'n sgonnachù gollach, sgallach,
'S tu tramasgal salach gach fàs-phoir,

* i.e. geiheamhuinnin.

[TD 320]

'S tu soplach a's moll na fasgnaig,
Ann àm siol reachdair a chàthadh,
'S tu tom-odhar an tombacadh,
Gur tu stad feachda o bhlarabh,
Gur tu croman-luch' na healtainn,
'S tu nois mìr-cagnaigh nam Bàrdun.

VIII.

Gur tu fuidheagan an aodaich,
Gur tu chnò-chaoch an fhìr fhàsag,
'S tu a' madadh-allaidh air chonbhadh
Gur tu meas toirmisgte a ghàraidh.
'S mor tha da bhèusan a bhalaich,
A bhruid air carradh ad nador,
Cho 'n iunadh ge d' tha u sgreamhail,

'S an fhail ann san deachaidh t àrach.

IX.

Cha ba tu'n dreathunn na'n cuileann,
Na tiubhar fulannach làidir
Cha 'n eil mir annad do'n darach,
No do sheileach dearg na'm blàran,
Tha chuid is mo dhiot do chrithinn,
Ingin sgithich 's lamhun fearna,
Tha do cheann gu leir do leamhan,
Gu h araidh do theanga 's do chàirein.

X.

Ceann puinnsoin a chinnich na fhàsach,
Do'n * fhailbhe 's do'n àileadh lom lan,
Gann urad † maighdeige tràthad,
Do dh' eanachainn nàdora ad throm cheann,
Cha n iunadh ge d' thigeadh toth gràineil,
O dhèudach bearnach do ronnachraois,
'S do chom gun chroidhe gud àinin,
Ach urad màileid do dhomlas.

<eng>* emptiness.

† A very small kind of Wilk without any meat in it.<gai>

[TD 321]

XI.

A measg na'n iasg s tu'n dallag mhùrlaich,
A bhiasd mhùgach sin mac làmhaich,
'S tu'n t iseain a' meadhon na brèine,
Am brochd sa shròn na chèir tri ràidhin,
A mhial chaorach dha'n ainm an t shèalain,
Salach an spreidh tha dhuit cairdeach,
'S mar bhithe nach t oigh leam ainm èisge,
Gun dùraichdin fein do sgràileadh.

XII.

Ach ni mi nois a bhrìgh do sgornail.
Glomhar ad bhèul mor a sparadh,
Nach deilich riut fhad 's a's beo u,
Gach aon deireadh lo ga theannadh,
Bharachd air na gheibh ud' riasladh,
Air * ballan stiallach ga d' spannadh,
B' fhèarr dhuit nach beirte bho thòs u,
Ach ad mharbh laogh bo gun anam.

<eng>* A kind of pillory anciently used in the Highlands, for punishing all liars and despicable offenders: It was a sort of frame erected on a pillar, on which the offender was fastened with a rope about his oxters, by which he hung exposed to the scoffs and ridicule of the spectators, who pelted him with rotten eggs, &c.<gai>

[TD 322]

ORAN le fear Arnabidh, do Alister Mac Domhnuil.

I.

A Cheaid diluain an bhli'ana so,
Gur riarichte bha m intinidh,
'N tì mu raibh mi iargunneach,
Bha ioratuis ro chinnteach dha,
Do t shlainte bhi gun deiras,
Bhon là gheallich mi san tirs a ruit,
An deis gach cuis bhuaighgachidh,
Dam cluasibh 's duais ro fhirreannach.

II.

'S mi tholichidh bhi soilear ann,
Ga doilear libh tuis m indrigidh,
Gur neonach luim mar cualadh sibh,
Co chnuaisach buaidh gach piobarichd,
Gun mhoil e cheairt cho innolt i,
'S gur fillachd uile th insidh dhoibh,
Le prosnachadh an cuidichda,
'S fear tubaist nach bigh inntineach.

III.

Bu leannan trois tu mhoraig u,
'S bu sholasaich an cellidh i,
'S ga nach raibh e ordichda,
Bu deoinnach leis gun geilidh i,
Ach nuair thuig e caillichin,
'S gum b abhair gràin tu cheudibh i,
Gun thuintagh e gu fuathach i,
Ga be chualla a duais 's neo e bhin e.

IV.

Na riarachidh mo smuintin mi,
Sa naonnar a comhgheallachin,

[TD 323]

Gur mise bigh aontach,
Air bhi daonan an cain-eistach ruit,
Bho 's riaghailt do gach uidar u,
Luichd cùil 's tu gruint an teidagin,
Gun tuig u bar air h omar,
Ga ba ceol fhear mòr sa greigas e.

V.

Gur lionnar fear le sollas,
Brigh tu bheoil air bhoird ri marran dhuibh,
Bigh ulaim grinn air h ois achda,
Na m poir le glòir ro ardanich,
Sin nuair thig na finnachin,
'S tuis girig philidh namhid iad,
Gun dearamid air na boidichamh,
'S fìor shoganach ri naisten iad.

VI.

Cha neil bard na filigh,
Na fear inaid na luchd sgèula againn,
Nach mianach bhi n ad chuideachda,
'S ta thuispaint bhi ga eisteachd lo,

A follum is a fisrachadh,
N aird thuigsa bha u efachdach,
'S tu Rìogh na laoidh 's na 'n oranin,
Luim fhein gur boghaist gun gh edhigh e.

VIII.

Nuair thig n teachdar,
Gur neimh sheachranach ar sàridh dha,
S iomadh fear bhios dughach,
Gur neimh shubhach leis na cairdin e,
Cha cuaila riamh do dheannatas,
Na bhreugacheas mu ghratineas,
Na miusas bigh gu gallach,
Nuair ni Alistar air faigalse.

VIII.

Cha neil struthan ùilt na aithnichan,
'S trath na gleann na reallenibh,

[TD 324]

Nach bi gu bronnach tùrsanach,
Le dùrdail bhùichtigh eislenach,
N eanli bigh gu cràtach dheith,
Cha cluintair ard sa cheateain iad,
Gach luigh tha coill na'n garuchin,
Am blà san càil air gèilachdin.

IX.

Am bradan leis an taitneach,
Tighin gu grad gun staid bho 'n t shaile sin,
Gun threig n shnag is astar e,
Gur tharstalach a t shnamhi 's e,
Gun d fhaise ceart co-truime,
Le bhi ceapadh chuilaig àlline,
Gu tug e grùnnd na tùinigh air,
Le tùrsa dhuilich phramhanich.

X.

'S beg iunidh sid a dheridh dhoibh,
'S nach lèir domh fo na duillinsa,
An tì co-cheart sa leabhadh dhùin,
Gach ceadfidh ghebhadh cluteach oribh,
Cha deain mi tulligh ionsaidh duimh,
'S fear feanais ault an t shuicar air,
Fad bhios muir a lionadh,
Cha deid diochan air na thùiridh leat.

XI.

An t shori so gun blasbheam,
Bho 'd dhauilt se t fhaichdin sabhailta,
Mo leisgealsa bhi gatidh,
Bho 'n nach snastar beachd na bardachdsa,
'S e shid a gfhag mo mheimnaidhsa,
Fior leannbigh leanimh do chàllichan,
An toil bhi an aite ghnìomh,
Cupa linta dhiol do t shlaintasa.

[TD 325]

IRAM.

I.

THA sgrìob dithigh orm na s leoir,
Si tighin gu foil,
Ghaoil cha churrinn an stoip ri cheannach i.

II.

Tha sgrìob do poigidh na deidh,
Si ri tighin gu reth,
Shaoil mi graidh nach raibh breig ud ghealidh dhomh.

III.

Gad theridh cach rium,
Nach bu leannan domh u,
Luaidh cha duair mi do shuigradh ainneolach.

IV.

Chunnachas bruidar an roir,
U bi sintigh ri m thaoibh,
Chum sid tamial du n oiche am charis mi.

V.

Sann air ruidh tigh làir,
Ghabh mi ceid dhiot dimairt,
Bhuail mi mulaid 's cha bàil lium a'nachidh.

VI.

Suil gan tug mise uaim,
As do dheidh 's tu sa cuain,
Lìon mulaid bochd truaidh 's droch bharal mi.

VII.

Mhic ud Eachun na stròil,
Tha u sgiobar luim og,
Gad tha misnach is morail cheana ionnad.

VIII.

Bhigh aig t athair 's bu dual,
Sgiob chaimh a cuain,
Nuair a dh'eiridh i suas na marrinamh.

[TD 326]

IX.

Mu sann le ardan clann Neal,
Dh fhalbh u freastal na ramh,
Mac Mhorigh a chuir sabhailt calidh ort.

X.

Nuair theid u air stùir,
Na leig claonidh ad shuil,
Eaguil aomadh a ghòil gheal fharis dhi.

XI.

'S nuair a chi u muir mòr,
Si tighan le cròiche,

Feach an 'iar u ga coir le leannanach.

XII.

Smath thig cotaidh nan n' eang,
Air a cumadh ort gu teann,
Fhir nach d'fholumn sgraing ach ceannaltachd,

XIII.

Ach na bithin sa bhù,
Sna h airm ann a b fhuidh,
Dheannin rahdha gun dùidh cheannach dhuit.

XIV.

Sar chlaoinh math gèur,
'S gunna snaip air dheadh glèus,
Si reaslaidh gad t fheim air bheallachin.

XV.

Ach mu tha sibh nar dias,
Ann an Glasco gu tinn,
Ri gu cluinim dheadh sgeul bhi fallain oribh.

XVI.

Miasg clanna na gall,
Far nach tuig iad air caint,
'S nach h idear neach ann ar n'anachdar.

[TD 327]

ORAN le Iain lom do Shir Domhnuil Shleite.

I.

SCIAN 's gur fàdatha n i 'm thamh,
'S trom lium 'm aigne fo phramh,
Snach codal dhomh seimh 's tìm eiridh.

II.

Luigh an 'n aois orm gach uair,
Dreach a'n aoig air mo ghruaidh,
Is rinn e feidail bhoc thruadh do fein dhìom.

III.

Tha liùnn dùgh orm gach la,
'S e gam thaoghail a ghna,
Air mo chuisse cha ràsgeul breug e.

IV.

Tha gach urre dol dhìom,
Bho faithin fùrran le miagh,
Cuig ùrrad sa b fhiach mi dh eirig.

V.

Chail mi arminn mo stuic,
Mo sgiath laidair 's mo phrùipe,
Iad ri aiteach 'n t shluic is feur orra.

VI.

Fàth mo mhirreadh 's mo cholg,
Thaobh gach iomairt so dhalbh,

Luais air 'n iomachd air lòrg a cheile.

VII.

Mhùch mo mheothail 's mo mheas,
Na daoil bhì claoghach ar slios,
Chaidh mo raothain fai lïc do leugaibh.

VIII.

Bhuaile an t earrach orm spot,
'S trom dh airich mi lot,
Chuir e lùghad mo thoirt 's beag 'm fheim air.

[TD 328]

IX.

Bas Shir Domhnuil bho 'n chaol,
Chuir mo chomhnuidh o sgaoil,
Dhàg mi 'm aonar sa 'n aoish ga 'm liatha.

X.

Sann ruit a labhruin mo mhian,
Gu dàna ladarna dian,
Ga do bhithin da thrìan sa 'n eacoir.

XI.

Tha iommad smuaite boc truadh,
Teachd air 'm aire sgach uair,
Bho 'n la chaochail air snuadh fir h eugaig.

XII.

Leoghuinn firrachail ard,
Muinte spioradail garg,
Umhail irisail fearragha treabhach.

XIII.

Leug na 'n arm is na 'n each,
Reumail aircail gun airc,
Gheug u 'n armadail glas an deidag.

XIV.

Bha do chinneadh fo phramh,
Do thua 's do phaiarin mail,
Uaislin t fhearainn sgach làn fhear feusaig.

XV.

Bha mhnai bheul dearg gheal a bhruit,
Ri càll 'n ceilidh sa 'm fuilt,
Cach aig eite do chuirp air deile.

XVI.

Moch sa mhaduinn dirdaoìn,
Thog iad tàsgidh mo ghaoil,
Deis a phasgadh gu caoil sna leintin.

XVII.

'N ciste ghùise na 'm bòrd,
'N truail chumhain na 's leoir,
'N deis a dùghadh fo an t shrol air speicin.

[TD 329]

XVIII.

Gu eaglaish shleite na stuadh,
Chòst u fein ri cuir suas,
Ga d' nach fhùrich u buan ri scletágh.

XIX.

G fhalibh na spalpin a nuin,
Bha fial farsing na grunnd,
Cha biad na fachach gun rùm gun leaid iad.

XX.

Domhnuil gorm bu glan gruis,
Fear bu mhinna bha do'n triur,
Cha bu corrocheann u n cuirt Ri Searlas.

XXI.

Chunnaic mis u air trithan,
'S cha bu gna leat bhi crion,
'S gum mo nolaig le fion do reithlain.

XXII.

Cha bhola paidh do mhian,
'N am ghoibh falabh uait ga dìan,
Choi sna traighad gun lionta re leat.

XXIII.

Du gh uisgabeatha 's do bheoir,
'S iad a gabhail nas leoir,
Mur a thoileachidh beoil ga eabhachd.

XXIV.

Mu bhord gun timidh gun gruaim,
Le oil 's le iumart 's le sluidh,
Is ceoil bu bhinnidh na cuaich 's a cheatan.

XXV.

Thuair u deannal na dho,
Dh fhaig do pannal fo bròn,
Gum ba ghearran a leon mu 'n eibhidh.

XXVI.

Air Raoin Ruadhri na strache,
Far na bhuaidhaich u blàir,
Chail u tuaislin is tarmain ghleista.

[TD 330]

XXVII.

Air an talamh chrion chruaidh,
Nach fallachidh gearrag a cluais,
Fhuair sibh deannal na luaithe leatha.

XXVIII.

Bu neimh chraoibhidh nu seòd,
Thuair sa chaonaig an leòn,
Bann da Raonnail 's Eoin is Semais.

XXIX.

Cha deain mi rùn ach gu foil,
Do n'all ur 's air teachd òrn,
Bho nach duisgar le ceol Shir Seamais.

XXX.

Dh fhalabh u fein 's do chead mhac,
Ma la geuir sibh gu neart,
'S fada bho cheile fo cheapibh reasg sibh.

XXXI.

'S bla an leapa air ar ceann,
Seach daormain thaisgidh an t shuim,
Sibh bu scapach air buinn le fealidh.

XXXIII.

Thunrt mi 'n uriad ud ribh,
Tha mi m' urin ga dhiol,
Slann ar muinnail gum pill sibh breig orm.

[TD 331]

Do dh Inghein fir thir na dris, le Mac fir Dhail'neass.

I.

THA mise so 'm luidhe,
'N leabaidh chumhainn chaoil chlàraidh,
Tha mo cheann air a lionadh,
Le fiabhras mìo-nàdar,
Cha 'n fhuachd is cha teas dhomh,
Cha neil fios ciod is cragh dhomh,
'S ann tha toiseach mo ghalair,
Mu m' sgamhan 's mu m' àirnin.

II.

Beir mo shoraidhse thairis,
Do m' leannan do n bhràidhe,
'S nuair chluinnis i n aithris,
Cha maith le mar tha mi,
Mi gun sugradh gun aitis,
'S gur e chleachd mi 'g àbhachd,
'S e cumha do phòige,
A leòn chun a bhais mi.

III.

Ga bu shocair mo leaba,
Cha do chaidil mi 'n raoir,
'S nach d fhuaras tu agum,
Ann an taice re m' thaobh,
'N am dhomh dùsga sa mhaduinn,
Bha u fada o m' ghlaodh,
'S mor a b' fhearda mi agum,
Aon aitul do m' ghaol.

IV.

Cha n è ro-mhiad do nithe,
Tha mise ga iarghuinn,

[TD 332]

Ach mi m' laidhe so m' aonar,
Re smaonuinnin diamhair,
Gheibhinn bean ann 's an tír so,
'G a bheil nì 'do shiol diarmaid,
'S aig na thug mi do ghrà dhuit,
Ga m bi dàil aice am bliadhne.

V.

Tha mise fuidh sprochd,
A ghaoil o thoiseach mo cheist ort,
'S deir gach aon neach do m' sheòrsa,
Nach ba ghòiriche bheag sin,
Mar gabh laigse na feòla,
Is an òige mo leisgeal,
'S gur trì nith thig gun iaraidh,
Gaol, iad agus eagal.

VI.

Gur mise th'air mo leònadh,
Mu mhnai òig a chuil duinn,
'S tu dheanadh mi slàn,
Ge do thà mi gu tinn,
Tha do ghruaigh mar na caòirin,
Do shlios mar fhaoilinn air tuinn,
'S e bhi sealltuinn a' t aodunn,
A b' aobhaiche leum.

VII.

'S truagh nach raibh mi 's mo leannan,
Ann sa ghleannan an uaignis,
Na sa bhadan bheag choille,
Far an gaoire na cuachadh,
U sìonte ann m' bhreacan,
Dlu paisgt ann m' shuanaich,
Gu faighinn le deòn,
A ghaoil do phog is cha b' fhuathach.

VIII.

Gur diom-buitheach mi 't athair,
Dheth luchd taighe 's dheth d chàirdin.

[TD 333]

Le an litrichibh brèige,
Mar a threig iad do ghradh orm,
Bha 'n dream dheth 'n raibh sinne,
Lan toil agus àrdain,
'S e ar cumhail o cheile,
Dh fhag fuidh èislan gu bràth mi.

Am freagradh.

I.

GE do chuaidh mo a phòsadh,
Cha ba deònach mi fèin air,

Nuair dh' amhairc mi am dheaghaidh,
'S e mo raghuinn a thrèig mi,
Og ùr a chuil ghasta,
Ba tu mo thaitneachduinn ceile,
'S truagh a ghaoil gun mi marriut,
Fuidh sparradh na dèile.

II.

Ge d thig fear mo thaighe,
Dha thigh cha dean mi ris fàilte,
Cha dean mi ris croidhalas,
Brithinn no gàire,
Tha e nochd sa cheann ìosal,
Fear nach d' dhireadh air fàilin,
Dh fhag sud mise fuidh èaislain,
Fad mo rè is mo làithin.

III.

Tha mo chionse do 'n fhleasgach,
Dhonn leadanach bhòì'-ach,
Do n fhine nach striochda,
Do fhion-fhuil chlann Domhnuill,
'S ann a ghabh mi mo chead diot,
Aig an Eaglais Diadòmhnach,

[TD 334]

'S ge nach d' fhaod mi bhi cainnt riut,
Bha shannt na ba leòir orm.

IV.

Gur a truagh nach raibh mise,
Gun fhios air do chùlthaobh,
'N am togbhail na lichde,
Agus briste na h ùrach,
Cha n iarunn do chistidh,
Ach mo shlios a bhi dlù riut,
Sgeul a sgath as mo chèudfaidh,
'S ann do n èug thug u cùntas.

ORAN a Gheamhruidh.

<eng>Tune, Tweed side.<gai>

THarraig grian riogh na'm plainèd 's na rèull',
Go sign chancer Diaceadaoin go beachd,
A riaghlas comhthrom ma 'n crìochnaich è thriall,
Da-mhios-dèug na bliaghna ma seach;
Ach gur h e an darra, Diasathurn na dhèigh,
A ghrianstad-shamhraidh, aondèug, an la's faid;
'S a sin tiuntaidh e chùrsa go sèamh,
Go ses-ghrian a gheamhruidh gun stad.

II.

'S o dh' imeich è 'nois uainn mancuairt,
Go 'm bi fuachd oir'n go 'm pill e air nais,
Bi'dh gach aon la dol an giorrad go feim,
'S gach oiche do reir dol a fad:

Struighidh luibhion, is coill, agus feur,
Na fais-bheo ion-èuguidh iad as:
Teichigh snodhach go friobhaich na 'n crann,
Suighfidh glaoghain an suigh-bheatha asteachd.

[TD 335]

III.

Seachdaidh gèagan glan cùbhair na'n crann,
Bha 's an tsamhradh trom-stràicht' le meas,
Go toirleim an toradh go làr,
Go sgriosair am bàrr fàr gach lios.
Guilidh feadain is creachuinn na'm beann,
Sruthain chriostoil na'n gleann le trom sproc,
Caoi na fuarain ri meacuinn go'n cluinn:
Deoch-thunta na maoiseach 's na 'm boc'.

IV.

Luidhigh bròn air an talamh go leir,
Go 'n aognaich na slèbhti 's na cnoic:
Grad dubhaidh caoin-uachdar na 'm blàr,
Fal-ruisgte, 's iad fàillinneach bochd.
Na h eoin bhuchullach bhrec-iteach, ghrinn,
Sheinnidh baisgeonta, binn, am barr dhos,
Go 'n teid a ghlas-ghoib ar am bèul,
Gun bhodha, gun tèud, 's iad nan tost.

V.

Sguiridh bùirdeiseach sgiathach na spèir,
D' an ceileiridh grianach car treis,
Cha seinn iad a maidnen' go h àrd,
Na feasgurrain-chràbhach 's an phres:
Codul cluthor go'n dean anns gach còs,
Gabhail fasgadh ann frògamh na'n creg';
'S iad ri iuntrainn na 'n gathanan blà,
Bhiodh ri dealaradh o sgàileadh do theas.

VI.

Cuirir daltachan srian-bhoi na ròs,
Far mhin-chioch na 'n òir-dhitheir beag,
Sinion guccagach lili na lòn,
Na fluran, 's gheal nòinein na 'n eug:
Cha deobhlair le beachainn na 'm bruach,
Croghaidh fuarachd car cuairt iad na sgep;
'S cha mho chruinnicheas seillein a mhàl,
'S thar gheal-ùr-ros chrann garraidh cha srep.

[TD 336]

VII.

Tèarnaidh bradan, is sgadan, 's gach iasg,
O t iarguinn go fiaghrunt na'n loch;
'S go fan air an aigen dubh-dhonn,
Ann an doimhneachd na fonn is na slochd;
Na bric tharr-ai-ghealach, earr-ghobhlach shliom,
Leumadh mearradha, ri usgraichion chop,
Nan cairtealamh geamhraidh go 'n tamh,
Meirbh, sàbhach o thàmh u fa 'n ghlòb.

VIII.

Chas is ghreannaich gach tuluch, 's gach tom,
 'S doite lom chinn gach fireach, 's gach glac;
 Go'n d' obhraich na siein' feoir,
 Ba lusanach, feirneanach brat:
 Thiòrmaich maodhunnan, 'a ruaghaich gach fonn;
 Bhèic an fhairge 's ro thonn-ghreannach gart;
 'S go 'n sgreitich an duldachd gach long,
 'S theid an camhlach nan long-phort a steachd.

IX.

Nèalaich paircion is meadoir go bàs,
 Thuit gach fàsach, 's gach aite fa bhruid;
 Chiaraich monaidh nan iosuil 's nan àird:
 Theirig dathanan grasor gach luig:
 Dh' fhalbh a faileadh, bha tattneach, 's a sonn;
 Dh' fhalbh a maise far lompar gach buig;
 Chaidh an èanlai go caoithioran truagh,
 Uiseag, smeorach, is cuach, agus druid.

X.

A fhraoich bhadanaich, ghaganaich ùir,
 D' am b' ola 's d' am b' fhudar a mhìl,
 B' e bhlà ghrian do thabhachd 's gach uar,
 Go giollachd do ghruaige le sgil;
 'S am mhaidin thiughair 'nuair bhoisgidh a ghnùis
 Air bhuidhinnin driuchdach na 'n dril,
 B' fhior chùbhrai 's go'm b' èibhinn an smùid,
 So dh' eiridh far chuirnein gach bil.

[TD 337]

XI.

Go'n theirig sudh tal'mhunn na'm bruach;
 Dh' fhalbh an cruasach le'n trom-lubadh slat,
 Thuit an t ubhull, an t siris, 's a phèur,
 Chuireadh bodha ar a ghèig anns a bhad.
 Dh' fhalbh am bainne o'n eallach air chùl,
 Ma 'm bi leanaba ri ciucharan bochd,
 'S go'm pill a grian go sign thaurus nam buagh,
 'S trèun a bhuaghaichis, fuachd, agus gort.

XII.

Theid a ghrian air a thurus mancuairt,
 Do thropic chapricorn ghruamaich gun stad,
 O'n tig ferrin chruinn, mheallanach, luath,
 Bheir a mullach na'n cruaitichion sad;
 Thig tein'-aeir, thig torunn na dhèigh,
 Thig gailliunn, thig eireadh, nach lag,
 'S cinnidh uisge na ghlainechimh cruaiigh,
 'S na ghlàs-lèugamh, mìn, fuairlicneach rag.

XIII.

A mios nuarronta, garbh-fhrasach dorch',
 Shneachdach, cholgurra, stoirmshionach bith;
 Dhisleach, dhall-churach, chauthach, fhliuch, chruaigh,
 Bhiorach, bhuaghurra, 's tuathghaothach cith;
 Dheigheach, liath-rotach, ghlibshlemhin garbh,

Chuireas sgiobairion fairrge na rith:
Fhlichneach, phuntuinneach, ghuineach gun tlàs:
Cuiridh t anail gach càileachd air chrith.

XIV.

A mios crattanach, casadach, lom,
A bhio's trom air an tsonnbhrochan dubh;
Churruiceach, chasogach, lacunn is dhonn,
Bhrisneach, stocainneach, chom-chochlach, thiugh;
Bhrògach, mheattagach, pheiteagach bhàn,
Iomacach, aranach, chaiseach, gun ghruth;

[TD 338]

Le miann bruthaiste, mairt-fheoil is cáil;
'S ma bhio's blà nach dean tair air gnè stuth.

XV.

A mios brottogach, toittenach sòigh;
Ghionaich, stròthoil, fhior gheocoil go muic;
Littich, làghanaich, chabbaistich chòrr,
Phoitich ròmasaich, ròiceoil go sult:
'S an taobh-amuigh go do thudh sinn ar com,
Air an fhàilidh gheur-tholltach gun tlus,
'S fèadar dram ol mar linnige clèimh,
A ghrad fhadas tein'-eibhinn 's an uchd.

XVI.

Bi'd greann dhubh air cuid mor do 'n Roinn-eorp,
O lagaich sgèamh òrdha do theas,
Do sholus ba shòlas ro mhòr,
Air fragharc air lòchrann geal deas;
Ach 'nuair thig e go gemini a rìs,
'S a lainnir 's gach rioghachd go 'n cuir,
'S bui soilsen na 'n coirein 's no meall,
'S riochdoil fiobh na'n oir-pheall air a mhuir.

XVII.

'S theid gach salmadair ball-mhaiseach ùr,
An crannaig chùbhrai chraobh-dlùdhuilleach cas,
Le'n seol fèinn a sheinn hymns 's a thoirt cliu,
Chiunn a phlanaids' a chùrsadh air nais:
Go'm bi coishir air leth anns gach gèig,
An dascabh èibhinn air rè-shlios na 'n slat,
A toirt lag ìobuirt le 'n ceileir' d' an triadh,
Air chaol chorrabh an sgiath anns gach glaic.

XVIII.

Cha bhi crèatair fa chupan na spèir,
Sin nach tiuntaidh ri spèrid 's ri 'n dreach,
'S go 'n toir Phèbus le buaghan a bhlàis,
Anam-fàs doibh is càileachdan ceart;
'S ni iad ais èridh choitcheann a 'n uaigh,
For na mhiotaich a fuachd iad asteachd,

[TD 339]

'S deir iad (guillio-doro-hidola-hann,

Dh' fhalbh an geamhradh 's tha 'n samhradh air teachd.)

ORAN a rinn duine uasal airrit, do dhuine uasal ele.

I.

THA sgeula ri airish,
Cha 'n annait ri luaidh e,
Chùnnachas thu Ruairidh,
Deannuibh suairceas ri mhnai,
Ri caillin ro fhionalt,
Air a lionadh le h' uaisle,
Rinn i do mhealladh le sealladh,
Fo mhàlla gun ghruman,
Tha a beul mar a chùag,
'S glan rùtha a gruaidhin,
Gur maiseach 's gur a cuachach,
Cuir dhuallach a cinn.

II.

Tha 'm oganach gasda,
Mar ghasan do luachair,
Na'm dìreadh a chrualich,
Bu luath u sa'n fhri,
Nuair theid u air h' uillin,
Bheir u fuil air damh croic,
Lòttar sa cheir e,
Cha'n fheadar leis leum air a mhointaich,
Na'm creucha no filaidh,
Bhidh do rilidh a 'n ordagh,
Air bharrin na 'n ordag,
Gu h' eolach 's gu grinn.

[TD 340]

III.

Mur dean iad dhiot pàrsain,
Ni u spalpaira diùllach,
Mar a cùirrear an gùnn ort,
Ghaibh u cuinne bho an riogh,
Gu 'n coisin do mhisneach,
Aite miosail o dheorsa,
Frangaich is spainteach mo lamhsa,
Gu 'm bàsaich na 's leor leat,
Mur ceanghla an t' sìth,
Gu 'm bi mista na t fheolach,
Le spionnadh do dhornn,
Gu 'n deid moran dhuibh dhi.

IV.

Se aobhar a chlisgidh,
Mo bhitheas meas air do chruadal,
Mo theid ù air chuaintaibh,
Bigh gruagaichin tinn,
Big luaithe na criodhe,
Do bhrùidhin a leon iad,
'G iunntrain a cheanail,
Thig eallant bho smeallas na pògan,
Cha tòg iad a 'n intinn,

Gu sa 'm pill ù le 'h ordagh,
Cha 'n eisd iad ri h' oran,
Na ri ceol a bhitheas binn.

[TD 341]

ORAN leis an duine uasal cheudna Gabhail, a chead do'n eilan-sgionnach 's ga chairdin.

I.
MI am shuidhe an deiridh bàtaigh,
Ga'm iommain leis a bharlain,
Cha ne na tonnadh arda,
So dh àrraich domh bròn,
Sheachdùin gu sa màreach,
Do phausgaidh linn 'n cabul,
Nuair chunnaic mi blà-bheìn,
Ga'm fhagail sa cheo,
Mile sorraidh slàn,
Do na h' eitir leitir mhàrsgo,
Gu ruigeadh rùtha 'n oigeach,
Far an 'n sarraichidh ròinn.

II.
Slionnar iad na h' àrmuinn,
A th' shlioc olghair agus mhanùì,
Bu mhaith gu seasamh laraich,
Air 'f aithne mhic Leod,
Beusan tha comh-fhas ribh,
Bhi cruadalach rar namhaid,
'S gu h' irisal baighail,
Ri tràillin gun 'n treoir,
'N raibh rioghalachd is cairdeas,
Is fiùghantas ri àri,
Ghleidh air fearronn sàbhailt,
Mar chàreadh e 'n coir.

III.
'B ait liùm a bhi laimh riut,
A * chornealar na'm bla shùl,

<eng>* MacLeod of Talasgar.<gai>

[TD 342]

Nuair shuidhe tu gu statoil,
'Sa lan mun a bhord,
Bhìgh a chuilm ga càrabh,
Le ceile na 'n rosg bàna,
Cùr snas air n ardoich,
'M bi marran is ceol,
'S tearc iad bheiridh bàrr oirbh,
Ann a modh sa 'n caileach,
Gur a lionmhor aite,
M bi air slaint ga 'h òl.

IV.

'S ann aig cois na tràghaid,
Tha seanfhear na 'm paisdin,
A dh fhuadaich fàda o chàch mi,
Gu àras na seol
Seirbhasich ro stàthoil,
Dhuit foidinn is tabhach,
Ann a 'n iomairt thearlaich,
Le gàbhadh ro mhor,
'S lionar iad ri 'n airibh,
Liughadh fear tha aig ràthin,
Gun tùg neart do ghairdin,
Am bàs do luchd chleoc.

V.

Air dearmad cha 'n fhag mi,
M fhear bu tric 's na blara,
Ga maith ga 'n tig an scarloit,
Is laisdidh do 'n òr,
Chomhara do namhaid,
Thuair u cosnadh làrach,
Ach tha u diùgh air marain,
Lan th' shabhailt bho 'n leon,
Frangaich is mohàcs,
Agus luchd na 'n aodin granda,
Le torradh do lamhaich,
Bha lan dhuibh gun deo.

[TD 343]

ORAN le Eachann MacNeil fear Bhatarsa an 'n Eillan Bhàrra do Bhàli na tir sin fein.

LUINEAG.

Mor challum mor dhu challum,
Mor challum mor dhu challum,
Mor challum mor dhu challum,
Luidh cuida ri mor challum.

I.

BU thu marbhatair a gheoidh,
Làcha na 'n òb is na h' eala,
Marbhatair beist ann a'n càrn,
Dhomhna do lamh ga cùr h' arris,
Gach ni dhuibh sùd tha mi 'g ràthin,
Chinneadh e le bàli Bharraidh,
Le tòrraidh 't ùrachrach a Domhnuill,
'S tadadh na ròin air an 'n fheamin.
Mor challum, &c.

II.

Smairg ga nochdigh tu mhirùn,
Nuair nach siochaintigh bu mhaith leat,
Nuair a rùsgidh tu an 't arm liobhadh,
Làn cheann ìlach ann 'n spàrradh,
Gu fàsadh do namhaid fiamhach,
Nuair a shìneadh tu do gheal-lamh,
Cha 'b iunneadh sgu 'm be fàth an 'n fhuais,
Bhi tarring riut suis gu carroid.
Mor challum, &c.

III.

'S gàsda thig dhuit cùlìdh sgeilìdh,
Eile agus osain ghearra,
Spainteach gheur chùil air do chruachan,
Leis an deantar smuais a ghearradh,

[TD 344]

Dàgidh breac agus crios guaila,
Isneach thig bho ghual 's o dhainair,
Smairg a chasadh ort le fuathais,
Nuair chràthadh tu chruaidh lann thanna.
Mor challum, &c.

IV.

Gad bhìdh muir a 'n aite sgoid,
'B aithne domhsa fear ga caithibh,
Nuair a chiosnuichidh na ròinn,
Muchadh màra mor a gomhail,
Bhi tu 't fhear clis air a 'h ùrlar,
Gu tric a cuir sùgh na bàllaibh,
Thoimhse tu troidh is dorn gùlban,
A mach bho ùrachagan a daraich.
Mor challum, &c.

V.

Tha mo cheist air an duine uasal,
Dhieras an cruachan sa 'n gleannan,
Le ghùnna snaipe nach diùlta,
Dh fhagadh ùltach gu'n anam,
Mur sin is eilid na 'm beann,
Ga d' rithidh i deann gu h' ealùibh,
Bhidh do pheilair air a toir,
Leis an doirteadh fùil gu talamh,

LUINEAG.

Mor challum mor dhu challum,
Mor challum mor dhu challum,
Mor challum mor dhu challum,
Luidh cuida ri mor challum.

[TD 345]

ORAN gaisgaidh seilgidh do Bàli Bharra le fear Bhatarsa.

LUINEAG.

Ho ro mo run an 't uasal,
Adhireas suas ri cruach 'n ard bheann,
Ho ro mo runn an 't uasal.

I.

CHÀIDH mi leat do n eilan fhiach,
Mo chaidh bu bheag air mista,
Mar mhith u fein 's beul na * firinn,
Bhidh buinn na frithe sabhailt.
Ho ro mo, &c.

II.

Chuir u 'n spainteach air an 't shorchan,
Chaog u an 't shuil 's bi suil an 't shealgoir,
Dhalbh a * ghreaidh nuair chuala i 'n ùrachair,
Ach air mo laimh gu an d' fhuirich pairt dhuibh.
Ho ro mo, &c.

III.

Sin an 'n ùrachair a bha smearroil,
Rinn i tàrrnannach is tòrrunn,
Ghluais creigan is mointeach Bharra,
Chaidh crith air fearrunn chlann Raonail.
Ho ro mo, &c.

IV.

Bha mi latha leat air ástar,
Gun ghùnnadh gun chuilbhair agùinn,
Chunnaic sinn treisag 'bh uain baidnan,
Mur gu 'm bidh gaisgaich am blàr ann.
Ho ro mo, &c.

<eng>* His gun.

† A flock of deers.<gai>

[TD 346]

V.

Nuair a thainig sinn ga'n iunnsaidh,
Bha'n so na feidh ann sa bhùridh,
Thug iad iunnad 's thug u iunntagh,
'S bha buidhinn na stùc cheann crataich.
Ho ro mo, &c.

VI.

Ach air mo laimhse 's air mo phaidir,
Na saoilibh gur breug tha agam,
Seachd daimh on spian ù na càbbair,
A mullach an claignaibh àrda,
Ho ro mo, &c.

VII.

Gu'm be sin a chùlidh eagail,
Ri càth a lèinaidh sa pèitaig,
Dheanadh e a bhògan do creagan,
'S na cnoic na 'n eabar fo shailtin.

VIII.

A chuid bha beo gun thàr iad as uait,
Air an dalladh thuit le sgealpuibh,
Gun 'd àtte an suilin fo 'n ràsguibh,
Le slàc bhuillin brás a bhàli.

LUINEAG.

Ho ro mo runn an 't uasal,
A dhireas suas ri cruach 'n ard bheann,
Ho ro mo runn an 't uasal.

[TD 347]

ORAN gaoil le Mac Cailein d' inghein Mhic Dhonuill Ilea, nuair bha e chomhnuidh ann Dun-naomhaig.

I.
MAIREANN uainn gu dun nan naomh-gheal
Aol-chlach ebhinn na'n struth fioun,
Cuirtibh Ri is cuan na'n glan-traigh,
'S e 'm Bruth ebhin 's bantrachd ann o.

II.
O! 's tursach leinne bhi ga t fhagail,
Aros nan cuach amulach oir,
Osna ga d' righeachd, fa d' mhoir-mhaiseachd,
Toirfear uainn le frasaibh deoir o.

III.
A'm ubhinn leatsa Bheil-dearg mhalla?
Mo riochd fhein uait na d' ghar,
Mar shamhailte Bran air ghlan-leug,
A ghraidh gun aon bhreug riut ni'm scar o.

IV.
Mi ga d' fheitheamh air srath sean-chuain,
Gun iul puirt, gun chal' bhi fo'm,
Am buinne fairge tonn thair thaobh oirn,
Clar mo luinge toirfear uam o.

V.
Is ebhinn dhuitse mhàdai bhrìc o,
(Mo run riut 's na h abaire),
Far an caidil thu gun toir o,
A thi nuair nach caidlinn fein o.

VI.
Is ebhinn duit 'n tra luigheas caeh o,
A bhi caidreadh mna na'n rosg onall;
Ge do chuirte mi re croich o,
Is trudh a nochd nach mis' a bh' ann o.

[TD 348]

VII.
Gu dun na'm buadh,
Thoir uamsa sornidh no dha,
Gus an Rioghain shuairc,
A chuach-fhuilt fhada gu' broig.

VIII.
Guidheams' air Criosd,
'S a ris ais Peadar 's air Pol,
Nach raibh mi leat sinte,
Sios air leabai do'n t srol o.

MARBH-RANN, air Sir Dughal Ach-nambreac.

'S Uaigneach a nochd Cathair Dhughail,

Chuaidh dunadh re ceol 's re aighir,
Am bruth sith amluidh ghoruigh,
Gun seirm, gun choisir gun tathaich.
Gun chlairseich ghoinn do'n fhiogh chumhraidh,
Gun seanchaidh gun fhilidh leabhaire,
Gun fhear-dan' ann sa bhruth oirdheirc,
Gun mhnai bhinn-cheol gun leigh cabhair.
A Dhughaill oig mhic Dhonnchaidh chliuitich
'S i do chuis bu mhor r'a h iomradh,
Basraich bhan fo gharaich leanabh,
'S truadh am Bannal ud mud' thimchioll.

[TD 349]

ORAN a rinn 'm Bard Mac Mhathain, do'n Iarla Thuabhaich Triath Chlann Choinneach.

I.
DEACH slainte 'n Iarla thuathaich,
A thrial 'n de air chuaintin 'bh uain,
Le sgiopa laidair luasganach,
Nach pileadh càs na fuathas iad,
Muir gaireach air gach guallain dhith,
Air clar do lùingeadh luaithe,
Ghabh mi cead dhiot is huair mi an't òr.

II.
Gu cumadh Dia bho bhaoghail u,
Bho charraid cuain 's bho chaolannuibh,
Bho charraig fh uair gun chaomhalachd,
Seachd beannachd tuadh is daonachd dhuit,
Buaidh làrach re do shaoghail ort,
Fhir ghaoil gu 't fhaicin beo.

III.
Gur gaoth a deas a 'dh èithin dhuit,
Gun chruas gun tais a sheidigh ri,
Fear bearta beachdail geurchuiseach,
Gu sanntach bras neimh eisleannach,
Bhi fuasglaidh pailtais eadach dhith,
Ga bhreidagh air gach bord.

IV.
Gun nifinn gnìomh do stiuratair,
Fear ciùmneach cialach curamach,
'Gh ainnechidh fiamh a chùlanach,
A churridh srian ri cursareachd,
Mu 'm bristidh trian a chuirnean orra,
A mhuchaidh i fo a bòrd.

V.
T fhear eolais laidair fraorcach,
Deas labhrach gaireach gleorach,

[TD 350]

Minn chinnteach seolta faoidhineach,
Crann * geatha 'na 'd laimh aodhairtach,

Mac Samhail ràsg mhic fraoirc,
Sud mar thaoghin dhuit na seoid.

VI.

Mo chaidh tu nùnn thar chuaintenoinn,
Air darach naomh a ghluaisidh tu,
Fir bhaille saoir a 'dh fhuaigheas i,
Bigh barrantas dhaoine uaisla leat,
Bigh beannach bochd is tua dhuit,
Cha 'n eagal baodhail fuadaich dhuibh,
Bigh Dia ma 'n cuairt gad sheol.

VII.

Mo sheol u barc air fairge uain,
U fein 's do chornail Calamanach,
Fhuair clù 'n cuirt na 'n Alabannach,
Gur 'h iommad tùrnn a dhearbhadh leat,
Be sùd an leoghunn ainmhoil,
Bu mhor seanachas air gach bord.

VIII.

Gur taghadh calla dhinsinn dhuit,
'N deidh na marra siphortaich,
U thighin gu fàllain firineach,
Do stoironamha bho linngantuibh,
Bithidh rosail gheala teinntinnin,
Aig fir 's aig mhna 's toilintinn orra,
Ri linn u theachd gu 'n cors.

IX.

Gur 'h iommad srùthan firinneach,
Tha 'n liunntinin a 'tshiphortaich,
Th triath na hearra dileas dhuit,
Le 'n conspaimn fhearroil innsganach,
A Lochlan thig na milte,
Air chuan sgith gu teach mhic Leod.

<eng>* A pole.<gai>

[TD 351]

X.

Nuair crunneachas na saileach leat,
'S do chinneadh neartmhor tabhachtach,
Bidh mirre 'sclùich is gairreachin,
Sa'n ionnad ann sa 'a tharlaibh sibh,
Cha 'n iunnadh u bhi ardanach,
Sa liudhead fìon fhuile allùenn,
That cairdeach ga do phòr.

XI.

Bigh Tormaid og na shubhail leat,
Siol Leod na roisail iuimmeach,
Fhir stolta chomhnart shuichtaidh,
Bigh òl gu leoir nam suidheadh dhaibh,
Bigh fion is beoir le sùbhachas,
Air piosaibh bùidh do 'n òr.

IRRAM a rinn te ga leannan 'n deidh, dho bean eille a posa.

I.

SE mo rùnn do chùl boidheach,
Lium bu deonnach bhidh 't fhaicin.

II.

Cas a dhìreadh a mhùllach,
'S do ghunnadh fo 't achlais.

III.

Bhig am boc as an 'n fhireach,
Air do ghileadh tighin dàchaidh.

IV.

Bhig an ruadhag sa ghlaoidh,
Aig mo ghaol na bhreachan.

V.

Thig ort aorc bhreac riomhach,
Sreing do 't sìoda ga fasda.

[TD 352]

VI.

Agus pathair mhaith phiostal,
Air chrias na'm bàll daite.

VII.

Stu rith an daimh mullaich,
Shilleadh fuil gu gle fhrasach.

VIII.

Smaith thig boinaid mhaith dhù ghorm.
Air cul a 'n fhuilt chleacich.

IX.

Agus cota do 'n aodach,
Chomh daor 's ta a sasunn.

X.

Gur mhaith thig dhuit leine,
Fo eile sar bhreacan.

XI.

Sin is triuthas math lia ghorm,
Air fhiaradh mo 'd chasan,

XII.

Brog bhìleach gun chuag orra,
Cha bu shuarach cur bhàlt ri.

XIII.

Agus gartanan riomhach,
Be mo mhian bhi gan pasgadh,

XIV.

Se do ghruaidh bu ghlan rutha,

Mar ùbhal na slaite.

XV.

Se do dheud 'b fhearr snaighe,
Mac Samhail na cailce.

XVI.

Beul mheachair air uachar,
Bho neimh bhruilleanach focal.

XVII.

Bha do chairdeas gu dìreach,
Ris na Rìoghrìdh bh' air sasunn.

[TD 353]

XVIII.

Mar a deacha mi mearrachd,
Gur a carra u shìol alpain.

XIX.

'Sgur carra u chlànn Domhnuil,
Luch na roisail 's na brattach.

XX.

Gur carra u Mhac Dhùghail,
Bho thùr na cloch snaite.

XXI.

Gur carra u 'n Iarla Ileadh,
Bhunneadh cìois ann sna baitail.

XXII.

Gur carra u Mhac Coinneach,
Bho na 'h eillannainuibh farising.

XXIII.

'S guirridh mise gad th' shloinneadh,
Luim is comadh mar thachair.

XXIV.

Bho 'n la theachin u an 'n fhaothail,
'S nach do thaothail u 'm fhaicin.

XXV.

Tha do ghaol aig mnai eile,
Comadh a 'n ceillin fhein 'm fhocal.

XXVI.

O 'n là chuir u do chul rium,
Tha fuil bhruit fo 'm aisneadh.

XXVII.

O 'n la chuir u an 't shnuim ruithin,
Gur tric snithe air mo rasgaibh.

XXVIII.

Ach do bhean o nach fù i,
Cuir ga dùchas i dhachaidh.

XXIX.

Luighed maoidin ùc shòllais,
Chiochan corrach is fhuilt chleachich.

[TD 354]

XXX.

Leis 'm bu mheannach bidh 'n deidh ort,
Là feilidh so clàchan.

ORAN do mhac Dhonchaidh Inneraugh. Air fonn, Oran Muirt Glenna-comhan.

I.

GUR mise 'th air mo lagadh,
'S mi comhaid na faichaidh ud thàll,
'S nach d' fhuair mi mar chleachd mi,
Duaine uaislaidh ga 'm ghlachail air laimh;
A dheadh mhic Dhonachaidh nam brattach,
Thuair clù-ann am pailtais thar cha ich,
Gur a buan lium do chadal,
'S tu gun ghluasaid bho mhaduin dimairt.

II.

'S olc lium aobhar do cheile,
'S i na liùghaidh fo eislain gach là,
Mu chreodhe na feile,
Nach do ghlac bonn do 'n eacoir mar ghna;
Mhic an fhir bu mhaith aolla,
Choisin cliu nam càrraid na'm blàr,
Gheibhtidh clarsach nad thalla,
Ceol piobadh agus fàrrum air chlàr.

III.

Nuair a bhith tu a 's tigh osda,
S do chairdin a 'd choir mar bu duall,
Ard cheannais a mhoid u,
A cùmail cothrom is coir rìs an tua;
Cha bann ri togail dhuibh ùladh,
Dhuit fein a cuir chuinneachidh suas,
'S lionmhor fear a bha tùrsach,
Nam do thogail air ghiulan an 'tshluaidh.

[TD 355]

IV.

Na mo ghunnadh na claimh,
So 'dh fhagadh tù lùidhe gu 'n deo,
Gur 'h iomadh òg gasda,
So 'dh eiridh amach air do thoir,
Gu 'm bidh togail air mhartaibh,
Agus iùmain air chreachaibh gu leoir,
Siomadh mac bhìgh gan athair,
Agus bean gu'n fhear tighe fo bhròn.

V.

Ge be ga'm 'b aithne do sheanchos,

Gur lionmhor do ranntaigh 's gur pailt,
Gur cairdeach u Dhomnuill,
Ga'n raibh còrr is lèth alba fo smachd,
Sin 's do oidhre dhùnn-Tùilm u,
Sàr mhareach na cùrsannadh bràs,
Gur a odha u do Dhubhail,
Rinn caimp aig an Rutigh le feachd.

VI.

'S cara u Ridrigh a bheallich,
'Stric choisin buaidh charram le arm,
Do dh'fhuil dirach mhic calean,
A shlioc diarmid bha tamul sin fhraing,
Cha duair sibh riomh sganail,
Ga bu mhian libh bhi n carraid na lann,
Ri th'am togbhal do lcacidh,
Slionmhor uaislin bha misneach air chale.

VII.

Gur th'iomadh fuil phriosail,
Bha air socadh sioladh ud ghruaidh,
Scar u dhonachigh nan caisteal,
Mhac Intoseaeh tha maich 's taobh tuath,
'S do mhac Choinnich chinntaile,
So bhearidh do bhardibh an duais,
Mh'oror drumadich gallach,
Bha sid dhuit na charaid da uair.

[TD 356]

VIII.

Dheiridh oidhre Lochabair,
Ann ad taobhar le brattrch 's bu choirr,
Tighearna og Lochnaneala,
Mac Innis bho charraig no seòl,
Mac Dhonachigh a ghlinna,
Ceann feodhnadh na gillan gu oil,
Sumadh Iarla is fear ferrun,
Bhithidh a gurachadh t fhailidh ri'm beò.

IX.

Mhic an fhir bho bunnaidh,
Bho gharradh na n abhail 's na m pear,
For an taoghladh luchd rathaid,
Sa faidh iad aighair nan teud,
Nam na cornn ga cuir seachad,
Bigh do choillin air lasadh do cheir,
Thanig creach orin bho n'urradh,
Gur o deachdar go furrach id dheidh.

X.

Bha sin gorrach nar baroil,
Nuair tha sin gad ghearan cho mor,
'S gur thea ard Riodh nun aingal,
Ghaibh luibhairt nar barronta sloidh,
Gu eibhnais 's gu aighair,
Bhi ga eisteachd na chathair le gloir,
Gu gleadhaidh Dia gun Gilleasbuig,
As do dheodaidh gur seasibh sa coir.

XI.

Gur thea abhair mu chaonidh,
Na gh'aisaig na daoine air tshail,
U bhì n cruige an ard Chattain,
Gun mo dhull ri theachd dhachedh gu brath,
Thir a leabh a 's soisgeol,
So bheiridh as tuegse du chaich,
Gum bo treun an cuil neart u,
'S lionar saidh a bha g' achdan do bhais.

[TD 357]

ORAN do Shir Eobhonn Camron.

I.

'S TIOM dhomh dusgadh a'm chadal,
Cha do mhù sud air 'm aigne,
'S mi bhì brúadar mun ghaisgach,
G'm bu dualchas Lochabar a'n coir.

II.

Slat gun ghathan an garadh,
Cha bu chrionach bhon d fhas u,
Ach craobh dhìreach a b ardigh,
Dhiult u siochaint od namhaid,
A Laoch cha 'b fhiach leat gu naichaidh tu choir.

III.

Nuair a chìteadh do brattach,
Sin 's do phiob air an fhaiche,
Gu'm bu lionmhor og maiseach,
Redchadh dian leat gun ghealltach,
Eidir crìoch Dhochanasich,
Agus shìos bùnn Lochabar,
Braidh Loch Iala leat 's loch-aircaig 'n fheoir.

IV.

Nam goirm do chrois taradh,
'S lionmhor cùrridh treun laidair,
Eidir caolas mhic Fhadrig,
Agus leitir mhic Mhartain,
A Ghlacadh lann spainteach,
Is bìdh sgiath mhìn dearg air gairdin gach seod

V.

No fir uasal dheas fhìlathail,
Bu mthaith snuadh ri droch latha,
Bu neimh dhìblidh ar gabhail,
Fhuair sibh claidh leis a chlàimh,

[TD 358]

Cha bu leir dhomh air samhailt,
Ann a 'n Albain ri fhaithain,
Bon a 'dh fhalibh Clann a Leathan na'n srol.

VI.

Na fir achiunneach ghlesda,
Shunnteach aigeach speisil,
Cha bu ghealltachd a leabh sibh,
Latha Batail na n ceudan,
Gu mu lionmhor corp gle gheal,
Bha na lùidheadh gun eiridh,
Le faobhar sgateach na geur lann cruaidh gorm.

VII.

Riogh mhor bi ad chùl taiche,
Air sgiath ùr na fear gasda,
Chaidh a nunn air chuan farsaing,
Sar sciopair neimh lappach,
Gu 'n tileadh Dia u gu 't aitim,
Oig phriosail gu'm b' aite lium a ghloir.

[TD 359]

<eng>TRANSLATIONS
OF SOME OF THE
FOREGOING POEMS.

The AGED BARD'S Wish. [P. 1.]

INTRODUCTION.

FROM this Poem it may easily be perceived that the doctrines of Christianity were unknown to the Poet. The Elysium of Bards upon Ardven, the departure of the Poet's shade to the hall of Ossian and Daol, his last wish of laying by his side a harp, a shell full of liquor, and his ancestors' shield, are incompatible with the Christian notion of a future state.

From the Poem itself it is evident, that the Bard who composed it lived in times later than those of Ossian, and at a period when the manners of the Caledonians had undergone a considerable change.

In Ossian's Poems there is not a passage which alludes to the pastoral state. Hunting and war were the sole occupations of Fingal and his people. The art of taming cattle was not cultivated in the days of Ossian; the pastoral life was

[TD 360]

unknown to him. Our aged Bard, however, was acquainted with pastoral life, he lived in that state of society, which many Poets have, or rather ought to have made the subject of that species of Poetry denominated Pastoral.

Many Poets and Critics seem to distinguish the pastoral from every other species of poetry, in a particular manner. They entertain a notion that this species of poetry never had existence in pastoral life, but that it is a picture of the golden age, as fancied by Poets living in a civilized state of society, and describing what may be supposed to have existed, rather than what had actually existed: So that in pastoral poetry, shepherds are not to be described as shepherds at this day really are,

but as they may be conceived to have been. This notion does not seem to be altogether just.

In times when there is great disparity in the conditions of men, when mankind are denominated high or low, great or small, elevated or mean, according to the abundance or scantiness of their wealth, when notions of superiority and inferiority arising from such source, are constantly inculcated and firmly established; there are ranged on the side of wealth, haughtiness, vanity, and pride; on the side of poverty, meanness, servility, and contempt, fertile sources of corruption; and sure prognostics of the decay of those feelings and sentiments which truly ennoble the human mind, and dignify men.

In this state, the condition of a shepherd is low and despicable. His education is suited to the meanness of his condition, his manner of life is unfavourable to the exertions of generous affections, and his own consciousness of the contemptibleness of his own situation, all conspire to distress his

[TD 361]

spirit, and to humble his conceptions: So far then the notion of the critics seem to be well founded. But the proposition, that a pastoral people never produced pastoral poetry, or that this species of poetry has only existed in civilized times, seems to have been rashly advanced.

In those times when the occupations of society are pastoral, the chief care of the tribe is directed towards the preservation of their herds and flocks; their object is in its nature simple, and their duty is easily performed; their care is not embittered by those innumerable anxieties and fearful apprehensions produced by the vicissitudes to which the great and complicated machine of civilized society is liable.

In that state of society where the goods of fortune are infinitely divided, and where every individual exerts his industry and ingenuity to appropriate to himself as great a share of the general mass as he can draw within the vortex of his power, mankind are really and essentially waging perpetual war with each other. Such a state is surely unfavourable to the exertions of the amiable affections of the mind; it is difficult for the noble effusions of poetical fancy to preserve their purity, and flow uncontaminated by the influence of vitious taste: *Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.*

The early states of society are highly favourable to the exertion of noble and generous actions. While the goods of fortune are enjoyed in common; while the manner of life, the education and occupation of each individual are upon a level; while men know no other distinctions but those derived from personal qualifications, the affections of the soul will appear in their native dignity. The human mind is not yet bound up in the fet-

[TD 362]

ters which the vices of civilized society have framed for it: it is not borne down by those iron chains, which the establishment of property, and its unequal division, have fixed upon it; conscious of no ties but those of nature, it displays its affections with freedom, its generous effusions flow in a full and clear stream.

Our aged bard exhibits tender scenes; he describes happy situations; he feels the beauties of nature, and he expresses his feelings in poetical numbers; his stile is nervous, his manner chaste; his fancy wears the native garb of purity and simplicity, and true taste will recognize his composition as the genuine offspring of nature.

The poet has enumerated those rural occupations which afforded him delight in the vigour of life; he has arranged and drawn forth to view rural objects, attended by those circumstances which had made the most pleasant impressions upon his mind; and it is evident that he was highly sensible of the beauties of nature, and capable of those delicate strokes of fancy, which are the test of poetical merit—Pastoral poetry must be confined to rural imagery; in this view, the poem before us is pastoral. But whatever name it may merit, or under whatever class of poetical composition it is to be ranked, it is a curious and valuable relict of antiquity. It proves that men leading a pastoral life are capable of feeling the most delicate sentiments of the mind, and of exerting the best affections of the heart: it is valuable, as it proves that, posterior to the times of Ossian, after the Caledonians had acquired the art of taming cattle, the Christian religion was not yet established among them. It further confirms, that it was the notion of the Caledonians, that the soul was

[TD 363]

an airy substance, which lived in a separate state of existence from the body; and that it enjoyed, in the region of the clouds, those agreeable occupations which gave it pleasure upon earth.

TRANSLATION.

I.

O PLACE me near the brooks, which slowly move with gentle steps; under the shade of the shooting branches lay my head, and be thou, O Sun, in kindness with me.

II.

At ease lay my side on the grass, upon the bank of flowers and soft zephyrs—my feet bathed in the wandring stream that slowly winds along the plain.

III.

Let the primrose pale, of grateful hue, and the little daisy surround my mount, greenest when bedewed; my hand gently inclined, and the St John's-wort at my ear in its freshness.

IV.

Say, since my eye has failed, O wind, where does the reed reside with its mournful sound? by its side the little fishes, whose wings never felt the wind's soft breath, maintain their sportive conflict.

V.

Along the lofty sides of my valley, let there be bending boughs clad in blossom, and the children of the bushes making the aged rocks re-echo their songs of love.

VI.

Be thou by the summits of the mountains, the mournful tale of thy love in thy mouth, O swan, who has travelled from the land of

[TD 364]

waves, and may I listen to thy music in the heights of heaven.

VII.

Let the fresh fountain burst with hollow murmur from the ivy covered rock, and let the son of the rock * re-echo every music that is heard by the side of the hoarse sounding wave.

VIII.

Let the voice of the round hillocks and extended heaths re-echo the pleasant noise of the joyous herd, then shall a thousand lowings be heard all around.

IX.

Poured on the wing of the gentle breeze, let the pleasant voice of lambs come to my ear; then, when the mother flock hear their young, they run towards them, answering to their call.

X.

Let the frisking of calves be in my view, by the side of a stream, or upon the declivity of a hill; and let the wanton kid, tired of its gambols, rest with its innocence on my bosom.

XI.

O my soul, behold the beautiful young virgin under the shade of the oak, king of the forest! her snowy hand half hid in golden locks supports her head, and her mildly rolling eye is towards the youth of her love.

XII.

He sings by her side—She is silent. Her heart pants, and swims in his music; love flies from eye to eye, deers stop their course on the extended heath.

XIII.

Now the sound has ceased; her smooth white breast heaves to the breast of her love, and her lips,

* Hall.

[TD 365]

fresh as the untainted rose, are pressed close to the lips of her love.

XIV.

Happiness without end to the gentle pair who have awaked in my soul a gleam of that happy joy that shall not return! Happiness to thy soul, lovely virgin of the curling locks!

XV.

O let me hear the hunter's step, with the sound of his darts and the noise of his dogs, upon the wide extended heaths; then youth shall beam on my cheek, when the voice of hunting the deer shall arise.

XVI.

The marrow of my bones shall awake when I hear the noise of horns, of dogs, and of bow-strings; and when the cry is heard, The stag is fallen, my heels leap in joy along the heights of the mountains.

XVII.

Then methinks I see the hound who attended me early and late; the hills which I was fond of haunting, and the rocks that were wont to re-echo the lofty horn.

XVIII.

I see the cave that often hospitably received our steps from night; cheerfulness awaked at the warmth of her trees, and in the joys of her cups there was much mirth.

XIX.

There the smoke of the feast of deer arose; our drink from Treig*, and the wave our music; tho' ghosts should shriek, and mountains roar, reclined in the cave undisturbed was our rest.

* A River.

[TD 366]

XX.

I see Scur-eilt upon the side of the valley, where the cuckow first raises her soft voice; and the beautiful green hill of the thousand firs, of herbs, of roes, and of elks.

XXI.

I see the lake of the woody isle, and the mountain ash bending over the wave.

* * * * *

* * * * *

XXII.

I see Beinard of beautiful curve, chief of a thousand hills; the dreams of stags are in her locks, her head is the bed of clouds.

XXIII.

Hast thou forsaken me, happy dream? Return yet—one little glimpse return: Thou wilt not hear me, alas! I am sad. O mountains of my love, farewell!

XXIV.

Adieu, sweet companions of my youth, and beautiful virgins, adieu. I cannot see you: Yours is the joy of summer, my winter is everlasting.

XXV.

O place me before the sun at noon, under the shade, upon the clover and the daisy, where the elk does pass. Will the dreams of youth approach me?

XXVI.

Let a harp and a brimful shell be by my side, and the shield that covered my forefathers in battle. Open the hall where Ossian and Daol reside. The Evening will come, and the bard shall be no more.

[TD 367]

XXVII.

But ah! before it comes, a little while before my shade departs to the residence of bards upon Ardven, from whence there is no return, give me the harp and the shell for the road, and then, my beloved harp and shell, then farewell!

An ODE to MAY. [Page 200.]

I.

AT the earliest dawn of morn, while the bushes are dropping with dew, while the day is clearing up, let us, from this low vale, make the pleasing voice of the pipe be heard, and make the echoes of the rocks answer to the chearful notes.

II.

Let the fresh bushy birch breath its sweet odours on the stony heaps, and its leaves, wet with the mist of the morning, glitter with the beams of the sun.

III.

The buds of the branchy beech sprout out in the mists of May, the month favourable to the encrease of the herd; their udders flow with milk, gaiety and love spread through the herd.

IV.

Let the verdure quickly spread over all the skirts of every secret grove. Let the juice ascend, twisting through the veins of the lowest shrubs, till they send forth multitudes of blossoms.

V.

Against the evening the cuckow and the mavis shall utter their notes from the bushes. This

[TD 368]

charming month blushes with a variety of hues, drops with dew, and is sweet as the roses he breeds in his bosom.

VI.

On every place that was unsightly before, he spreads an undefiled garment. He banishes the frost with all its army of snows from the surly tops of the highest mountains; and frightened at the warmer looks of the sun, every spot flies from the face of the sky.

VII.

This month clothes the earth with herbs and flowers, the trees with leaves and blossoms; descending dews and fostering showers drop fatness on the plain.

VIII.

The clustering bees swarm over the field, and gather honey from every blossom; all earth is cloathed in its gayest apparel.

IX.

Soon as the sun gilds the pinnacles of the mountains, the early joy begins; the birds of various hues and tuneful voices, chearful and gay,

pour forth their notes on every sprig, in every valley, no dissonance to disturb the choral band.

X.

When the evening descends, again the music begins, the new-born sprouts resound with the pleasing sweet voiced concert that swiftly runs through all the various changes of music, a music not to be surpassed by the most finished instrument that artists can form.

XI.

Even the diminutive wren, sprightly, brisk, and lively, joins in the general joy of the woods, and hails the morning with his sweet shrill notes,

[TD 369]

and the redbreast sports in the branches overhead.

XIII.

See the goldfinch on a bare branch of the blasted oak strain every muscle, and pour his notes from the skirt of the hill, quick and lively, answering to the various stops of the pipe.

XIV.

The most uncultivated wilds breathe a flavour like the smell of the vintage. Now the pipe cheers my heart, from below the shade of yon tall-stemmed tree, when the maids gayly advance to draw the milk from the folded cattle.

XV.

Hard by, the shapely salmon, with his silver scales, and oary fins, swiftly cleaves the waters, glittering as he moves along, then starts, and leaps, and snaps the unwary fly.

XVI.

Soft and sunny, flowing with milk, summer advances over the fertile flowery plains; the wild deer rejoice in the woods, and the swain is enriched with the increase of his herds and flocks.

XVII.

See the tender younglings of the herd of various hues, fearful, starting at every noise, wanton and wild; they gayly sport on the green, then separate, and swiftly answer to the call of the mother.

XVIII.

O thou sweet primrose, that with thy pleasing hue smilest so sweetly on the side of the hill, while other flowers are yet hidden, thou art the earliest jewel that glitters on the brows of the spring.

[TD 370]

M'LEOD'S LAMENT. [Page 27.]

I.

NOW, solitary with the deep sound of ocean in my ears, what change from what I wont to be in former times?

II.

Then the pipe claimed the victory over all sorts of music, when Patrick's finger guided the stops.

III.

Woe to him that puts his confidence in a world that is subject to most wonderful changes!

IV.

They are more uncertain than the fall of dews, or showers in a morning of May.

V.

Never have I seen, under the sun, a man that could not apply this to himself.

VI.

Bear this from me to the hall where once the chearful cup went round, where those that are now sad went to resort.

VII.

To the hospitable house and stately halls, where once with joy I raised the chearful song.

VIII.

Sir Norman! from the Norwegian shore, early elegance attended all thy paths.

IX.

Where are thy chearful halls and hospitable welcome? Now thou art for ever inclosed in the silent grave.

[TD 371]

X.

The sons of music shall long remember, and mark the dome where met the best of friends.

XI.

When I saw thy form, lovely was thy blooming cheek under the clustring ringlets of thy yellow hair.

XII.

Thy manners like thy person, straight and strong, thy breast never harbour'd any envy nor unbecoming thought.

XIII.

No other chief excelled in nobility of descent the race of Roderick, renown'd in arms.

XIV.

No ornaments were to be found in a prince or hero, that did not adorn the person of my love.

XV.

In strength and swiftness, in merit, and its same, in hospitality and modest grace.

XVI.

In action, and in hardy deeds, in wealth, in beauty and graceful mein.

XVII.

In earnestness to learn, and in excelling in nobleness of manners.

XVIII.

Thy tuneful string answered to thy songs of heroes; nature hid no part of knowledge from thee.

XIX.

'Twas here the saying was well applied, The fairest fruit upon the tallest tree.

[TD 372]

XX.

M'Leod, my love! was a man renown'd, nor did the heroes of knighthood begin in him.

XXI.

Thy race was known, when factions shook the throne of pious Charles.

XXII.

From Lochlane sprung the hardy race, descendants of the royal Magnus.

A DREAM. [P. 132.]

I.

ON Monday last I fell asleep on a green hill, by the shore of the sea, and saw in a dream a beautiful maid dressed in a party-coloured garment, and addressed her with mild words: Lovely maid with the slow rolling eye! I wonder that you are thus alone in this wild solitary glen. She answered me with a voice sweet as the Poet's song—Another nymph is by my side, and no youth yet can boast he gained our love.

II.

I gazed on them; such a pair as nature never formed before! My eyes were dazzled with the sight—Their eyes were blue, the rose blushed in their cheeks, and the brightest gold yielded to the colour of their yellow locks—They stole my heart, while, with a look full of grace, they betrayed me into love.—Their eyes, their shape, their bosoms whiter than the feathers of the swan, their graceful step and moving air,

[TD 373]

where envy's self could find nothing to blame, made me cry with wonder, Are you here, goddess descended from the sky.—No, answered she, with most engaging smiles, I am the maid of the hill of storms, daughter of Hector of the golden cup—She is Flora of the flowery mountain, hill of the king, where sounds the highest voice of music.

Description of CUTHULLIN'S Sword.

HE seiz'd his sword, thick, broad, and long,
Well forg'd, well hammer'd, temper'd strong,
Polish'd, of purest metal made;
Like lightning blaz'd the shining blade;

Jagg'd like a saw, it tore, and hew'd,
Inur'd to slaughter, blood embru'd;
Dire horror, and destructive fate,
On the fell edge attentive wait;
'Twas certain death, one blow to feel,
Strength withering, life devouring steel;
Even valiant foes struck at the sight,
Durst hope no safety but from flight;
Their ranks wide scattering all abroad,
From hill to hill the hero strode.

THE END OF THE FIRST VOLUME.<gai>